

Jaarrekening 2022

gemeente
Midden-Groningen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
1 . Inleiding 7
Inleiding 7
1.1 Jaarrekening in één oogopslag 10
1.2 Samenstelling College en gemeenteraad 12
2.1 Programma Dorpen en wijken 17
2.1.0 Inleiding 17
2.1.1 Het versterken van de sociale cohesie 18
2.1.2 Huisvesting voor sociaal maatschappelijke activiteiten 19
2.1.3 Deelname aan het maatschappelijk leven 20
2.1.4 Sport en bewegen 23
2.1.5 Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven 24
2.1.6 Fysieke leefbaarheid 26
2.1.7 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 31
2.1.8 Financieel overzicht 31
2.2 Programma Sociaal 35
2.2.0 Inleiding 35
2.2.1 Gezondheid 36
2.2.2 Welzijn 40
2.2.3 Wmo 44
2.2.4 Jeugd 49
2.2.5 Onderwijs en onderwijshuisvesting 53
2.2.6 Participatiewet 60
2.2.7 Schuldhulpverlening 66
2.2.8 Sociale teams 72
2.2.9 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 75
2.2.10 Financieel overzicht Sociaal 77
2.3 Programma Economie 80
2.3.0 Inleiding 80
2.3.1 Omgevingswet 80
2.3.2 Ruimtelijke Ontwikkeling 82
2.3.3 Economie 86
2.3.4 Verkeer 89
2.3.5 Duurzaamheid 91
2.3.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 97
2.3.7 Financieel overzicht 98
2.4 Programma Dienstverlening 100
2.4.0 Inleiding 100
2.4.1 Programmaplan Dienstverlening 100
2.4.2 Financieel overzicht 103

2.5 Programma Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG 104
2.5.0 Inleiding 104
2.5.1 Gevolgen gas- en zoutwinning 104
2.5.2 Hart voor Midden-Groningen, Lokaal programma NPG 108
2.5.3 Financieel overzicht 120
2.6 Programma Bestuur en bedrijfsvoering 122
2.6.0 Inleiding 122
2.6.1 Bestuur en bedrijfsvoering 122
2.6.2 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 124
2.6.3 Financieel overzicht 125
3. Paragrafen 129
3.1 Paragraaf bedrijfsvoering 129
De opgave voor 2022 129
Organisatieontwikkeling 129
Human Resource Management 129
Digitalisering 130
Wij zijn in control 132
Communicatie 133
Sturing op vastgoed 133
Fraude & integriteit 134
Wet open overheid (Woo) 134
Rechtmatigheidsverantwoording 135
3.2 Paragraaf lokale heffingen 136
Inleiding 136
Inkomsten lokale heffingen 136
Beleid lokale heffingen 137
Kostendekking van de heffingen 138
Belastingdruk (woonlasten) 140
Kwijtscheldingsbeleid 141
3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 142
Inleiding 142
Risico versus onzekerheden 142
Weerstandsvermogen vs weerstandskapitaal 142
Risicomanagement 143
Beschikbare weerstandscapaciteit 144
Benodigde weerstandscapaciteit 145
Overzicht risico's 145
Financiële kengetallen 148
3.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 149
Inleiding 149
Ambitie 150
Doelstellingen 150

Inzet 150
Kerncijfers kapitaalgoederen 151
Financieel overzicht kapitaalgoederen 151
3.5 Paragraaf Financiering 152
Inleiding 152
Wettelijk kader 152
Vermogenspositie 152
Financieringsbeleid 152
Liquiditeitenbeheer 153
Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt 153
Risicobeheersing 153
3.6 Paragraaf Verbonden partijen 158
Inleiding verbonden partijen 158
Verbonden partijen 159
Informatie per verbonden partijen 159
3.7 Paragraaf Grondbeleid 170
Inleiding Grondbeleid 170
Herziening grondexploitaties 170
Winst en verlies 170
Grondexploitaties 170
Overige bouwgronden in exploitatie 173
Financieel 173
Overige complexen (geen onderdeel van bouwgronden in exploitatie) 175
Risico's 176
3.8 Paragraaf Bestuur 177
Inleiding bestuur 177
Verkiezingen maart 2022 177
Raadsakkoord 2022-2026 177
Raadswerkprogramma 178
In gesprek met de samenleving 178
Kwaliteit van besluitvorming 178
Rekenkamer 178
3.9 Paragraaf Taakstelling 179
4. Jaarrekening 180
4.1 Overzicht baten en lasten 180
4.2 Toelichting op baten en lasten 181
4.2.1. Analyse afwijkingen 181
4.2.2 Analyse begrotingswijzigingen en begrotingsrechtmatigheid 181
4.2.3 Overzicht aanwending onvoorzien 183
4.2.4 Overzicht incidentele baten en lasten 183
4.2.5 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves 186
4.3 Balans 189

4.4 Toelichting balans 194
4.4.1 Waarderingsgrondslagen 194
4.4.2 Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen 196
4.4.3 Toelichting op activa 199
4.4.4 Toelichting op passiva 207
4.5 Overzicht baten en lasten per taakveld 213
4.6 Overzicht reserves en voorzieningen 216
4.6.1 Reserves 216
4.6.2 Voorzieningen 222
4.7 Overzicht investeringen 228
4.8 Overzicht verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa) 238
4.9 Wet normering topinkomens 264
4.10 Controleverklaring accountant 265

1 . Inleiding

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van de gemeente Midden-Groningen. Hierin leggen wij, in het eerste jaar van ons college, verantwoording af over hetgeen afgelopen jaar is uitgevoerd.

2022 was een bijzonder jaar. Zo hadden we begin 2022 nog te maken met sterk beperkende maatregelen in verband met corona. Dit vroeg veel flexibiliteit van onze inwoners, ondernemers en de organisatie. Direct daaropvolgend kregen we te maken met de oorlog in Oekraïne. Naast een toestroom van vluchtelingen, die we in onze gemeente op hebben kunnen vangen, leidde het tot sterk stijgende prijzen. Grotendeels ging dit om energieprijzen, maar ook eten en drinken werden een stuk duurder. Niet al onze inwoners konden deze stijging dragen. Het is fijn om te zien dat het Rijk hiervoor de Energietoeslag in het leven heeft geroepen. Diegenen die dat het meest nodig hebben werden extra gecompenseerd voor de stijgende energieprijzen. Hierdoor kon een deel van de last verminderd worden. De hoge energieprijzen troffen niet alleen onze inwoners. Ook onze ondernemers en andere maatschappelijke organisaties voelden de impact. Eind 2022 heeft uw raad hiervoor de reserve Maatwerk Fonds Energiecrisis ingesteld van € 2 miljoen en is een deel van de overgebleven coronamiddelen (€ 750.000) beschikbaar gesteld voor verenigingen en dorpshuizen. Niet alleen voor Oekraïense vluchtelingen bood onze gemeente onderdak. Wij boden ook onze hulp aan om de schrijnende situatie in Ter Apel het hoofd te bieden. De noodzakelijke solidariteit die we met elkaar aan de dag leggen kwam niet zomaar van de grond. Voor onze inwoners was er reden tot zorg. Dit begrijpen we en we hebben dan ook eisen gesteld aan de opvang bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA).

Ondanks de uitdagende omstandigheden van het afgelopen jaar, hebben we samen met uw raad een start kunnen maken met de invulling van het raadsakkoord, raadswerkprogramma en collegeprogramma. De kern hiervan is dat onze inwoner centraal staat. Dit betekent in ieder geval dat we goed bereikbaar zijn en onze inwoners betrekken bij onze plannen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan doen. De thema's armoede en jeugdzorg zijn door uw raad dan ook in het raadswerkprogramma opgenomen. Tot slot hebben we het afgelopen jaar een basis gelegd om de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen te verbeteren en de energietransitie en duurzaamheid te bevorderen. Dit zijn uiteraard geen ontwikkelingen die van vandaag op morgen gerealiseerd zijn, maar de urgentie is dermate groot dat we iedere stap zetten die kan. Zo dragen we met elkaar zorg voor een prettige woon-, werk- en leefomgeving.

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een prettige leefomgeving en kent veel aspecten. Voor de wijken waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staat, hebben we extra aandacht gehad. Zo gaan we door met het sluiten van drugspanden en hebben we verhuurders geïnformeerd over de signalen van drugscriminaliteit. Ook blijven we intensief samenwerken met onze ketenpartners om alle vormen van criminaliteit tegen te gaan en te voorkomen.

De veiligheid van onze leefomgeving wordt ook beïnvloed door de gevolgen van gas- en zoutwinning. Naast het behartigen van collectieve belangen willen we ook individuele inwoners ondersteunen die vastlopen in schade- en/of versterkingstrajecten. In 2022 hebben we daarom aardbevingsconsulenten aangetrokken die onze inwoners ondersteunen en adviseren. We willen graag tempo maken en niet alleen goede plannen maken, maar ook de daadwerkelijke aanpak versnellen. We voelen ons gesteund door de uitkomsten van de parlementaire enquête en de middelen die beschikbaar worden gesteld om recht te doen aan het leed van onze inwoners.

Ondanks de bijzondere omstandigheden in 2022, is er vooruitgang op een aantal dossiers en een gezond financieel resultaat behaald. Het financieel resultaat over 2022 is € 17,2 miljoen positief. Het resultaat, na het verwerken van de budgetoverhevelingen (€ 4.6 miljoen) en overige bestemmingsvoorstellen (€ 10,8 miljoen), is € 1,9 miljoen voordelig. In de financiële analyse in deze inleiding is op hoofdlijn toegelicht hoe dit resultaat tot stand is gekomen. In de financiële toelichtingen bij de programma's in het jaarverslag is een gedetailleerde analyse opgenomen.

Financiële analyse in een notendop

Op 22 december 2022 is de slotbegrotingswijziging door uw raad vastgesteld. Hierin is ook de laatste verwachting van het jaarrekeningresultaat gecommuniceerd. Deze analyse gaat in op de

afwijkingen tussen deze laatste verwachting en het gerealiseerde jaarrekeningresultaat. Daarnaast wordt er ingegaan op de voorstellen voor resultaatbestemming. De ontwikkeling van de Algemene Reserve, toevoeging van € 1,9 miljoen, vormt hier ook een onderdeel van.

Slotbegrotingswijziging versus jaarrekeningresultaat
In de slotbegrotingswijziging is het volgende verwacht jaarrekeningresultaat voor 2022 gecommuniceerd:

Vertrekpunt slotbegrotingswijziging 2022	*Bedragen x € 1.000*
Verwacht resultaat exclusief inflatiebuffer	€ 4.742
Inflatiebuffer	€ 5.112
Totaal verwacht resultaat	**€ 9.854**

In december verwachtten we een jaarrekeningresultaat van circa € 9,8 miljoen positief. Het werkelijke jaarrekeningresultaat is ruim € 17,2 miljoen positief. Er is sprake van een positieve afwijking van € 7,4 miljoen.

Jaarrekeningresultaat 2022	*Bedragen x € 1.000*
Totaal verwacht resultaat slotbegrotingswijziging	€ 9.854
Saldo van afwijkingen	€ 7.381
Resultaat 2022	**€ 17.235**

Belangrijkste afwijkingen

De belangrijkste oorzaken voor deze afwijking van € 7,4 miljoen zijn hieronder samengevat:

Belangrijkste afwijkingen		*Bedragen x € 1.000*
1.	Opvang ontheemden Oekraïne	+ € 3.400
2.	Decembercirculaire	+ € 2.800
3.	Grondexploitaties	- € 1.600
4.	Werkparticipatie	+ € 800
5.	Inkomensregelingen	+ € 750
6.	Leges	+ € 600
7.	Overige verschillen en afronding	+ € 631
	Saldo van afwijkingen	**€ 7.381**

Hieronder worden de bovenstaande afwijkingen toegelicht:

1. In 2022 is voor de opvang van Oekraïners een Specifieke Uitkering in het leven geroepen door het Rijk. Het voordeel wordt verklaard doordat we het grootste deel van 2022 per dag € 100 per opvangplek ontvingen. Wij hebben 299 opvangplekken gerealiseerd. De kosten vielen daarentegen lager uit, mede door de inzet van ons gemeentelijk vastgoed. Het gaat om Astronautenlaan 33 in Hoogezand, Kerkstraat 2 in Muntendam en Hoofdweg 10a in Slochteren.
2. In de decembercirculaire heeft het Rijk een voorschot van ruim € 1,7 miljoen uitgekeerd voor de Energietoeslag van 2023. Het restant bestaat uit een bijdrage voor taken die we in 2023 moeten uitvoeren. Volgens de voorschriften hebben we deze bedragen in 2022 te verantwoorden, maar zijn deze bestemd voor taken die we in 2023 uitvoeren. Hierdoor valt het rekeningresultaat hoger uit en stellen we voor deze middelen via overheveling mee te nemen naar 2023.
3. Het nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door uitgestelde verkopen, resulterend in lagere winstnemingen dan verwacht in 2022. Deze winstnemingen volgen alsnog in 2023 en verder.

4. Bij werkparticipatie zien we hogere ontvangsten. Ruim de helft hiervan heeft te maken met een ontvangen ESF-subsidie. We stellen voor deze middelen over te hevelen naar 2023.
5. Het aantal uitkeringsgerechtigden binnen de Participatiewet is lager dan verwacht. In de huidige arbeidsmarkt slagen veel mensen erin om een betaalde baan te vinden, waardoor de uitstroom hoger was dan de instroom.
6. Er zijn meer bouwaanvragen binnengekomen, waaronder aanvragen voor een aantal grote projecten.
7. Er zijn diverse overige plussen en minnen die per saldo optellen tot een voordeel van afgerond € 650.000, een voorbeeld hiervan is de € 500.000 die beschikbaar is voor het raadswerkprogramma. Ook deze maakt onderdeel uit van de overhevelingen.

Jaarrekeningresultaat sterk incidenteel karakter
Het fors positieve jaarrekeningresultaat heeft een sterk incidenteel karakter. Zo zien we de plus rondom de opvang van Oekraïners, het voorschot voor de Energietoeslag en houden we middelen over voor werkzaamheden die doorlopen in 2023.

Resultaatbestemming

Uw raad besluit over de voorgestelde resultaatbestemming. We maken een verdeling tussen overhevelingen en overige bestemmingsvoorstellen. De overhevelingen komen voort uit middelen die over zijn gebleven, omdat, een deel, van de werkzaamheden doorlopen in 2023 en 2024. Voor de overige bestemmingsvoorstellen geldt dat er sprake is van ontwikkelingen die het instellen of de aanvulling van reserves noodzakelijk maken.

Overhevelingen
Voor werkzaamheden die in 2023 en 2024 doorlopen zijn overhevelingsvoorstellen ingediend. Via deze voorstellen wordt verzocht overgebleven budget uit 2022 voor de resterende werkzaamheden beschikbaar te houden. Hieronder is het overzicht van deze voorstellen weergegeven. De toelichting vindt u in bijlage 3.

Overhevelingen		*Bedragen x € 1.000*
A.	GIDS middelen 2022	€ 200
B.	Ouderenbeleid	€ 44
C.	Organisatieontwikkeling	€ 95
D.	Leeftijdsbewust personeelsbeleid	€ 440
E.	Omgevingswet	€ 691
F.	Energietoeslag	€ 1.727
G.	Inburgering	€ 68
H.	Aanpak groen Oosterpark	€ 60
I.	Communicatiecampagne Kredietbank	€ 103
J.	Raadswerkprogramma	€ 500
K.	ESF-subsidie React-EU	€ 420
L.	Onderhoud wegen	€ 132
M.	Wet kwaliteitsborging bouw	€ 113
	Totaal overhevelingen	**€ 4.593**

Overige bestemmingsvoorstellen
Zoals benoemd zijn er enkele ontwikkelingen die het instellen of aanvullen van een reserve nodig maken. De toelichting op deze overige voorstellen is opgenomen in bijlage 4.

Overige bestemmingsvoorstellen		*Bedragen x € 1.000*
A.	Instelling reserve Inflatiebuffer	€ 5.000
B.	Instelling reserve Opvang ontheemden Oekraïne	€ 3.400
C.	Instelling reserve Grondbedrijf	€ 1.250
D.	Aanvulling reserve Nieuwbouw BWRI	€ 700
E.	Instelling reserve Opvang Zuidbroek	€ 400
	Totaal overige bestemmingsvoorstellen	**€ 10.750**

Ontwikkeling Algemene Reserve
Het jaarrekeningresultaat 2022, de overhevelingen en overige bestemmingsvoorstellen leiden tot een toevoeging aan de Algemene Reserve van afgerond € 1,9 miljoen.

	Bedragen x € 1.000
Jaarrekeningresultaat	€ 17.235
Overhevelingen	-€ 4.593
Overige bestemmingsvoorstellen	-€ 10.750
Restant (toevoegen Algemene Reserve)	**+ € 1.892**

Dit houdt in dat de Algemene Reserve groeit tot een hoogte van € 13,5 miljoen. Met een benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 4,8 miljoen, is de weerstandsratio 2,8.

	Bedragen x € 1.000
Algemene Reserve 31-12-22	€ 11.581
Toevoeging	+ € 1.892
Algemene Reserve 01-01-23	**€ 13.473**

1.1 Jaarrekening in één oogopslag

V

Inkomsten.
Waar komt het geld vandaan.

Rijk		
Uitkeringen	€	192.585
Inkomensondersteuning	€	28.762
Subtotaal	€	221.347
Andere inkomstenbronnen		
Opbrengsten uit grondverkopen	€	3.734
Verhuur	€	1.486
Overig	€	33.149
Subtotaal	€	38.369
Lokale heffingen		
Onroerendzaakbelasting (OZB)	€	20.942
Rioolheffing	€	5.842
Afvalstoffenheffing	€	6.453
Toeristenbelasting	€	381
Overig	€	4.582
Subtotaal	€	38.200
Totaal	€	297.916

Uitgaven.
Waar is het geld naar toe gegaan.

Economische ontwikkeling	€	11.058
Openbaar groen en openlucht recreatie	€	6.667
Milieubeheer, afval en riolering	€	15.376
Integrale veiligheid	€	5.842
Onderwijs	€	14.090
Sport en vrije tijd	€	4.686
Wet maatschappelijke ondersteuning WMO	€	25.372
Bestuur en dienstverlening	€	38.244
Jeugd en ouderen	€	33.221
Inkomensondersteuning	€	41.240
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	€	15.112
Samenkracht en burgerparticipatie	€	27.795
Cultuur	€	6.261
Overig	€	5.252
Gevolgen gas- en zoutwinning	€	30.464
Totaal	€	280.680

Gemeentelijke tarieven in 2022		
OZB	€	510
Afvalstoffenheffing	€	231
Rioolheffing	€	190

Totale inkomsten	€	297.916
Totale uitgaven	€	280.680
Resultaat	€	17.236

1.2 Samenstelling College en gemeenteraad

Samenstelling College

Portefeuilleverdeling

Burgemeester Adriaan Hoogendoorn

- Openbare orde en veiligheid
- NPG (inclusief coördinatie dorpsplannen)
- Dienstverlening

- Participatie
- Gebiedsgericht werken
- Communicatie
- Juridische zaken
- Regionale samenwerking (inclusief Toekomstagenda en opvang vluchtelingen)
- Beleidscoördinatie
- Discriminatiebeleid
- Interbestuurlijk Toezicht

Wethouder Markus Ploeger (GemeenteBelangen Midden-Groningen)

- Gevolgen gas- en zoutwinning
- Financiën
- Beheer Openbare Ruimte
- Dierenwelzijn
- Grondbedrijf
- Vastgoed
- P&O beleid/organisatie
- DIV en archief
- Inkoopbeleid
- Wethouder voor: Slochteren, Schildwolde, Hellum, Overschild, Siddeburen, Steendam, Tjuchem, Noorderpark, Westerpark, Oosterpark, Zuiderpark, Margrietpark, Boswijk, Sappemeer Noordoost en Compagniesterpark

Wethouder Annemiek Hoesen-Spithorst (Boer & Burger Partij Midden-Groningen)

- Economie (inclusief landbouw)
- Leefbaarheid
- Dorpen en wijken (waaronder dorpshuizen)
- Toerisme en Recreatie
- Erfgoed
- Archeologie
- Cultuur
- Breedband
- Sport en sportaccommodaties
- Wethouder voor: Meerwijck, Kropswolde, Kielwindeweer, Foxhol, Kolham, Foxham, Froombosch, Froombosch, Meeden en Noordbroek
- Projectwethouder: Visie A7/N33

Wethouder Erik Drenth (CDA)

- Ruimtelijke ordening
- Wonen
- Omgevingswet / VTH
- Windparken en zonneparken
- Duurzaamheid en energietransitie
- Natuur en Landschap
- Verkeer en Vervoer
- Onderwijs
- Taakstelling huisvesting statushouders
- Informatisering en automatisering
- Wethouder voor: Woudbloem, Lageland, Westerbroek, Waterhuizen, Harkstede, Scharmer, Zuidbroek en Muntendam
- Projectwethouder: Hoogezand Noord, Stadshart, Hart van Muntendam en Harkstede/Meerstad

Wethouder Evert Offereins (VVD)

- Sociaal Domein
- Jeugdzorg
- Ouderenbeleid
- Wmo / Gezondheid / Welzijn

Samenstelling Gemeenteraad

Partij	Aantal zetels
GemeenteBelangen Midden-Groningen	8
Boer & Burger Partij Midden Groningen	5
PvdA	4
SP	3
CDA	3
ChristenUnie	3
VVD	2
GroenLinks	2
D66	2
BBB-LMG	1
Totaal	33

2.1 Programma Dorpen en wijken

2.1.0 Inleiding

Visie
Wij willen 'groots zijn in kleinschaligheid'. Onze gemeente bestaat uit vitale, lokale gemeenschappen, gevormd door de inwoners van dorpen, kernen en wijken. Onze inwoners ontmoeten elkaar op het sportveld, in de kerk, het dorpshuis en bij vrijwilligerswerk. Al deze gemeenschappen hebben hun eigen identiteit. In het ene dorp zijn de inwoners bijvoorbeeld zeer maatschappelijk actief. In het andere dorp leven inwoners meer hun eigen leven. Overal kennen mensen elkaar en voelen zij zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de leefbaarheid in hun directe omgeving. Wij zijn bondgenoot van inwoners in het vergroten van de leefbaarheid. Leefbare dorpen en kernen dragen direct bij aan het welbevinden van onze inwoners en de sociale veerkracht van de diverse lokale gemeenschappen.

Doelstelling
Binnen het programma Dorpen en Wijken zetten wij in op zelfredzame en leefbare dorpen en kernen. Dit betekent dorpen en wijken waarin volop mogelijkheden zijn voor onze inwoners om elkaar te ontmoeten en initiatieven te ontplooien. De inwoners ervaren de omgeving als schoon, heel en veilig. Wij werken nauw samen met inwoners en organisaties om de leefbaarheid te vergroten. Dit kan op iedere plek anders vorm krijgen. Geen dorp, wijk of buurt is hetzelfde. De aanpak is dat wij de zeggenschap en het eigenaarschap van onze inwoners stimuleren en ondersteunen.

Activiteiten op het gebied van sport, cultuur, educatie en activiteiten voor specifieke doelgroepen, zoals jongeren en ouderen, dragen wezenlijk bij aan leefbaarheid in de dorpen en wijken. Ze geven kleur en identiteit en stimuleren ontmoeting en samen bezig zijn. Ontmoeting vindt vaak plaats in maatschappelijke accommodaties.

Wij willen dan ook dat ieder dorp beschikt over een gelegenheid of voorziening om elkaar te kunnen ontmoeten. Ons streven is om de voorzieningen die van belang zijn voor het dagelijks leven, zo dicht mogelijk bij mensen te brengen of te zorgen dat deze goed bereikbaar zijn.

Ook de openbare ruimte is van belang voor de identiteit van een dorp of wijk en het woonplezier van onze inwoners. Wij vergroten de leefbaarheid door inwoners meer zeggenschap en zelfbeheer te geven over bijvoorbeeld het groen in de wijk. Wij zijn verantwoordelijk voor het afgesproken kwaliteitsniveau.

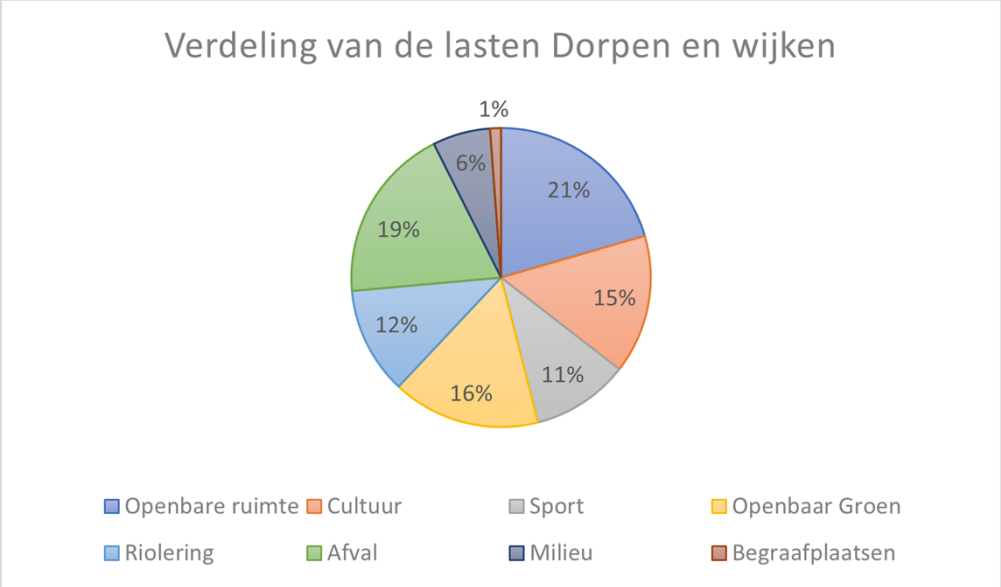

Opbouw programma Dorpen en Wijken
Het programma Dorpen en Wijken bestaat uit de volgende beleidsonderwerpen:

1. Het versterken van de sociale cohesie;
2. Huisvesting voor sociaal maatschappelijke activiteiten;
3. Deelname aan het maatschappelijk leven;
4. Sport en Bewegen;
5. Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven;
6. Fysieke leefbaarheid.

2.1.1 Het versterken van de sociale cohesie

Algemeen

Actieve inwoners die zich inzetten voor de kwaliteit van leven in hun dorp of wijk geven we invloed. Dit doen we met subsidies, samenwerking en door ze op weg te helpen met een plan of idee. Op die manier hielpen we inwoners met bewonersparticipatie. Wij deden ook mee met initiatieven van inwoners, overheidsparticipatie. We werkten samen met actieve bewoners om hun initiatief van de grond te krijgen. We gaven advies welke subsidie het beste past bij het idee en hoe je die subsidie aanvraagt. We hielpen de bewoners ook met het leggen van contacten met organisaties of personen die ze nodig hebben om verder te komen. We gaven met de dorps- en wijkbudgetten inwonersgroepen directe zeggenschap over hun leefomgeving.

We ondersteunden activiteiten die de leefbaarheid verbeteren in een dorp, buurt of straat met het leefbaarheidsfonds. Deze activiteiten zorgen ervoor dat mensen elkaar spreken, een band met elkaar opbouwen en elkaar helpen als dat nodig is. Het zijn vaak kleine activiteiten in de eigen straat en soms zijn het activiteiten die bezoekers uit de hele gemeente trekken. Met het Cofinancieringsfonds ondersteunen we grotere activiteiten die niet passen bij het Leefbaarheidsfonds. Dit doen we door het uitgeven van subsidies die gecombineerd moeten worden met een andere subsidie of financiële bijdrage. Daarmee ondersteunen we activiteiten voor een actieve, sfeervolle en levendige gemeente. Daarnaast ondersteunden we aanvragen om accommodaties openbaar toegankelijk te maken. Het gaat dan om bijvoorbeeld dorps- of wijkhuizen of een multifunctionele gebouwen.

Het bovenstaande voeren we uit met de gebiedsregisseurs en de dorps- en wijkwethouders als eerste aanspreekpunt. We werken hierbij samen met iedereen die wat kan bijdragen. Het gaat bijvoorbeeld om samenwerking met de gebiedsbeheerder, het initiatievenloket, de opbouwwerker, de wijkagent en de jongerenwerker.

Doelstellingen

a. Invloed geven van inwoners op leven in dorp of wijk

We zijn in 2022 gestart met de dorps- en wijkplannen in Noordbroek, Zuidbroek, Kolham, Harkstede en Boswijk. Daarna volgen de zes Schildmeer-dorpen, Kiel-Windeweer, Muntendam en Woldwijck. Zo krijgen de inwoners die meedoen meer invloed op het leven in hun eigen dorp en wijk. Deze plannen verbeteren de leefbaarheid en de sociale samenhang. We hebben gebiedsgericht werken een impuls gegeven door de gebiedsregisseurs en de dorps- en wijkwethouders opnieuw te verdelen. Iedere inwoner kan makkelijker vinden wie kan helpen bij een probleem, een vraag of een idee. We hebben inwoners geholpen om hun ideeën te realiseren en hierdoor invloed op hun leefomgeving te krijgen. Het gaat vaak om advies bij vragen, zoals: hoe pak je het aan, hoe vindt je daar subsidie voor, met wie werk je samen.

We geven hier enkele voorbeelden:

- We hebben inwoners geholpen met verkeersproblemen die in meerdere dorpen tegelijk spelen. Samen met Harkstede, Scharmer, Kolham, Woudbloem en Lageland werken we hier aan;
- We hebben een wijkschouw georganiseerd in Kiel-Windeweer;
- In Kiel-Windeweer hebben we inwoners geholpen met een plan voor een nieuw dorpshuis.
- In Meerwijck hebben we inwoners betrokken bij het opnieuw inrichten van de 'Meerweg';
- We hebben meegewerkt aan een energiemarkt in Muntendam;

- We hebben geholpen met een Haiku route in de Heemtuin;
- In Zuidbroek hebben we samengewerkt met inwoners om kinderen uit de noodopvang de kerstboom op het plein te laten versieren.

Acties

Invloed geven aan actieve bewonersgroepen
Omschrijving (toelichting)

We hebben initiatieven van actieve inwoners en dorps- en wijkorganisaties ondersteund met advies en subsidie. Zoals eerder benoemd gaat het om het Leefbaarheidsfonds en het Cofinancieringsfonds. Daarnaast verstrekken we jaarlijks subsidies aan alle dorps- en wijkorganisaties. We hebben ook advies gegeven over andere subsidies, zoals bijvoorbeeld over het NPG Impulsloket en het NPG Loket Leefbaarheid.

We hebben uit het Leefbaarheidsfonds 298 subsidies verstrekt aan 134 organisaties/instanties voor in totaal ruim € 156.000. We hebben uit het Cofinancieringsfonds 8 subsidies verstrekt aan 8 organisaties/instanties voor in totaal € 121.000.

2.1.2 Huisvesting voor sociaal maatschappelijke activiteiten

Algemeen

De vastgoedportefeuille van onze gemeente bestaat uit ongeveer 140 objecten. Hierbij kan gedacht worden aan het gemeentehuis, maar ook dorpshuizen, gymzalen en huisvesting voor diverse maatschappelijke organisaties. Het vastgoed is in verschillende portefeuilles verdeeld om specifiek beleid te kunnen vaststellen. De maatschappelijke activiteiten zijn niet altijd gehuisvest in gemeentelijk vastgoed. Wij hebben de taak om huisvesting voor maatschappelijke activiteiten te regelen.

Doelstellingen

a. Beleid vaststellen omtrent voorzieningen en vastgoed
De vastgoedportefeuille van onze gemeente is zeer divers. Wij willen meer eenheid brengen in de verschillende vormen van ondersteuning aan de accommodaties. De huidige situatie verschilt per dorpshuis, sportaccommodatie en gebruiker. Dit varieert van zelfstandig tot volledig in gemeentelijk beheer. Ook in het (ver)huurbeleid is er sprake van enorme verschillen. We streven naar harmonisatie.

Acties

Uitwerken van beleid
Omschrijving (toelichting)

Uw raad heeft het rekenkameronderzoek naar het gemeentelijk vastgoed en het vastgoedbeleid vastgesteld. Alle daaruit komende aanbevelingen zijn voltooid of in uitvoering. De rekenkamer heeft aanbevolen beleid voor voorzieningen en vastgoed te ontwikkelen en vast te stellen. Het doel is om:

1. meer grip op het vastgoed te krijgen (eigendom van de gemeente);
2. te komen tot een effectieve(re) en efficiënte(re) inzet van vastgoed;
3. voorzieningen- en accommodatiebeleid te ontwikkelen.

Door personele wisselingen en input vanuit uw raad is het vastgoedbeleid in concept klaar, maar nog niet vastgesteld. In 2023 zal het beleid met deze doelen verder uitgewerkt worden.

De vastgoedportefeuille van onze gemeente is in beweging. Diverse projecten en programma's hebben tot gevolg dat er vastgoed vrijvalt en buitengebruik komt door vervangende huisvesting. Het betreft hier voornamelijk schoolgebouwen die door realisatie van multifunctionele accommodaties

(MFA) en kindcentra hun functie verliezen. In 2021 is het traject voor sloop en locatieontwikkeling voor een aantal gebouwen ingezet. In 2022 is dit traject voortgezet.

2.1.3 Deelname aan het maatschappelijk leven

Algemeen

Voor inwoners is het belangrijk om zich thuis te voelen in onze gemeente door sociale contacten, verbondenheid met de woonomgeving en geschiedenis. Inwoners kunnen actief deelnemen aan culturele activiteiten en ook genieten van wat er te zien en te horen is. Door het behoud van erfgoed blijven historische gebouwen onderdeel van onze gemeente. Dit versterkt de identiteit en onderlinge verbondenheid. Het grotere verhaal uit het verre verleden wordt met archeologie verteld.

Doelstellingen

a. Cultuurkadernota verder uitvoeren de komende beleidsperiode

In de kadernota cultuur staat wat de komende jaren voor cultuur van belang is; meer aandacht voor jongeren, iedereen kan deelnemen en de verbinding van cultuur met recreatie en toerisme. Hierbij ligt de nadruk op de sociale kant van cultuur. Naast de professionele cultuurorganisaties is er ruim aandacht voor de waarde van amateurcultuur en evenementen. Er zijn vanuit het Leefbaarheidsfonds zo'n 24 activiteiten gesubsidieerd. Voorbeelden zijn Art Carnivale, Muziek in Verpleeghuizen, Gedichten in de Heemtuin tot de Slochter Koetsentocht.

Acties

Met NPG-projecten het cultuurveld versterken op gebied van jongerencultuur en cultuureducatie.

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2. De cultuureducatie op scholen kon, na corona, in het schooljaar 2022-2023 weer beginnen. Waar mogelijk zijn activiteiten in projectvorm uitgevoerd. Op alle basisscholen hebben de leerlingen een vorm van cultuureducatie gehad.

Doelstellingen

b. Cultuur in Kielzog Theater, Muziekschool en Kunstwerkplaats

In 2022 is met Kielzog een nieuwe basisovereenkomst afgesloten tot en met 2025. Hierin staan afspraken over de uitvoering van het cultuurbeleid en financiële zaken. Kielzog biedt onderwijsprogramma's aan voor basis- en voortgezet onderwijs. In 2022 was er 10% meer onderwijsactiviteit. Kielzog doet samen met jongeren welzijnswerk mee aan jongerenprogramma's. Kielzog is projectleider voor het NPG-project "Jongeren Pitchen voor cultuurprojecten". Kielzog spant zich in om elke inwoner van onze gemeente te bereiken en biedt een passend onderwijs- en cultuuraanbod. Er is hierbij extra aandacht voor die inwoners of gebieden waar cultuur minder vanzelf spreekt.

Bij de muziekschool en kunstwerkplaats doen bijna 1.000 leerlingen mee aan 50 verschillende cursussen. Daarmee is het aantal leerlingen en cursisten gelijk aan voor corona. Er zijn 75 voorstellingen en concerten in het theater geweest en daarnaast zijn er 30 grote en kleine cultuurprojecten georganiseerd.

Doelstellingen

c. Bibliotheek ontwikkelt taal, cultuur, lezen en digitale vaardigheden

Biblionet organiseert activiteiten in de vestigingen in Hoogezand, Harkstede, Siddeburen, Slochteren, Noordbroek en Zuidbroek. Ook is de bibliotheek actief op basisscholen, in het

voortgezet onderwijs, op consultatiebureaus en in de kinderopvang. De bibliotheek in Hoogezand is dit jaar verkozen tot de beste bieb van Nederland door zowel de vak- en publieksjury.

Doelstellingen

d. Fraeylemaborg als monumentale drager van historisch erfgoed met een actieve expositiefunctie

Vanuit de Fraeylemaborg worden activiteiten georganiseerd, die ook van belang zijn voor de niet-professionele musea. Deze musea hebben ook een rol op het gebied van geschiedenis en erfgoed. Het geeft inhoud aan de identiteit van onze gemeente en dit is waardevol voor recreatie en toerisme. Er zijn 4 exposities georganiseerd, zowel op het gebied van kunst als historie. Daarnaast zijn er 24 aparte evenementen georganiseerd en 3 theateravonden. Het bezoekersaantal was bijna weer op peil van voor corona met 113.785 bezoekers in het park en 36.500 in de borg en de expositieruimte.

Acties

Met Stichting Fraeylemaborg meerjarige subsidie-afspraken maken zoals die in de Kadernota Cultuur zijn verwoord.

Omschrijving (toelichting)

Met de Fraeylemaborg is in 2022 nog geen basisovereenkomst gesloten. De basisovereenkomst met Kielzog had voorrang. Wel zijn de bouwstenen geleverd voor een apart museumbeleid.

Doelstellingen

e. Aanpak achterstallig onderhoud beeldende kunst en gedenktekens/monumenten

We hebben zo'n 100 kunstwerken en gedenktekens/monumenten in onze openbare ruimte. Er is een planning voor het onderhoud.

Indicatoren

We willen 6 kunstwerken restaureren.

In 2022 hebben we 8 kunstwerken gerestaureerd en ook regulier onderhoud uitgevoerd.

Acties

Onderhoud en restauratie beeldende kunst en monumenten

Omschrijving (toelichting)

De beeldende kunstwerken zijn volgens planning schoongemaakt, gerepareerd en opgeknapt. Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke aanwezigheid van de giftige verf chroom 6 op een aantal kunstwerken. De verf is op 6 kunstwerken gevonden. Het chroom 6 wordt professioneel en veilig verwijderd.

Doelstellingen

f. Uitvoering geven aan het Erfgoedprogramma

Het gebouwde erfgoed van onze gemeente bestaat uit monumenten, karakteristieke panden en beschermde dorpsgezichten. Gebouwd erfgoed zorgt voor herkenbaarheid en het thuis voelen in een gebied. We zetten ons in voor instandhouding en bescherming van gebouwd erfgoed. Het Erfgoedprogramma is ook in 2022 de leidraad geweest voor de uitgevoerde acties. Hierin hebben we aangegeven hoe we ons Groninger erfgoed willen behouden, beschermen en ontwikkelen. We richten ons hierbij op het maken van gezamenlijke afspraken over bijvoorbeeld het verbouwen en versterken van monumenten. Ook geven we subsidies aan eigenaren voor onderhoud en restauratie hiervan. We bieden ook kansen voor het verduurzamen en herbestemmen hiervan. Verder ondersteunen we eigenaren van monumenten en ander erfgoed met advies. We brengen de waarde

van monumenten onder de aandacht bij een groot publiek. Hiervoor organiseren we ieder jaar een Open Monumentendag, deze trekt duizenden bezoekers.

Acties

Uitvoering geven aan lokaal NPG erfgoed project Toekomstbestendig Cultureel Erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Verlenen van onderhouds- en restauratiesubsidies

Omschrijving (toelichting)

Er zijn 23 onderhouds- en restauratiesubsidies verleend. In totaal is er € 100.000 aan monumentensubsidies verstrekt.

Doelstellingen

g. Beschermen archeologische waarden

In de Erfgoedwet is vastgelegd dat de gemeente de taak heeft om de archeologische waarden binnen de gemeente te beschermen. De Omgevingsdienst Groningen (ODG) is toezichthouder namens de gemeente. De bewoningsgeschiedenis van onze gemeente staat beschreven in de Beleidsnota Archeologie. Op de Archeologische Beleidskaart staat aangegeven welke archeologische waarden aanwezig zijn. In de beleidsnota staat ook hoe we deze archeologische waarden willen beschermen. Er worden onderzoeksrapporten opgesteld en deze worden vastgelegd in de database ‘Onderzoekslocaties Archeologie Midden-Groningen’ en de actuele ‘Archeologische Verwachtingenkaart Midden-Groningen. We vragen aandacht voor de bewoningsgeschiedenis van onze gemeente door het organiseren van excursies en het publiceren van publieksrapportages bij opgravingen.

Indicatoren

Aantal besluiten op archeologische rapporten die aan de gemeente worden voorgelegd.

We beoordelen archeologische onderzoeken en programma's van eisen (pve's) bij opgravingen.

	Aantal
Bestuurlijke besluiten	27
Verwerkte archeologische onderzoeken	18
Uitgebrachte adviezen	13
Nieuwe onderzoekslocaties	13
Onderzoekslocaties per 31-12	258

Acties

Uitvoeren archeologische toets

Omschrijving (toelichting)

We hebben onze kerntaak het afgelopen jaar uitgevoerd: het beschermen van de archeologische waarden in onze gemeente.

- We beoordelen archeologische onderzoeken en nemen daar besluiten over. Dit alles wordt vastgelegd in de gemeentelijke archeologische administratie;
- We brengen adviezen uit om het archeologiebeleid vast te leggen in bestemmingsplanregels van nieuwe bestemmingsplannen;
- We laten ons voor het beoordelen van archeologische onderzoeken ondersteunen door archeologische vakspecialisten van Libau uit Groningen.

2.1.4 Sport en bewegen

Algemeen

Iedere week zijn duizenden mensen in onze gemeente actief betrokken bij sport- en beweegactiviteiten als beoefenaar, vrijwilliger of professional. We willen dat sporten en bewegen laagdrempelig, toegankelijk en vanzelfsprekend zijn. Wij willen ervoor zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen. We geven extra aandacht aan inwoners die maatschappelijk kwetsbaar zijn, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en een betekenisvol en gelukkig leven kunnen leiden. Sport en bewegen is hierbij een belangrijk onderdeel.

Doelstellingen

a. Het vergroten van het aandeel bewoners dat regelmatig sport en beweegt

We willen mogelijkheden creëren om inwoners, met of zonder beperking, in iedere levensfase aan sport en beweging te laten doen. We zetten in op het stimuleren van voldoende beweging bij de jeugd, bij ouderen en bij kwetsbare groepen.

Indicatoren

Aantal inwoners bereikt met buurtsportcoachactiviteiten.

7.754

Acties

Vanuit het lokaal sportakkoord maken we een kennismaking met verschillende sporten en cultuur mogelijk.

Omschrijving (toelichting)

We hebben in 2022 twee keer de 'sporthopper' georganiseerd, waarbij inwoners kennis kunnen maken met verschillende activiteiten.

Wij organiseren en ondersteunen wandelgroepen in meerdere dorpen als toegankelijk beweegaanbod voor ouderen en kwetsbare doelgroepen.

Omschrijving (toelichting)

Onder begeleiding van buurtsportcoaches worden in meerdere dorpen wekelijks wandelmomenten georganiseerd, waarbij mensen elkaar ontmoeten.

Wij zetten buurtsportcoaches om sport en bewegen onder te jeugd te stimuleren.

Omschrijving (toelichting)

Een team van buurtsportcoaches is actief geweest om sporten en bewegen te bevorderen.

Doelstellingen

b. Het bevorderen van vitale en toekomstbestendige sportverenigingen

We willen sportverenigingen ondersteunen bij het ontwikkelen van een passend en innovatief sportaanbod voor verschillende doelgroepen. Daarnaast helpen we verenigingen om knelpunten en zwakke plekken aan te pakken. Hiermee verbeteren we de kwaliteit van de sportverenigingen en het sportaanbod en stellen we de verenigingen in staat om bij te dragen aan het bereiken van een toename in de sportdeelname.

Indicatoren

Aantal gesubsidieerde initiatieven vanuit het sportakkoord

10

Acties

Samen met sportverenigingen en andere partijen geven wij uitvoering aan het lokaal sportakkoord en ontplooien we initiatieven om verenigingen te versterken.
Omschrijving (toelichting)

De klankbordgroep, bestaande uit verschillende partijen op het gebied van sport, heeft uitvoering gegeven aan het lokaal sportakkoord.

Vanuit het lokaal sportakkoord zetten we een subsidieregeling op om (samenwerkings-)initiatieven van sportverenigingen te stimuleren.
Omschrijving (toelichting)

Er zijn in 2022 tien subsidies verstrekt.

Wij ondersteunen sportaanbieders bij het ontwikkelen van voldoende bestuurlijk en sporttechnisch kader door middel van de inzet van een verenigingsondersteuner.
Omschrijving (toelichting)

Wij hebben verenigingen geholpen bij vraagstukken. De verenigingsondersteuner organiseert overleggen met meerdere verenigingen samen.

Doelstellingen

c. Het harmoniseren van het accommodatiebeleid
We willen de basis leggen voor het harmoniseren van het accommodatiebeleid en eerlijke en eenduidige afspraken maken met sportverenigingen. We werken toe naar een toekomstbestendige sportinfrastructuur.

Acties

Wij gaan afspraken met binnen- en buitensportverenigingen over eigendom, beheer en onderhoud van accommodaties verder harmoniseren in goed overleg met de verenigingen.
Omschrijving (toelichting)

Deze actie is uitgesteld naar 2023.

Wij voeren innovaties door om onze sportaccommodaties te verbeteren en aantrekkelijker te maken.
Omschrijving (toelichting)

Alle sportparken zijn voorzien van automatische beregening. Fase 1 van de verduurzaming van sportcentrum de Kalkwijck is gerealiseerd. Verder hebben we nieuwe materialen (zoals airtrack, slacklines en pickleball) getest en aangeschaft.

2.1.5 Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven

Algemeen

Om onze inwoners een veilige woon- en leefomgeving te bieden werkt de gemeente samen met veiligheidspartners zoals politie, Openbaar ministerie, Veiligheidsregio en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC). Daarnaast werken we samen met inwoners, (maatschappelijke) instellingen, woningbouwcorporaties en ondernemers. We richten ons daarbij op de volgende vier veiligheidsthema's uit het Integraal Veiligheidsbeleid 2021-2024:

- Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit;
- Effectieve verbinding veiligheid en zorg;

- Veilige woon- en leefomgeving;
- Maatschappelijke onrust of verdeeldheid bij overheidsbeslissingen.

Doelstellingen

a. Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

We hebben een aantal belangrijke ontwikkelingen in gang gezet in de aanpak op ondermijnende criminaliteit. Zo is er een kadernota ondermijnende criminaliteit ontwikkeld en vastgesteld door de raad. Verder is het drugs- en coffeeshopbeleid aangepast aan de geldende wet- en regelgeving en is het BIBOB-beleid ontwikkeld.

- Op 7 september 2022 is het BIBOB-beleid vastgesteld. In dit beleid worden enkele risicocategorieën genoemd waar we in beginsel de Wet BIBOB gaan toepassen. Naar aanleiding hiervan zijn we in 2022 van start gegaan met het toepassen van een BIBOB-toets bij de aanvraag van vergunningen. We zijn gestart met de exploitatievergunningen (Apv) en alcoholvergunningen. In 2022 zijn er twee BIBOB-toetsen uitgevoerd. Op deze wijze wordt voorkomen dat we strafbare feiten faciliteren en onrechtmatig verkregen voordelen gebruiken.
- Er wordt toezicht gehouden op de naleving van de exploitatievergunningen en alcoholwetvergunningen aan de hand van meldingen. Indien nodig handhaven we.
- Het afgelopen jaar heeft de burgemeester zes drugspanden gesloten op grond van artikel 13b Opiumwet. Door deze sluitingen zijn de desbetreffende panden onttrokken aan het criminele circuit en maakt de burgemeester kenbaar dat we drugscriminaliteit niet tolereren.
- De burgemeester heeft een informatieve brief over drugscriminaliteit naar ongeveer 380 verhuurders gestuurd die actief zijn in onze gemeente. In de brief staan tips hoe verhuurders signalen van drugscriminaliteit kunnen herkennen en wat ze kunnen doen om drugscriminaliteit in hun huurpanden te voorkomen.
- Het Lokaal Informatieoverleg (LIO) is doorontwikkeld en stevig gepositioneerd. Via deze overlegvorm, wat voorheen ook als Casustafel Ondermijning werd aangeduid, hebben deelnemers de mogelijkheid nieuwe signalen van ondermijning te melden. Hierdoor kunnen we sneller handelen.
- In het laatste kwartaal van 2022 is er nauw samengewerkt met gemeente Groningen en ketenpartners Belastingdienst, politie, Arbeidsinspectie, Omgevingsdienst Groningen en RDW(Rijksdienst voor wegverkeer) om integrale controles van autogaragebedrijven voor te bereiden. De eerste controle gaat in 2023 plaatsvinden.
- Er zijn stevige regionale samenwerkingsverbanden neergezet. Dit hebben we bereikt door structureel overleg, informatie- en kennisuitwisseling en de voorbereiding van gezamenlijke projecten.
- Vanaf 1 december 2022 werken we samen met Meld Misdaad Anoniem. Hierdoor ontvangen we relevante signalen over (ondermijnende) criminaliteit.

Doelstellingen

b. Effectieve verbinding veiligheid en zorg

- De samenwerking en afstemming tussen veiligheid en zorg krijgt meer vorm en inhoud. Zo is er een vast aanspreekpunt voor veiligheids-en zorgvraagstukken. Vanuit het sociaal domein wordt deelgenomen aan het tactisch veiligheidsoverleg. Op inhoud vindt er gerichte samenwerking plaats in de aanpak op jeugdproblematiek en casuïstiek. Er is een bestuurlijk overleg zorg en veiligheid gestart om gezamenlijk te werken aan prioritering en beleidsontwikkeling.
- Samen met ketenpartners is volgens de werkwijze van het ‘AVE model’ (Aanpak Voorkomen Escalatie) gewerkt aan schrijnende en complexe casuïstiek met overlast gevend en crimineel gedrag. Daarnaast is passende ondersteuning en begeleiding geboden op gebied van zorg en repressie.

- Door intensieve samenwerking met jeugd- en jongerenwerkers, reclassering, bureau Halt, leerplicht, politie en sociaal team is ingezet op de aanpak van problematische jeugd (groepen).

Doelstellingen

c. Veilige woon- en leefomgeving

- Het kamerverhuurbeleid wordt ontwikkeld en op het gebied van toezicht en handhaving is er extra aandacht besteed aan veiligheid.
- Per 2022 is de veiligheidsregisseur gestart in het NPG-project Verbeteren veiligheid Midden-Groningen. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.
- Er zijn diverse meldingen gedaan van huiselijk geweld. In 4 situaties is er een huisverbod opgelegd.
- Met een gerichte multidisciplinaire voorbereiding is de jaarwisseling relatief rustig verlopen. Naast terugdringing van afvalverbranding en het verminderen van schade aan gemeentelijke eigendommen is ook ingezet op het voorkomen van overlast door jongeren.

Doelstellingen

Maatschappelijke onrust

Voor het thema maatschappelijke onrust is in Noord-Nederland vanuit het Regionaal Bestuurlijk Politie Overleg (RBPO) de samenwerking gezocht met universiteiten en kennisinstituten. Dit heeft geleid tot een tweetal onderzoeken:

- Een verdiepende analyse van maatschappelijke onrust in Noord-Nederland. Het betreft een casusonderzoek naar de casus zoutwinning in de Waddenzee bij Harlingen en de casus Windmolenpark N33.
- Het onderzoeksrapport fenomeenanalyse extremisme Noord-Nederland.

Deze onderzoeken geven gemeenten, politie en Openbaar Ministerie nader inzicht in de fenomenen en een handelingsperspectief voor bestuurders en uitvoerenden.

- Indien inwoners geconfronteerd worden met een (voorgenomen) besluit over hun leefomgeving, is het belangrijk om hierover in gesprek te gaan, signalen van onrust vroegtijdig op te merken en hiernaar te handelen. Dit kwam onder andere naar voren met het inrichten van opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen en de start van een noodopvanglocatie voor asielzoekers in Zuidbroek.
- De komst van een noodopvanglocatie voor 500 asielzoekers heeft geleid tot enige maatschappelijke onrust. Dit uitte zich onder meer in diverse demonstraties die vooraf niet bekend waren. Deze waren niet gemeld en hiervoor was ook geen aanvraag ingediend. Er werd een WOM-beschikking (Wet Openbaarheid Manifestaties) uitgereikt om het demonstreren mogelijk te maken en de openbare orde en veiligheid te borgen. Met een goede voorbereiding, waaronder de beschrijving van scenario's en een risicoanalyse en in goede samenwerking met de politie, zijn deze demonstraties op verantwoorde wijze verlopen.

2.1.6 Fysieke leefbaarheid

Algemeen

De openbare ruimte is dé plek waar onze inwoners, ondernemers en bezoekers elkaar ontmoeten, naar het werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. Hierin bevinden zich onze kapitaalgoederen zoals wegen, bruggen, parken, speelplaatsen, lantaarnpalen en stoplichten. Naast het dagelijks beheer en onderhoud realiseren we ook nieuwe projecten. Het gaat bijvoorbeeld om de versterkingsopgave, de wijken Gorecht en Vosholen, de te ontwikkelen zonneparken en het

scholenprogramma. We blijven verbeteren, bijvoorbeeld door een volledige en actuele meerjarenonderhoudsplanning op te stellen. Hierbij kijken we naar wat op welke plek nodig is.

Doelstellingen

a. Afval: Wij geven uitvoer aan het vastgestelde beleidsplan.

We zijn gestart met Jewel en LZP (Logistiek Zonder Papier). Jewel is een routeprogramma waarin routes samengesteld kunnen worden. Ook kunnen we de voortgang van de route volgen. Met behulp van Jewel worden routes geoptimaliseerd en kunnen we de voortgang volgen zodat we bij tegenslag extra auto's per route kunnen inzetten. Met LZP worden vrachtbrieven digitaal samengesteld en melden we ons digitaal aan bij ontvangers van afvalstoffen.

In het voorjaar is de evaluatie van het afvalbeleid uitgevoerd. De rapportage is in het najaar aangeboden en is op 9 maart 2023 behandeld in uw raad. De uitkomsten van de evaluatie zullen de basis vormen voor nog meer efficiency. Uit de evaluatie blijkt dat de inzet van de afvalcoach een waardevolle schakel is in de afvalinzameling. Ook in 2022 hebben we ingezet op participatie en betere scheiding. We zijn gestart met een pilot om meer informatie en controle te krijgen. Hiervoor is een afvalpark ingericht achter het Huis van Cultuur en Bestuur met onder andere slimme verlichting reagerend op beweging en daaraan gekoppeld een gesproken boodschap.

Uitbestedingsonderzoek afvalinzameling Berenschot
In 2022 is opdracht gegeven aan Berenschot om een vervolgonderzoek te doen in de vorm van een marktverkenning onder andere op het taakgebied Afval. De voor- en nadelen en de kansen en risico's van een eventuele uitbesteding zijn in kaart gebracht. De conclusie is dat een eventuele uitbesteding meer nadelen en risico's met zich meebrengt dan voordelen en kansen. We hebben voorgesteld om de afvalinzameling en -verwerking blijvend door de eigen organisatie te laten uitvoeren. Uw raad is hierover met een brief geïnformeerd.

Acties

Evalueren van het afvalbeleid

Omschrijving (toelichting)

De evaluatie is afgerond en wordt in 2023 behandeld door uw raad.

Implementeren van een aangepaste en efficiëntere afvalinzameling

Omschrijving (toelichting)

Er zijn voor 2022 kleine aanpassingen doorgevoerd.

Stimuleren afvalscheiding onder andere met behulp van de afvalcoaches

Omschrijving (toelichting)

We blijven de inwoners stimuleren om afval te scheiden door middel van de afvalcoaches.

Uitwerken van de conclusies en aanbevelingen vanuit de evaluatie van het afvalbeleid

Omschrijving (toelichting)

De evaluatie is afgerond. De conclusies en aanbevelingen zijn nog niet uitgewerkt.

Doelstellingen

b. Groen en Spelen: Onderhoud en beheer uitvoeren conform vastgestelde rapport en beleidsplan spelen

Uw raad heeft in 2022 € 2 miljoen euro gereserveerd voor het beheer van de openbare ruimte. Hiervan is een gedeelte bestemd voor groen. Om deze middelen daadwerkelijk te verkrijgen is een plan opgesteld. Met deze extra middelen zullen we na besluitvorming in 2023 van uw raad in staat zijn om de ambities van het vastgestelde beleid te volgen. Alle speeltoestellen zijn gekeurd en waar nodig gerepareerd.

Acties

Uitvoeren inspecties beeldkwaliteit
Omschrijving (toelichting)

Deze is uitgevoerd.

Uitvoeren inspecties speeltoestellen
Omschrijving (toelichting)

Deze is uitgevoerd.

Uitvoering geven aan projecten zoals Oosterpark, Drevenbos en Dorpspark de Akkers
Omschrijving (toelichting)

We hebben uitvoering gegeven aan en meegedacht over deze projecten.

Doelstellingen

c. Kunstwerken en Beschoeiingen: Wij beheren en onderhouden de kunstwerken en beschoeiingen
Het formuleren van het beleid kunstwerken heeft vertraging opgelopen. De inspecties voor kunstwerken en beschoeiingen zijn uitgevoerd. Na validatie wordt in 2023 het beleid opgesteld en aangeboden aan uw raad. Hierin is de wijze van het beheer en onderhoud opgenomen. We houden rekening met de uitkomsten van de meest recente inspecties. Een aantal kunstwerken hebben we vervangen/gerenoveerd. Voorbeelden hiervan zijn de Middelste Klap te Kiel-Windeweer, Groene Dijkbrug te Slochteren en Groevebrug te Overschild. Bij de Eendrachtsbrug te Hoogezand/Kiel-Windeweer zijn de werkzaamheden gestart. Ook zijn we gestart met de voorbereiding van de renovatie van het Rijksmonument Schaive Klabbe te Muntendam.

Acties

Onderhouden van onze kunstwerken zodat deze veilig blijven
Omschrijving (toelichting)

Vanuit inspecties zijn er bij een aantal kunstwerken passende maatregelen genomen.

Opstellen van een integrale meerjaren onderhoudsplanning/beheerplan
Omschrijving (toelichting)

Dit zal volgen op het vast te stellen beleidsplan Kunstwerken.

Uitwerken van het vastgestelde beleid
Omschrijving (toelichting)

Het beleid is nog niet vastgesteld.

Doelstellingen

d. Openbare verlichting: Wij beheren en onderhouden de openbare verlichting conform het vastgestelde beleidsplan
We hebben uitvoering gegeven aan de meerjarenplanning voor het onderhoud van de armaturen en verlichting. Het vervangingsplan 2021 is volledig uitgevoerd en het plan voor 2022 voor het grootste gedeelte. Hierdoor is steeds meer oude conventionele verlichting vervangen door energiezuinige

Led-varianten. Om defecten aan de verlichting tijdig te signaleren zijn alle nieuwe lichtmasten verbonden met een eigen communicatienetwerk. Ook is het dagelijks beheer, afhandeling storingen, met een raamcontract voor vier jaar aanbesteed en gegund. Het onderhoudscontract is ook voor vier jaar vergund vanaf 2023. Daarnaast zijn we de voorbereidingen gestart voor het schadecontract die we in 2023 gaan aanbesteden. Het schadecontract zal ook afgesloten worden voor het afwikkelen van alle schades in de openbare ruimte.

Acties

Opstellen nieuw onderhoudsbestek
Omschrijving (toelichting)

Dit is opgesteld en de aanbesteding is afgerond.

Doelstellingen

e. Riolering/Water: Wij beheren en onderhouden het riolenstelsel conform het vastgestelde afvalwaterbeleidsplan
In 2022 hebben we voornamelijk schades gerepareerd en obstakels verwijderd, zoals boomwortels, om de doorvoer te garanderen. Daarnaast hebben we rioolleidingen gerenoveerd die uit het plan naar voren kwamen. De straten worden, waar mogelijk, klimaatbestendig ingericht. Vanuit de beoordeling van de inspecties van gemalen hebben we 24 hoofdgemalen gerenoveerd. De uitvoeringsagenda klimaatadaptatie is voorbereid en uitgewerkt en zal in 2023 aangeboden worden aan uw raad. Het conceptbeleidsplan water hebben we in 2022 niet kunnen afronden.

Acties

Afsluiten van raamovereenkomsten renovatie, reiniging en inspectie
Omschrijving (toelichting)

Deze is afgesloten.

Opstellen beheerplan kolken en vegen
Omschrijving (toelichting)

Hier zijn we in 2022 niet aan toegekomen vanwege andere werkzaamheden/prioriteiten.

Opstellen beleidsplan Water
Omschrijving (toelichting)

De voorbereidingen zijn gestart.

Opstellen uitvoeringsagenda klimaatadaptatie
Omschrijving (toelichting)

Deze is opgesteld en zal in 2023 aangeboden worden aan uw raad.

Opzetten van risicogericht beheer
Omschrijving (toelichting)

We betrekken dit bij het nieuw vast te stellen beleidsplan Water.

Doelstellingen

f. Wegen: Wij beheren en onderhouden het areaal zoals vastgelegd in de beleidsplannen Wegen en Gladheidsbestrijding

We hebben de wegen, bermen, sloten en openbare verlichting onderhouden in lijn met de vastgestelde beleidsplannen. Alle wegen zijn geïnspecteerd en we hebben het beheer en onderhoud uitgevoerd op basis van prioritering.

Indicatoren

Wegen: indicator CROW kwaliteitsniveau A+, A, B, C, D,

Totaal areaal		2020	2021	2022
A+		38%	37%	47%
A		22%	30%	26%
B		24%	15%	10%
C		3%	2%	2%
D		9%	11%	10%
Niet geïnspecteerd		4%	5%	5%

Acties

Het afsluiten van een raamovereenkomst groot onderhoud asfalt

Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met het opstellen van het bestek.

Het afsluiten van een raamovereenkomst groot onderhoud elementen verharding;

Omschrijving (toelichting)

De huidige overeenkomst eindigt april 2023.

Het opstellen van een meerjaren onderhoudsplanning

Omschrijving (toelichting)

Het noodzakelijke onderhoud is uitgevoerd op basis van de inspectie in 2021.

Het uitvoeren van een inspectie naar hoe onze wegen er op het eerste gezicht uitzien

Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met de voorbereidingen om in 2023 de helft van het areaal te inspecteren. Dit doen we in samenwerking met de gemeente Groningen.

Het uitvoeren van een onderzoek naar hoe lang onze wegen nog goed zijn

Omschrijving (toelichting)

Dit onderzoek is uitgevoerd.

Het uitwerken inspecties halfverharding (zoals grind) naar een beheerplan.

Omschrijving (toelichting)

Voor de halfverharding zijn geen middelen beschikbaar. We hebben wel veiligheidsmaatregelen moeten nemen. Een aantal kritische punten pakken we op in het kader van de visie vrijetijdseconomie.

2.1.7 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren van het programma Dorpen en Wijken zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Naam indicator	Eenheid	Peiljaar	M-G	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2021	8,0	8,0
		2020	9,0	11,0
		2019	8,0	13,0
		2018	11,0	12,0
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	0,7	1,8
		2020	0,7	2,0
		2019	0,5	2,3
		2018	0,9	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	3,3	4,3
		2020	3,4	4,6
		2019	4,0	4,9
		2018	4,7	4,8
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,8	1,3
		2020	1,0	1,8
		2019	2,3	2,3
		2018	1,7	2,5
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Aantal per 1.000 inwoners	2021	5,8	6,0
		2020	6,0	6,3
		2019	6,1	5,9
		2018	5,3	5,4
Niet-sporters	%	2020	59,7%	49,3%
		2016	57,9%	48,7%
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2021	136	169
		2020	137	170
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	33,1%	26,8%
		2019	9,7%	20,0%
		2018	3,0%	17,5%
		2017	2,1%	16,3%
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	5,4	8,9
		2020	9,9	8,9
		2019	1,5	9,2
		2018	5	8,6

2.1.8 Financieel overzicht

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Openbare ruimte	8.183	8.130	8.346	8.561	-215 N
Cultuur	5.886	6.044	6.452	6.261	191 V
Sport	3.878	4.527	4.691	4.396	295 V
Openbaar Groen	5.698	5.865	6.685	6.667	18 V
Riolering	4.585	4.319	4.310	4.835	-525 N
Afval	6.954	7.473	7.298	7.941	-644 N
Milieu	2.351	2.494	3.075	2.600	475 V
Begraafplaatsen	548	505	503	492	12 V
Totaal lasten	**38.084**	**39.358**	**41.359**	**41.753**	**-393 N**
Baten					
Openbare ruimte	514	321	419	535	116 V
Cultuur	456	564	947	1.014	67 V
Sport	1.878	976	1.432	742	-690 N
Openbaar Groen	190	92	297	346	49 V
Riolering	5.640	5.649	5.667	5.897	230 V
Afval	7.929	7.683	7.535	8.027	492 V
Milieu	129	0	576	157	-419 N
Begraafplaatsen	470	423	425	400	-25 N
Totaal baten	**17.206**	**15.707**	**17.298**	**17.117**	**-180 N**
Saldo voor bestemming	**-20.878**	**-23.650**	**-24.062**	**-24.635**	**-573 N**
Mutatie reserves					
stortingen	358	0	0	0	0
onttrekkingen	932	148	1.230	1.014	-216 N
Totaal mutatie reserves	**574**	**148**	**1.230**	**1.014**	**-216 N**
Saldo na bestemming	**-20.304**	**-23.503**	**-22.832**	**-23.621**	**-789 N**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting

Openbare ruimte

Lasten (€ 215.000 nadelig): Er is € 40.000 meer uitgegeven voor gladheidsbestrijding door de extra inzet van personeel, het inmeten van gladheidsroutes en het bijplaatsen van een gladheidmeldsysteem (GMS). Daarnaast zijn er hogere lasten door schades, spoedherstelwerkzaamheden, advieskosten aanpak oevers en de inzet van extra personeel ten behoeve van bruggen, tunnels, beschoeiing en steigers van in totaal € 249.000. Ook zijn er meer lasten van € 20.000 voor ingeleend personeel door een toename in het aantal verleende vergunningen voor telecommunicatie en kabels en leidingen. Door onvoldoende capaciteit konden diverse onderhoudsprojecten (verharding) niet worden uitgevoerd hetgeen een éénmalig voordeel geeft van € 132.000. De overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een nadeel van € 38.000.

Baten (€ 116.000 voordelig): We hebben meer vergunningen voor telecommunicatie en kabels en leidingen verleend dan verwacht. Hierdoor zijn € 85.000 extra legesinkomsten ontvangen. De kostendekkendheid van de leges telecommunicatie en kabels en leidingen is hierdoor in 2022 verbeterd, zie paragraaf Lokale heffingen. Daarnaast hebben we door schades aan objecten in de openbare ruimte € 54.000 meer inkomsten uit de schadeverzekeringen ontvangen. De overige afwijkingen in de baten tellen op tot een nadeel van € 23.000.

Cultuur

Lasten (€ 191.000 voordelig): Er is € 63.000 minder subsidie voor coronacompensatie verstrekt aan cultuurorganisaties en wijken en dorpscentra. De duur en de effecten van coronabeperkingen zijn in 2022 beperkt gebleven. Met het ontwikkelen van een kerkenvisie om waardevolle en leegstaande kerkgebouwen een nieuwe toekomst te geven is niet gestart. Door krapte in de markt hebben we in 2022 de opdracht niet weg kunnen zetten. Het incidenteel budget van € 75.000 wat in het kader van

de overhevelingsvoorstellen beschikbaar is gesteld, is niet uitgegeven. Overige afwijkingen op cultureel erfgoed en archeologie tellen op tot een voordeel van € 53.000.

Sport
Lasten (€ 295.000 voordelig): Het slopen en afboeken van twee gymlokalen heeft niet in 2022 plaatsgevonden, hierdoor ontstaat een voordeel van € 141.000. Deze kosten zouden worden gedekt door een onttrekking uit een reserve. Die onttrekking is ook niet geboekt in 2022. Daardoor heeft dit per saldo geen effect op het resultaat. De lasten voor het Lokaal Sportakkoord zijn € 59.000 lager uit gevallen vanwege een lagere realisatie op subsidieverstrekking, omdat er minder aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Voor uitbestede werkzaamheden en meerjarenonderhoud aan sportaccommodaties is € 88.000 minder besteed vanwege duurzaamheidsplannen aan de gebouwen. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 7.000.

Baten (€ 690.000 nadelig): Tegenover de lagere lasten voor het Lokaal Sportakkoord, staat een lagere specifieke uitkering van € 59.000. Via de specifieke uitkering Stimulering sport wordt btw terugontvangen voor sportinvesteringen en exploitatie. Hiermee moeten we onze investeringen en budgetten verlagen. In 2022 heeft dit ook plaatsgevonden voor eerdere jaren. Dit leidt tot een nadeel van € 831.000 en tot een voordeel op de kapitaallasten in toekomstige jaren. Er is ook een voordeel van € 200.000. Dit betreft de Specifieke Uitkeringen IJsbanen & Zwembaden van voorgaand boekjaar en dit jaar zijn verantwoord.

Openbaar groen
Baten (€ 49.000 voordelig): We hebben meer inkomsten ontvangen uit de verkoop van roerende zaken tractie, uitkeringen uit schadeverzekeringen en subsidies voor groen ontvangen.

Riolering
Lasten (€ 525.000 nadelig): Er zijn hogere onderhoudskosten van € 80.000 door storingen en stormschade aan gemalen. Verder is de toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren € 45.000 hoger. Naast de nadelen zijn er ook voordelen. Het gaat om € 335.000 lagere personeelskosten en kosten van uitbestede werkzaamheden. De rioolwerkzaamheden worden kostendekkend uitgevoerd. Er ontstaat een nadeel van € 733.000 door een hogere storting in de voorziening egalisatie rioolrechten. Dit wordt veroorzaakt door het voordelig resultaat op riolering. Voor de opbouw van de kostendekkendheid wordt verwezen naar 3.2 Paragraaf lokale heffingen. Overige afwijkingen tellen per saldo op tot een nadeel van € 2.000.

Baten (€ 230.000 voordelig): Er zijn € 237.000 meer hogere inkomsten die met name worden veroorzaakt door een hoger aantal aansluitingen. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een nadeel van € 7.000.

Afval
Lasten (€ 644.000 nadelig): Het nadeel is grotendeels het gevolg van een storting van € 962.000 in de egalisatievoorziening afvalstoffen door het voordelig resultaat op afval. Deze egalisatievoorziening wordt ook op basis van kostendekkendheid bepaald, zie hiervoor 3.2 Paragraaf lokale heffingen. Daarnaast is er voor € 251.000 meer personeel ingeleend. We hebben € 69.000 meer uitgegeven aan het inzamelen van grofvuil door hogere verwerkingskosten, hogere personeelsinzet, en extra benodigde PMD-haken. De kosten van brandstof, onderhoud, huur zijn gestegen met € 63.000 als gevolg van de inflatie. Verder is er door niet ingevulde vacatureruimte een voordeel van € 332.000 op het inzamelen van afval. Er is een contractvoordeel van € 179.000 op de verwerkingskosten van GFT. De kosten voor de afvoer van hout zijn € 94.000 gedaald als gevolg van de energiecrisis. Door lagere verwerkingskosten voor het inzamelen van verpakkingen, klein gevaarlijk materiaal en glas is er een voordeel van € 81.000. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 15.000.

Baten (€ 492.000 voordelig): We hebben € 702.000 meer ontvangen voor het inzamelen van overige afvalstromen zoals grof vuil, kunststof, papier en karton, verpakkingsafval. We hebben € 56.000 meer afvalstofheffing ontvangen. Door het positief resultaat op de afvalstoffen was de begrootte onttrekking van € 261.000 niet nodig. Dit resulteert in een nadeel op de baten. Overige afwijkingen tellen per saldo op tot een nadeel van € 5.000.

Milieu
Lasten (€ 475.000 voordelig): Er is een voordeel van € 424.000 doordat er geen uitgaven zijn geweest voor het project duurzaamheid aanpak energiearmoede. Het project wordt volledig gedekt

met subsidie en is budgettair neutraal. De uitgaven worden in 2023 en 2024 verwacht. Door minder inzet van personeel is er een voordeel van € 36.000 op het duurzaamheidsbudget. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 15.000.

Baten (€ 419.000 nadelig): Het nadeel op de baten komt, zoals bij de lasten beschreven, hoofdzakelijk doordat er geen uitgaven zijn geweest voor het project duurzaamheid aanpak energiearmoede. Het gaat om een afwijking van € 430.000, de begrote subsidie was € 6.000 hoger dan de begrote lasten. De overige afwijkingen in de baten tellen op tot een voordeel van € 11.000.

Mutaties reserves
Cultuur: Doordat we voor het opstellen van de kerkenvisie niets hebben uitgegeven is er € 75.000 minder onttrokken. Adviesbureaus hadden geen gelegenheid om de werkzaamheden uit te voeren. Het bedrag blijft in de reserve zitten om de kerkenvisie in 2023 op te stellen.

Sport: Om de kosten van het slopen en afboeken van twee gymzalen te kunnen betalen was een onttrekking van € 141.000 geraamd. De sloop heeft niet plaatsgevonden en daarom is de onttrekking uit de reserve ook niet nodig geweest. Het bedrag blijft in de reserve zitten voor het dekken van deze kosten op het moment dat de gymzalen wel worden gesloopt en afgeboekt.

2.2 Programma Sociaal

2.2.0 Inleiding

Visie Sociale veerkracht
Ieder mens telt en mag er zijn. Iedereen heeft betekenis voor zichzelf en zijn omgeving. Hier staan wij voor. We hebben in 2019 de strategische visie Sociale veerkracht in de praktijk vastgesteld. We noemen dit stuk vanaf nu Sociale veerkracht. Deze visie gaat uit van eigenaarschap en zeggenschap van mensen over hun eigen leven en het groter maken van de kring rondom mensen. We besteden aandacht aan de veerkracht en levenslust van mensen: we richten ons op wat wél goed gaat, wat mensen zelf kunnen en wat zij samen met de mensen om hen heen kunnen doen om problemen en moeilijkheden aan te pakken. Zo ontstaan betere oplossingen en voelen mensen zich beter en gezonder. Het samenleven met anderen in dorp of wijk lukt hierdoor ook beter.

Doelstelling
Binnen het programma Sociaal staan onze opgaven centraal voor de gezondheid, het welzijn, het opgroeien, onderwijs en meedoen van alle inwoners. We willen de problemen van onze inwoners effectief aanpakken en oplossen door samenhang aan te brengen. We hebben hiervoor in de strategische visie prioriteiten gesteld. We willen veerkracht en eigenaarschap van inwoners bevorderen. Onze inwoners krijgen meer zeggenschap, ook in situaties waar deze onder druk staat. Denk bijvoorbeeld aan jeugdbescherming en uithuiszetting. We willen de brede kring om mensen heen aanspreken. Ook willen we toewerken naar minder zorg en ondersteuning en meer normalisering. We blijven hierbij aansluiten op de inwoner met inzet van maatwerk. We houden ons aan de wettelijke verplichtingen.

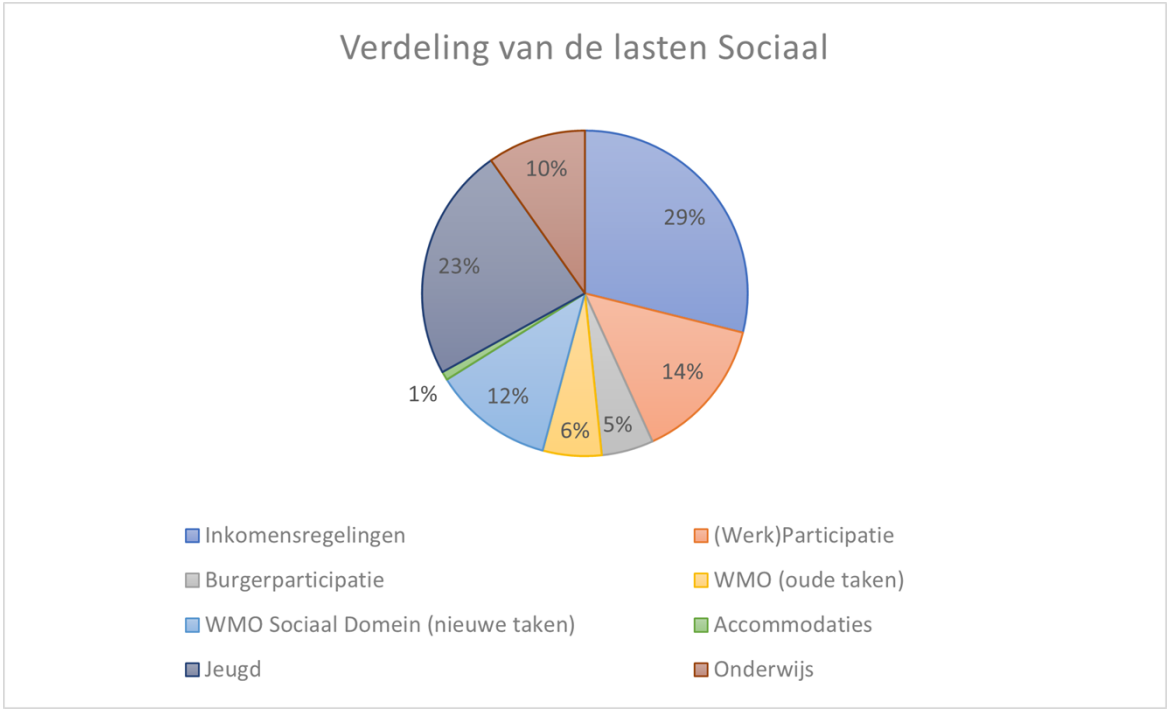

Lokaal programma NPG: investeren in sociale veerkracht
In 2022 voerden we de volgende 10 sociaal-maatschappelijke projecten uit binnen het lokaal programma NPG (Nationaal Programma Groningen):

- Tijd voor Toekomst;
- Jongerenwerk plus;
- Jongeren met Toekomst;
- JIM aanpak;

- Moeders voor Midden-Groningen.
- Bevorderen sociale veerkracht;
- Ervaringsdeskundigen armoede en sociale uitsluiting;
- De IJsberg;
- Hulpteam Overschild;
- Ontwikkelbedrijf.

Met deze projecten investeren we in meer sociale veerkracht, eigenaarschap en normalisering. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Opbouw programma Sociaal
Het programma Sociaal bestaat uit de volgende beleidsonderwerpen:

- Gezondheid;
- Welzijn;
- Wmo;
- Jeugd;
- Onderwijs en onderwijshuisvesting;
- Participatiewet;
- Schuldhulpverlening;
- Sociale teams.

Per beleidsonderwerp geven we aan wat we wilden bereiken in 2022 en hoe we daaraan uitvoering hebben gegeven.

2.2.1 Gezondheid

Algemeen

De strategische visie 'Sociale veerkracht in de praktijk' vormt de basis voor ons sociaal beleid. Deze visie geeft het gezondheidsbeleid focus. Met de positieve gezondheidsmethode versterkt het gezondheidsbeleid sociale veerkracht in de samenleving. Hierbij is het belangrijk dat de leefomgeving zo kansrijk mogelijk is. Dit kan via school, ouders, buurt en voorzieningen. Wij voelen de verantwoordelijkheid om alle inwoners een gezonde basis te geven om verder op te kunnen bouwen. We hebben aandacht voor het individu én de hele sociale-, fysieke- en werkomgeving. In het nieuwe lokale Gezondheidsbeleid 2022 - 2025 focussen wij ons daarom op de volgende thema's:

- individuele leefstijl;
- gezamenlijke leefstijl;
- fysieke leefomgeving; én
- de invloed van de coronacrisis.

Ambities
We geven al onze inwoners een sterke basis voor gezondheid door (preventieve) zorg en passende voorzieningen. Op deze manier verkleinen we (het risico op) fysieke en mentale gezondheidsproblemen.

Van zorg naar preventie
Ongezond gedrag is de oorzaak van leefstijl gerelateerde ziekten en dit is bijna 20% van de ziektelast. Het gaat dan om roken, alcoholgebruik, slechte voeding en te weinig bewegen. Wij willen gezonde keuzes stimuleren om latere zorg te voorkomen. Vaak zit er meer achter de gezonde of ongezonde keuzes die mensen maken. Om gezondheidsproblematiek te bestrijden is een bredere, integrale aanpak nodig voor (nog) betere resultaten. Deze trend wordt ondersteund vanuit onze eigen strategische visie en ook door de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020 - 2024.

Doelstellingen

a. Een grotere bereikbaarheid van AED's binnen de gemeente

We verstrekken subsidies aan verenigingen en non-profit instellingen die een Automatische Externe Defibrillator (AED) met buitenkast aan willen schaffen.

Indicatoren

Aantal en de spreiding van AED's

Er zijn drie subsidies verstrekt waarmee het totaal aantal AED's verder is uitgebreid.

Acties

Onderzoek naar de huidige spreiding van en behoefte aan AED's en welk budget en strategie passend is voor uitbreiding

Omschrijving (toelichting)

Het onderzoek is afgerond en heeft geresulteerd in een plan om het aantal AED's te vergroten en de spreiding te verbeteren. Dit plan wordt in 2023 uitgevoerd.

Doelstellingen

b. Gezondheidsbeleid vindt zijn plek in andere beleidsterreinen en andersom

Iemands gezondheid is van veel factoren afhankelijk. Daarom is integrale samenwerking belangrijk om een succesvol, efficiënt gezondheidsbeleid te bereiken. We hebben te maken met landelijk beleid via de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid, het Nationaal Sportakkoord en het Nationaal Preventieakkoord. We voeren lokale programma's uit die hieraan bijdragen: NPG Zorg nabij, Gezond in de Stad (GIDS), de Rookvrije Generatie, de Gecombineerde Leefstijl Interventie, Kansrijke Start, Gezonde School, Hartveilig. Wij vergroten de samenwerking en slagkracht om de gezondheid van onze inwoners te stimuleren.

Acties

Het preventieve aanbod dat gaat over het gebruik van diverse verslavingsgevoelige middelen en producten, d.m.v. voorlichting binnen het onderwijs vergroten.

Omschrijving (toelichting)

We hebben gewerkt aan voorlichting over middelengebruik in samenwerking met scholen en Verslavingszorg Noord Nederland (VNN).

Maatregelen opnemen in het gezamenlijke Lokaal preventieakkoord

Omschrijving (toelichting)

Het lokaal preventieakkoord is een samenwerking met verschillende partijen: GGD, Stichting rookvrij generatie Midden-Groningen, VNN, Kwartier Zorg & Welzijn, Huis van de Sport Groningen, Stichting POSO, Van Kasteel, AVS-diëtisten. Deze partijen hebben zich verbonden aan een ambitie om verbeteringen te realiseren binnen de thema's roken, overgewicht en alcohol- en middelengebruik. Een viertal projecten is in uitvoering: 'Helder op school', 'Teamfit', 'Samen koken en eten' en 'Voel je goed'.

Stakeholders en beleidscollega's betrekken en aansluiting zoeken bij de beleidsterreinen Sport, Jeugd, Ouderen, Cultuur, Welzijn en Groen.

Omschrijving (toelichting)

Overleg vindt plaats tussen beleidsterreinen over prioriteiten. In 2022 zijn wij een 'JOGG’-gemeente geworden. Binnen dit programma ligt de focus op alle verschillende leefomgevingen waarin jongeren zich bevinden. Samen werken we aan het gezonder maken deze omgevingen.

Doelstellingen

c. Het terugdringen van het percentage inwoners dat rookt en begint met roken

Het percentage rokende volwassenen is van 23% naar 18% gedaald. We willen blijven investeren om deze dalende trend voort te zetten. Nog steeds komt 63% van de jongeren in aanraking met roken. Om te stoppen met een verslaving is nieuw positief gedrag nodig, daarom combineren we ons hulpaanbod. Dit doen we door het reguliere aanbod van VNN, de Gezonde School en de GLI te verbinden en ook door nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan. Zo wordt gezond gedrag verder gestimuleerd. We kunnen dit beter monitoren met behulp van de positieve gezondheidsmethode.

Indicatoren

Percentage volwassenen dat rookt

Volgens de Gezondheidsmonitor 2020 rookt 18% van de inwoners.

Aantal uitgevoerde acties ter bestrijding en preventie van roken

Er is voorlichting gegeven, er zijn projecten in voorbereiding voor 2023 en er zijn meer rookvrije zones ingericht.

Aantal voorlichtingssessies op scholen vanuit de Gezonde school aanpak en VNN

Voorlichting is binnen het Lokaal preventieakkoord in het project 'Helder op school' opgepakt en wordt in 2023 uitgevoerd.

Aantal rookvrije zones

Er zijn drie nieuwe rookvrije zones ingericht.

Aantal ingevulde positieve gezondheidsgrafieken vanuit welzijnscoaches na VNN hulptrajecten

Wordt in 2023 heroverwogen en verder opgepakt.

Doorstroom van deelnemers aan VNN hulptrajecten richting activiteiten waarbij buurtsportcoaches betrokken zijn

Wordt in 2023 verder opgepakt.

Acties

Het stimuleren van voorlichting op scholen

Omschrijving (toelichting)

We hebben gewerkt aan voorlichting over middelengebruik in samenwerking met scholen en VNN.

Het uitbreiden van rookvrije zones in de gemeente

Omschrijving (toelichting)

We hebben borden voor rookvrije zones beschikbaar gesteld aan organisaties die de omgeving rookvrij willen maken. Er zijn drie borden verspreid. Het Huis van Cultuur en Bestuur is ook rookvrij gemaakt.

Het vaker betrekken en inzetten van welzijnscoaches en buurtsportcoaches bij de hulpverlening door VNN

Omschrijving (toelichting)

Binnen de hulpverlening wordt onderling samengewerkt.

Maatregelen opnemen in het gezamenlijke Lokaal preventieakkoord

Omschrijving (toelichting)

Het lokaal preventieakkoord is een samenwerking met verschillende partijen: GGD, Stichting rookvrij generatie Midden-Groningen, VNN, Kwartier Zorg & Welzijn, Huis van de Sport Groningen,

Stichting POSO, Van Kasteel, AVS-diëtisten. Deze partijen hebben zich verbonden aan een ambitie om verbeteringen te realiseren binnen de thema's roken, overgewicht en alcohol- en middelengebruik. Een viertal projecten is in uitvoering: 'Helder op school', 'Teamfit', 'Samen koken en eten' en 'Voel je goed'.

Doelstellingen

d. Het terugdringen van het percentage inwoners met overgewicht

Het is nodig om het beleid om overgewicht tegen te gaan te versterken. In onze gemeente is het aantal inwoners dat te maken heeft met overgewicht gestegen van 55% (2016) naar 61% (2020). Het provinciale percentage ligt stabiel op 50%. Voor volwassenen met een laag opleidingsniveau is het percentage zelfs 67%. Dit komt onder andere doordat onze inwoners beduidend minder bewegen dan landelijk gemiddeld. De financiële situatie, kennis van inwoners, maar ook de laagdrempeligheid van activiteiten spelen hierbij een grote rol. We zullen hier steviger op inzetten binnen Lokaal preventieakkoord, als JOGG-gemeente en ons reguliere beleid.

Indicatoren

Percentage volwassenen met overgewicht

61% (gezondheidsmonitor 2020)

Aantal GIDS-beschikkingen die tot stand zijn gekomen met de hulp van gebiedsregisseurs en/of buurtsportcoaches

2

Aantal deelnemers aan het GLI-traject

10

Aantal uitgevoerde acties ter bestrijding en preventie van overgewicht

- GLI, wandelgroepen en sportstimulering begeleid door de buurtsportcoaches;
- voorbereiding op diverse projecten binnen het Lokaal preventieakkoord en de JOGG-aanpak;
- diverse projecten vanuit het Lokaal sportakkoord.

Aantal voorlichtingssessies op scholen vanuit de Gezonde school aanpak, buurtsportcoaches en VNN

Vanuit Lokaal preventieakkoord voorbereidingen in gang gezet voor het project 'Helder op school'.

Acties

Betrekken van buurtsportcoaches en gebiedsregisseurs bij subsidieaanvragen voor GIDS (Gezond In De Stad)

Omschrijving (toelichting)

We werken samen met betrokkenen rond gezondheidsinitiatieven.

Door middel van de Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) wordt de doelgroep met een minimum inkomen en overgewicht, geholpen richting een gezondere leefstijl

Omschrijving (toelichting)

Deze doelgroep is geholpen bij een leefstijl met meer beweging.

Maatregelen opnemen in het gezamenlijke Lokaal preventieakkoord

Omschrijving (toelichting)

Het lokaal preventieakkoord is een samenwerking met verschillende partijen: GGD, Stichting rookvrij generatie Midden-Groningen, VNN, Kwartier Zorg & Welzijn, Huis van de Sport Groningen,

Stichting POSO, Van Kasteel, AVS-diëtisten. Deze partijen hebben zich verbonden aan een ambitie om verbeteringen te realiseren binnen de thema's roken, overgewicht en alcohol- en middelengebruik. Een viertal projecten is in uitvoering: 'Helder op school', 'Teamfit', 'Samen koken en eten' en 'Voel je goed'.

Voorlichting stimuleren op scholen
Omschrijving (toelichting)

We hebben gewerkt aan voorlichting over middelengebruik in samenwerking met scholen en VNN.

Doelstellingen

e. Terugdringen problematisch alcohol en middelengebruik bij onze inwoners
We willen de samenwerking voor de aanpak van problematisch alcohol -en middelengebruik verbeteren. Hiervoor sluit het gezondheidsbeleid aan bij het gemeentelijk Preventie- en Handhavingsplan Alcohol. Problemen worden hierin vooral samen met de betrokken inwoner aangepakt en met de mensen die willen dat het goed gaat met hem of haar (de primaire groep). De persoon, zijn fysieke en sociale omgeving en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk het gedrag van de gebruiker bepaalt. Om die reden kan alcoholpreventie niet alleen op het individu gericht zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de omgeving van de drinker beïnvloeden.

Indicatoren
Percentage volwassenen met problematisch alcohol en middelengebruik

13% volwassen gebruikt overmatig alcohol (gezondheidsmonitor 2020).

Aantal acties ter bestrijding en preventie van problematisch alcohol en middelengebruik

Vanuit het Lokaal preventieakkoord voorbereidingen in gang gezet voor het project 'Helder op school'.

Acties

Alcohol en middelenmisbruik (nog) beter integreren in de verschillende voorlichtingstrajecten zoals Gezonde school, Kansrijke start en de GLI.
Omschrijving (toelichting)

Het thema alcohol en middelenmisbruik heeft een belangrijke focus binnen voorlichtingstrajecten.

Maatregelen opnemen in het gezamenlijke Lokaal preventieakkoord
Omschrijving (toelichting)

Het lokaal preventieakkoord is een samenwerking met verschillende partijen: GGD, Stichting rookvrij generatie Midden-Groningen, VNN, Kwartier Zorg & Welzijn, Huis van de Sport Groningen, Stichting POSO, Van Kasteel, AVS-diëtisten. Deze partijen hebben zich verbonden aan een ambitie om verbeteringen te realiseren binnen de thema's roken, overgewicht en alcohol- en middelengebruik. Een viertal projecten is in uitvoering: 'Helder op school', 'Teamfit', 'Samen koken en eten' en 'Voel je goed'.

2.2.2 Welzijn

Algemeen

Welzijn gaat over hoe tevreden onze inwoners zijn over hun leven. Hoe we ons voelen en hoe tevreden we zijn hangt af van verschillende factoren. We willen er samen voor zorgen dat onze inwoners zich fysiek, emotioneel en sociaal zo sterk mogelijk voelen. Het gaat dan vooral om:

- Mee kunnen doen in de samenleving (werk, hobby, activiteiten);

- Zingeving (van betekenis zijn, er toe doen);
- Mentaal Welbevinden (de mate waarin iemand zich goed voelt).

We willen dat onze inwoners mee kunnen doen naar eigen kunnen en zelf de leefbaarheid van hun omgeving verbeteren. Door de inzet van het brede welzijnswerk (mantelzorgondersteuning, vrijwilligerswerk, maatschappelijke activering en opbouwwerk) helpen wij hierbij. Ook werken we samen met vrijwilligersorganisaties en eerstelijnszorgorganisaties.

Doelstellingen

a. Het verbeteren van de weerbaarheid van inwoners met psychosociale klachten

Een slechte gezondheid en niet goed in je vel zitten hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Een groot aantal inwoners komt regelmatig bij de huisarts met psychosociale problemen. In de praktijk worden patiënten nog vaak doorverwezen naar medische of psychologische zorg terwijl dit niet altijd nodig is. Mensen hebben in deze situatie meer aan mogelijkheden om zich weer lekkerder in hun vel te voelen en om sociaal actiever te zijn. Wij willen deze inwoners helpen om weer een positief uitzicht te krijgen en een betekenisvol leven te kunnen leiden.

Indicatoren

Aantal uitgeschreven welzijnsrecepten door huisartsen en andere verwijzers

335

Aantal mensen dat een toename in welbevinden ervaart door de inzet van de welzijnscoach

68%

Aantal deelnemers cursus Grip&Glans voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

22 deelnemers

Acties

Continueren en borgen programmaonderdelen Zorg Nabij

Omschrijving (toelichting)

Het programma Zorg Nabij is gestart in januari 2020 en is officieel afgesloten in juni 2022. De onderdelen Welzijn op Recept en Grip&Glans zijn nu onderdeel van ons beleid.

Doorontwikkelen cursus Grip&Glans specifiek voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

Uit de pilot bleek dat het niet zinvol is om een volledige cursus voor deze specifieke groep te geven. De extra modules worden een onderdeel van de reguliere cursus. Afhankelijk van de samenstelling van de groep worden de gewenste onderdelen opgenomen in het programma.

Groter bereik Welzijn Op Recept

Omschrijving (toelichting)

In onze gemeente zijn momenteel vijf welzijnscoaches actief. Bij twaalf van de totaal veertien huisartsenpraktijken kan gebruik gemaakt worden van Welzijn Op Recept. Deze huisartsen zijn tevreden over de welzijnscoach.

Sociaal-emotionele ondersteuning voor inwoners in het aardbevingsgebied

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

b. Mantelzorgers in Midden-Groningen krijgen adequate hulp en ondersteuning

Voor het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers is het steunpunt Mantelzorg actief. Het steunpunt biedt het volgende aan: informatie en advies, emotionele ondersteuning, praktische hulp, respijtzorg, waardering en voorlichting en scholing.

Indicatoren

Aantal (jonge) mantelzorgers dat bij het steunpunt bekend is.

Aantal mantelzorgers tot 18 jaar	Totaal	Nieuwe aanmeldingen
Noord	54	6
Oost	25	5
Zuid	16	3
West	19	14

Aantal mantelzorgers 18 t/m 24 jaar	Totaal	Nieuwe aanmeldingen
Noord	5	1
Oost	10	3
Zuid	7	1
West	1	0

Aantal mantelzorgers vanaf 24 jaar	Totaal	Nieuwe aanmeldingen
Noord	263	7
Oost	253	17
Zuid	265	11
West	261	8
Buiten Midden-Groningen	31	0

Percentage mantelzorgers dat gebruik heeft gemaakt van het steunpunt Mantelzorg

Alle mantelzorgers die bekend zijn bij het mantelzorgsteunpunt hebben in meer of mindere mate gebruik gemaakt van het steunpunt, in totaal gaat het om 1.110 mantelzorgers. Het kan gaan om telefonisch contact, deelname aan een activiteit of intensiever contact door meerdere gesprekken met de mantelzorgondersteuner.

Acties

Organiseren van activiteiten voor jonge mantelzorgers

Omschrijving (toelichting)

Voor jonge mantelzorgers is er in samenwerking met het jongerenwerk een uitje naar Drouwenerzand georganiseerd. Daarnaast zijn verschillende spelletjesmiddagen georganiseerd, waarbij het gespeelde spel mee naar huis mocht.

Uitbreiding van steunpunten mantelzorg

Omschrijving (toelichting)

De mantelzorgconsulenten zijn aanwezig in alle wijkteams.

Werving van vrijwilligers voor respijtzorg voor mantelzorgers

Omschrijving (toelichting)

Er zijn vrijwilligers verbonden aan het mantelzorgsteunpunt:

- Acht respijthulpvrijwilligers, één erbij in 2022; én
- Dertien Luisterend Oor vrijwilligers, drie erbij in 2022.

Doelstellingen

c. Ontwikkelen van sterke samenwerkingsverbanden tussen gemeente, welzijn en vrijwilligersorganisaties

We vinden een goed netwerk voor (informele) ondersteuning, informatie en advies aan onze inwoners belangrijk.

Acties

Organiseren van vrij toegankelijke informatie- en adviespunten

Omschrijving (toelichting)

Aan een dorpshuis en een aantal sociaal maatschappelijke organisaties zijn subsidies verstrekt. De welzijnscoach geeft ook informatie en advies.

Vormen van een samenwerkingsnetwerk voor kennisdeling en informatie-uitwisseling

Omschrijving (toelichting)

Door personeelstekort moest het vormen van een samenwerkingsnetwerk worden uitgesteld.

Doelstellingen

d. Terugdringen van eenzaamheid

Kwartier Zorg & Welzijn heeft maatschappelijke activeerders. Deze helpen inwoners onder andere met het doorbreken van sociaal isolement. Dit doen zij door één-op-één contact en ook door het organiseren van activiteiten voor groepen. In de week van de eenzaamheid (in oktober) zijn verschillende activiteiten georganiseerd. Voorbeelden zijn: een inloop voor nieuwkomers bij DIG050 en voorlichting over het thema eenzaamheid.

Indicatoren

Percentage mensen die eenzaamheidsgevoelens ervaren

Stabiel op 46% (2020)

Doelstellingen

e. Versterken van de informele ondersteuning

Vrijwilligers en mantelzorgers vormen de informele ondersteuning. Wij helpen ze door de informatieverstrekking te verbeteren. Daarnaast kunnen ze terecht bij de Vrijwilligerscentrale en het Steunpunt Mantelzorg voor vragen over hun vrijwilligerswerk.

Acties

Er is een goed werkende matchingsmethode voor hulpvragen en vrijwilligersaanbod

Omschrijving (toelichting)

De vrijwilligerscentrale gebruikt een programma waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Vanaf oktober 2022 is de pilot 'het aanmeldteam' gestart. Daar wordt samen met de inwoner, het sociaal team en het welzijnsteam gekeken welke hulp passend is in plaats van een indicatie voor een maatwerkvoorziening.

Opstellen van beleidsnotitie Informele ondersteuning
Omschrijving (toelichting)

We hebben geen beleidsnotitie informele ondersteuning ontwikkeld. We werken vanuit de visie Sociale veerkracht aan de verbinding tussen formele en informele ondersteuning. In 2022 zijn er nieuwe landelijke ontwikkelingen op ons af gekomen met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze akkoorden vragen om een lokaal en regionaal plan waarin welzijn en zorg verbonden worden. Hiermee gaan we in 2023 aan de slag.

2.2.3 Wmo

Algemeen

We zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Met de uitvoering van de Wmo ondersteunen we inwoners met een beperking, chronische, psychische of psychosociale problemen bij hun zelfredzaamheid en meedoen. Dit organiseren we zoveel mogelijk in de eigen thuissituatie en leefomgeving. We willen dat onze inwoners zelfstandig kunnen wonen. Waar dit niet kan, bieden we tijdelijk opvang.

Doelstellingen

a. De geboden ondersteuning is van goede kwaliteit en wordt rechtmatig ingezet
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezien op de kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning door zorgaanbieders. We willen dat onze inwoners passende en kwalitatief goede ondersteuning (Wmo & Jeugd) ontvangen en dat de beschikbare middelen op de juiste plek terecht komen (rechtmatigheid).

Indicatoren
Aantal onderzoeken van toezicht op grond van signalen

We voeren jaarlijks een aantal onderzoeken uit om zicht te krijgen op de kwaliteit en de rechtmatigheid bij zorgaanbieders. Daarnaast doen we onderzoeken op basis van signalen vanuit inwoners en sociale teams. De onderzoekscapaciteit in 2022:
Steekproefsgewijs (kwaliteits-) onderzoek afgerond: 3
Steekproefsgewijs (kwaliteits-) onderzoek nog lopend: 2
Signaal gestuurd onderzoek afgerond: 8
Signaal gestuurd onderzoek nog lopend: 9

Van de nog lopende onderzoeken gaat het vooral om signalen van onrechtmatig declareren en/of frauduleus handelen.

Acties

Doorontwikkeling van het toezicht
Omschrijving (toelichting)

We willen het toezicht op Jeugd en Wmo zelf gaan uitvoeren. In 2022 hebben we dit voorbereid door personeel te werven. We hebben met de organisatie die nu het toezicht voor ons uitvoert afspraken gemaakt. Deze afspraken gaan over de uitvoering van onderzoeken en begeleiding van de nieuwe medewerkers. We willen de inzet van deze organisatie afbouwen. Het meldpunt zorg is in 2022 geopend. Inwoners, casemanagers, zorgaanbieders en collega toezichthouders kunnen hier zorgen over de besteding van (pgb-) budget of de kwaliteit melden. We zijn gestart met een klein aantal onderzoeken naar de rechtmatigheid van Jeugdhulp. Dit doen we extra, naast de taak van de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Met de RIGG hebben we hierover afspraken gemaakt.

Inzet toezichthouders
Omschrijving (toelichting)

In 2022 hebben we het toezicht gericht op kwaliteit en rechtmatigheid (waaronder fraude) van zowel PGB als ZIN ondersteuning op basis van signalen en ook steekproefsgewijs. Een

kwaliteitsonderzoek Wmo eindigt in een rapport met conclusies. Hierin staan verbeterpunten voor de zorgaanbieder. De aanbieder moet een plan opstellen hoe ze de verbeterpunten gaan oplossen. Als gevolg van de onderzoeken naar declaraties zijn in 2022 twee inwoners voor zorgfraude veroordeeld.

Preventie aan de poort
Omschrijving (toelichting)

We hebben vaak aandacht gegeven aan toezicht op Wmo & Jeugd en informatie gegeven over het herkennen van signalen en het meldpunt. De manier van pgb-aanvragen beoordelen is aangepast. We voeren een 'bewust keuze gesprek' met de inwoner die een Pgb aanvraagt. Dan toetsen we de Pgb-vaardigheid. Ook helpen we de inwoner bij het toetsen op de kwaliteit van de zorgaanbieder. Als een zorgaanbieder een Wmo- contract met ons wil afsluiten dan controleren we beter of er aan de voorwaarden wordt voldaan. Ook maken we meer gebruik van gegevens om gericht en risicogestuurd contractmanagement uit te voeren.

Doelstellingen

b. Inwoners zijn betrokken bij beleid en uitvoering
De Adviesraad sociaal domein geeft gevraagd en ongevraagd advies over ons beleid en de uitvoering hiervan.

Acties

Adviesraad Sociaal Domein
Omschrijving (toelichting)

We helpen de Adviesraad sociaal domein door het ondersteunen van het interne proces en de doorontwikkeling van de Adviesraad. Ook zorgen we voor een goede verbinding met de Adviesraad.

Onafhankelijke cliëntondersteuning
Omschrijving (toelichting)

Onafhankelijke cliëntondersteuning is voor inwoners die hulp nodig hebben bij het gesprek met de casemanagers van het sociale team. In 2022 zijn er door Zorgbelang trainingen gegeven aan de onafhankelijke cliëntondersteuners. Ook hebben we geregeld dat ze samen en van elkaar leren (intervisie). We hebben onderzocht of inwoners weten van het bestaan van de onafhankelijke cliëntondersteuning. 31% van de mensen die aan het onderzoek hebben deelgenomen wisten van het bestaan van de onafhankelijke cliëntondersteuning.

Doelstellingen

c. Inwoners zijn zelfredzaam binnen hun eigen mogelijkheden
We willen met onze ondersteuning inwoners helpen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij.

Indicatoren
Aantal maatwerkvoorzieningen op basis van Zorg in Natura.

Zorg in Natura				
	31-12-2020		1-jul-21	
	aantal cliënten	aantal per week	aantal cliënten	aantal per week
BG basis	549	1.637 uren	550	1.541 uren
BG plus	73	261 uren	55	218 uren
Dagbesteding basis	249	1.211 dagdelen	243	1.212 dagdelen
Dagbesteding Plus	20	104 dagdelen	17	86 dagdelen
HH1	1.657	3918 uren	1.709	3.997 uren
HH2	150	401 uren	139	367 uren

Zorg in Natura	2019		2020		2021		2022	
	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week
Begeleiding basis	559	1.635 uren	549	1.637 uren	537	1.492 uren	524	1291 uren
Begeleiding plus	90	291 uren	73	261 uren	58	212 uren	32	128 uren
Dagbesteding basis	281	1.381 dagdelen	249	1.211 dagdelen	249	1.213 dagdelen	232	1095 dagdelen
Dagbesteding plus	32	172 dagdelen	20	104 dagdelen	16	74 dagdelen	12	52 dagdelen
Huishoudelijke hulp 1	1.546	3.651 uren	1.657	3.918 uren	1751	4.062 uren	1816	4137 uren
Huishoudelijke hulp 2	170	496 uren	150	401 uren	132	341 uren	119	299 uren

Aantal maatwerkvoorzieningen op basis van PGB.

Persoongebonden Budget				
	31-12-2020		1-jul-21	
	aantal cliënten	aantal per week	aantal cliënten	aantal per week
Begeleiding individueel	142	875 uren	118	643 uren
Begeleiding in groepsverband	27	137 dagdelen	124	22 dagdelen
HH1	43	143 uren	38	118 uren
HH2	2	7 uren	2	7 uren

PGB	2019		2020		2021		2022	
	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week	Cliënten	Per week
Begeleiding	163	1.131 uren	142	875 uren	109	529 uren	73	383 uren
Dagbesteding	36	191 dagdelen	28	137 dagdelen	25	120 dagdelen	18	66 dagdelen
Huishoudelijke hulp 1	48	161 uren	43	143 uren	35	110 uren	29	95 uren
Huishoudelijke hulp 2	2	6 uren	2	7 uren	2	7 uren	0	0 uren

Score van het klanttevredenheidsonderzoek

84% van de mensen die een keukentafelgesprek hebben gehad, zijn tevreden over de deskundigheid van de medewerker. Van de mensen die een vragenlijst hebben ingevuld, geeft 90% aan dat zij zich beter kunnen redden door de ondersteuning. Dit is 3% meer dan in 2020.

Aantal verkennende onderzoeken Wvggz dat is uitgevoerd

Er is in 2022 één verkennend onderzoek uitgevoerd.

Percentage verkennende onderzoeken binnen de wettelijke termijn uitgevoerd

100%

Aantal problemen dat is opgelost met behulp van het maatwerkbudget

We hebben aan 31 inwoners een voorschot gegeven en aan 71 een verstrekking.

Aantal keer dat de omgekeerde toets is uitgevoerd

Casuïstiek Omgekeerde toets				
2018	2019	2020	2021	2022
13	21	15	18	10

Aantal cliënten dat is uitgestroomd uit een beschermd wonen voorziening

In 2022 zijn achttien cliënten uitgestroomd vanuit Beschermd wonen in onze gemeente. Acht cliënten zijn zelfstandig gaan wonen met lichte begeleiding. De overige tien cliënten zijn verhuisd naar een beschermd wonen voorziening in een andere gemeente of de zorg wordt bekostigd via de Wet langdurige zorg (Wlz).

Acties

Bieden van maatwerkvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

We hebben inwoners geholpen bij het zelfstandig thuis wonen en het meedoen met begeleiding, beschermd wonen, hulp bij het huishouden en hulpmiddelen. We hebben de ondersteuning en het wonen voor Beschermd Wonen opnieuw ingekocht. Hierbij is extra goed gekeken of de woonvoorzieningen veilig zijn en voldoen aan de eisen.

Bieden van ondersteuning aan inwoners die tot de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) doelgroep behoren

Omschrijving (toelichting)

OGGz is hulp voor sociaal kwetsbare mensen die niet zelf om zorg vragen. De OGGz-medewerkers bieden deze hulp. De doelgroep wil dit niet altijd. Dit vraagt van de OGGz-medewerkers dat ze zoeken naar andere oplossingen, waarbij de hulp dan soms via de buren of familie wordt gegeven. We hebben een maatwerkbudget dat we gebruiken voor oplossingen van de inwoner voor het verbeteren van de financiële situatie of de veiligheid in het gezin. Hierdoor is de inwoner meer gemotiveerd om wat aan de problemen te doen. Het maatwerkbudget wordt onder andere ingezet voor vervoer, huur of de anticonceptiepil.

Bieden van Vervoer voor mensen die niet in staat zijn op eigen kracht te reizen

Omschrijving (toelichting)

We hebben mensen geholpen om met busjes van A naar B te komen. De bijdrage hiervoor is gewijzigd. In plaats van een vast bedrag is het tarief nu afhankelijk van het aantal gereden ritten.

Bieden van voorzieningen die algemeen toegankelijk zijn

Omschrijving (toelichting)

In Noordbroek is het voor inwoners gratis en zonder Wmo-indicatie mogelijk om elkaar te ontmoeten en activiteiten te doen in een algemene voorziening. We zijn begonnen met een actieplan voor meer algemene voorzieningen. We onderzoeken wat de toegevoegde waarde hiervan is (kwaliteit in relatie tot kosten). Het doel is dat inwoners zo goedkoop mogelijk snel hulp krijgen. Bij deze algemene voorziening ontwikkelen we een model dat inzicht geeft in de kosten en baten.

Maken van afspraken met woningcorporatie en huurdersorganisaties
Omschrijving (toelichting)

We hebben afspraken gemaakt over wonen en zorg in aanvulling op de woonvisie. We maakten prestatieafspraken met de woningcorporaties en monitorden deze. In deze prestatieafspraken is vastgelegd hoeveel huizen er beschikbaar zijn voor mensen die kunnen uitstromen vanuit Beschermd Wonen naar een eigen woning. Voor deze groep is samen met de woningcorporatie en zorgaanbieders een klantreis gemaakt. Dit betekent dat de stappen die doorlopen moeten worden in beeld zijn gebracht.

We passen de omgekeerde toets toe
Omschrijving (toelichting)

De omgekeerde toets is een werkwijze voor moeilijke situaties in gezinnen. We kijken wat het gezin nodig heeft en hoe we de wet kunnen toepassen om ze daarbij te helpen. We hebben in 2022 twaalf moeilijke situaties opgelost.

We voeren alle verkennende onderzoeken in het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvggz) uit binnen de wettelijke termijnen
Omschrijving (toelichting)

De Wvggz is bedoeld voor mensen bij wie een psychische stoornis leidt tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt voor zichzelf of anderen. Wanneer er geen vrijwillige zorg mogelijk is om dat ernstige nadeel weg te nemen, kan de rechter verplichte zorg opleggen. In 2022 hebben we 1 Wvggz-onderzoek gedaan. De rechter heeft de inwoner verplichte zorg opgelegd.

Doelstellingen

d. Toegankelijk Midden-Groningen (inclusie/VN Verdrag Handicap)
We willen een inclusieve gemeente zijn waar mensen met een beperking zonder moeite kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Daarvoor is makkelijke toegang tot openbare gebouwen, makkelijk verplaatsen in de openbare ruimte en toegankelijke (digitale) informatie vanuit de overheid nodig. Samen met partners in het maatschappelijk veld nemen we de verantwoordelijkheid voor het geleidelijk zetten van stappen in het toegankelijker maken van onze gemeente.

Acties

Opstellen van een Lokale Inclusie Agenda
Omschrijving (toelichting)

De Lokale Inclusie Agenda is een actieplan om onze gemeente beter toegankelijk te maken voor mensen met een handicap. Het gaat om: 'leren en ontwikkelen', 'werken', 'vrije tijd', 'wonen en leven' en gemeentelijke dienstverlening. Hierover hebben 30 inwoners hun mening gegeven. Ook hebben we 9 ideeën ontvangen voor verbetering. We hebben twee keer een bijeenkomst gehad met het VN-panel. Deze informatie gebruiken we voor het schrijven van dit plan.

2.2.4 Jeugd

Algemeen

Er wonen ongeveer 12.000 kinderen in onze gemeente. We willen dat al deze kinderen zich positief, veilig en gezond kunnen ontwikkelen.

Doelstellingen

a. Investeren in laagdrempelige opvoed- en opgroeiondersteuning

Opvoeden en opgroeien zijn niet altijd makkelijk. We zorgen dat kinderen en hun ouders ondersteuning krijgen waar nodig. We willen voorkomen dat kleine problemen groot worden en maken problemen niet groter dan ze zijn. We gaan uit van de krachten en talenten van ouders en kinderen.

Acties

We concretiseren de doelen van de lokale coalitie Kansrijke Start Midden-Groningen

Omschrijving (toelichting)

Kansrijke start is een aanpak om gezinnen te helpen voordat de baby geboren wordt. We gaan op huisbezoek bij de toekomstige ouder(s) en kijken samen of er problemen zijn en of we die op kunnen lossen. We hebben samen met de jeugdverpleegkundige, kraamzorg en verloskundige betere afspraken gemaakt over de aanpak.

We continueren de inzet Ondersteuning Jeugd en Gezin

Omschrijving (toelichting)

De ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) helpt kinderen die met problemen bij de huisarts komen. Samen met het gezin wordt gezocht naar de beste ondersteuning. De ondersteuner Jeugd en Gezin kan veel hulp bieden. Bij 87,5% van de huisartsenpraktijken wordt samengewerkt met de OJG.

We nemen aanvullende diensten af van de GGD rondom jeugd

Omschrijving (toelichting)

We nemen drie diensten af van de GGD; Nu niet zwanger, Stevig ouderschap en Voorzorg. Daarvan hebben 29 gezinnen gebruik gemaakt. De programma's zijn vooral gericht op de eerste 1000 dagen van het kind. In die periode kunnen we voorkomen dat problemen ontstaan.

- Nu Niet Zwanger helpt mannen en vrouwen om bewust te kiezen voor ouderschap. Er worden gesprekken gevoerd over seksualiteit, kinderwens en anticonceptie. In het afgelopen jaar zijn er nieuwe medewerkers getraind en zijn 11 gesprekken met deelnemers gevoerd.
- Stevig Ouderschap is beschikbaar voor verschillende groepen: voor ouders die in verwachting zijn, voor ouders van kinderen van 0 tot 2 jaar en voor ouders van kinderen van 2 tot 6 jaar. Binnen dit programma worden ouders ondersteund bij de opvoeding. In de meeste gevallen kunnen ze daarna zonder hulp verder.
- Voorzorg is een programma voor gezinnen waar veel problemen zijn. De gezinnen worden thuis bezocht. Tijdens de bezoeken van de speciaal opgeleide jeugdverpleegkundige is er aandacht voor verschillende onderwerpen zoals; de hechting tussen het kind en de ouders, financiën en informele steun en netwerk. Voorzorg is een methode die zich richt op het voorkomen van huiselijk geweld en zorgt voor een gezonde ontwikkeling van het kind. Er zijn landelijk goede resultaten mee behaald.

We voeren het NPG-project Moeders van Midden-Groningen uit

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We voeren het project Jongerenwerk+ uit en ontwikkelen het regulier jongerenwerk door de koppeling met dit project

Omschrijving (toelichting)

Jongerenwerk+ is een NPG-project. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

b. Ontwikkelen van een aanpak rondom huiselijk geweld en kindermishandeling

We willen dat kinderen veilig kunnen opgroeien. We willen voorkomen dat kinderen thuis geslagen of verwaarloosd worden. We zorgen dat er aandacht is voor het onderwerp door bijvoorbeeld voorlichting te geven aan onze inwoners en jeugdhulpmedewerkers trainingen te geven. Alle acties dragen bij aan veilig opgroeien in onze gemeente.

Indicatoren

Aantal meldingen Veilig Thuis.

Aantal meldingen Veilig Thuis			
2019	**2020**	**2021**	**2022**
403	422	392	385

Aantal betrokken kinderen bij hg/km.

Aantal betrokken kinderen bij HG/KM			
2019	**2020**	**2021**	**2022**
-	-	506	nnb

Acties

We bevorderen de deskundigheid van de professionals in de sociale teams

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn 8 casemanagers getraind om beter met gezinnen te kunnen werken. We kijken niet alleen naar het kind, maar ook naar de ouders en hun vrienden en familie. In elk sociaal team zijn er twee medewerkers met extra kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling/ouderenmishandeling. De medewerkers hebben hiervoor een landelijke training gevolgd. De gedragswetenschappers van de sociale teams zijn zelf getraind en zorgen dat alle casemanagers aandacht hebben voor huiselijk geweld. Vanwege vrije plekken in de trainingsgroep zijn er ook drie kind-ouderondersteuners aangesloten bij de training. De training is klaar in februari 2023.

We geven voorlichting aan inwoners over huiselijk geweld en kindermishandeling

Omschrijving (toelichting)

We hebben meegedaan aan de publiekscampagne in de regio over huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierdoor weten inwoners wat ze kunnen doen bij vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast hebben we de tentoonstelling "Wij.. Doorbreken de cirkel" naar onze gemeente gehaald. Deze buitententoonstelling laat zien hoe slachtoffers, plegers en andere betrokkenen huiselijk geweld en kindermishandeling ervaren. Door deze tentoonstelling zien we dat we elkaar nodig hebben om de cirkel van geweld te doorbreken. Ook hebben we vanuit Orange the World een themabijeenkomst georganiseerd over geweld tegen vrouwen en meisjes in relatie tot huiselijk geweld. Deze bijeenkomst was voor iedereen te bezoeken (professionals en inwoners).

We ontwikkelen een duidelijke opdracht voor de sociale teams rondom huiselijk geweld en kindermishandeling

Omschrijving (toelichting)

Er is meer duidelijkheid over de verwachtingen van de sociale teams rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. We vragen ze onder andere om specifieke cijfers bij te houden. Hierdoor willen we meer inzicht krijgen in het onderwerp en trends in beeld brengen.

We ontwikkelen een gezamenlijke gemeentelijke visie op huiselijk geweld en kindermishandeling

Omschrijving (toelichting)

We hebben geen gemeentelijke visie op huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld. De afgelopen 4 jaar hebben we gewerkt met het plan Geweld Hoort Nergens Thuis in de regio Groningen. Hierin is een duidelijke visie opgenomen. Deze visie is de basis voor het lokale plan.

We verbeteren de samenwerking met ketenpartners

Omschrijving (toelichting)

We hebben regelmatig overleg met ketenpartners. We voeren gesprekken met gecertificeerde instellingen. We bespreken ontwikkelingen, knelpunten en successen en hiervan leren we. Daarnaast nemen we deel aan regionale overleggen tussen de Groninger gemeenten en Veilig Thuis. Er wordt gewerkt aan een nieuwe centrumregeling. Hierin maken we ook afspraken over de samenwerking tussen gemeenten en Veilig Thuis.

We voeren het NPG-project JIM uit

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We zorgen voor voldoende passend hulpaanbod voor betrokkenen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling

Omschrijving (toelichting)

We brengen in kaart wat het beschikbare hulpaanbod is en onderzoeken welk aanbod ontbreekt. Hiervoor hebben we studenten van de Hanzehogeschool gevraagd van de opleiding Social Work. Zij starten in februari 2023. De uitkomst van het onderzoek helpt bij de dagelijkse praktijk van de professionals in de sociale teams.

Doelstellingen

c. Verbeteren van de jeugdhulp

De meeste gezinnen redden zich goed. Gezinnen die wat extra hulp nodig hebben kunnen bij ons terecht. Wij organiseren jeugdhulp. We vragen de sociale teams en jeugdhulpaanbieders om onze gezinnen te helpen. We organiseren jeugdhulp voor kinderen die dat nodig hebben. We leren van de praktijk en op sommige punten kunnen we het beter doen. We kijken wat we kunnen doen om de samenwerking tussen gezinnen en hulpverleners te verbeteren.

Indicatoren

Cliënten met jeugdhulpindicatie

Cliënten met jeugdhulpindicatie			
2019	**2020**	**2021**	**2022**
2033	1892	1988	1974

Saldo in- en uitstroom

Saldo in- en uitstroom			
2019	2020	2021	2022
-13	-141	96	-14

Rapportcijfer Jeugdhulp

Rapportcijfer Jeugdhulp			
2019	2020	2021	2022
7,6	7,8	7,3	7,5

Acties

Onderzoeken van andere mogelijkheden voor verdergaande ontschotting
Omschrijving (toelichting)

De kaders van de wet zijn niet altijd passend. Het gezin staat centraal. We zoeken dan naar goede oplossingen. Bijvoorbeeld de omgekeerde toets en gezinsondersteuning. Deze komen later in de jaarrekening terug.

We maken ruimte in budgetten voor transformatiedoeleinden
Omschrijving (toelichting)

We hebben financiële ruimte in de begroting opgenomen om hulp beter en goedkoper te maken. In 2022 zijn we een onderzoek met de RUG gestart. Daarin staat het gevolg van ondersteuning centraal: wordt het gezin er beter van? Verder hebben we een onderzoek gedaan naar de hoeveelheid casemanagers jeugd die we nodig hebben om de jeugdwet uit te voeren. Dit helpt ons om in de toekomst goede afspraken te maken over de uitvoering van de jeugdwet.

We ontwikkelen het toezicht op jeugdhulp
Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met een klein aantal onderzoeken naar de rechtmatigheid van Jeugdhulp. Dit betekent dat we kijken of iedereen zich aan de afgesproken regels houdt. We doen dit aanvullende op de taak van de RIGG.

We organiseren een deel van de jeugdhulp lokaal
Omschrijving (toelichting)

Het is niet gelukt om een deel van de jeugdhulp binnen onze eigen gemeente te organiseren. Daarvoor zijn verschillende redenen. Het ministerie van Sociale zaken is bezig met een aanpassing van de Jeugdwet. In de Jeugdwet wordt bepaald welke jeugdhulp gemeenten in hun eigen gemeente mogen organiseren. In 2022 was het belangrijk om te zorgen dat de kosten voor jeugdhulp minder snel omhoog zouden gaan. We hebben daarom verschillende acties uitgevoerd om te zorgen dat jeugdhulp beter en goedkoper wordt. We hebben er voor gekozen om jeugdhulp op die manier te verbeteren.

We passen de omgekeerde toets toe
Omschrijving (toelichting)

De omgekeerde toets is een werkwijze voor moeilijke situaties in gezinnen. We kijken wat het gezin nodig heeft en hoe we de wet kunnen toepassen om ze daarbij te helpen. We hebben in 2022 twaalf moeilijke situaties opgelost.

We verfijnen de monitoringstool en gebruiken deze als basis voor datagedreven werken
Omschrijving (toelichting)

We hebben veel gegevens die we gebruiken om onderzoek te doen naar jeugdhulp. We kunnen hierdoor zien wat er gebeurt. Het gaat bijvoorbeeld om de over de kostenontwikkeling voor jeugdhulp of de hoeveelheid kinderen die jeugdhulp nodig hebben. De resultaten zijn onder andere de reële begroting voor jeugdhulp, een proef met een contractmanager jeugd en een proef met jeugdhulp op school.

We versterken de verbinding onderwijs en zorg

Omschrijving (toelichting)

We hebben het project de Visvijver voortgezet (nu groep Goud). In deze groep zitten kinderen die veel hulp nodig hebben en hier is extra aandacht voor hen. Daardoor kunnen ze naar school en zich beter ontwikkelen. De betrokken jeugdhulpmedewerkers hebben de kennis en expertise om de kinderen direct te helpen en verbetert het perspectief van deze kinderen en besparen we op individuele jeugdhulp. Daarnaast zijn we gestart met kind-ouderondersteuners binnen het onderwijs via NPO (Nationaal Programma Onderwijs).

We werken samen met alle Groninger gemeenten aan een dekkend landschap van (hoog-specialistische) jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is de "Regiovisie" opgesteld. Daarin hebben de tien gemeenten in de Provincie Groningen aangegeven wat ze willen bereiken als het om jeugdhulp gaat. We hebben samen met jeugdhulpaanbieders, het onderwijs en cliëntenorganisaties overleg gehad hoe we daar aan gaan werken. Dat doen we in ieder geval samen. In 2022 hebben gemeenten en jeugdhulpaanbieders besproken hoe ze beter kunnen samenwerken. Uiteindelijk moeten de gezinnen die ondersteuning nodig hebben het verschil merken.

We zorgen dat de gezinsverzorging structureel ingebed is in het beschikbare hulpaanbod

Omschrijving (toelichting)

Vanaf 2022 is gezinsverzorging (of zoals het nu heet; begeleiding gezinsondersteuning) onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De ondersteuning wordt nog steeds ingezet door casemanagers jeugd voor de gezinnen die het nodig hebben.

2.2.5 Onderwijs en onderwijshuisvesting

Algemeen

In eerste instantie is het verzorgen van onderwijs in Nederland de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. We hebben een aantal wettelijke onderwijstaken: zorgen voor huisvesting, leerlingenvervoer en toezien op naleving van de leerplicht. We zorgen voor een goede samenwerking in de omgeving van leerlingen, ook in het kader van onze verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp. In het onderwijs willen we iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen bieden. Achterstanden proberen we al op jonge leeftijd te voorkomen. We willen dat alle peuters met een goede start aan het basisonderwijs beginnen en bieden ze een stimuleren aanbod. Dit doen we samen met onze peutervoorzieningen. Samen met peuteropvang en schoolbesturen werken we aan opvang en onderwijs dat goed op elkaar aansluit en bij de kinderen. We willen kinderen en jongeren optimaal uitdagen om talenten te ontwikkelen en ter voorbereiding op de toekomst. We verbinden onderwijs met andere maatschappelijke activiteiten en voorzieningen om de kansen te vergroten. Hierbij kan gedacht worden aan de verbinding met sport, cultuur, (preventieve) ondersteuning, jeugdhulp en Wmo. Een veilige en stimulerende omgeving is belangrijk in het onderwijs. Daarnaast bieden we de mogelijkheid aan volwassenen om zich te blijven ontwikkelen door middel van onze aanpak laaggeletterdheid.

Doelstellingen

a. Kinderen maken een goede start in het onderwijs

We willen dat alle kinderen een goede start hebben in het (basis)onderwijs. Kinderen die een risico op achterstand lopen kunnen meedoen aan een stimulerend programma in de peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie (vve). We zorgen ervoor dat dit programma van goede kwaliteit is. De jeugdgezondheidszorg volgt de ontwikkeling van jonge kinderen en zorgt ervoor dat (taal)achterstanden snel worden herkend. Ook vinden we het belangrijk dat ouders betrokken zijn bij het programma.

Indicatoren

Aantal scholingen en aantal kwaliteitsoverleggen

Er is een scholing geweest voor het ouderprogramma "voorschoolse educatie-thuis" voor het geven van bijeenkomsten aan ouders. In 2022 is er een groep van circa 15 pedagogisch medewerkers geschoold in pedagogische kwaliteit. Er zijn 4 vve/kwaliteitsoverleggen geweest.

Aantal aanbieders van voorschoolse educatie die een pedagogisch beleidsmedewerker hebben

Alle aanbieders hebben in 2022 pedagogisch beleidsmedewerker/coach voor voorschoolse educatie aangesteld.

Aantal indicaties voor vve

127 kinderen kregen in 2022 een vve-indicatie.

Percentage van de doelgroep dat bereikt is

Het doelgroepbereik in 2023 was circa 75%. Dit is iets lager dan de doelstelling van 80%.

Percentage ouders dat deelneemt aan het ouderprogramma voorschoolse educatie thuis (vve-thuis)

Er zijn op 6 locaties voor voorschoolse educatie bijeenkomsten voor ouders geweest (in totaal circa 22 bijeenkomsten). Hieraan deed ongeveer 60% van de ouders mee.

Aantal deelnemende locaties voor peuteropvang en scholen en aantal deelnemende kinderen (Subsidieverantwoording bibliotheek)

Bereik in 2022	
Aantal leerlingen met bibliotheek op school	1068
Aantal leerlingen boekstart	607
Aantal kinderen boekenpret	1906
Bereik ondersteunend aanbod kinderopvang	173
Boekstartcoach consultatiebureau Hoogezand	1 coach

Acties

We houden toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang

Omschrijving (toelichting)

Jaarlijks worden alle, ook nieuwe, locaties voor buitenschoolse opvang, kinderdagverblijven en gastouderbureaus geïnspecteerd. In 2022 zijn er 123 kinderopvanglocaties geïnspecteerd. De inspecties worden door GGD Groningen uitgevoerd. Als de GGD een tekortkoming vindt, handhaven wij. In juni 2022 hebben we besloten dat we meer gastouders controleren. Vanaf 2023 wordt er jaarlijks minder 50% van de gastouders gecontroleerd. Dit was 15%. In 2022 heeft bij 35% van de gastoudervoorzieningen een inspectie plaatsgevonden.

We meten de resultaten en het effect van voorschoolse educatie

Omschrijving (toelichting)

Met voor- en vroegschoolse educatie (vve) kunnen kinderen 16 uur in de week naar de peuteropvang. Daar krijgen ze extra hulp bij hun (taal)ontwikkeling en kunnen ze een goede start maken in het onderwijs. We hebben in 2022 de resultaten hiervan bijgehouden.

- We meten hoeveel peuters meedoen aan vve. Van de peuters die extra ondersteuning nodig hebben, is circa 75% geplaatst op een vve-plek.
- We hebben afspraken gemaakt over het volgen van de ontwikkelingsgroei van de peuters. De peuteropvang werkt met een kindvolgsysteem dat de ontwikkelingsgroei bijhoudt. Ze kunnen dan goed zien wat kinderen nodig hebben.
- Ook met scholen maakten we afspraken over het meten van de ontwikkelingsgroei op het gebied van taal en rekenen. We hebben een meting gedaan in 2022. Dit leverde nog niet genoeg informatie op om iets te kunnen zeggen over de ontwikkelingsgroei op basisscholen. Scholen werken met verschillende volgsystemen. Hierdoor is de informatie niet goed aan te leveren en te vergelijken. We gaan de afspraken daarom aanpassen.
- In een vve-overleg met peuteropvang en scholen volgen we de voortgang op de gezamenlijke doelen.

We verbeteren de kwaliteit van voorschoolse educatie
Omschrijving (toelichting)

We hebben de kwaliteit van deze hulp verbeterd. Dit hebben we gedaan door een subsidie te geven voor vve-coaches op de peuteropvang. Deze coaches helpen de medewerkers in de opvang om de kinderen nog beter te kunnen ondersteunen bij hun (taal)ontwikkeling. Wij helpen de peuteropvang om een goed kwaliteitsplan te maken en de kwaliteit te volgen.

We vergroten het bereik van de doelgroep voor voorschoolse educatie
Omschrijving (toelichting)

Het bereik was circa 75% in 2022. Er waren in totaal 133 peuters die gebruik maakten van voorschoolse educatie. We volgen het bereik samen met GGD, kinderopvang en scholen. Dit doen we met de peutermonitor. We zien hierdoor of er genoeg plekken zijn en wat de redenen zijn dat kinderen niet naar de peuteropvang gaan. De jeugdgezondheidszorg kan dan met ouders nadenken over een goede oplossing. We hebben met de jeugdgezondheidszorg ook afspraken gemaakt over het bellen van ouders wanneer een kind een vve indicatie heeft gekregen. Er wordt dan extra ondersteuning ingezet om te zorgen dat er alsnog gebruikt gemaakt wordt van vve.

We vergroten ouderbetrokkenheid bij voorschoolse educatie
Omschrijving (toelichting)

We hebben ouders van kinderen die gebruik maken van voorschoolse educatie betrokken bij het lesprogramma. Dit hebben we gedaan door het programma vve-thuis uit te voeren op 6 locaties. Dit zijn ouderbijeenkomsten waar ouders leren hoe ze hun kind kunnen helpen met hun (taal)ontwikkeling.

We voeren een stimulerend taal-en leesaanbod uit voor kinderen van 0-12 jaar
Omschrijving (toelichting)

We hebben extra taal- en leesondersteuning aangeboden op het consultatiebureau, de peuteropvang en scholen. Dit hebben we gedaan door de bibliotheek een subsidie te geven voor het uitvoeren vaan taal- en leesactiviteiten op de peuteropvang en scholen. Ze hebben hiervoor de volgende projecten uitgevoerd:

- De bibliotheek komt op het consultatiebureau om ouders te helpen met het voorlezen van hun peuter;
- Boekstart: Ouders die in 2022 een baby kregen hebben een koffertje met leesmateriaal voor hun baby gekregen en een abonnement voor de bibliotheek;

- Boekenpret: Alle kinderen in de peuteropvang en basisscholen nemen wekelijks een prentenboek mee naar huis om met ouders te lezen;
- Uitvoeren van taalactiviteiten op de peuteropvang en basisschool;
- Op alle scholen is een bibliotheek aanwezig.

Doelstellingen

b. Vergroten van kansengelijkheid en toegankelijkheid

Kinderen moeten de kans hebben om onderwijs te volgen dat bij ze past. Voor sommige kinderen is er extra ondersteuning nodig om naar school te kunnen gaan en zich goed te ontwikkelen. Het onderwijs zorg voor een goed onderwijsaanbod voor alle kinderen. Wij zorgen voor extra ondersteuning zoals leerlingenvervoer en extra activiteiten (bijv. "Tijd voor Toekomst").

Indicatoren

Aantal kinderen die gebruik maken van leerlingenvervoer

Aantal kinderen leerlingenvervoer 2022-2023	
Aangepast vervoer	269
Aangepast vervoer en eigen vervoer	15
Eigen vervoer	43
Openbaar vervoer	16
Totaal aantal kinderen	343

Waarde

Aantal leerlingen taalschool.

Er zaten in 2022 38 leerlingen op de taalschool en 34 leerlingen maakten gebruik van de tijdelijke onderwijsvoorziening voor kinderen uit Oekraïne.

Bron: Verslag subsidieverantwoording Stichting Ultiem

Acties

We bieden leerlingenvervoer

Omschrijving (toelichting)

We hebben het leerlingenvervoer uitgevoerd. Dit betekent dat we vervoer regelen of vergoeden, naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school, voor leerlingen die hier recht op hebben. Leerlingenvervoer gebeurt meestal via een taxibus van Connexxion (aangepast vervoer). Een vergoeding voor eigen vervoer met de auto, fiets of het openbaar vervoer is ook mogelijk.

- In 2022 maakten 343 leerlingen gebruik van het leerlingenvervoer. Dat zijn er drie meer dan in 2020. Het grootste deel van de leerlingen (269) maakte gebruik van aangepast vervoer. 43 leerlingen kregen een vergoeding voor eigen vervoer en 16 voor openbaar vervoer. 15 leerlingen krijgen een gedeelde vergoeding voor aangepast vervoer en eigen vervoer.
- In maart 2022 is de nieuwe verordening vastgesteld. We kiezen hierin voor meer samenwerking met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Ook laten we ouders beter stilstaan bij de vraag welk soort vervoer voor hun kinderen mogelijk is.

We gaan de extra maatregelen om onderwijskansen te vergroten uitwerken en uitvoeren

Omschrijving (toelichting)

We hebben een onderzoek gedaan naar onderwijsachterstanden in onze gemeente. Dit hebben we besproken met het onderwijs, de kinderopvang, de bibliotheek en de gezondheidszorg en welzijn.

We hebben afspraken gemaakt over wat nodig is om gelijke kansen in het onderwijs te verbeteren. Bijvoorbeeld:

- Nog betere samenwerking tussen de betrokken partijen;
- Het aanbod voor 0-6 jarigen verder versterken;
- Taal en rekenen verbeteren;
- Zorgen voor ondersteuning bij problemen thuis;
- Afspraken maken over hoe we dit samen gaan doen en dit vastleggen.

We ondersteunen de taalschool voor kinderen met een migratieachtergrond

Omschrijving (toelichting)

We hebben de taalschool Midden-Groningen ondersteund door middel van subsidie. Hier worden kinderen van nieuwkomers voorbereid op de basisschool om een goede start te maken. In 2022 hebben 38 leerlingen uit 16 verschillende landen gebruik gemaakt van de taalschool. In 2022 is er ook een school geopend voor kinderen uit Oekraïne. De school geeft onderwijs aan 34 leerlingen. Wij hebben meegeholpen met de voorbereiding hiervan. Daarnaast gaven we in 2022 een extra subsidie voor de inzet van extra ondersteuning aan deze kinderen. Ook zorgen we voor het vervoer.

We voeren het project Tijd voor Toekomst uit

Omschrijving (toelichting)

Tijd voor Toekomst is een NPG-project. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

c. Onderwijs/opvang, zorg, welzijn en cultuur werken samen voor een optimale (talent)ontwikkeling van elk kind

Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen zonder belemmering. Ook wanneer ze de stap maken naar een volgende school of als het even niet zo goed met ze gaat. Daarom vinden we het belangrijk dat de samenwerking tussen opvang, school en zorg goed is. Het is belangrijk dat de ondersteuning goed en snel bereikbaar is. Jongerenwerk, sport en cultuur leveren een bijdrage aan de talentontwikkeling van kinderen. Dit kan ook helpen bij het vergroten van het zelfvertrouwen of de weerbaarheid.

Acties

We versterken de samenwerking tussen onderwijs en zorg

Omschrijving (toelichting)

We hebben de samenwerking tussen het onderwijs en de zorg versterkt. We hebben in 2022 kind-ouderondersteuners ingezet die ervoor zorgen dat er snel ondersteuning is bij problemen. De kind-ouderondersteuners zorgen ook voor een goede verbinding tussen school en zorg. We hebben het voortgezet onderwijs extra ondersteund omdat jongeren meer hulp nodig hadden door de coronamaatregelen. Er is 14 uur per week verzuimbegeleiding ingezet door de jeugdgezondheidszorg. Hierdoor kunnen jongeren met lichte problemen snel worden geholpen zodat ze weer naar school kunnen. Daarnaast hebben we 16 uur per week jeugdhulp ingezet.

We zorgen voor een goede overdracht van peuteropvang naar basisschool

Omschrijving (toelichting)

We hebben afspraken gemaakt met de peuteropvang en scholen voor een goede overdracht. Ook stimuleren we de samenwerking tussen de peuterspeelzaal en de basisschool. De peuteropvang en scholen in Muntendam hebben een plan bedacht voor het starten van een peuter-kleuterklas. Ze bieden peuters wen-ochtenden voor een goede overstap.

Doelstellingen

d. Jongeren verlaten de school met minimaal een startkwalificatie

In het schooljaar 2021/2022 waren er 127 jongeren die zonder diploma school verlieten. Dit is hoger dan in het vorige schooljaar. Landelijk stoppen ook steeds meer jongeren zonder diploma. De belangrijkste redenen voor schooluitval zijn persoonlijke problemen of een verkeerde studiekeuze.

Indicatoren

Aantal voortijdige schoolverlaters

Voortijdige schoolverlaters	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Aantal	113	123	109	127*

** Voorlopig cijfer*

Acties

Casemanagers Jeugd bieden op de MBO scholen voorlichting en preventieve ondersteuning aan studenten

Omschrijving (toelichting)

Studenten van het mbo konden met vragen en problemen terecht bij een sociaal werker op de school. De sociaal werker hielp de studenten bij praktische zaken, zoals het regelen van studiefinanciering of een kamer. Studenten konden daar ook terecht wanneer zij last hadden van somberheid, angsten of problemen thuis. Alle hulp was erop gericht om studenten te helpen bij het succesvol afmaken van de opleiding.

Samen met Noorderpoort bieden wij op het Werkbedrijf BWRI de Route Rubicon aan voor voortijdige schoolverlaters

Omschrijving (toelichting)

Er waren 11 jongeren die een mbo-opleiding volgden bij het Bedrijf voor Werk, Re-integratie en Inkomen (BWRI). De opleiding was gestart in februari 2021. De jongeren ontvangen in februari 2023 hun diploma. Een docent van het Noorderpoort gaf in een beschermde omgeving les. Jongeren konden hun stage eerst volgen bij BWRI en daarna bij een andere werkgever.

We werken samen in de Regio RMC03 aan de aanpak van voortijdig schoolverlaten

Omschrijving (toelichting)

We hebben studenten tot 23 jaar, die met hun opleiding zijn gestopt, geholpen bij het vinden van een passende opleiding. Zo konden zij toch een diploma halen. Wanneer dit niet lukte, gingen we samen met de student op zoek naar een andere passende plek. Alle hulp was erop gericht dat de student bleef werken aan een goede toekomst. Om te voorkomen dat jongeren voortijdig stoppen met school, hadden we allerlei maatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan een talentenwerkplaats in de stad Groningen waar jongeren een opleiding konden vinden die aansluit bij hun talenten.

We zetten extra in op het voorkomen langdurige uitval (thuiszitten)

Omschrijving (toelichting)

Er is een vast overleg tussen het zorgteam van het Aletta Jacobs College en het sociaal team over de aanpak van thuiszitters. Kwartier Zorg & Welzijn krijgt een subsidie om de aanpak uit te voeren. We hebben in 2022 extra ondersteuning ingezet om uitval te voorkomen.

Doelstellingen

e. Volwassenen kunnen meedoen in onze samenleving doordat ze voldoende geletterd zijn

Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving. We zien dat te veel inwoners moeite hebben met lezen, rekenen en het gebruiken van een computer of smartphone. Dit zijn echter wel vaardigheden die je nodig hebt om mee te kunnen doen. Vanuit WEB-middelen en extra gelden via centrumgemeente Groningen zetten we in op de aanpak laaggeletterdheid voor volwassenen. Bij de doelstellingen over vve en onderwijs is omschreven op welke manier we investeren in leesbevordering bij kinderen.

Indicatoren

Aantal deelnemers volwasseneneducatie

Aantal deelnemers volwasseneneducatie	
2019	283
2020	156
2021	82
2022	84

Acties

Inwoners kunnen volwasseneneducatie volgen om hun basisvaardigheden te verbeteren.

Omschrijving (toelichting)

We hebben inwoners de mogelijkheid geboden om hun basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren. Inwoners met een andere moedertaal dan Nederlands konden terecht bij Stichting Itom. Inwoners met Nederlands als moedertaal konden terecht bij het Noorderpoort. Het aantal aanmeldingen is nog steeds niet op het niveau van voor de coronacrisis. Door de coronacrisis moesten scholen de deuren (tijdelijk) sluiten. Veel cursussen gingen daarom niet door of werden alleen digitaal gegeven. We gaan meer reclame maken voor volwasseneneducatie bij het Taalhuis, de Gemeentelijke Kredietbank, BWRI en bij maatschappelijke organisaties om het gebruik te bevorderen.

We investeren in leesbevordering van kinderen en ouders

Omschrijving (toelichting)

Zie toelichting onder doelstelling a.

We vergroten bewustwording en herkenning van laaggeletterdheid

Omschrijving (toelichting)

Via het netwerk laaggeletterdheid werken maatschappelijke organisaties samen aan bewustwording, informatievoorziening en kennisdeling.

We zetten in op betrokkenheid en inzet van werkgevers

Omschrijving (toelichting)

Er is in 2022 geen actie ondernomen. De werkgeversconsulent die via centrumgemeente Groningen is aangesteld, wordt pas in 2023 actief.

Doelstellingen

f. Kinderen krijgen onderwijs in een stimulerend, veilig en toekomstbestendig schoolgebouw

Gemeentes hebben een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Dit houdt in dat wij verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw, uitbreiding, renovatie, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging in verband door schades van de schoolgebouwen.

Acties

Opstellen programma en overzicht

Omschrijving (toelichting)

We hebben 3 huisvestingsaanvragen behandeld en afspraken gemaakt over de uitvoering. Het gaat om de volgende aanvragen:

- Tijdelijke uitbreiding en eerste inrichting van cbs Het Galjoen;
- Vergoeding huur tijdelijke huisvesting cbs De Parel in Muntendam;
- Eerste inrichting meubilair en onderwijsleerpakket Dorpsschool Meeden.

Lopende voorzieningen:

- Huur Baptistenkerk Jenaplanschool 't Vlot;
- Huurvergoeding sportvelden Aletta Jacobscollege.

Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met een onderzoek naar wat er voor de onderwijshuisvesting in de toekomst nodig is. Dit onderzoek is begin 2023 klaar. Met deze informatie gaan we een huisvestingsplan opstellen.

2.2.6 Participatiewet

Algemeen

De Participatiewet heeft tot doel om zoveel mogelijk mensen, met en zonder arbeidsbeperking, aan de arbeidsmarkt deel te laten nemen. Wij zijn verantwoordelijk voor het begeleiden en ondersteunen van mensen naar een baan. Werken is cruciaal voor sociaal, maatschappelijk en economisch welzijn. Dit draagt bij aan een verhoging van het besteedbaar inkomen en daarmee aan de financiële weerbaarheid. Het Bedrijf voor Werk, Re-integratie en Inkomen (BWRI) is uitvoerder van de Participatiewet. BWRI is dé organisatie voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt en ondersteunt inwoners om werk te vinden en te behouden. Als werken niet tot de mogelijkheden behoort, is participatie het doel. Aan inwoners, die niet in staat zijn om zelfstandig in hun inkomen te voorzien, bieden we (tijdelijk) inkomensondersteuning. BWRI staat voor een inclusieve samenleving en arbeidsmarkt. We laten niemand aan de kant staan en iedereen werkt naar vermogen. BWRI werkte volgens het re-integratiebeleid 2020-2023 en de daarin opgenomen indicatoren. Naast de reguliere werkzaamheden hebben we in 2022 aan ruim 5000 huishoudens de energietoeslag uitgekeerd. Ook hebben we aan vluchtelingen uit Oekraïne leefgeld verstrekt vanaf het moment dat ze in onze gemeente verbleven.

Doelstellingen

a. Inwoners hebben voldoende financiële mogelijkheden om volwaardig mee te doen

2022 was een moeilijk jaar voor gezinnen met een laag inkomen. De hoge energielasten en de stijgende prijzen maakten dat veel gezinnen moeite hadden om alle noodzakelijke kosten te kunnen betalen. Hieronder geven we aan wat we hebben gedaan om gezinnen te helpen.

Indicatoren

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering

	2019	2020	2021	2022
Aantal 31-12	1764	1797	1679	1593

Bereik minimavoorzieningen

	2019	2020	2021	2022
Bijzondere Bijstand *Aantal huishoudens*	2078	1928	1865	1644*
Individuele inkomenstoeslag *Aantal huishoudens*	1224	1192	1229	1250
Meedoenfonds *Aantal personen*	3577	3629	3604	3891
CAZ *Aantal personen*	1757	1702	1691	1698
Maatwerkbudget *Aantal kinderen*	33	38	16	10
Voedselbank *Aantal personen*	926	1064	1000	1444**
Stichting Urgente noden *Aantal personen*	34	44	50	46
Kledingbank Maxima Sappemeer en Veendam *Aantal personen*	1689	1015	1316	2392**
Jeugdfonds Sport en Cultuur *Aantal kinderen*	246	222	223	173
Stichting Leergeld *Aantal kinderen*	179	145	158	185

* Door de afname van het aantal mensen dat een beroep doet op de algemene bijstand neemt ook het aantal verzoeken om de bijzondere bijstand af.
** Veel meer inwoners hebben gebruik gemaakt van de Voedselbank en de Kledingbank Maxima dan vorig jaar. Door de gestegen kosten hebben meer mensen moeite om rond te komen.

Acties

We geven financiële ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen

Omschrijving (toelichting)

We hebben gezinnen financieel ondersteund met bijzondere bijstand, inkomenstoeslag en de aanvullende ziektekostenverzekering. Via het Meedoenfonds konden gezinnen meedoen met sociale, sportieve of culturele activiteiten. We kregen in 2022 de mogelijkheid van het Rijk om een energietoeslag uit te keren aan gezinnen met een laag inkomen. 5.157 gezinnen, met een inkomen tot maximaal 125% van het sociaal minimum, hebben een energietoeslag van € 1300 ontvangen. We hebben uitvoering gegeven aan de Regeling opvang ontheemden Oekraïne. Dit hield in dat we 235 vluchtelingen uit Oekraïne leefgeld hebben verstrekt.

We gaan ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting opleiden

Omschrijving (toelichting)

Dit is onderdeel van de NPG-projecten. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We gaan onze dienstverlening voor inwoners met armoede verbeteren

Omschrijving (toelichting)

We hebben de VoorzieningenWijzer. Hiermee werd er voorlichting gegeven over alle financiële steun waar onze inwoners recht op kunnen hebben. Via de online tool of in een persoonlijk gesprek kregen inwoners advies, bijvoorbeeld over welke ziektekostenverzekering goedkoper was of een inkomensregeling die zij aan konden vragen. Inwoners kregen ook hulp bij het overstappen naar een andere aanbieder of bij het aanvragen van een regeling. Ongeveer 220 gezinnen hebben hier gebruik van gemaakt. De gemiddelde besparing was € 375 op jaarbasis per gezin.

We hebben een maatwerkbudget voor kinderen
Omschrijving (toelichting)

Met het maatwerkbudget hebben we acht gezinnen geholpen met reiskosten, laptop, werkkleding voor een stage, energielasten en een achterstand in de betaling van de kinderopvang. Zo hadden kinderen geen last van financiële problemen in het gezin.

We ondersteunen het Armoedepact
Omschrijving (toelichting)

Het Armoedepact heeft in april 2022 een Meedoenmarkt georganiseerd in het Huis van Cultuur en Bestuur. De markt was voor iedereen met een laag inkomen. Op de markt waren er kraampjes van Speelgoedbank Amalia, Humanitas, de Computerbank, het Jeugdfonds Sport en Cultuur, de VoorzieningenWijzer, Kledingbank Maxima, de Gemeentelijke Kredietbank en de Toverboom. Zo konden inwoners zien welke hulp mogelijk is. Tijdens deze markt konden inwoners ook hulp krijgen bij het aanvragen van de energietoeslag.

We passen de omgekeerde toets toe
Omschrijving (toelichting)

De omgekeerde toets is een werkwijze voor moeilijke situaties in gezinnen. We kijken wat het gezin nodig heeft en hoe we de wet kunnen toepassen om ze daarbij te helpen. We hebben in 2022 twaalf moeilijke situaties opgelost.

We verstrekken algemene bijstand als inwoners onvoldoende inkomen of vermogen hebben om van te leven
Omschrijving (toelichting)

In Nederland hebben steeds minder mensen een bijstandsuitkering nodig, doordat er een grote vraag naar personeel is. Hierdoor is het makkelijker om een betaalde baan te vinden. Het aantal bijstandsuitkeringen is met 86 gedaald in 2022.

We werken samen met sociale organisaties om inwoners in armoede te bereiken en te helpen.
Omschrijving (toelichting)

We gaven geld aan maatschappelijke organisaties die een belangrijke rol hebben om armoede tegen te gaan en daarom mensen met een laag inkomen helpen. Dit waren de volgende organisaties: Kledingbank Maxima, Voedselbank, Stichting Urgente Noden, Jeugdfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld.

Doelstellingen

b. Inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking kunnen hun eigen inkomen verdienen
Door een handicap is het voor sommige inwoners lastig om een betaalde baan te vinden. Door de handicap is het bijvoorbeeld zo dat de inwoner langzamer werkt, meer uitleg nodig heeft of alleen in een beschermde omgeving kan werken. Wij hebben deze inwoners geholpen bij het vinden en houden van een betaalde baan.

Indicatoren

Aantal afspraakbanen

	2019	2020	2021	2022
Inwoners tot 27 jaar (31-12)	57	66	68	71
Inwoners vanaf 27 jaar (31-12)	24	30	40	48
Totaal	81	96	108	119

Gegevens Beschut werk

	2019	2020	2021	2022
Taakstelling van het Rijk fte	29	32	37	41
Aantal beschutte werkplekken fte	27	34	49	59
Aantal personen op wachtlijst	25	22	15	20

Acties

We begeleiden kwetsbare jongeren die uitstromen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs of Praktijkonderwijs bij hun vervolgstap naar werk of dagbesteding

Omschrijving (toelichting)

We werkten volgens de route arbeid. We hadden contact met het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs om samen met de jongeren toekomstplannen te maken. Voor de ene jongere was dat een betaalde baan bij een reguliere werkgever. Voor de andere jongere kon dat een beschermde werkplek of een dagbestedingsplek zijn. We zorgden voor een soepele overgang van school naar de nieuwe plek. We hebben ongeveer 25 jongeren geholpen.

We maken gebruik van het instrument afspraakbaan zodat inwoners met een arbeidsbeperking bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen

Omschrijving (toelichting)

Wij hebben inwoners met een arbeidsbeperking begeleid naar een reguliere werkgever. De afspraakbaan was voor inwoners die door een arbeidshandicap minder productief zijn. De werkgever kreeg een subsidie van onze gemeente. Hierdoor kon de werkgever de inwoner in dienst te nemen.

We organiseren beschutte werkplekken binnen het Werkbedrijf BWRI

Omschrijving (toelichting)

Er zijn beschutte werkplekken beschikbaar voor inwoners die zoveel aanpassingen nodig hebben dat het niet lukt om bij een reguliere werkgever te werken. Wij moesten van het Rijk minimaal 41 fte aan beschutte werkplekken beschikbaar hebben. In 2022 hadden we 59 fte. Jongeren konden direct instromen op een beschutte werkplek en kwamen hierdoor niet op de wachtlijst. Alle inwoners die nu op de wachtlijst staan, krijgen in het jaar 2023 een beschutte werkplek aangeboden.

We zorgen voor aangepaste werkplekken voor inwoners met een WSW-dienstverband

Omschrijving (toelichting)

Tot 1 januari 2015 kregen inwoners met een arbeidshandicap een betaalde baan vanuit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Inwoners gaan nu of aan het werk bij een reguliere werkgever of op een beschutte werkplek. Het aantal WSW-banen neemt dus af. In het jaar 2022 is het aantal inwoners met een WSW-baan gedaald met 15,5%. De Gemeenschappelijke Regeling Wedeka was op 31 december 2022 de werkgever voor 82 fte inwoners. BWRI was op 31 december 2022 de werkgever voor 256 fte inwoners met een WSW-indicatie.

Doelstellingen

c. Nieuwkomers kunnen snel en volwaardig meedoen

Vanaf 1 januari 2022 is er een nieuwe inburgeringswet. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de inburgering. We geven hieronder aan wat wij hebben gedaan om nieuwkomers te ondersteunen.

Indicatoren

Status Inburgeringstrajecten Wet Inburgering

Status Inburgeringstrajecten Wet Inburgering 2021	
Aantal gestart 2022	82
Aantal lopend 2022	82
Aantal afgerond 2022	0
Totaal 2022	82

Status inburgeringstrajecten Wet Inburgering 2013		
	2021	2022
Aantal gestart	24	6
Aantal lopend	136	105
Aantal afgerond	31	4

Acties

Nieuwkomers krijgen minimaal 6 maanden financiële ontzorging

Omschrijving (toelichting)

Veel nieuwkomers ontvingen eerst een bijstandsuitkering. De Gemeentelijke Kredietbank heeft minimaal zes maanden de gas- en elektriciteit, de huur, water, en ziektekostenverzekering betaald vanuit de bijstand. Tijdens deze periode leerden we nieuwkomers hoe je in Nederland de financiële zaken moet regelen. Als nieuwkomers het zelf kunnen, stopt de financiële ontzorging. We hebben zo voorkomen dat nieuwkomers in de financiële problemen kwamen.

We bieden maatschappelijke begeleiding aan nieuwkomers

Omschrijving (toelichting)

We gaven subsidie aan Humanitas. Deze organisatie heeft aan 115 nieuwkomers in onze gemeente praktische hulp geboden. Dit ging bijvoorbeeld om het regelen van onderwijs voor de kinderen, de aanvraag van een uitkering of het vinden van een huisarts. Humanitas bood ook hulp aan nieuwkomers door ontmoetingen te regelen. Deze ontmoetingen werden gecombineerd met het oefenen van de Nederlandse taal. De ondersteuning werd gegeven door vrijwilligers onder begeleiding van een beroepskracht.

We ondersteunen nieuwkomers tijdens hun inburgeringstraject

Omschrijving (toelichting)

Nieuwkomers die moeten inburgeren krijgen taallessen. De taallessen worden gecombineerd met activiteiten zoals betaald werk, vrijwilligerswerk of een taalstage. Voor iedere nieuwkomer is de inburgering anders, omdat we kijken naar wat past bij de talenten van de nieuwkomers. Jonge nieuwkomers tot 27 jaar volgen een apart traject om hen voor te bereiden op vervolgonderwijs. In 2022 ging dit hulp vanuit het Taalhuis of taallessen bij een taalschool. Daarnaast zijn we bezig geweest met de onderwijsroute. Deze kopen we samen in met gemeenten in Groningen en Drenthe. Het Alfacollege en het Noorderpoort gaan de onderwijsroute uitvoeren vanaf april 2023.

We ondersteunen ook de nieuwkomers die onder het oude inburgeringsregime vallen bij hun inburgering en participatie

Omschrijving (toelichting)

Er waren in 2022 nog 107 nieuwkomers die onder de eerdere inburgeringswet moesten inburgeren, omdat zij voor 1 januari een verblijfsvergunning hadden. Deze nieuwkomers ontvingen een bijstandsuitkering. Wij hielpen hen bij het vinden van een goede plek om de taal te leren en bij het participeren.

Doelstellingen

d. Zoveel mogelijk inwoners participeren via betaald werk of een eigen bedrijf. Alleen als dit niet lukt dan is maatschappelijke participatie het doel

Wij helpen inwoners maatschappelijk te participeren.

Indicatoren

Aantal mensen uitgestroomd naar betaald werk

Aantal mensen uitgestroomd naar betaald werk			
2019	2020	2021	2022
218	170	174	132

Resultaat van de ondersteuning van het loket zelfstandigen in coronatijd

Resultaat van de ondersteuning van het loket zelfstandigen in coronatijd		
	2021	2022
Versterken van de eigen onderneming	8	189
Hulp bij schuldenproblematiek	17	48
Begeleiding naar een baan of bijbaan	16	45

Acties

We bevorderen de maatschappelijke participatie van Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

We verstrekten subsidie aan Kwartier Zorg & Welzijn, waarmee inwoners zijn geholpen om deel te nemen aan sociale activiteiten. Er zijn 51 inwoners ondersteund. Het activeren van deze inwoners kan soms lang duren. Het krijgen van vertrouwen in jezelf en de omgeving gaat dan langzaam.

We gaan een Werk-Leerbedrijf BWRI opzetten

Omschrijving (toelichting)

Dit is een NPG-project. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We gaan minimaal 200 bijstandsgerechtigden laten uitstromen naar betaald werk

Omschrijving (toelichting)

We hebben inwoners die een bijstandsuitkering aanvroegen zo snel mogelijk begeleid naar een betaalde baan. We wisten welke banen er waren door contact met werkgevers. Zo konden we inwoners koppelen aan een passende baan. Inwoners die al langer afhankelijk waren van een bijstandsuitkering boden we praktijkgerichte opleidingen of werkfit-trajecten om voorbereid te zijn op betaald werk. We hebben in het jaar 2022 in totaal 132 inwoners begeleid naar betaald werk. Dit is lager dan in de eerdere jaren. We zien dat veel inwoners met een uitkering te maken hebben met stevige mentale, lichamelijke of sociale problemen. Dit vraagt veel begeleiding en vaak ook aangepast werk. Inwoners met minder beperkingen hebben vaak al een betaalde baan en niet meer

afhankelijk van een uitkering. Daarnaast hebben we 65 vluchtelingen uit Oekraïne begeleid naar betaald werk. We werkten hiervoor nauw samen met uitzendbureaus. We hebben vier inwoners met een bijstandsuitkering geholpen met het starten van een eigen bedrijf.

We hebben extra gefocust op de groep jongeren tussen 23 en 27 jaar zonder diploma, werk of uitkering. Vanuit onze aanpak 'voortijdig schoolverlaten' hebben we jongeren tot 23 jaar in beeld. Dit waren 61 jongeren, waarmee we contact hebben gezocht om hen te motiveren naar een passende plek. Uiteindelijk hebben we gesproken met 27 jongeren. De jongeren waren heel verschillend. Sommige bleken toch een inkomen te hebben uit een eigen bedrijf of uit een Persoonsgebonden Budget van de Wmo. Veel jongeren woonden nog thuis bij de ouders. Zij wilden geen stappen zetten. Door de privacywet mochten we geen gegevens uitwisselen met de sociale teams of het jongerenwerk. Hierdoor is het helpen van deze jongeren lastig. Er is maar één jongere die een stap heeft gemaakt met de start van een opleiding.

We hebben het Hulpteam Overschild

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We ondersteunen zelfstandige ondernemers die getroffen zijn door de coronacrisis bij hun keuzes voor de toekomst

Omschrijving (toelichting)

We hielpen zelfstandige ondernemers via het loket zelfstandigen om te zorgen dat hun bedrijven winstgevend genoeg waren om in het levensonderhoud te kunnen voorzien. De hulp kon bestaan uit het versterken van het bedrijf, bijvoorbeeld door het geven van een lening voor belangrijke spullen en hulp bij geldzorgen. Soms was het beter om te stoppen en hielpen we ondernemers bij het vinden van een betaalde baan.

We treffen maatregelen om de armoedeval te verzachten

Omschrijving (toelichting)

We hebben inwoners met een bijstandsuitkering geïnformeerd over hun toekomstige inkomen wanneer zij aan het werk gaan. Hiermee konden we de angst voor een armoedeval wegnemen. Gelukkig bleken alle inwoners er financieel op vooruit te gaan. Soms was er een financieel nadeel als een inwoner aan het werk ging. Vooral hoge reiskosten, zonder vergoeding kwamen veel voor. Wij hebben deze reiskosten of een fiets vergoed.

We verkleinen de afstand tot de arbeidsmarkt voor bijstandsgerechtigden via scholing en omscholing in een kansrijk beroep

Omschrijving (toelichting)

Er waren 35 inwoners met een bijstandsuitkering die een opleiding hebben gevolgd met een grote kans op een baan. Dit waren kortdurende technische opleidingen van maximaal drie maanden, waarna zij uitstroomden naar een betaalde baan.

2.2.7 Schuldhulpverlening

Algemeen

De Kredietbank Midden-Groningen voert de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit. In 2022 heeft uw raad ingestemd met het beleidsplan 'Samen zorgen voor rust in je geldzaken'. Wij zijn in 2022 gestart met het uitvoeren van de plannen uit dit beleidsplan. Onze samenleving kwam dit jaar weer op gang na de coronacrisis. We liepen ook tegen nieuwe problemen aan: het dagelijks leven werd flink duurder. Wij hebben ons daarom ingezet om inwoners met (beginnende) geldzorgen zo snel mogelijk te bereiken. Dit doen wij door contact op te nemen met inwoners met betalingsachterstanden. Maar ook ons nieuwe communicatieplan draagt hieraan bij. De Kredietbank Midden-Groningen neemt contact op met inwoners met beginnende betalingsachterstanden

(vroegsignalering). Ook nemen wij contact op met inwoners met grote schulden in hun zorgverzekering (laatsignalering). De collega's van vroeg- en laatsignalering werkten in de praktijk veel samen. Daarom zijn zij in 2022 samengaan tot één team: Team Eropaf. De vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) heeft ons in 2022 weer gecontroleerd. Deze controle hebben wij goed afgerond en wij hebben hier opnieuw een bewijs van ontvangen. Iedere twee jaar voeren wij een klanttevredenheidsonderzoek uit. Eind 2022 hebben wij hiervan de resultaten ontvangen. Met het rapportcijfers dat wij kregen, een 8,6, zijn wij erg tevreden!

Doelstellingen

a. De inwoners van Midden-Groningen ontvangen financiële ondersteuning die het beste past bij hun persoonlijke situatie

De Kredietbank Midden-Groningen zet zich in om inwoners de best passende, minst ingrijpende maatregel te bieden. Sommige inwoners staan onder bewind. Een bewindvoerder regelt de financiële zaken van deze inwoner. Deze bewindvoerder wordt door de rechter aangewezen. Ook in 2022 hebben wij met beschermingsbewindvoerders samengewerkt. Met de vijf grootste beschermingsbewindkantoren zijn afspraken gemaakt. Deze afspraken hebben wij vastgelegd in een document (convenant). Dit convenant is op 1 januari 2022 getekend. Hierbij vinden we het belangrijk dat het beschermingsbewind niet langer duurt dan nodig is.

Acties

Beschermingsbewindvoerders leiden klanten sneller door naar schuldhulpverlening en bevorderen financiële redzaamheid van klanten

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is het percentage inwoners dat onder beschermingsbewind staat bij onze convenantpartners en een schuldenregeling heeft aangevraagd gedaald. In 2023 gaan wij het convenant met de beschermingsbewindvoerders uitgebreid evalueren. We bespreken daarbij ook wat de reden is dat het aantal aanvragen is gedaald. Daarnaast bespreken wij de resultaten van de gemaakte afspraken.

aantal inwoners doorgeleid naar schuldhulpverlening	
2022	22
2021	41
2020	35

Wij onderhouden intensief contact met beschermingsbewindvoerders

Omschrijving (toelichting)

Alle bewindvoerders die aangesloten zijn bij het convenant zijn in 2022 bezocht. Hier hebben wij het verloop van de samenwerking besproken. Daarnaast is er regelmatig contact per telefoon en e-mail. In 2023 (één jaar na start van het convenant) volgt een uitgebreide evaluatie van de gemaakte afspraken.

Doelstellingen

b. Minder problematische schulden onder de inwoners van de gemeente Midden-Groningen

In onze gemeente zijn veel inwoners met (verborgen) geldzorgen. Geldzorgen veroorzaken stress en onnodige gezondheidsproblemen. Dit hebben wij geprobeerd te voorkomen door samen met onze inwoners te werken aan een oplossing. Inwoners met grote geldzorgen en schulden bij de zorgverzekeraar worden geholpen vanuit het NPG-project 'De IJsberg'. Dit project is ook bekend onder de term 'laatsignalering'. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

c. Ondernemers vinden de route naar gemeentelijke schuldhulpverlening op maat

Wij weten van ondernemers dat zij het moeilijk vinden om hulp te zoeken bij schulden. Daarom is het belangrijk dat ondernemers weten dat ze bij de gemeente terecht kunnen voor hulp. De Kredietbank Midden-Groningen werkt veel samen met de afdeling die bijstand aan zelfstandigen biedt, de BBZ. Samen hebben wij ons ingezet om ondernemers met schulden te bereiken. Daarnaast onderhouden wij contacten met gemeenten en kredietbanken in de regio. Wij delen kennis en proberen van elkaars ervaringen te leren.

Indicatoren

Aantal kennismakingsgesprekken met ondernemers

In 2021 hebben wij 15 kennismakingsgesprekken gevoerd met ondernemers met schulden. In 2022 waren dit 11 kennismakingsgesprekken. Het grootste gedeelte van de gesprekken (9) waren in de tweede helft van 2022. Wij verwachtten dat het aantal gesprekken met ondernemers met geldzorgen in 2022 zou stijgen. Dit is niet gebeurd. Ook bij andere Kredietbanken in de regio was het aantal aanmeldingen lager dan verwacht. Landelijk zien we dat in 2022 het aantal faillissementen is gestegen, maar nog steeds laag is in vergelijking met de periode voor corona. Wij weten dat mensen met schulden lang wachten voordat ze hulp zoeken. Ondernemers wachten vaak nog langer. Daarom blijft het verstandig dat wij er rekening mee houden dat het aantal ondernemers dat hulp nodig heeft de komende jaren zal groeien. Naast deze kennismakingsgesprekken zijn wij ook regelmatig aangesloten bij gesprekken tussen ondernemers en de BBZ-afdeling.

Voortgangsmeting van de trajecten

Iedere twee maanden hebben wij overleg met het bedrijf dat namens de gemeente de schuldhulpverlening aan ondernemers uitvoert. Hierbij bespreken we hoe het met de schulden van een ondernemer gaat en of wij als gemeente de ondernemer nog kunnen helpen. In 2022 zijn 5 ondernemers doorverwezen voor schuldhulpverlening. 3 ondernemers hebben hun onderneming gestopt en hebben zich daarna aangemeld bij de Kredietbank. 3 ondernemers hebben aangegeven zelf een oplossing te willen zoeken.

Acties

De Kredietbank Midden-Groningen werkt actief mee aan het loket zelfstandigen in coronatijd

Omschrijving (toelichting)

In 2022 hebben wij actief samengewerkt met het loket zelfstandigen in coronatijd om zo ondernemers met schulden tijdig te bereiken.

Wij breiden onze onlinedienstverlening uit door een lidmaatschap op 155.nl. Daarnaast gaat onze dienstverlening aan ondernemers deel uitmaken van ons communicatieplan.

Omschrijving (toelichting)

Van het lidmaatschap van 155.nl hebben wij één jaar gebruik gemaakt. In de praktijk bleek dat ondernemers ons via deze weg niet wisten te vinden. Daarom hebben wij het lidmaatschap gestopt. Ondernemers kunnen ons online wel vinden via Geldfit Zakelijk, een initiatief van de Nederlandse Schuldhulp Route. Voor de communicatie richting ondernemers hebben wij ons aangesloten bij het Loket Zelfstandigen en de BBZ. Zo was er voor ondernemers met problemen één duidelijke ingang binnen onze gemeente. Zij hebben ondernemers op verschillende manieren geprobeerd te bereiken:

- maandelijks bericht in de regiokrant voor ondernemers en ZZP'ers;
- wekelijkse berichten op social media;
- brede verspreiding van de flyer;
- brief naar administratiekantoren.

Wij werken samen met onze ketenpartners
Omschrijving (toelichting)

Het bedrijf dat namens de Kredietbank Midden-Groningen de schuldhulpverlening voor ondernemers uitvoert was de belangrijkste partij om mee samen te werken. Met deze partij hebben wij iedere twee maanden overleg om de voortgang van de dossiers te bespreken.

Wij zoeken actief contact met lokale ondernemersverenigingen
Omschrijving (toelichting)

Het Loket Zelfstandigen heeft contacten met ondernemersverenigingen. Wanneer hieruit blijkt dat ondernemers hulp bij geldzorgen wenst bieden wij een kennismakingsgesprek aan.

Doelstellingen

d. Wij bevorderen de financiële redzaamheid van onze klanten
Wij hebben een plan gemaakt waarin wij onze klanten eerder betrekken bij hun persoonlijke financiële situatie. In 2022 hebben wij met dit plan een proef gedaan. Deze proef wordt begin 2023 besproken. Daarna gaan alle medewerkers van de Kredietbank volgens dit plan werken. Eerst gaan we met de klant in gesprek over de schulden. Als hier een oplossing voor is gevonden gaan we in gesprek over financiële redzaamheid. Samen met de klant werken we aan het zelfstandig en op een gezonde manier omgaan met geldzaken. Zo willen we voorkomen dat onze klanten opnieuw schulden krijgen. Ook maken ze hierdoor niet voor (te) lange tijd gebruik van onze hulp. De hulp van de Kredietbank duurt 'zo kort als mogelijk, maar zo lang als nodig’.

Acties

Wij sluiten ons aan bij het 'collectief schuldenregelen' en 'schuldenknooppunt' van de NVVK.
Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn wij bij beide aangesloten. Mensen met geldproblemen worden zo sneller en beter geholpen bij het regelen van hun schulden.

Doelstellingen

e. Wij ontwikkelen een werkwijze voor jongeren met schulden of financiële problematiek
Jongeren met geldzorgen worden geholpen met hulp van het NPG-project 'jongeren met toekomst'. Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

f. Wij werken volgens de NVVK belofte
In 2022 zijn wij gaan werken volgens de NVVK-belofte. Hierin wordt onze werkwijze beschreven door 6 beloftes aan de inwoner:

1. Aanmelding zonder drempels;
2. Hulp op basis van vertrouwen;
3. Duidelijkheid waar je aan toe bent;
4. Geen klanten buiten de boot;
5. De druk van de schuldeiser verlagen;
6. De klant zo goed mogelijk schuldenzorgvrij krijgen en houden.

Door te werken volgens deze belofte zorgen wij ervoor dat de aangeboden hulp van goede kwaliteit is. In 2023 nemen wij deel aan een klantenbelevingsonderzoek van de NVVK. Hierin wordt onderzocht hoe deze belofte in de praktijk wordt uitgevoerd. Ook oud-klanten van de Kredietbank worden voor dit onderzoek uitgenodigd. De resultaten worden medio 2023 verwacht.

Indicatoren
Doorlooptijd van aanmeldingen

Wanneer een inwoner zich bij ons meldt, nemen wij binnen 2 werkdagen contact op. Dit is in 90% van de gevallen gelukt. Wij streven ernaar om binnen 2 weken een kennismakingsgesprek te laten plaatsvinden. Dit is in 75% van de gevallen gelukt. 96% van de inwoners had binnen 4 weken een kennismakingsgesprek. 92% van de inwoners had binnen 8 weken na het eerste kennismakingsgesprek een besluit over toegang tot de schuldhulpverlening. In sommige gevallen halen wij de gewenste doorlooptijden niet. Dit komt bijvoorbeeld door ziekte of doordat de klant een gesprek heeft afgezegd. Wij blijven er goed op letten dat wij onze gewenste doorlooptijden behalen.

Klanttevredenheidonderzoek

De klanten van de Kredietbank zijn positief over de hulp die zij ontvangen. Het algemene rapportcijfer was een 8,6. De resultaten van het onderzoek worden verder uitgelegd in een raadsbrief.

Acties

Na afronding van een schuldhulpverleningstraject zijn onze klanten financieel zelfredzaam
Omschrijving (toelichting)

Om dit te bereiken hebben we een plan gemaakt en hiermee een proef gedaan. Zie ook doelstelling d.

Wij sluiten geen klanten uit van schuldhulpverlening
Omschrijving (toelichting)

In 2022 hebben wij 313 aanmeldingen gehad. Hiervan is er in 2022 één afgewezen. Voor deze inwoner was beschermingsbewind de meest passende maatregel.

Doelstellingen

g. Wij zorgen voor een brede bekendheid van de mogelijkheden van de kredietbank
Wij willen dat onze inwoners weten welke hulp de Kredietbank kan bieden. Daarom zorgen wij voor een brede bekendheid van onze diensten.

Indicatoren
Bereik op social media n.a.v. communicatieplan

Het bereik van onze social media berichten is hoger dan in 2021. We gebruiken hiervoor meestal Facebook. Dit blijkt de plek te zijn waar onze berichten de doelgroep het beste bereiken. Het gemiddelde bereik van een facebookbericht in 2021 was 1838 personen. In 2022 is dit gegroeid naar gemiddeld 2920 personen per bericht. Wij zijn in 2022 meer budgettips gaan delen. Deze worden goed bekeken.

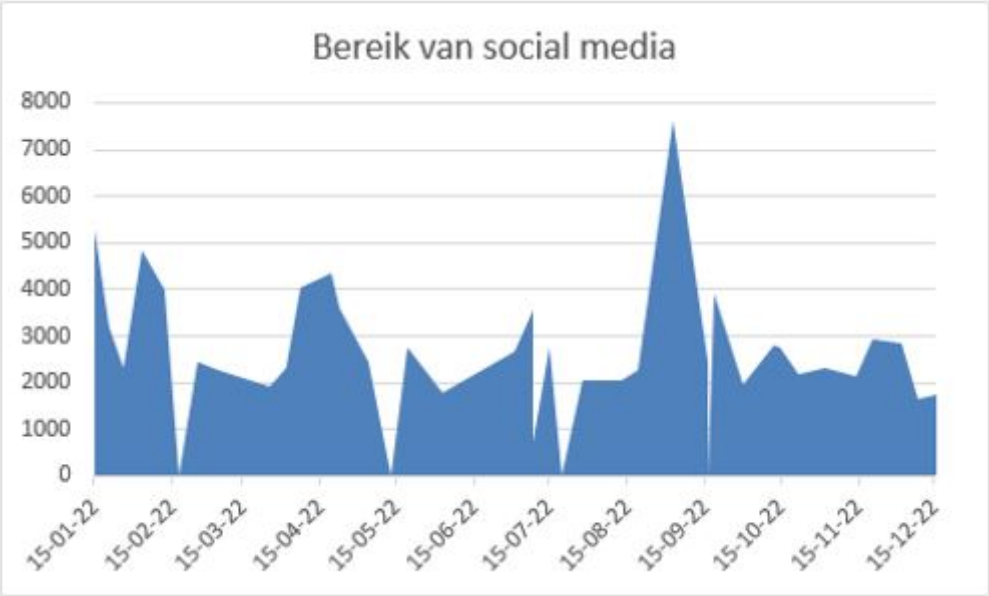

Aantal doorverwijzingen vanuit de samenwerkingspartners

Aantal doorverwijzingen vanuit de samenwerkingspartners		
Herkomst aanmeldingen	**2021**	**2022**
Inwoner zelf	49%	43%
Samenwerkingspartners	38%	45%
Team Eropaf	13%	12%

In 2022 zijn er minder aanmeldingen via beschermingsbewindvoerders ontvangen en is het aantal aanmeldingen via samenwerkingspartners lager dan in 2021. In 2023 zullen wij het convenant met de beschermingsbewindvoerders evalueren. We bespreken daarbij ook wat de redenen voor het dalen van het aantal aanvragen.

Acties

Wij implementeren ons communicatieplan

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn wij gestart met ons nieuwe communicatieplan. Onze folders en teksten zijn vernieuwd en onze website is aangepast.

Wij zetten in op financiële bewustwording van jong tot oud in de gemeente Midden-Groningen

Omschrijving (toelichting)

Wij zetten Facebook in om inwoners financieel bewust te maken. Op Facebook delen we budgettips en actualiteiten. Door betaalde advertenties bereiken we inwoners die de gemeentepagina niet volgen. Om zoveel mogelijk mensen te bereiken plaatsen wij ook op andere plekken advertenties. Bijvoorbeeld in de Sportkrant van Midden-Groningen en de Aardbevingskrant. Ouderen bereiken wij door zes keer per jaar een bericht in het Stichting Plaatselijk Overleg Samenwerkende Ouderenorganisaties (POSO)-blad te plaatsen en deel te nemen aan de POSO-beurs. Daarnaast staan we ook op markten in de regio, zoals de energiebespaarmarkt.

Doelstellingen

h. Zoveel mogelijk inwoners met beginnende betalingsachterstanden ontvangen een passend hulpaanbod

Wij nemen contact op met inwoners met beginnende betalingsachterstanden (vroegsignalering). Zo proberen wij het ontstaan van grote schulden te voorkomen. Wij komen in contact met inwoners door het sturen van brieven, bellen en huisbezoeken.

Indicatoren

Het aantal signalen (per wijk)

Per sociaal team ontvingen wij het volgende aantal signalen:

Noord: 1041
Oost: 1152
West: 1191
Zuid: 1335

Het aantal (succesvolle) contactmomenten

Totaal hebben wij 5818 contactpogingen gedaan, hiervan waren er 898 geslaagd.

Aantal eenvoudige hulpvragen die binnen 4 weken zijn afgehandeld

Wij hebben met 898 inwoners succesvol contact gehad. Hiervan hebben 418 inwoners hulp aanvaard. 282 inwoners zijn snel geholpen. Bijvoorbeeld door het treffen van een betalingsregeling. 136 inwoners zijn doorverwezen.

Aantal doorverwijzingen

136 inwoners zijn doorverwezen. 125 inwoners zijn doorverwezen voor financiële hulp. 11 inwoners zijn doorverwezen naar niet financiële hulp.

Acties

Wij communiceren duidelijk wanneer wij langskomen en waarom wij langskomen

Omschrijving (toelichting)

Iedere inwoner waarvan wij een signaal vanwege een betalingsachterstand ontvangen krijgt van ons een brief. De brief kondigt aan dat wij langs kunnen komen om hulp aan te bieden. Daarnaast nodigt de brief ook uit om direct een afspraak te plannen of om aan te geven dat hulp niet nodig is.

Wij doen een hulpaanbod aan iedere inwoner waarvan wij een signaal van een betalingsachterstand ontvangen

Omschrijving (toelichting)

Iedere inwoner ontvangt een brief met een hulpaanbod. Hiervoor maakt het niet uit hoe hoog de betalingsachterstand is. Wanneer een inwoner een huurachterstand heeft of wanneer er bij meerdere bedrijven een betalingsachterstand is gaan wij in ieder geval op huisbezoek. Dit doen wij ook wanneer er een grote betalingsachterstand is bij een energiemaatschappij.

Wij monitoren de manier waarop wij onze hulp aanbieden

Omschrijving (toelichting)

Wanneer wij een inwoner doorverwijzen naar een andere organisatie zorgen wij voor een warme overdracht. Dit betekent dat wij nog enige tijd contact houden met de inwoner om voor een goede overgang naar de andere organisatie te zorgen. Uit de praktijk blijkt dat de inwoners en collega's dit een fijne werkwijze vinden.

2.2.8 Sociale teams

Algemeen

De sociale teams vervullen een belangrijke functie in het sociaal domein. Zij zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor inwoners die ondersteuning vragen. De sociale teams verzorgen de toegang en bieden lichte ondersteuning aan inwoners. Ze voeren wettelijke taken uit op het gebied van de Jeugdwet en de Wmo en zijn belangrijk voor de verbinding met het welzijnswerk in onze gemeente. De sociale teams zijn ondergebracht bij Kwartier Zorg & Welzijn. De sociale teams zijn de voorlopers van de transformatie. Het bevorderen van de sociale veerkracht staat centraal binnen de werkzaamheden van de sociale teams.

Doelstellingen

a. De sociale teams verzorgen met vier teams de integrale toegang tot zorg en werken verder aan de transformatie

Binnen de strategische visie sociaal domein is er een belangrijke rol weggelegd voor de sociale teams. We hebben samen met de sociale teams de visie verwerkt in de toegang.

Acties

We voeren het NPG-project Bevorderen Sociale Veerkracht uit

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We voeren het NPG-project Inzet Ervaringsdeskundigen Armoede en Sociale Uitsluiting uit

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

We voeren vroegsignalering van armoede en schulden integraal uit binnen de sociale teams

Omschrijving (toelichting)

De sociale teams werken samen met de Gemeentelijke Kredietbank aan een aanpak bij vroegsignalering van schulden. Na een signaal wordt de inwoner benaderd en gaan ze samen op huisbezoek. Op deze manier hebben we inwoners met betalingsachterstanden eerder in beeld en kunnen we hulp aanbieden.

Doelstellingen

b. De sociale teams werken aan de voorkant meer samen met de welzijnsdiensten

Om aan te sluiten bij de gebieden van de sociale teams is welzijn ook gestart met het werken in de vier gebieden. In gebied Oost is er een aanmeldteam gestart waarin medewerkers van welzijn en de sociale teams zitten.

Acties

We investeren in de samenwerking tussen de sociale teams en maatschappelijk activeerders

Omschrijving (toelichting)

Met maatschappelijke activering willen we inwoners helpen die lange tijd niet mee hebben kunnen doen. Door de samenwerking tussen de casemanagers 'werk en inkomen' en de sociale activeerders wordt een grotere groep inwoners bereikt. De contacten kunnen zowel individueel als in een groep zijn. Het doel is hetzelfde: mensen weer laten mee doen.

We versterken de samenwerking tussen de sociale teams en jongerenwerk

Omschrijving (toelichting)

Sinds juli 2022 sluit jongerenwerk aan bij sociaal team Oost. Samen zorgen zij voor de verdeling van de ondersteuningsvragen en kijken ze of het voorliggend opgepakt kan worden in plaats van door de casemanager Jeugd. Deze aanpak werkt en er wordt gekeken of dit in de andere sociale teams ook kan.

Doelstellingen

c. Inwoners ontvangen de benodigde hulp en ondersteuning binnen de wettelijke termijnen

Indicatoren

Aantal mensen op de wachtlijst

Voor de Wmo is er geen wachtlijst. Bij jeugd zijn er 34 jeugdigen of gezinnen op de wachtlijst. Dit betekent echter niet dat er geen enkele ondersteuning aanwezig is.

Aantal cliënten waarvoor de wachttijd de wettelijke termijnen overschrijdt

Alle Wmo ondersteuningsvragen worden binnen 8 weken opgepakt. Voor jeugd geldt dat 34 jongeren en of gezinnen langer dan 8 weken wachten.

Acties

We onderzoeken mogelijkheden om de sociale teams goed te kunnen laten inspelen op fluctuaties in instroom en uitstroom

Omschrijving (toelichting)

Als de wachttijden oplopen voor een gesprek wordt er gekeken of er al wel vast een algemene voorziening of ondersteuning vanuit Welzijn kan worden ingezet. Zo zorgen we ervoor dat mensen ook tijdens het wachten al wat ondersteuning ontvangen en ontlast worden.

We zetten extra capaciteit in om de druk op de toegang te verlagen

Omschrijving (toelichting)

De extra inzet voor de toegang ondersteuning Wmo en jeugd. Voor de Wmo heeft dit er voor gezorgd dat er geen wachtlijst meer is. Bij jeugd heeft de extra inzet niet geleid tot afname van de wachtlijst maar heeft wel tijd opgeleverd om te werken volgens de sociale veerkracht. Er is meer gebruik gemaakt van het netwerk voor de jeugdige. Dit heeft gezorgd dat er voor deze jeugdige minder zware jeugdzorg nodige was.

We zetten in op het versterken van de samenwerking tussen de sociale teams en het welzijnswerk

Omschrijving (toelichting)

Welzijn is ook gestart met het werken in vier gebieden. Zo wordt aangesloten bij de gebieden van de sociale teams. In gebied Oost is er een aanmeldteam gestart waarin medewerkers van welzijn en de sociale teams zitten.

Er wordt na een melding van een inwoner eerst gekeken of een welzijn coach, jongeren werker of een maatschappelijk werker de inwoner ook kan helpen.

Doelstellingen

d. Inwoners zijn tevreden over de hulpverlening en ondersteuning vanuit het sociale team

Indicatoren

Klanttevredenheid

84% is tevreden over de deskundigheid van de medewerker. 90% is tevreden over de oplossing die is gevonden voor de hulpvraag en vindt dat deze ondersteuning ervoor zorgt dat men zich beter kan redden door de geboden ondersteuning.

Acties

We evalueren de ingezette hulp door de sociale teams op periodieke basis

Omschrijving (toelichting)

Elke inwoner die ondersteuning ontvangt van het sociale team heeft een persoonlijk plan. Hierin wordt beschreven welke ondersteuning nodig is en wat er mee bereikt moet worden. Dit wordt regelmatig met de inwoner besproken.

We meten steekproefsgewijs de tevredenheid van inwoners over de dienstverlening van de sociale teams

Omschrijving (toelichting)

Wij laten de tevredenheid van inwoners over hulp en advies door de sociale teams onderzoeken door een organisatie.

Doelstellingen

e. De sociale teams hebben een goed beeld van de lokale ondersteuningsbehoefte en maatschappelijke uitdagingen

De sociale teams werken gebiedsgericht. Jeugdwerkers, OGGz- en opbouwmedewerkers gaan de wijk in. Hierdoor zien ze wat er in de wijken nodig is.

Acties

We geven periodiek samen met de sociale teams duiding aan de cijfers en ontwikkelingen in de indicatoren

Omschrijving (toelichting)

De taskforce sociaal domein in control komt één keer per kwartaal bij elkaar. Hier worden de financiën en indicatoren besproken.

We ontwikkelen een set aan passende indicatoren voor de werkzaamheden van de sociale teams

Omschrijving (toelichting)

Er zijn kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren ontwikkeld om beter zicht te krijgen op de werkzaamheden van de sociale teams. Op dit moment zijn we nog met Kwartier in gesprek over de haalbaarheid van het rapporteren over deze indicatoren.

2.2.9 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren van het programma Sociaal zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	M-G	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	1,5	2,7
		2020	2,3	2,7
		2019	2,1	2,4
		2018	1,6	2,1
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	27	20
		2020	20	20
		2019	27	25
		2018	34	25
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2021	2,3%	1,9%
		2020	2,1%	1,7%
		2019	1,9%	2,0%
		2018	1,9%	1,9%
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	2021	611,9	805,5
		2020	580,7	794,4
		2019	580,2	796,2
		2018	557,5	777,7
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2020	1,0%	1,0%
		2019	1,0%	1,0%
		2018	1,0%	1,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2021	8,0%	6,0%
		2020	8,0%	6,0%
		2019	8,0%	6,0%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbev. t.o.v. van de beroepsbev.	2021	67,2%	70,4%
		2020	65,2%	69,6%
		2019	66,1%	70,0%
		2018	65,4%	69,1%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2021	2,0%	2,0%
		2020	3,0%	2,0%
		2019	3,0%	2,0%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	486,9	431,2
		2020	547,1	459,7
		2019	470,1	381,7
		2018	486,6	401,1
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	2020	506,1	202
		2019	655,1	207,0
		2018	1009,6	305,2
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	13,5%	10,7%
		2021	16,3%	13,2%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	1,3%	1,1%
		2021	1,6%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2022	0,3%	0,3%
		2021	0,4%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	800	640
		2021	870	
		2020	850	700
		2019	820	680
Demografische druk *Toelichting: Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.*	%	2022	75,6%	70,3%
		2021	75,6%	70,1%
		2020	75,3%	70,0%
		2019	74,8%	69,8%

2.2.10 Financieel overzicht Sociaal

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Inkomensregelingen	35.614	37.555	41.993	41.240	753 V
(Werk)Participatie	17.957	18.426	20.491	20.437	54 V
Burgerparticipatie	2.984	3.002	8.333	7.358	974 V
WMO (oude taken)	8.005	8.347	8.345	8.338	7 V
WMO Sociaal Domein (nieuwe taken)	14.250	13.216	16.099	17.034	-935 N
Accommodaties	1.329	1.081	1.234	1.220	14 V
Jeugd	31.365	30.707	32.982	33.221	-239 N
Onderwijs	11.211	13.441	14.409	13.960	449 V
Totaal lasten	**122.715**	**125.776**	**143.886**	**142.808**	**1.078 V**
Baten					
Inkomensregelingen	31.914	30.262	30.528	30.511	-16 N
(Werk)Participatie	2.805	2.771	2.911	3.664	753 V
Burgerparticipatie	175	90	5.154	8.052	2.898 V
WMO (oude taken)	597	637	648	620	-28 N
WMO Sociaal Domein (nieuwe taken)	3.747	598	5.252	6.361	1.109 V
Accommodaties	102	219	149	105	-44 N
Jeugd	174	5	91	316	225 V
Onderwijs	3.475	3.467	3.545	3.362	-182 N
Totaal baten	**42.988**	**38.048**	**48.278**	**52.992**	**4.714 V**
Saldo voor bestemming	**-79.727**	**-87.728**	**-95.607**	**-89.816**	**5.792 V**
Mutatie reserves					
stortingen	4.671	1.027	130	130	0
onttrekkingen	5.651	3.621	6.494	5.982	-512 N
Totaal mutatie reserves	**980**	**2.595**	**6.364**	**5.852**	**-512 N**
Saldo na bestemming	**-78.747**	**-85.133**	**-89.243**	**-83.963**	**5.280 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting

Het saldo na bestemming op het programma Sociaal is € 5.280.000 voordelig. De lasten zijn € 1.078.000 lager en de baten zijn € 4.714.000 hoger. De mutatie reserve zorgt voor een nadeel van € 512.000. We lichten hieronder per onderdeel de belangrijkste wijzigingen toe.

Inkomensregelingen
Lasten (€ 753.000 voordelig): Dit voordeel ontstaat voornamelijk omdat het aantal uitkeringsgerechtigden binnen de Participatiewet lager is dan begroot. In de huidige arbeidsmarkt slagen veel mensen erin om een betaalde baan te vinden, hierdoor is de uitstroom hoger dan de instroom. Het voordelige effect bedraagt € 753.000.

(Werk)participatie
Lasten (€ 54.000 voordelig): Dit voordeel ontstaat deels door lagere lasten die verband houden met reserves. De lasten die geraamd zijn voor de uithuisplaatsingskosten van huurders zijn € 100.000 lager dan geraamd, omdat de gesprekken met de huurders vertraging opliepen. Dit wordt een last in 2023. Daarnaast is er € 88.000 minder besteed aan personeelskosten voor het ondernemersloket. Dit zijn geraamde kosten in 2022 die voortvloeien uit de overhevelingsvoorstellen 2021. Deze kosten worden echter gemaakt over een periode van twee jaar. Tegenover de lagere uithuisplaatsingskosten en personeelskosten voor het ondernemersloket staat een lagere onttrekking uit de bestemmingsreserves. Tot slot hebben we € 124.000 hogere lasten voor de tijdelijke huisvesting BWRI. Dit nadeel ontstaat omdat een deel van verbouwingskosten aan de Vredenburglaan niet waren voorzien. Overige verschillen leiden tot een nadeel van € 10.000.

Baten (€ 753.000 voordelig): De ESF REACT-EU 2020-2022 subsidie levert een voordeel van € 420.000 op. Deze subsidie loopt via de arbeidsmarkregio. Op landelijk niveau is een hoger bedrag toegekend, waardoor wij ook meer middelen ontvangen. Wij hebben hierdoor het volledig aangevraagde subsidiebedrag ontvangen, terwijl in eerste instantie slechts 75% van het totaal door de arbeidsmarktregio aangevraagde bedrag toegekend werd. Door een toename van het aantal geplaatste orders, zijn de baten van detachering groen, de kringloop en inpakwerkzaamheden € 200.000 hoger dan begroot. Daarnaast zijn de baten voortkomend uit de loonkostensubsidie ter dekking van beschut werken € 81.000 hoger dan begroot. Dit komt door een hogere instroom van jongeren in beschut werk. De afrekening van de gemeentelijke bijdrage Wedeka 2021 levert een voordeel van € 26.000 op. Dit betreft de nacalculatie op basis van het aantal fte's per gemeente binnen de gemeenschappelijke regeling Wedeka. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 26.000.

Burgerparticipatie
Lasten (€ 974.000 voordelig): De vluchtelingen uit Oekraïne zijn opgevangen in opvanglocaties in Hoogezand, Muntendam en Slochteren. De lasten zijn € 416.000 lager uitgevallen. Dit komt hoofdzakelijk door minder toegerekende kosten van personeel en minder inhuur. Daarnaast is er minder leefgeld verstrekt dan begroot. Daarnaast ontstaat een voordeel van € 123.000 door lagere lasten inburgeringsvoorzieningen, doordat er minder nieuwe inburgeraars zijn ingestroomd. In de overeenkomst met het Ministerie van Justitie en het Centraal Opvang orgaan Asielzoekers (COA) is voor de noodopvang in Zuidbroek een maandelijkse tegemoetkoming van € 100.000 ontvangen vanaf 19 september 2022. Dit geld wordt onder andere ingezet ten behoeve van de samenleving en de opvang. In 2022 is € 396.000 minder besteed dan begroot. Hiervoor is een bestedingsplan in voorbereiding. Er is € 26.000 minder besteed aan ouderenbeleid, betreft incidentele coronamiddelen welke meegenomen worden naar 2023 en in 2023 worden besteed. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 13.000.

Baten (€ 2.898.000 voordelig): Het Rijk heeft een specifieke uitkering ter beschikking gesteld voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Er is € 7.460.000 ontvangen op basis van normbedragen en aantal gerealiseerde opvangplekken is, maar € 4.500.000 begroot. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 2.960.000. We hebben een nadeel van € 62.000 op de baten voor inburgeringsvoorzieningen. Dit is lager dan het voordeel van € 123.000 bij de lasten voor het deel van de activiteiten waarvoor we een specifieke uitkering van het Rijk hebben ontvangen.

WMO Sociaal domein (nieuwe taken)
Lasten (€ 935.000 nadelig): De lasten voor beschermd wonen zijn € 956.000 hoger uitgevallen. Hier staan hogere baten tegenover (opgave centrumgemeente Groningen december 2022). Beschermd wonen is vanaf medio 2022 gedecentraliseerd en de baten en lasten waren vooraf moeilijk in te schatten omdat de cijfers van een volledig jaar ontbraken. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 21.000.

Baten (€ 1.109.000 voordelig): De baten voor beschermd wonen zijn € 1.007.000 hoger. Daarnaast is er door een incidentele bijdrage voor de Pilot take off van de gemeente Groningen € 78.000 meer ontvangen. Hier staan ook lasten tegenover. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 24.000.

Jeugd
Lasten (€ 239.000 nadelig): De lasten voor jeugdzorg zijn € 337.000 hoger. Dit komt deels door meer inzet van niet gecontracteerde zorg (€ 150.000), zorg in natura (€ 172.000) en hogere solidaire kosten (€ 15.000). Voor de projecten Welzijn op recept en Grip en Glans zijn er € 216.000 hogere lasten, hier staan baten tegenover. De lasten van ondersteuners jeugd en gezin zijn € 89.000 lager en de lasten van jeugd en opvoedhulp € 51.000. Door personeelstekorten bij beide zorgaanbieders was de dienstverlening niet volledig inzetbaar. De lasten van jeugdzorg middels PGB zijn € 77.000 lager door een verdere daling van het PGB gebruik in het laatste kwartaal van 2022. De lasten van preventie zijn € 46.000 lager door aanpassing van de dienstverleningsovereenkomst. De bijdrage JGZ is € 36.000 lager, door een btw-correctie. De lasten van lokaal preventieakkoord zijn € 40.000 lager, betreft een specifieke uitkering waarvan de uitvoering in 2023 is. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 25.000.

Baten (€ 225.000 voordelig): Het voordeel van de projecten Welzijn op recept en Grip en Glans is € 216.000. De lasten zijn eveneens hoger. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 9.000.

In het onderstaande overzicht is een nadere specificatie gegeven van de realisatie op het product Jeugd:

bedragen x € 1.000	Realisatie 2022	Aantal jeugdigen met zorg 2022
Zorg in natura		
Verblijf	6.658	178
Ambulante zorg	10.094	1.573
Dagbesteding	2.702	100
Overige vormen	5.815	584
Solidaire kosten	931	
PGB	462	53
Toegang en uitvoeringskosten	3.724	
Volksgezondheid en preventie	2.487	
Totaal	32.873	

** Het totaal aantal jeugdigen met zorg in natura (unieke cliënten met declaratie) is 1.861 in 2022. In het jaar kunnen bij een jeugdige meerdere vormen van zorg zijn ingezet, derhalve kunnen de aantallen niet worden opgeteld tot het totaal aantal.*

Onderwijs
Lasten (€ 449.000 voordelig): De lasten van de projecten 'onderwijsachterstandenbeleid', 'nationaal programma onderwijs' en 'regiodeal tijd voor toekomst' zijn € 273.000 lager, omdat een deel van de werkzaamheden in 2023 plaatsvindt. Hier staan ook lagere baten tegenover. Daarnaast worden de eenmalige lasten van het scholenprogramma onder dit product verantwoord. Dit betreft voornamelijk de sloopkosten en het afboeken van de oude schoolgebouwen, waarvan de lasten € 72.000 lager zijn dan geraamd. Deze kosten worden volledig gedekt vanuit bijdragen van het Rijk en de NAM en vanuit onttrekkingen aan reserves. Daarnaast ontstaat er een voordeel van € 66.000 doordat de lasten voor route Rubicon te hoog zijn geraamd. De route Rubicon is bedoeld voor studenten die door omstandigheden nog geen mbo-diploma hebben gehaald, maar dat alsnog willen behalen. Tot slot zijn de lasten voor leerlingenvervoer € 34.000 lager uitgevallen door lagere aantallen. Overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van € 4.000.

Baten (€ 182.000 nadelig): De baten voor het scholenprogramma zijn per saldo € 33.000 lager. De bijdragen kregen we eerst via de Algemene Uitkering en nu via een Specifieke Uitkering. Conform voorschriften mag een deel van de kosten niet meer gedekt worden uit de reserve (€ 176.000 hogere baten) en moeten we nu bijdragen in mindering brengen op de investeringen (€ 209.000 lagere baten). Daarnaast zijn er €149.000 lagere baten door de projecten onderwijsachterstandenbeleid, nationaal programma onderwijs en regiodeal tijd voor toekomst. De lasten zijn eveneens lager.

Mutatie reserves
€ 512.000 nadelig: De lagere onttrekking bij onderwijs zorgt voor een nadeel van € 248.000. Dit bestaat uit lagere lasten scholenprogramma (€72.000) en hogere baten scholenprogramma (€ 176.000). Zie toelichting, hiervoor, bij onderwijs. De lagere onttrekking bij werkparticipatie zorgt voor een nadeel van € 188.000. Er is € 100.000 minder onttrokken aan de reserve BWRI, doordat er nog geen uitplaatsingskosten van een huurder zijn gemaakt. Daarnaast is er € 88.000 minder onttrokken voor het ondernemersloket. Zie toelichting, hiervoor, bij werkparticipatie.

2.3 Programma Economie

2.3.0 Inleiding

Binnen het programma Economie geven wij uitvoering aan het Coalitieakkoord. Dit programma geeft inzicht in de ruimtelijk-economische ontwikkelingen voor 2022.

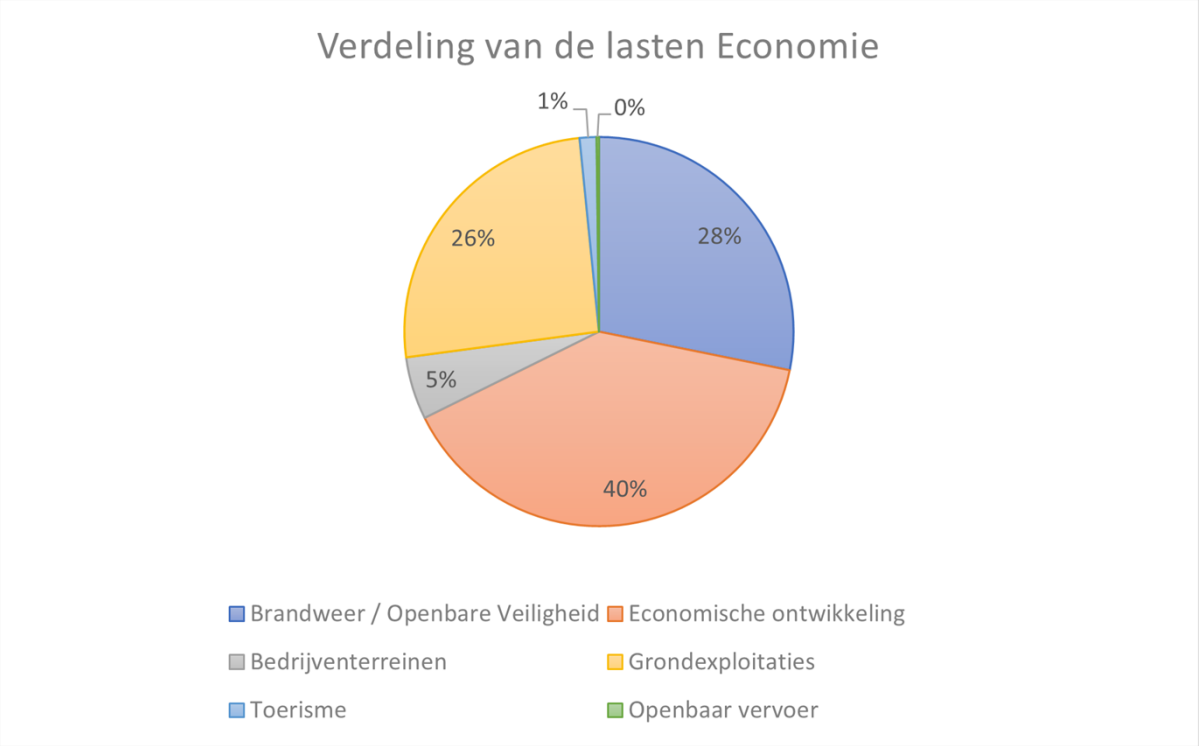

Opbouw programma Economie
Het programma economie bestaat uit de volgende onderwerpen:

1. Omgevingswet;
2. Ruimtelijke Ontwikkeling;
3. Economie;
4. Verkeer;
5. Duurzaamheid.

2.3.1 Omgevingswet

Algemeen

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2024. Door het uitstel hebben we een jaar extra de tijd voor de voorbereiding. Bij de invoering in 2024 zijn we klaar om te voldoen aan de wettelijke minimum vereisten voor de invoering.

Doelstellingen

a. Wij voldoen aan de wettelijke minimum vereisten en realiseren een kleine plus

Acties

Bestaande verordeningsregels op het gebied van de fysieke leefomgeving, die in het omgevingsplan kunnen dan wel moeten worden opgenomen, worden geïnventariseerd
Omschrijving (toelichting)

De inventarisatie van bestaande verordeningsregels is uitgevoerd. We hebben inzicht welke regels kunnen dan wel moeten worden opgenomen in het omgevingsplan.

De bestemmingsplannen worden op orde gebracht, zodat alles opgenomen kan worden in het tijdelijk omgevingsplan

Omschrijving (toelichting)

Ons digitale overzicht van bestemmingsplannen op de website Ruimtelijkeplannen.nl is grotendeels opgeschoond. In 2023 ronden wij dit af zodat wij op orde zijn.

Er wordt gestart met het anders werken (integraal en extern gericht) dat nodig is voor het werken met de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

We hebben dit opgepakt met het initiatievenloket. Het initiatievenloket is onze interne overlegstructuur waar verzoeken en plannen integraal worden besproken. Zo zijn we sneller en integraal in gesprek met de aanvrager. Integraal en extern gericht werken is ook opgepakt als onderdeel van het programma Organisatieontwikkeling.

We oefenen met het opstellen van een (deel)omgevingsplan

Omschrijving (toelichting)

De medewerkers Ruimtelijke Ontwikkeling die straks gaan werken met het nieuwe omgevingsplan zijn aan het oefenen met het maken van een omgevingsplan. Ook is een transitieplan gemaakt voor de periode tot de invoering van de wet.

Wij bestuderen de Bruidsschat en toetsen aan wenselijkheid en bruikbaarheid, zodat alleen datgene overgenomen wordt wat de gemeente nodig vindt

Omschrijving (toelichting)

Onder de Omgevingswet verhuizen veel regels van het Rijk naar de gemeenten. Het Rijk zorgt ervoor dat deze regels automatisch in het omgevingsplan komen. Dit heet ook wel de 'Bruidsschat' en deze is voor iedere gemeente gelijk op het moment van de inwerkingtreding van de wet. Wij willen de regels zoveel mogelijk ongewijzigd (beleidsneutraal) overzetten bij de invoering van de wet. Hiervoor hebben we de Bruidsschat algemeen bestudeerd. We gaan de Bruidsschat voorlopig niet aanpassen.

Wij richten het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in

Omschrijving (toelichting)

De software voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkt en medewerkers zijn opgeleid om er mee aan de slag te kunnen. De vergunningen kunnen straks digitaal aangevraagd en verleend worden. Landelijk is het DSO nog niet klaar.

Wij stellen toepasbare regels op

Omschrijving (toelichting)

De raadpleegbaarheid (dienstverlening) van een omgevingsplan wordt versterkt door het opstellen van 'toepasbare regels". Toepasbare regels zijn begrijpelijke vertalingen van onze juridische regels. We hebben de software voor toepasbare regels aangeschaft. Medewerkers kunnen er mee werken. We hebben geoefend met het opstellen van toepasbare regels aan de hand van het bestemmingsplan Overschild. We hebben geleerd dat het opstellen van toepasbare regels erg omvangrijk is en aan het doel van een betere dienstverlening voorbijgaat. We gaan daarom samenwerken en oefenen in regionaal verband.

Doelstellingen

b. We starten met het opstellen van een omgevingsvisie

In 2022 hebben inwoners en organisaties uit onze gemeente, tussen september en december, mee kunnen doen aan de voorbereidingen voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Dit kon op drie manieren:

1. Door deel te nemen aan gespreksavonden op zes locaties in onze gemeente;
2. Door als organisatie, bedrijf of instelling mee te doen met twee expertbijeenkomsten; óf
3. Door de online vragenlijst/enquête voor de Omgevingsvisie in te vullen.

In december is er nog een extra terugkoppelavond georganiseerd. Hier is alle informatie gepresenteerd aan de mensen die hebben deelgenomen aan de gespreksavonden en de expertbijeenkomsten. Zij konden hier nog aanvullingen geven en aangeven wat zij belangrijk vinden in hun woon- en leefomgeving. Al deze informatie is gebundeld in een document, dat wordt gebruikt om de Omgevingsvisie op te stellen in 2023.

Acties

Het maken van een strategisch ontwikkeldocument omgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

Het strategisch ontwikkeldocument omgevingsvisie is op 3 februari 2022 door uw raad vastgesteld.

In gesprek gaan met de samenleving over de omgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

We hebben het participatietraject voor de Omgevingsvisie afgerond. We hebben hiervoor zes bijeenkomsten georganiseerd voor onze inwoners. Daarnaast zijn er 2 bijeenkomsten met experts en organisaties geweest. Ook is een online vragenlijst uitgezet. En tenslotte is er een terugkoppelavond georganiseerd voor de mensen die deelgenomen hebben aan de gespreksavonden en de expertbijeenkomsten.

Opstellen en vaststellen van de Omgevingsvisie Midden-Groningen

Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met het opstellen van de omgevingsvisie welke volgens planning in 2023 wordt vastgesteld.

2.3.2 Ruimtelijke Ontwikkeling

Algemeen

Gemeenten hebben een taak om te zorgen voor een goede omgeving om in te wonen, te werken en te leven. Wij zoeken een goede plek voor nieuwe ontwikkelingen en bekijken of iets past vanuit verschillende invalshoeken. Voor alles een plek en alles op zijn plek. Er zijn grote opgaven: er moet ruimte worden gezocht voor onder andere woningbouw, bedrijventerreinen, landbouw en natuur. Voor de projecten die met geld van het NPG worden uitgevoerd, verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

a. Het stedelijk gebied van Hoogezand-Sappemeer versterken

We willen de woon- en leefkwaliteit in Hoogezand-Sappemeer verbeteren. We doen dit door bestaande wijken te vernieuwen en door het toevoegen van nieuwe woningen. Soms ontwikkelen we zelf nieuwe woongebieden, werken ook mee aan plannen van bedrijven en personen voor nieuwe woningen.

Acties

Afronden IJsbaanlocatie Sappemeer

Omschrijving (toelichting)

De IJsbaanlocatie is een nieuwbouwproject in Sappemeer. In 2022 heeft projectontwikkelaar VDM een project met twaalf woningen gebouwd. Deze woningen zijn allemaal verkocht. Ook zijn twee vrije kavels verkocht in 2022. Alle woningen in het noordelijk deel zijn in 2022 gebouwd. We kunnen dit deel van de wijk afmaken, omdat hier niet meer gebouwd wordt (zoals de aanleg van groen, parkeerplaatsen, voetpaden en een speeltuin). Er zijn nog vier bouwkavels onder optie in het zuidelijk deel. Wanneer deze zijn verkocht en bouw gereed is, kunnen we ook dit deel afmaken en het project afronden.

Ontwikkelen Vosholen fase 2

Omschrijving (toelichting)

Fase 1a: Deze fase bevindt zich aan de westzijde van de Croonhoven. Eind 2022 is hier gestart met de bouw van een 12-tal woningen door een ontwikkelaar. De planning is dat de woningen eind 2023 klaar zijn. Als de woningen klaar zijn wordt de straat definitief ingericht.

Fase 1b: Er zijn minder woningen verkocht dan verwacht. Hierdoor is nog niet gestart met de bouw van woningen in fase 1b. De bouwer heeft aangepaste ontwerpen van woningen ingediend die beter aansluiten bij de markt. We zijn in gesprek met de bouwer over het vervolg.

Fase 2: Er zijn gesprekken geweest om de bewoners Kleinemeersterstraat mee te laten denken over het nieuwbouwplan. Het kassencomplex aan de Kleinemeersterstraat is gesloopt. Er zijn onderzoeken uitgevoerd of dit plan past bij de bestemming van deze grond. Eén stuk grond is niet door ons aangekocht, omdat de eigenaar dit zelf wil ontwikkelen.

Verder werken aan de herstructurering van Gorecht-West

Omschrijving (toelichting)

Sinds 2012 werken we samen met woningstichting Lefier aan de herstructurering van Gorecht-West. Dit betekent dat sociale huurwoningen van Lefier worden gesloopt en opnieuw gebouwd. Ook het openbaar gebied (zoals het openbaar groen, het water en de wegen) wordt opnieuw aangelegd. We voeren het project met Lefier in vijf delen (fasen) uit. We hebben afgesproken wij ervoor zorgen dat er gebouwd kan worden en dat de openbare ruimte opnieuw wordt ingericht. Lefier sloopt en bouwt de nieuwe woningen. In 2022 is fase 3 van het project afgerond. De nieuwe woningen van Lefier in fase 4 zijn opgeleverd. Het afmaken van het openbaar gebied in fase 4 heeft vertraging opgelopen en is hierdoor niet in 2022 afgerond. De woningen uit fase 5 zijn in 2022 gesloopt. In 2023 start de bouw en de woningen worden in 2024 opgeleverd. Daarna kunnen we het openbaar gebied aanleggen.

Verder werken aan het project Stadshart-Noord

Omschrijving (toelichting)

Samen met Geveke Bouw & Ontwikkeling zetten wij ons al jaren in voor de ontwikkeling van het Stadshart Noord en de Kerkstraat in Hoogezand. In 2022 is in gezamenlijkheid een nieuw plan gemaakt voor het terrein direct ten noorden van het spoor, tussen Kerkstraat en Kieldiep. Het bestemmingsplan, dat de bouw van woningen op dit terrein mogelijk gaat maken is in voorbereiding en kan eind 2023 zijn afgerond. Voor het gedeelte tussen Heveapad en Kieldiep is onderzoek gedaan naar geur en geluid. De conclusie is dat hier geen woningen kunnen komen. In 2022 is gekeken naar invulling met andere functies dan wonen. Deze worden in 2023 verder uitgewerkt en getoetst op haalbaarheid. Aan de oostkant van de Kerkstraat, direct aan het spoor is het plan voor “De Componist” aangepast. Hiermee is aan bezwaren van omwonenden tegemoetgekomen. De gesprekken met eigenaren van panden die verworven moesten worden verliepen stroef en hebben in 2022 niet geleid tot resultaat. De plannen voor deze locaties zijn dan ook niet verder uitgewerkt.

Doelstellingen

b. Netwerken van sterke dorpen

De dorpen vormen samen een goed woon- en leefklimaat. Wij bieden ruimte voor woningbouw die inspeelt op de behoefte. Wij doen dit door zelf locaties te ontwikkelen en door mee te werken aan plannen van anderen.

Acties

Faciliteren van particuliere woningbouwontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Het nieuwe project de Drevenhof staat in paragraaf 3.7 Grondbeleid onder kopje Grondexploitaties.

Ontwikkeling Tolweg Muntendam

Omschrijving (toelichting)

De voorbereidingen voor de kavelverkoop van 28 woningen aan de Tolweg in Muntendam zijn afgerond. Het bestemmingsplan Tolweg, fase 2 is in maart 2022 door uw raad vastgesteld. In 2022 zijn de straten van fase 1 definitief ingericht. Het gaat om de Reiger, de Fazant en de Patrijs. Voor de overige vrije grond is een nieuw bestemmingsplan opgesteld dat in maart 2022 is vastgesteld, waardoor het mogelijk is om de 28 kavels te verkopen voor woningbouw. Vanaf juli 2022 zijn drie kavels verkocht voor particuliere bouw. De andere kavels worden begin 2023 te koop gezet.

Ontwikkeling Verlengde Veenlaan Slochteren

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn vijf kavels verkocht. Eind 2022 zijn er van de elf kavels nog twee te koop.

Vrijkomende gemeentelijke locaties ontwikkelen

Omschrijving (toelichting)

We hebben bekeken waar we woningen kunnen bouwen. Daar zijn ontwerpen van gemaakt. Een paar van die ontwerpen zijn besproken met inwoners om te kijken of ze het ontwerp goed vinden. We hebben integraal vanuit ruimtelijke ordening, wonen, duurzaamheid, verkeer en vervoer gekeken naar de ontwerpen en doorberekend wat dit gaat kosten. Het plan wordt in 2023 aan uw raad voorgelegd.

Doelstellingen

c. Fysieke NPG-projecten faciliteren

Voor projecten die met geld van het NPG worden uitgevoerd verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Doelstellingen

d. Kaders opstellen voor ruimtelijke ontwikkelingen

Acties

Actualiseren woonvisie

Omschrijving (toelichting)

We hebben in 2022 een woningmarktonderzoek uitgevoerd met Lefier, Groninger Huis, Woonzorg Nederland, Huurdersraad HS, SBS en HAG. We gebruiken het onderzoek om de woonvisie in 2023 aan te passen. In het raadswerkprogramma van uw raad is wonen een belangrijk onderwerp. Uw raad wil

voldoende en betaalbare woningen die passen bij de behoeften. De woonvisie komt in samenwerking met de werkgroep wonen vanuit het raadswerkprogramma tot stand.

Opstellen van een visie voor Martenshoek
Omschrijving (toelichting)

Deze visie is in 2022 nog niet opgesteld. We onderzoeken of we het project onder kunnen brengen bij het project Masterplan Regiocentra, omdat het onderdeel is van een grotere ontwikkeling. Dit masterplan is onderdeel van de Strategische Toekomstagenda Groningen (STAG). De Groninger gemeenten, de provincie en het Rijk werken samen aan woningbouw, energietransitie en regionale economie. In de STAG is dit vastgelegd. De STAG is gericht op investeringen in de economische en duurzame ontwikkeling van Groningen.

Opstellen van een visie voor Meerstad-Harkstede
Omschrijving (toelichting)

Uw raad heeft op 27 oktober 2022 de Agenda voor de Toekomst Meerstad 2050 vastgesteld. Dit is het begin van de herziening van de structuurvisie Harkstede 2022. Eind 2022 zijn we gestart met het proces met een visie voor Harkstede en omgeving als uiteindelijk resultaat. We worden hierbij geholpen door het bureau West8.

Opstellen verordening nadeelcompensatie
Omschrijving (toelichting)

De verordening Nadeelcompensatie is opgesteld. In 2023 bieden we uw raad de verordening aan.

Vervolg geven op de ruimtelijk-economische visies voor de A7-corridor
Omschrijving (toelichting)

Inwoners hebben hun reactie kunnen geven en aan de hand daarvan zijn de plannen aangepast. In 2022 is het 'Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33' vastgesteld door de gemeenten Oldambt, Veendam, Midden-Groningen en provincie Groningen. In het rapport worden gebieden benoemd die mogelijk geschikt zijn voor nieuwe bedrijventerreinen en worden kansen voor de huidige bedrijventerreinen aangegeven.

Doelstellingen

e. Juridisch-planologische knelpunten oplossen

Acties

Opkoopbescherming
Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart om regels te maken voor de opkoopbescherming. We verwachten dat deze in 2023 aan uw raad worden aangeboden.

Opstellen partiële herziening bestemmingplan Woongebieden Hoogezand-Sappemeer
Omschrijving (toelichting)

We zijn gestart met de voorbereidingen om het bestemmingsplan Woongebieden Hoogezand-Sappemeer te herzien. Het resultaat hiervan is een startnotitie.

Doelstellingen

f. Samenwerking Omgevingsdienst Groningen

We werken samen met de Omgevingsdienst Groningen (ODG) aan vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Wanneer nodig, maken we hier afspraken over met de andere Groninger gemeenten en de provincie Groningen. We streven naar een gezonde en veilige woonomgeving. We kijken ook naar de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). De invoering van de Omgevingswet en de Wkb zijn opnieuw uitgesteld tot 1 januari 2024. In 2022 is besloten om de VTH-taken bouw weer binnen onze eigen gemeente te organiseren. We zien een toename van aanvragen, klachten, verzoeken om handhaving en bezwaarschriften vanuit de samenleving. Samen met de Omgevingsdienst zijn er afspraken gemaakt om dit goed op te lossen met de beschikbare middelen. Samen met de ODG hebben we gewerkt aan de voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet. Concreet betekent dit dat de nieuwe wetsartikelen zijn vertaald in werkprocessen en naar concrete tijdsbesteding. Verder is gewerkt aan een regionaal netwerk voor proefprojecten Wkb. Met een proefproject wordt alvast conform de Wkb gewerkt, zodat we ervaring opdoen als de wet in werking treedt. Ook hebben we gezamenlijk met de ODG gewerkt om de werkprocessen en inzet van de ODG slimmer te maken.

Doelstellingen

Volkshuisvestingsfonds

Wij hebben een aanvraag gedaan voor het Volkshuisvestingsfonds. Onze aanvraag is goedgekeurd en wij ontvangen een bedrag van € 11 miljoen van het Rijk voor verbetering en verduurzaming van koopwoningen in de buurten met de postcodes 9601 en 9602 in Hoogezand. We moeten zelf ook 30% meebetalen. Op dit moment zoeken we nog naar geld hiervoor. Voor de uitvoering gaan we ook samenwerken met bijvoorbeeld andere projecten en andere gemeentes. Deze samenwerking richt zich vooral op financieringsvormen en aanbestedingen. In 2023 wordt een plan van aanpak aan uw raad gepresenteerd.

2.3.3 Economie

Algemeen

Onze gemeente heeft zowel een industrieel als landelijk karakter. We willen voor ondernemers aantrekkelijk zijn om te ondernemen. Voor inwoners willen we zorgen dat het hier prettig wonen, werken en recreëren is. In 2022 werd bekend dat we in heel Nederland aan de slag moeten met het landelijk gebied. De provincie moet hiervoor een plan maken. We zijn bestuurlijk en ambtelijk betrokken in het proces. We voerden verschillende gesprekken met de landbouw en informeerden hen waar mogelijk over het proces.

Doelstellingen

a. We willen een excellente dienstverlener zijn voor ondernemers en instellingen

De vraag naar bedrijfskavels blijft groot. Ook stellen ondernemers veel vragen over mogelijkheden om het bedrijf uit te breiden. Er is een tekort aan bedrijfskavels is in onze gemeente. Daarom werken we aan een bedrijventerreinenvisie die we in het voorjaar van 2024 aan uw raad aanbieden. Hierover is uw raad eind 2022 geïnformeerd.

Acties

Vervolg geven op de ruimtelijk-economische visies voor de A7-corridor

Omschrijving (toelichting)

Inwoners hebben hun reactie kunnen geven en aan de hand daarvan zijn de plannen aangepast. In 2022 is het 'Ruimtelijk economisch perspectief A7/N33' vastgesteld door de gemeenten Oldambt, Veendam, Midden-Groningen en provincie Groningen. In het rapport worden gebieden benoemd die mogelijk geschikt zijn voor nieuwe bedrijventerreinen en worden kansen voor de huidige bedrijventerreinen aangegeven.

We bieden een aanspreekpunt en onderhouden contacten met het bedrijfsleven
Omschrijving (toelichting)

Er zijn veel contacten met het bedrijfsleven geweest. Ook worden wekelijks één of twee bedrijfsbezoeken afgelegd. Bedrijven zijn begeleid bij ruimtelijke procedures, zoals een ingewikkelde aanvraag voor een omgevingsvergunning of bij de aankoop van bedrijventerreinen. Deze contacten zorgen ervoor dat bedrijven geholpen worden en dat ze een aanspreekpunt hebben bij de gemeente.

We communiceren actief over ontwikkelingen en regelingen
Omschrijving (toelichting)

Er is contact geweest met ondernemers en ondernemersverenigingen over zaken die spelen in de regio. We hebben belangrijke ontwikkelingen voor bedrijven actief gedeeld. Onze regelingen voor ondernemers werden ook via de lokale kranten en andere nieuwskanalen gedeeld. Het gaat bijvoorbeeld om de subsidie voor het controleren op het coronatoegangsbewijs in het begin van 2022. Tot slot zijn er regelmatig overleggen georganiseerd met landbouwverenigingen, recreatieondernemers en ondernemersverenigingen.

We zetten in op een duurzame aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt van met name industrie, bouw en zorg
Omschrijving (toelichting)

In 2022 is een 'Innovatieweek' georganiseerd. Tijdens deze week gingen basisscholen op bezoek bij lokale bedrijven en leerden de leerlingen over techniek en innovatie. Ze gingen aan de slag in het techniekloкaal van het dr. Aletta Jacobs College en in het eLAB van de bibliotheek. We hebben dit traject ondersteund.

In Hellum is nu een innovatiewerkplaats van de Hanzehogeschool Groningen. Op deze plekken gaan studenten van het hoger onderwijs uit Groningen aan de slag met vraagstukken van ondernemers en inwoners uit onze gemeente. Samen met de Hanzehogeschool zetten we in op twee innovatiewerkplaatsen. Naast Hellum gaat het ook om de innovatiewerkplaats WIJS (sociale vraagstukken) in Hoogezand. We vinden breed draagvlak voor de innovatiewerkplaatsen belangrijk.

Doelstellingen

b. We willen meer regionale waarde voor de landbouwsector

Acties

We participeren in de regionale samenwerking Agenda voor de Veenkoloniën
Omschrijving (toelichting)

We doen mee in de samenwerking tussen gemeenten, provincies en waterschappen in het gebied De Veenkoloniën. Deze samenwerking voert projecten uit voor Regiodeal Natuurinclusieve landbouw. De Regiodeal houdt in dat er afspraken zijn gemaakt met het Rijk en de drie Noordelijke provincies over natuurinclusieve landbouw. Dit betekent dat de projecten gaan over het verbeteren van het landschap voor planten en dieren, maar wel zo dat het verbouwen van voedsel mogelijk blijft.

Doelstellingen

c. We concentreren de detailhandel tot compacte centra
De detailhandel is veel in beweging. Door de coronacrisis kopen mensen steeds meer via internet. Ook hebben ondernemers te maken met de gevolgen van prijsstijgingen van bijvoorbeeld energie.

Acties

We begrenzen de winkelgebieden in de gemeente
Omschrijving (toelichting)

Ondernemers die een nieuwe winkel in onze gemeente willen starten, mogen dit alleen doen binnen de grenzen van een winkelgebied of in een gebouw waar al een winkel zit. We letten hierop bij nieuwe aanvragen.

We faciliteren het platform detailhandel
Omschrijving (toelichting)

Het platform detailhandel is een netwerk van verschillende winkeliersverenigingen in onze gemeente. In 2022 is het platform detailhandel vijf keer bij elkaar geweest om te praten over verschillende onderwerpen die te maken hebben met detailhandel.

We faciliteren winkeleigenaren om de detailhandelsfunctie te veranderen naar een andere passende bestemming
Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn verschillende aanvragen en informatievragen van eigenaren behandeld die de winkelfunctie van hun gebouw willen wijzigen. We hebben deze vragen op een positieve manier bekeken. We beoordeelden of het plan binnen de wetgeving en in de omgeving past. Wanneer we positief reageren op de aanvraag of informatievraag, dan is het aan de eigenaar om te besluiten of hij zijn plannen gaat uitvoeren. Door verandering van gebruik hebben we minder leegstand van winkelpanden.

We inventariseren de detailhandel buiten de winkelgebieden
Omschrijving (toelichting)

Eén van de actiepunten uit de uitvoeringsagenda detailhandelsvisie is het onderzoeken hoeveel gebouwen de bestemming winkel hebben en waar de winkels echt zitten. Een adviesbureau heeft de opdracht gekregen dit onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek is in 2022 begonnen en verwachten dat dit in 2023 afgerond wordt.

Doelstellingen

d. We positioneren Midden-Groningen als een recreatiebestemming waar het voor iedereen goed toeven is
Eind 2022 heeft uw raad de visie vrijetijdseconomie vastgesteld. Onze ambitie is: "We gaan voor een groeiende en vitale vrijetijdseconomie". De komende jaren zetten we in op een volwaardige vrijetijdssector. In 2030 dragen toerisme en recreatie bij aan de brede welvaart in onze gemeente. Voor de uitvoering hebben we vijf ontwikkelpunten benoemd, waar we de komende jaren mee aan de slag gaan:

1. Buitenruimte op orde;
2. Aantrekkelijk en beleefbaar aanbod;
3. Toekomstbestendige vrijetijdssector;
4. Profilering DNA en informatievoorziening;
5. Samenwerken aan de toekomst.

Acties

We ontwikkelen een visie vrijetijdseconomie
Omschrijving (toelichting)

Op 22 december 2022 heeft uw raad de visie vrijetijdseconomie 2030 en de uitvoeringsagenda 2023-2026 vastgesteld.

We stimuleren dag - en verblijfrecreatie door het project 'Midden-Groningen op de kaart' in het lokale programma Nationaal Programma Groningen

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

2.3.4 Verkeer

Algemeen

In de Programmabegroting 2022 is de ambitie uitgesproken om het Mobiliteitsplan door uw raad te laten vaststellen. Dit is niet gelukt. Het maken van dit plan heeft helaas een tijd stilgelegen. Dit heeft te maken met de beperkte capaciteit en het niet ingevuld krijgen van een verkeerskundige vacature. Ondertussen zijn er nieuwe inzichten en ontwikkelingen die effect hebben op het gebruik van ons wegennetwerk. Hier willen we met het Mobiliteitsplan op aansluiten.

Doelstellingen

a. Verkeersveilig bewegen

Om de verkeersveiligheid te verbeteren zijn we op zoek naar financiële mogelijkheden om knelpunten aan te pakken. Dit doen we door subsidies aan te vragen. Daarnaast worden activiteiten uitgevoerd waarmee we het verkeersgedrag van weggebruikers willen beïnvloeden. Tot slot monitoren we de verkeersveiligheid.

Acties

Financiering

Omschrijving (toelichting)

We hebben in 2022 van provincie Groningen € 458.000 subsidie ontvangen voor het aanpassen van de Troelstralaan en het aanpassen van de kruising van de Gorechtlaan en de Troelstralaan in Hoogezand. Voor andere verkeersveiligheidsmaatregelen hebben we € 316.000 subsidie van het Rijk ontvangen. Onze eigen bijdrage (circa € 350.000) moet nog geregeld worden.

Monitoring

Omschrijving (toelichting)

Er zijn geen ontwikkelingen.

Permanente verkeerseducatie

Omschrijving (toelichting)

Dertig basisscholen hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten van verkeerswijzergroningen.nl. In totaal hebben 4898 leerlingen deelgenomen aan een activiteit. Daarnaast hebben we in 2022 de schoolzones: Jan Huitzingstraat en de Mars in Hoogezand, Hoofdweg in Siddeburen en de Kerkstraat in Zuidbroek, ingericht of aangepast.

Doelstellingen

b. Sociaal inclusief

Door ervoor te zorgen dat inwoners voldoende mobiel blijven, kunnen ze blijven deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Acties

We doen mee aan het landelijke fietsproject ‘Doortrappen’

Omschrijving (toelichting)

Doortrappen Groningen helpt senioren vanaf 60+ om veel en veilig te blijven fietsen. Het stimuleren van fietsplezier en fietsveiligheid staan voorop. Daarnaast zijn er cursussen gegeven. Deze worden gegeven door de Fietsersbond in samenwerking met het Huis voor de Sport Groningen, wijk- en dorpsraden, lokale fietsenzaken en de buurtsportcoaches. In 2022 zijn er drie cursussen gegeven in Hoogezand, Muntendam en Noordbroek. Gemiddelde deelname was twaalf personen. De bedoeling is om het aantal deelnemers te laten groeien.

Doelstellingen

c. Duurzaam verplaatsen

Vanuit het mobiliteitsbeleid dragen we bij aan duurzaamheidsambities. Dit doen we vooral door het stimuleren van alternatieven voor de auto. We proberen subsidies binnen te halen om fietsen te stimuleren. Daarnaast staan we open voor initiatieven van derden. Zo zijn we in 2022 mee gaan doen met een tweejarige proef voor deelauto's met een bedrijf dat dit soort diensten aanbiedt. In december 2022 is bij het Huis van Cultuur en Bestuur de eerste elektrische deelauto geplaatst.

Acties

We proberen subsidies binnen te halen om het fietsnetwerk te verbeteren

Omschrijving (toelichting)

We hebben € 87.000 subsidie van het Rijk ontvangen om de fietsstructuur in het centrum van Hoogezand te verbeteren. Met de provincie Groningen zijn we in gesprek over een aanvullende subsidie. Onze eigen bijdrage nemen we op in de programmabegroting.

Doelstellingen

d. Bereikbaar platteland

Wij willen de voorzieningen bereikbaar houden. Goed openbaar vervoer draagt daaraan bij.

Acties

We ondersteunen het uitbreiden en verbeteren van de voorzieningen bij de treinstations en de Hub’s

Omschrijving (toelichting)

In 2022 heeft ProRail de fietsenstalling bij station Hoogezand-Sappemeer uitgebreid. Ook zijn er plannen gemaakt voor het vervallen stationsgebouw. De financiering hiervoor is rond. Naar verwachting wordt het stationsgebouw in 2024 vernieuwd.

We overleggen met Provincie Groningen, Regio Groningen-Assen en OV-Bureau over ontwikkelingen op het terrein van openbaar vervoer

Omschrijving (toelichting)

Het OV-Bureau moet bezuinigen omdat er minder busreizigers zijn door de coronapandemie. In 2022 hebben we met een brief gereageerd op de voorstellen van het OV-Bureau over de hoofdlijnen van de dienstregeling 2023. Wij vinden dat de opdrachtgevers van het OV-Bureau er alles aan moeten doen om verschraling van de kwaliteit van het openbaar vervoer op het platteland te voorkomen.

Doelstellingen

e. Economische dynamiek

Wij willen dat de werklocaties en de economische centra goed bereikbaar zijn. Daarom participeren we in een aantal grote infrastructuur projecten zoals project Knijpsbrug en omgeving en het project N33.

Acties

De plannen voor het project Knijpsbrug worden in 2022 uitgevoerd

Omschrijving (toelichting)

Binnen het project 'Knijpsbrug en omgeving' zijn onlangs bomen verplaatst om deze ontwikkeling mogelijk te maken en zijn er voor drie locaties concrete plannen gemaakt:

1. In 2022 is de fietsoversteek ter hoogte van de Zwedenbrug aangelegd.
2. De plannen voor het ombouwen van beide rotondes tot meerstrooks-rotondes zijn in 2022 verder ontwikkeld. De planning is dat de werkzaamheden in 2023 worden uitgevoerd (schep in de grond).
3. Er is een onderzoek opgestart over andere mogelijkheden voor het linksafvak in de Kerkstraat richting de Barentszstraat. Dit linksafvak gaat ten koste van het groene karakter van de Kerkstraat (bomenkap). Ook blijft hierdoor het sluipverkeer door de wijk rijden. Dit is ongewenst. Dit onderzoek loopt door in 2023.

We participeren actief in het project N33, dat is gericht op het verbeteren van de doorstroming

Omschrijving (toelichting)

De noordelijke regio wil dat het Rijk meebetaalt aan de N33 Midden. Wij ondersteunen dit lobbyproces.

2.3.5 Duurzaamheid

Algemeen

Doelstellingen

a. De gemeente biedt individuele inwoners die duurzaam willen handelen hier de mogelijkheden voor

Acties

Beleid elektrische laadpalen

Omschrijving (toelichting)

In april 2022 heeft uw raad de laadvisie vastgesteld. Vanaf juli 2022 kunnen inwoners een laadpaal in de openbare ruimte aanvragen als het niet mogelijk is om op eigen terrein te laden. De voorbereidingen om een laadpaal te plaatsen vergen de nodige tijd als gevolg van bijvoorbeeld locatiekeuze en beoordeling, verkeersbesluit, en levertijden van de palen. Er zijn in 2022 nog geen palen geplaatst. In 2023 zullen er een groot aantal palen worden geplaatst. We denken aan zo'n 100 palen.

Duurzaamheidslening

Omschrijving (toelichting)

Wij bieden onze inwoners een duurzaamheidslening aan, de zogenaamde stimuleringsregeling. In 2022 hebben 53 huishoudens hier gebruik van gemaakt. Het beschikbare budget is bijna op, maar er is nog ruimte voor toekomstige aanvulling.

Energieloket
Omschrijving (toelichting)

We hebben een energieloket waar inwoners gratis terecht kunnen voor onafhankelijke en transparante informatie. Het energieloket heeft een uitgebreide website, biedt een huisscan aan en organiseert online bijeenkomsten. Per chat en per e-mail kan een persoonlijk advies worden gevraagd. Het afgelopen jaar hebben bijna 6000 van onze inwoners de website van het bezocht. Meer dan 90% van de inwoners die gebruik maken van het energieloket is hier tevreden over. Bij een collectieve warmtepompactie hebben 331 mensen deelgenomen aan de informatieavond. Hiervan hebben 287 een persoonlijk advies/ offerte opgevraagd.

Ondersteunen individuele burgers
Omschrijving (toelichting)

Wij helpen onze inwoners bij het vinden van de juiste informatie en de beschikbare middelen. Hiervoor hebben we onder andere het energieloket ingezet. Bij de zoektocht naar subsidies en regelingen proberen we inwoners zo concreet mogelijk te helpen. We helpen inwoners bij het invullen van de aanvragen/ formulieren. Dit doen wij bijvoorbeeld door de inzet van onze bespaarcoach. Daarnaast hebben wij, om onze inwoners te ondersteunen bij de energietransitie energiecoaches opgeleid. Afgelopen november 2022 zijn vier vrijwillige energiecoaches begonnen. Er zijn ook nog twee energiecoaches in opleiding. De energiecoaches zijn er om bewoners een eerste indruk te geven over hoe ze minder energie kunnen gebruiken in hun huis. Er is veel vraag naar hun deskundigheid. In de eerste twee weken waren er al ruim 30 aanvragen voor gesprekken met een energiecoach. Eind 2022 was er een wachtlijst van drie weken.

RREW en SPUK
Omschrijving (toelichting)

Vanuit de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) hebben we energiebespaarpakketten uitgedeeld bij huiseigenaren en huurders. In 2022 waren dit ongeveer 2130 pakketten verspreid in de hele gemeente. Hiervoor hebben we samengewerkt met het Regionaal Woon en Leefbaarheids Plan (RWLP). Voor huurders werkten we daarnaast samen met de woningbouwverenigingen Lefier, Groninger Huis, Woonzorg en de Reensche Compagnie. Voor de huiseigenaren werkten we samen met de lokale initiatieven en projecten Gasvrij Gorecht, Collectief Duurzaam Lageland en de Kielster Energie Coöperatie. Daarnaast hebben we een Plan van Aanpak opgesteld voor de specifieke uitkering 'Energiebesparende maatregelen'. In dit plan van aanpak is een samenhangende en effectieve aanpak beschreven om energiearmoede in onze gemeente te bestrijden. Het plan is in november 2022 door uw raad vastgesteld.

Doelstellingen

b. Inwoners van de gemeente Midden-Groningen zijn betrokken bij en profiteren van de ontwikkeling van duurzame energieprojecten
In het klimaatakkoord is het streven naar 50% lokaal eigendom van hernieuwbare energieprojecten opgenomen. De Regionale Energie Strategie (RES)-Groningen, waar wij deel van uitmaken, onderschrijft het belang van lokaal eigendom en participatie. Aan de ene kant gaat dit om meepraten (procesparticipatie), waardoor meer rekening gehouden kan worden met wensen van omwonenden en anderen in de omgeving over bijvoorbeeld inpassing in het landschap. Daarnaast kunnen inwoners financieel voordeel genieten (financiële participatie) doordat bij lokaal eigendom de winsten ook ten goede komen aan lokale partijen en de directe leefomgeving. In onze gemeente zijn verschillende zonneparken vergund. Andere zonneparken zijn in ontwikkeling. In een aantal gevallen is er sprake van 50% lokaal eigendom. Dat loopt dan via een coöperatie. In andere gevallen is er sprake van een bijdrage aan een gebiedsfonds omdat er bijvoorbeeld geen coöperatie actief is of omdat lokaal eigendom niet haalbaar bleek.

Acties

Afstemmen bij profiteren ontwikkeling duurzame energie projecten
Omschrijving (toelichting)

Bij de oprichten van een zonnepark zijn we met de ontwikkelaar in gesprek gegaan om ervoor te zorgen dat de omwonenden meeprofiteren. We zetten in op lokaal eigendom. Waar dit niet lukt, richten we een gebiedsfonds in.

Beleid Midden-Groningen
Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn we naar aanleiding van het nieuwe collegeprogramma gestart met het opstellen van aangepast zonneparkenbeleid. Dit beleid wordt in 2023 aan uw raad voorgelegd.

Taken binnen de RES
Omschrijving (toelichting)

Er zijn in RES-verband geen nadere afspraken gemaakt over lokaal eigendom en participatie. Wel zijn lokaal eigendom en participatie een belangrijk aandachtspunt bij het nieuwe beleid dat we aan uw raad voorleggen.

Doelstellingen

c. De gemeente Midden-Groningen maakt het mogelijk dat duurzame energieprojecten worden gerealiseerd
Onze gemeente heeft te allen tijde een vastgestelde visie over waar en op welke wijze we voor duurzame energieprojecten in het landschap ruimte bieden. In het kader van de energietransitie zal in de toekomst meer duurzame energie op land worden geproduceerd. Dit betekent dat er bijvoorbeeld zonneparken worden aangelegd. Daarbij willen we ons landschap niet (te zeer) aantasten. Bij de keuze voor locaties spelen ook mogelijke effecten van duurzame energieprojecten zoals bijvoorbeeld geluid op de omgeving een rol. Uiteraard moeten we bij de keuze voor locaties ook mogelijk ander gebruik voor woningen, bedrijven, landbouw en natuur laten meewegen.

Acties

Beleid Duurzame Energie Midden-Groningen
Omschrijving (toelichting)

In het zonneparkenbeleid is een doelstelling van 600 ha in 2025 opgenomen. De gerealiseerde en lopende initiatieven tellen eind 2022 op tot tegen de 450 ha.

Netwerkcapaciteit
Omschrijving (toelichting)

Enexis heeft de plannen en ontwikkelingen in kaart gebracht. Hierdoor is een beter inzicht gekregen in de knelpunten in de netwerkcapaciteit. We overleggen regelmatig met Enexis; hiermee proberen we de netwerkcapaciteit zo goed mogelijk te sturen en problemen het hoofd te bieden.

RES-uitgangspunten
Omschrijving (toelichting)

Er zijn in RES-verband geen gezamenlijke uitgangspunten voor een ruimtelijke visie vastgesteld.

Zon-op-dak
Omschrijving (toelichting)

Zon-op-dak heeft de voorkeur boven andere manieren van zonne-energie opwekken. In RES-verband is in 2022 een handreiking Zon-op-dak geschreven. In 2023 kunnen we op basis van deze handreiking, al dan niet samen met de RES-partners, een plan van aanpak opstellen hoe Zon-op-dak te stimuleren.

Doelstellingen

d. Een aantal wijken in de gemeente Midden-Groningen is in 2030 van het aardgas af

De transitievisie Warmte (TVW) is in 2021 vastgesteld. In de visie is beschreven welke technieken om van het aardgas af te gaan het meest logisch zijn voor de diverse wijken. Dit hangt af van de locatie en het type woningen. Nadat de visie is vastgesteld stellen wij wijkuitvoeringsplannen (WUPs) op. Het opstellen van de TVW en de WUPs is een wettelijke verplichting. Er zijn al een aantal lopende projecten waarbij wijken van het aardgas afgaan. Daarnaast worden er plannen ontwikkeld om op een aantal plaatsen van het aardgas af te gaan.
Wanneer woningen van het aardgas gaan zijn er veel gevolgen voor de bewoners; de huizen worden fors aangepakt en de vraag is wie de aanpassingen betaalt. Van het aardgas af kan alleen met draagvlak van de bewoners.

Acties

Aardgasvrij Steendam-Tjuchem

Omschrijving (toelichting)

Wij voeren, samen met een grote groep samenwerkingspartners, het project Aardgasvrij Steendam-Tjuchem uit. In Steendam-Tjuchem worden veel woningen versterkt. Tegelijkertijd worden de woningen zo aangepast dat voor het verwarmen en het koken geen aardgas meer gebruikt wordt. In 2022 konden bewoners van de huizen € 8.000 subsidie aanvragen voor duurzame investeringen. Hier is tot op heden door ongeveer 60 huishoudens gebruik van gemaakt. Ook is in 2022 gewerkt aan het uitwerken van een renteloze lening voor, eveneens, duurzame investeringen. Deze lening kan vanaf het tweede kwartaal 2024 worden aangevraagd.

Belanghebbenden TVW WUPs

Omschrijving (toelichting)

Bij het opstellen van de TVW en in het bijzonder de WUPs betrekken wij veel belanghebbenden. Denk bij belanghebbenden aan woningcorporaties, bewonersvertegenwoordigende organisaties, energiecoöperaties, het waterbedrijf, en uiteraard, de bewoners van de huizen. Deze werkwijze 'Samen aan de slag van onderop' passen wij toe bij alle lopende initiatieven (Aardgasvrij Steendam-Tjuchem, Gasvrij Gorecht, Lageland en Kiel-Windeweer) en dit werkt goed.

Gasvrij Gorecht

Omschrijving (toelichting)

Voor de NPG-projecten verwijzen we naar paragraaf 2.5.2.

Kosten

Omschrijving (toelichting)

Wij hebben ons in 2022 ingespannen om onze inwoners op weg te helpen bij hun zoektocht naar subsidies en regelingen, onder andere via ons energieloket. We realiseren ons dat er nog veel meer nodig is, zoals concrete hulp bij het aanvragen van deze voorzieningen.

Nieuwe Aardgasvrije Wijken

Omschrijving (toelichting)

In 2022 hebben wij geen aanvraag ingediend voor het Programma Aardgasvrije Wijken.

Samenwerken van het aardgas af
Omschrijving (toelichting)

Van het aardgas af, raakt iedere inwoner van onze gemeente achter de voordeur. Wij betrekken bij het maken van de WUPs de bewoners en werken wij samen met bijvoorbeeld bewonersorganisaties, huurdersorganisaties, energiecoöperaties, de GrEK (Groningen Energiekoepel), woningcorporaties en energiecoöperaties. Zij hebben over het algemeen goede contacten in de wijken. Met de energiecoöperaties stemmen wij elke zes weken af aan de Regiotafel. Ook hebben wij in 2022 een aantal partijen financieel ondersteund voor het dekken van de kosten van activiteiten die zij organiseren en om in enkele gevallen deskundig advies te betrekken bij het maken van hun plannen.

Wijkuitvoeringsplannen
Omschrijving (toelichting)

Vanuit de Transitievisie Warmte zijn we in 2022 begonnen met pilots in twee dorpen om lokale energiecoöperaties actief te ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten voor aardgasvrij wonen: in Kiel-Windeweer zetten de Kielster Energie Coöperatie (KEC) en Vereniging Plaatselijke Belangen Kiel-Windeweer en Nieuwe Compagnie (VPBK) zich samen in voor duurzaam wonen, en in Lageland zijn dit Collectief Duurzaam Lageland (CDL) en Vereniging Dorpsbelangen Lageland. In Kiel-Windeweer organiseerden we een viertal voorlichtingsbijeenkomsten, zoals bespaarcafés en energiemarkten. Vanuit deze bijeenkomsten is een nieuwe werkgroep ontstaan die zich het komende jaar buigt over het opzetten van een nieuw collectief en coöperatief zonnedak in het dorp. In Lageland kijken we naar de mogelijkheid om een koppeling te maken tussen de versterkingsopgave in het dorp en het verduurzamen van de woningen. We hebben een enquête uitgezet om te kijken waar de behoefte van mensen ligt en hoe we kunnen helpen om hun huis energiezuiniger te maken. Vanuit de resultaten van de achttien respondenten aan deze enquête wordt er nu meer op maat advies en individuele begeleiding geboden.

In 2022 hebben we een Plan Intensivering Buurtaanpak 2023 opgesteld. Hierin zijn zeven buurten, wijken en dorpen opgenomen waar we in 2023 aan de slag willen met het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. We hebben verschillende buurten geselecteerd waar we verduurzamingkansen zien op basis van de fysieke- en technische mogelijkheden, bijvoorbeeld vanwege de potentie van een warmtenet, een lokale duurzame (rest)warmtebron en voldoende dichtheid om hier in potentie rendabel een warmtenet te kunnen aanleggen. Voor andere buurten zien we kansen omdat het hier woningen uit dezelfde bouwperiode betreft waarbij vergelijkbare energiebesparingsmogelijkheden mogelijk zijn. Ook de toe te passen, individuele, duurzame warmte-opties zijn hierbij vergelijkbaar. Draagvlak bij lokale organisaties is ook een belangrijk selectiecriterium om met de energietransitie aan de slag te gaan. Een ander criterium is of er al een organisatie actief is op dit gebied, die hier meer energie in wil steken. Om te bepalen in welke buurten we daadwerkelijk werkelijk starten, gaan we eerst met de lokale organisaties/ buurtbewoners in gesprek. Dit pakken we op in de eerste fase van het project. Het plan wordt in 2023 voorgelegd aan uw raad. Het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen wordt gefinancierd met geld van het Rijk dat beschikbaar is gesteld voor uitvoering van het klimaatakkoord.

Doelstellingen

e. De gemeente ondersteunt bij initiatieven van inwoners, bewonersorganisaties, energiecoöperaties en andere belanghebbenden in onze gemeente
De transitievisie Warmte (TVW) is in 2021 vastgesteld. In de visie is beschreven welke technieken om van het aardgas af te gaan het meest logisch zijn voor de diverse wijken.

Acties

Afstemming rollen
Omschrijving (toelichting)

We stemmen onze ondersteunende rol regelmatig af met externe partners. We kunnen nu nog niet altijd bieden waar de inwoner om vraagt. Wij verwachten in de toekomst meer ondersteuning te

kunnen bieden omdat het Rijk in november 2022 structurele financiële toezeggingen heeft gedaan voor de uitvoering van het klimaatakkoord.

Betrekken jeugd
Omschrijving (toelichting)

In maart en april 2022 hebben kinderen uit 33 gezinnen meegedaan aan Junior Energiecoach. Dit is een spel voor kinderen (7-12 jaar) en hun ouders. Er deden ook hele schoolklassen mee met de uitdaging om vijf weken lang te leren over wat gas en elektriciteit te maken hebben met licht, apparaten en temperatuur én om de geleerde lessen te gebruiken om energie te besparen. In deze vijf weken hebben ze per gezin bijna € 200,- bespaard aan energiekosten. Docenten, ouders en ook de kinderen waren enthousiast over het spel, waardoor we in oktober 2023 ook weer meedoen aan de volgende editie. Deelname is gratis voor scholen en kinderen.

Fairtrade/ Global goals
Omschrijving (toelichting)

We hebben bijgedragen en een trekkersrol vervuld in de werkgroep Fairtrade die bestaat uit onze inwoners en medewerkers. In september 2022 hebben wij een aanvraag ingediend om Fairtrade gemeente te worden. Deze aanvraag is helaas niet gehonoreerd omdat we niet aan alle criteria voldeden. Het gaat met name om het uitblijven van inwoners en ondernemers die willen deelnemen aan een kernteam Fairtrade. Zonder breder gedragen animo om hiermee door te gaan, bezinnen we ons eerst op andere mogelijkheden om dit thema nieuw leven in te blazen. Tevens zijn wij in 2022 Global goals gemeente geworden. Onze duurzaamheidsvisie is op de global goals gebaseerd en staat voor de brede visie op het begrip duurzaamheid van onze gemeente.

Doelstellingen

f. De gemeente Midden-Groningen voert een duurzame bedrijfsvoering
We hebben een voorbeeldrol. Wat we van anderen verwachten moeten we zelf ook doen. Daarnaast moeten we voldoen aan alle wettelijke verplichtingen op het gebied van energie en duurzaamheid.

Acties

Duurzaam gemeentelijk vastgoed
Omschrijving (toelichting)

Kunstmatige intelligentie gaat ons helpen meer energie in het Huis voor Cultuur en Bestuur (HvCB) te besparen (https://www.aimz.nl/). Door middel van alle sensoren die in het gebouw hangen, wordt op basis van alle meetbare omstandigheden, zoals bezetting voorgeschakeld. Daarnaast zijn we gestart met het aanpassen van de binnenverlichting. Het HvCB ligt al voor een groot gedeelte vol met zonnepanelen, net als alle nieuwe kindcentra uit het scholenprogramma. We werken aan de nieuwbouw voor BWRI. Dit wordt een energieneutraal gebouw met zonnepanelen op het dak.

Duurzaam meerjaren onderhoudsplan
Omschrijving (toelichting)

In 2022 is er een strategie ontwikkeld om te komen tot een verduurzamingsplan voor het gemeentelijk vastgoed. Eerder was al bepaald welke richting opgegaan zou worden, afgelopen jaar is vooral gekeken hoe de verduurzaming gefaseerd plaats kan gaan vinden. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van een model in vijf stappen.

1. Het begint met het inzichtelijk maken van de te nemen maatregelen per gebouwensoort: bruto vloeroppervlak, leeftijd en energieverbruik zijn de ingrediënten om tot een grove indicatie te kunnen komen. Daarna kunnen we globaal inzichtelijk maken wat de financiële consequenties ervan zijn en het bepalen welke verduurzamings-ambitie voor ogen hebben.

2. De volgende stap is maatwerk per gebouw. Dat zal inzicht geven welke maatregelen haalbaar zijn en daarvan uit kan er een uitvoeringsplan worden opgesteld. Hierbij zullen de gegevens vanuit het MJOP ook leidend zijn.
3. Aan de hand van de beleidskeuzes vanuit de verschillende domeinen zal een strategie bepaald kunnen worden voor de uitvoering van welke panden als eerste aangepakt gaan worden en hoe.
4. Middelen om de totale verduurzamingsopgave te realiseren zijn er op dit moment niet. Verwacht wordt dat er vanuit het Rijk middelen beschikbaar worden gesteld voor onderzoek, capaciteit en daadwerkelijke uitvoering. Uiteraard zal er niet worden gestart voordat er duidelijkheid is over de financiering en dekking van de verschillende fases van uitvoering.
5. Tot slot het monitoren. Dit is noodzakelijk om de theoretische energiereductie te kunnen toetsen aan de praktijk én waar in verloop van de tijd zo nodig bijgestuurd kan worden. Ook door beleving en comfort bij de gebruikers te blijven meten wordt er inzicht verkregen in de doelstellingen van de verduurzaming.

Duurzaam wagenpark
Omschrijving (toelichting)

De lease-aanbesteding voor personenauto's is afgerond. De zes personenauto's die wij in 2022 hebben aangeschaft zijn elektrisch. Voor de voertuigen die geen personenwagens zijn, zijn er nog technische belemmeringen zoals actieradius en laadvermogen. Daarnaast zijn wij in 2022 gestart met een het opstellen van een verduurzamingsaanpak van het gemeentelijk wagenpark. Deze beschrijft de route naar een emissievrij wagenpark in 2030.

Interne afvalstromen
Omschrijving (toelichting)

De aanpak om afval te scheiden zoals toegepast in het Huis van Cultuur en Bestuur is succesvol ingevoerd. Hierbij worden GFT, PMD, papier en karton en restafval afzonderlijk ingezameld en verwerkt. In 2023 zal deze aanpak ook op al onze andere kantoorlocaties worden ingevoerd.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)
Omschrijving (toelichting)

Er is een werkgroep opgericht en gestart met het uitwerken van een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

2.3.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren

De verplichte beleidsindicatoren van het programma Economie zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	M-G	Nederland
Functiemenging	%	2021	45,3%	53,3%
		2020	44,1%	53,2%
		2019	44,4%	53,3%
		2018	45,3%	52,9%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	129,8	165,1
		2020	120,5	158,1
		2019	116,3	151,2
		2018	111,5	145,2

2.3.7 Financieel overzicht

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Brandweer / Openbare Veiligheid	5.824	5.964	6.054	5.842	212 V
Economische ontwikkeling	6.679	5.297	8.184	8.190	-6 N
Bedrijventerreinen	6.736	1.205	2.627	1.077	1.550 V
Grondexploitaties	6.601	5.510	6.686	5.291	1.395 V
Toerisme	232	230	306	290	16 V
Openbaar vervoer	47	46	46	41	6 V
Totaal lasten	**26.119**	**18.252**	**23.903**	**20.731**	**3.172 V**
Baten					
Brandweer / Openbare Veiligheid	456	195	213	264	51 V
Economische ontwikkeling	2.918	1.414	3.835	4.542	707 V
Bedrijventerreinen	7.837	1.265	3.624	1.236	-2.388 N
Grondexploitaties	5.664	5.480	6.696	4.560	-2.136 N
Toerisme	302	307	366	456	90 V
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Totaal baten	**17.177**	**8.661**	**14.734**	**11.058**	**-3.676 N**
Saldo voor bestemming	**-8.942**	**-9.591**	**-9.169**	**-9.673**	**-504 N**
Mutatie reserves					
stortingen	0	0	1.790	1.790	0
onttrekkingen	454	13	366	220	-146 N
Totaal mutatie reserves	**454**	**13**	**-1.424**	**-1.570**	**-146 N**
Saldo na bestemming	**-8.488**	**-9.577**	**-10.593**	**-11.243**	**-650 N**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting

Brandweer / Openbare veiligheid

Lasten (€ 212.000 voordelig):Door lagere loon- en huisvestingskosten van onze organisatie is er ook € 205.000 minder toegerekend aan dit product. De overige kleine afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 7.000.

Baten (€ 51.000 voordelig): Door een toename in het aantal verleende Algemene Plaatselijke Verordening (APV)-vergunningen zijn € 34.000 meer inkomsten uit leges gerealiseerd. De overige verwachte afwijkingen in de baten tellen op tot een voordeel van € 17.000.

Economische ontwikkeling

Baten (€ 707.000 voordelig): In 2022 € 603.000 meer leges uit omgevingsvergunningen, waaronder bouwleges, ontvangen. Er zijn meer aanvragen binnengekomen, waaronder aanvragen voor een aantal grote projecten. Daarnaast is er € 124.000 meer aan leges voor Ruimtelijke Ontwikkeling, incidentele opbrengsten uit grondverkopen en een vergoeding voor recht van opstal ontvangen. Voor de pilot aardgasloze wijk Hoogezand zijn € 42.000 meer baten ontvangen dan begroot. Deze projecten worden volledig uit subsidies betaald. Per saldo zijn de lasten en baten budgetneutraal. Voor omgevingskwaliteit hebben we € 70.000 meer ontvangen uit bijdragen van derden voor het uitvoeren van het woningmarktonderzoek (€ 35.000), inkomsten uit detachering (€ 21.000) en uit opgelegde dwangsommen voor handhaving wonen en bouwen (€ 14.000). We hebben € 14.000 meer ontvangen door een toename van het aantal verleende vergunningen voor markt- en staanplaatsen. Voor het project PAW Steendam-Tjuchem wordt volledig uit subsidie betaald. Per saldo zijn de baten en lasten neutraal. De baten vallen € 178.000 lager uit. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 32.000.

Toerisme

Baten (€ 90.000 voordelig): De toeristenbelasting leggen we na afloop van het jaar op aan de hand van de geregistreerde overnachtingen. De verwachte opbrengst over 2022 van € 310.000 hebben we

meegenomen als een nog te ontvangen post in 2023. Dit is €10.000 hoger dan begroot in 2022. Over 2021 hebben we € 71.000 meer ontvangen dan vooraf ingeschat. Dit resulteert in een voordeel in 2022. De hogere opbrengsten over 2021 zijn te verklaren doordat burgers veelal in eigen land zijn gebleven in verband met COVID. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 9.000.

Bedrijventerreinen en grondexploitaties algemeen
Dit betreft grondexploitaties. Voor een meer uitgebreide toelichting verwijzen we u naar de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en paragraaf 3.7.

Bedrijventerreinen
Lasten (€ 1.550.000 voordelig): Het voordeel komt door een lagere verrekening van grondopbrengsten naar de balans € 1.595.000, het overige verschil van € 45.000 betreft het saldo van hogere uitgaven (ureninzet en OZB) op de grondexploitatie Rengerspark (€ 78.000), niet uitgegeven saneringskosten op Beneden Veensloot (€ 19.000) en diverse overige voordelige verschillen van € 14.000.

Baten (€ 2.388.000 nadelig): Dit komt door lagere grondopbrengsten op Rengerspark van € 1.595.000 en hierdoor een lagere winstneming voor 2022 van € 869.000. Overige verschillen tellen op tot € 76.000 voordeel door voornamelijk een hogere verrekening van de lasten op grondexploitatie Rengerspark naar de balans.

Grondexploitaties
Lasten (1.395.000 voordelig): Het voordeel komt door lagere verrekening van de grondopbrengsten van de grondexploitaties met de balans van € 641.000 en lagere kosten voor de grondexploitaties van totaal € 1.434.000. Hiertegenover staan hogere stortingen in de verliesvoorzieningen van € 560.000, de afsluiting van de grondexploitatie Burg. Venemastraat van € 118.000 en diverse kleine nadelen van totaal € 2.000. De hogere storting in de verliesvoorzieningen is noodzakelijk omdat het effect van inflatie en hogere bouwkosten doorwerkt in de verwachte eindresultaten van de grondexploitaties.

Baten (2.136.000 nadelig): Het nadeel komt door lagere verrekening van de kosten voor de grondexploitaties naar de balans van € 1.434.000, lagere grondopbrengsten op de grondexploitaties van totaal € 641.000 en hiermee een lagere winstneming over 2022 van € 200.000. Hiertegenover staat een niet begrote vrijval van de verliesvoorziening Burg. Venemastraat van € 174.000. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 34.000.

Mutaties reserves
Het nadelig saldo van € 146.000 ontstaat door een lagere onttrekking uit de reserve financiële ruimte 2021. Dit heeft betrekking op de implementatie van de Omgevingswet. Er is in 2022 minder uitgegeven. De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2024. Het restant blijft voor 2023 beschikbaar in de reserve.

2.4 Programma Dienstverlening

2.4.0 Inleiding

Voor onze inwoners is op het gebied van dienstverlening een belangrijke verandering zichtbaar geworden: centrale dienstverlening vanuit het nieuwe Huis van Cultuur en Bestuur in Hoogezand. Een locatie die ons de mogelijkheid biedt om de inwoners beter van dienst te kunnen zijn. We kunnen de dienstverlening kwalitatief beter en efficiënter leveren en we zijn fysiek goed bereikbaar met ruimere openingstijden, toegankelijk en klantvriendelijk. Er is ook tijd en ruimte om nog meer van onze producten en diensten digitaal aan te bieden, zodat inwoners daar zo veel mogelijk gebruik van kunnen maken. In 2022 hebben we de eerste ervaringen rondom onze dienstverlening (producten en diensten) en bereikbaarheid (aangepaste openingstijden en gastheerschap) gemonitord en geïnventariseerd. De resultaten en ervaringen worden in 2023 met uw raad gedeeld.

Mede door de invloeden van de coronapandemie is het belang van digitale dienstverlening extra benadrukt. Er is meer behoefte aan digitale producten en diensten en we hebben ervaren dat digitale dienstverlening prima werkt. Over het algemeen redden veel inwoners zich er goed mee. Waar mogelijk willen we verder investeren in digitalisering. Tegelijkertijd zijn we er uiteraard voor al onze inwoners. Niet iedereen kan digitaal goed zijn weg vinden. Die groep willen we, ter plekke, in het Huis van Cultuur en Bestuur begeleiden of helpen. Ook bezoeken we inwoners thuis wanneer zij niet in staat zijn naar het Huis van Cultuur en Bestuur te komen. Op deze manier blijft dienstverlening toegankelijk voor iedereen en sluiten wij aan bij wat het beste past bij onze inwoners.

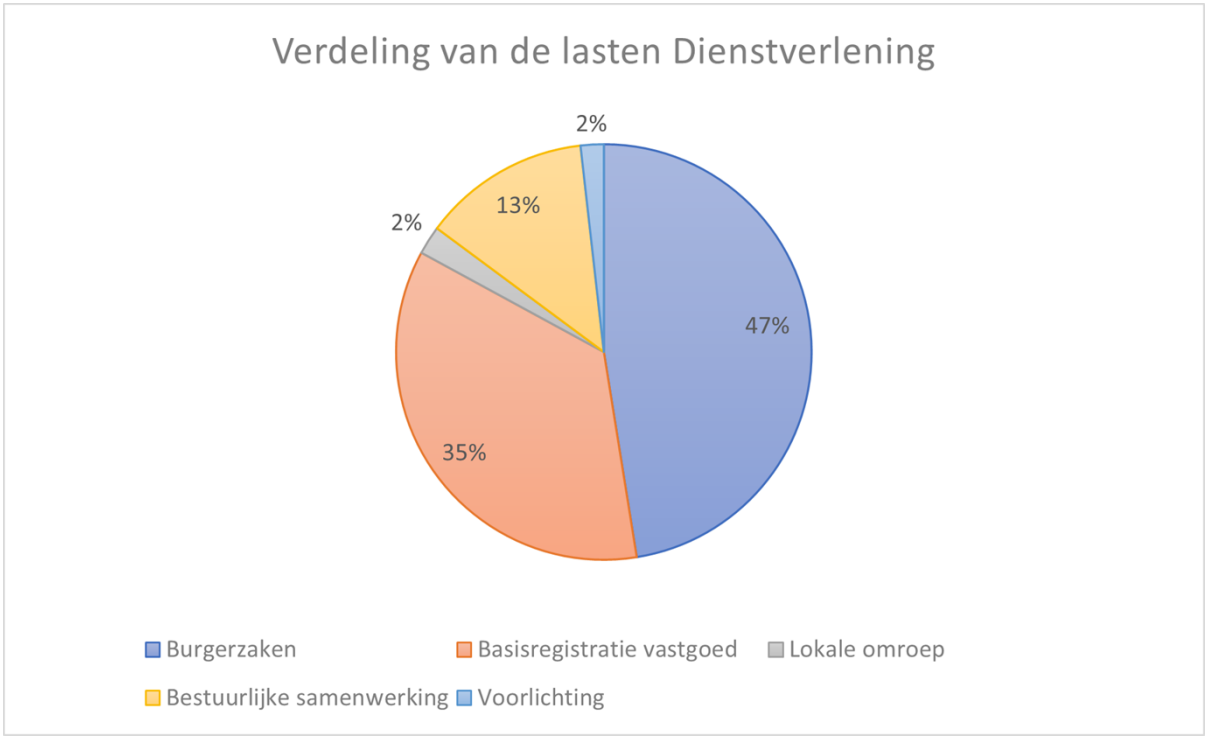

2.4.1 Programmaplan Dienstverlening

Algemeen

Sinds 2018 heeft het Programma Dienstverlening een bijdrage geleverd aan het implementeren van het dienstverleningsconcept door middel van een viertal deelprojecten:

- Van buiten naar binnen;
- Van binnen naar binnen;
- Doorontwikkeling Contactplein; én

- E-dienstverlening.

Hiermee is een basis gelegd voor de verdere doorontwikkeling van onze dienstverlening en is het programma Dienstverlening ten einde gekomen. Vanaf 1 januari 2023 wordt deze doorontwikkeling in de lijnorganisatie verder opgepakt. Voor de centrale regie hierop is het nieuw gevormde adviesteam Dienstverlening verantwoordelijk.

Doelstellingen

a. Democratie en dialoog (E-Dienstverlening/E-Democratie)

In 2022 zijn de eerste stappen gezet om een online-organisatie in te richten. Dit vergt meer tijd en voorbereiding dan gedacht. E-dienstverlening wordt in deze ontwikkelingen meegenomen en onderdeel van de uitwerking. In samenspraak met de adviseurs wordt nu onderzocht op welke manier de e-dienstverlening goed geborgd kan worden en waar het in de organisatie het beste tot zijn recht komt.

Acties

Een onlineorganisatie inrichten binnen de gemeente

Omschrijving (toelichting)

Dit is niet gerealiseerd. Er is wel een akkoord voor het opstellen van een plan van aanpak, waarin wordt aangegeven op welke wijze dit thema het beste doorontwikkeld kan worden en welke organisatievorm daarbij aansluit.

Samen met de (lijn)organisatie promoten we Consul en helpen we met het inrichten van participatievraagstukken

Omschrijving (toelichting)

Er is gewerkt aan het inrichten van participatievraagstukken. Daarbij is Consul ingezet bij een aantal enquêtes. We zien om ons heen dat meer gemeenten zijn gestart met e-participatie en zij hebben allen gekozen voor Consul. De gemeente Groningen heeft de inzet/intensiteit van het gebruik van Consul in 2022 erg verhoogd, en dit werpt nu zijn vruchten af. De tool is ook beschikbaar voor uw raad. Tot nu toe is hier nog geen gebruik van gemaakt.

Doelstellingen

b. Gastheerschap in Huis van Cultuur en Bestuur

Vanaf juli 2021 is de centrale baliedienstverlening gehuisvest in het Huis van Cultuur en Bestuur. Voor een deel van onze inwoners is dit een nieuwe ontwikkeling waarin onder andere de dienstverlening voor het aanvragen van reisdocumenten, rijbewijzen, uittreksels en de aangifte van verhuizing centraal wordt aangeboden. Aan het besluit tot centrale dienstverlening lag een aantal argumenten ten grondslag, zoals een efficiëntere en betere dienstverlening en meer ruimte voor verdere digitalisering. Om de ervaringen van inwoners en de interne organisatie in beeld te brengen zijn er diverse gesprekken gevoerd en is er eind 2022 een enquête uitgezet onder onze bezoekers. Deze meningen en ervaringen worden momenteel uitgewerkt tot een raadsbrief. De positieve respons is hoog. Hieruit blijkt dat de keuze voor de centrale dienstverlening vanuit het Huis van Cultuur en Bestuur de juiste is geweest.

Doelstellingen

c. Gemeenteraadsverkiezingen 2022 goed, veilig en toegankelijk

Op woensdag 16 maart 2022 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Op maandag 14 en dinsdag 15 maart kon in een aantal stemlokalen al worden gestemd (vervroegd stemmen). Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen was de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 (Twv) van kracht. In die wet staan maatregelen om verkiezingen in coronatijd veilig te laten verlopen. Ten opzichte van de verkiezingen in 2021 is het briefstemmen voor kiezers van 70 jaar en ouder komen te vervallen. Kort voor de gemeenteraadsverkiezingen, op 15 februari 2022, werden door het kabinet versoepelingen van de coronamaatregelen aangekondigd. Daardoor gold tijdens de gemeenteraadsverkiezingen nog

maar een beperkt aantal maatregelen in verband met covid-19. Het was bijvoorbeeld niet langer nodig om 1,5 meter afstand te houden of een mondkapje te dragen in publieke binnenruimten zoals stemlokalen.

De opkomst bij onze gemeenteraadsverkiezingen was 46%, circa 18.000 stemmen. Dit was circa 5% lager dan het landelijke gemiddelde. Van de kiezers die hebben gestemd heeft bijna één op de vijf op maandag of dinsdag gestemd. Ongeveer 11% van de kiezers heeft deze verkiezing per volmacht gestemd. Dit percentage ligt hoger dan bij voorgaande verkiezingen. Uit landelijk onderzoek onder kiezers komt naar voren dat kiezers vooral iemand hebben gemachtigd vanwege coronagerelateerde redenen (29%) of vanwege tijdgebrek (17%).

Hoewel ten tijde van de verkiezingen weinig coronamaatregelen van kracht waren, was het coronavirus niet weg. Sommige kiezers en stembureauleden hechtten nog altijd waarde aan het dragen van een mondkapje en het houden van afstand. Om te zorgen dat ook die kiezers en stembureauleden zich veilig voelden om hun stem uit te brengen of onderdeel te zijn van een stembureau, heeft onze gemeente de stemlokalen volledig coronaproof ingericht zodat het houden van 1,5 meter afstand mogelijk was en waren alle beschermingsmiddelen ruimschoots aanwezig.

Doelstellingen

d. Open Data

Door de nieuwe Wet open overheid (Woo) is toegang tot publieke informatie een recht van burgers. De Woo is in 2022 in werking getreden. Op het gebied van actieve openbaarmaking van Open Data is er nog veel werk te verrichten. Meer informatie is te vinden in paragraaf 3.1.

Doelstellingen

e. Strategie online

Vanuit de gedachte 'Werken aan Digitale Dienstverlening 2.0’ is een project opgestart om gedurende een periode van zes maanden te werken aan de verbetering van onlinedienstverlening en het bepalen van een goede kanalenstrategie. Vanuit diverse teams zal er aansluiting worden gezocht om gezamenlijk tot een inrichting te komen. De eerste contouren zijn eind 2022 vastgesteld en in 2023 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Acties

Deelname aan het project Digitale Aanvraag Rijbewijs waardoor het rijbewijs rechtstreeks digitaal bij de RDW kan worden aangevraagd

Omschrijving (toelichting)

Vanaf maandag 1 augustus 2022 kunnen inwoners hun rijbewijs ook online bij de RDW aanvragen. Via onze sociale mediakanalen en een persbericht is hiervoor de nodige aandacht gevraagd. Op onze website staat alle informatie over het aanvraagproces en de voorwaarden. Online aanvragen bij de RDW kunnen alleen voor vernieuwingen en categorie uitbreidingen. De aanvraag voor het eerste rijbewijs moet altijd via de gemeente. Er zijn drie deelnemende fotografen in onze gemeente waar de inwoner terecht kan voor een digitale gezichtsopname die nodig is voor een online aanvraag. De aanvragen die bij de RDW worden gedaan, kunnen na twee werkdagen worden opgehaald bij ons aan de balie. De uitreiking verzorgen wij omdat er een goede identificatie moet plaatsvinden. De eerste maanden werd ongeveer 10 procent van alle rijbewijzen online aangevraagd, met in december een stijging naar 19 procent. Het digitaal aanvragen van een rijbewijs is een mooie aanvulling op onze dienstverlening.

Dienstverlening verbeteren door Word- en PDF-formulieren om te zetten naar digitale aanvraagformulieren

Omschrijving (toelichting)

Alle processen van het Contactplein, waarvoor in het verleden Word en PDF-formulieren, nodig waren zijn gedigitaliseerd. Via DigiD kan de inwoner bijvoorbeeld zijn verhuizing volledig digitaal

doorgeven. Veel inwoners hebben de voorkeur om hun aangifte aan de balie te regelen. Als zij hiervoor formulieren nodig hebben dan verstrekken wij die aan de balie of sturen die op verzoek per post toe zodat ze thuis al ingevuld kunnen worden.

Het uitwerken van onze digitale communicatiestrategie.

Omschrijving (toelichting)

Wij streven ernaar alle producten van burgerzaken digitaal aan te bieden wanneer wettelijk toegestaan. Voor inwoners is het een fijne oplossing om hun zaken met de gemeente op die manier te regelen. We promoten het gebruik van de digitale dienstverlening zoveel mogelijk. De meerderheid van onze inwoners kiest er voor hun zaken persoonlijk aan de balie te regelen. Dat blijven wij uiteraard goed faciliteren.

Verdere implementatie I-Burgerzaken (zoveel mogelijk digitaal werken)

Omschrijving (toelichting)

We willen zoveel mogelijk digitaal en papierloos werken. Dat doen we door het maximale uit I-Burgerzaken te halen. De doorontwikkeling van I-Burgerzaken biedt daarvoor steeds meer mogelijkheden. Elk jaar evalueren we een aantal werkprocessen en kijken we wat we verder kunnen digitaliseren. Op die manier optimaliseren wij onze werkprocessen voortdurend.

2.4.2 Financieel overzicht

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Burgerzaken	1.311	1.196	1.278	1.218	60 V
Basisregistratie vastgoed	911	889	883	910	-27 N
Lokale omroep	52	52	52	57	-5 N
Bestuurlijke samenwerking	1.053	280	333	335	-2 N
Voorlichting	38	74	74	46	28 V
Totaal lasten	**3.365**	**2.491**	**2.620**	**2.567**	**53 V**
Baten					
Burgerzaken	703	706	706	747	41 V
Basisregistratie vastgoed	0	0	0	0	0
Lokale omroep	12	9	9	13	4 V
Bestuurlijke samenwerking	38	0	0	0	0
Voorlichting	0	0	0	1	1 V
Totaal baten	**754**	**715**	**715**	**761**	**46 V**
Saldo voor bestemming	**-2.611**	**-1.776**	**-1.905**	**-1.806**	**99 V**
Mutatie reserves					
stortingen	0	0	0	0	0
onttrekkingen	0	0	0	0	0
Totaal mutatie reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo na bestemming	**-2.611**	**-1.776**	**-1.905**	**-1.806**	**99 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting

Op geen van de producten in het programma dienstverlening is er sprake van een afwijking boven € 100.000. De verschillen tellen op tot een voordeel van € 53.000 in de lasten en € 46.000 in de baten.

2.5 Programma Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG

2.5.0 Inleiding

We geven uitvoering aan het programma Gevolgen gas- en zoutwinning en het lokaal programmaplan NPG.

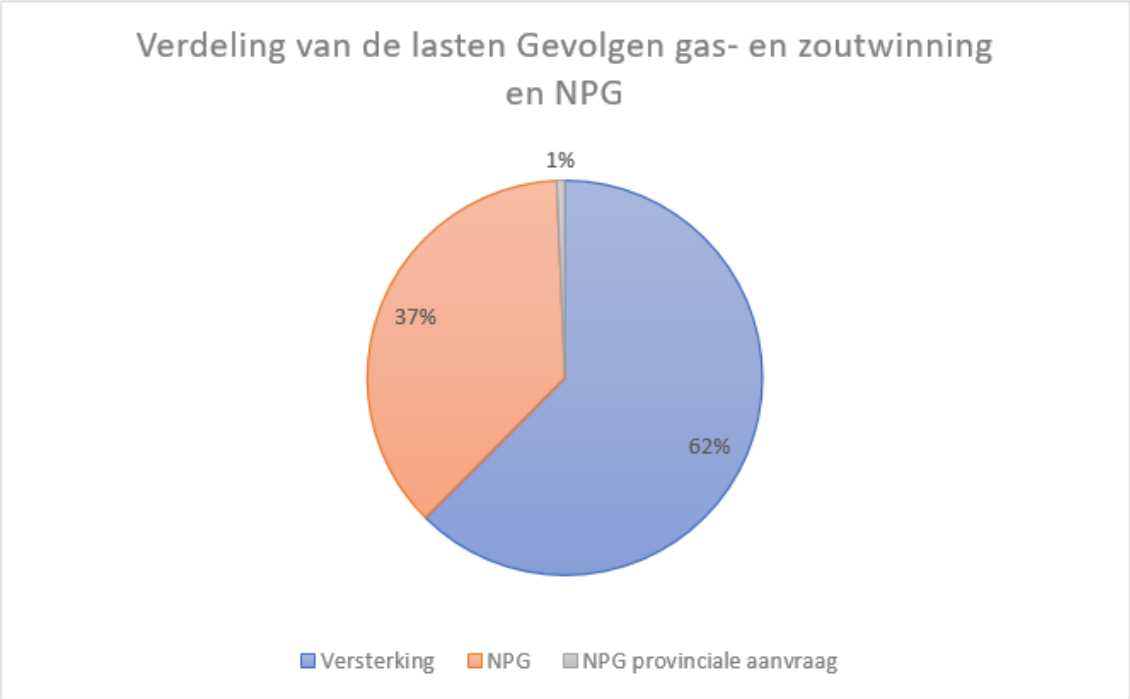

2.5.1 Gevolgen gas- en zoutwinning

Algemeen

Onze inwoners hebben al decennia lang te maken met de gaswinning en de gevolgen hiervan. Het heeft lang geduurd voordat hiervoor erkenning was bij de overheid en de betrokken instanties. Sinds de zware beving van Huizinge in 2012 is het besef er dat het niet alleen om schade en overlast gaat, maar dat ook de veiligheid van onze inwoners in het geding is. Zij hebben hier niet om gevraagd. Desondanks hebben zij ermee te maken. Soms omdat hun woning moet worden versterkt, of omdat er schade is die verholpen moet worden. Door voortdurend wijzigend beleid en veranderende kaders is het dossier onnavolgbaar geworden.
Als eerste overheid staat de gemeente dicht bij onze inwoners. Het perspectief van onze inwoners is de basis van wat we doen. Daar waar wij zelf een directe rol hebben, stellen wij ons in dienst van onze inwoners. Daar waar andere partijen een rol hebben, is het onze taak om het perspectief van de inwoner in te blijven brengen. De rol die de gemeente vanuit de wettelijke kaders heeft is echter beperkt. Inwoners verwachten daarom vaak meer van de gemeente dan dat we daadwerkelijk waar kunnen maken. Hierover zijn we in gesprek met de staatssecretaris. Vanuit het Programma Gevolgen Gaswinning werken we op integrale wijze aan de verschillende onderwerpen en zaken die met elkaar samenhangen.

De ondergrond
Op basis van de Mijnbouwwet is de gemeente één van de wettelijke adviseurs van de staatssecretaris. Dit betekent dat er bij de jaarlijkse cyclus van vaststelling van de gaswinning meerdere momenten zijn dat de gemeente invloed probeert uit te oefenen op zowel de hoogte van als op de randvoorwaarden bij de winning. In 2022 nam de staatssecretaris twee keer een wijzigingsbesluit op het vaststellingsbesluit over 2021-2022. Dit had te maken met de ontstane vertragingen van de bouw van de Stikstofinstallatie Zuidbroek II en de gevolgen van de oorlog in

Oekraïne. Deze wijzigingsbesluiten hebben we kritisch gevolgd en voorzien van zienswijzen. Ditzelfde geldt ook voor het vaststellingsbesluit over het gasjaar 2022-2023 dat in september 2022 werd vastgesteld. Dit is het eerste besluit dat uitgaat van "minimum flow"; een winningsniveau dat wordt bepaald door het operationeel houden van de installaties op het veld in plaats van de winning vanwege leveringszekerheid. Dit is een belangrijke stap in de daadwerkelijke sluiting van het Groningenveld. We hebben beroep aangetekend bij de Raad van State, omdat de staatssecretaris geen risicoanalyse had opgenomen die hoort bij het vastgestelde winningsniveau. Dit heeft ertoe geleid dat de staatssecretaris alsnog een risicoanalyse heeft laten uitvoeren en toegezegd heeft de extra adressen die op basis hiervan beoordeeld moeten worden, toe te voegen aan de versterkingsopgave.

Schade
Onze rol in individuele schadetrajecten is beperkt. De afhandeling van schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld valt onder Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Schade als gevolg van andere gasvelden en andere vormen van mijnbouw (zoals zoutwinning) ligt bij de Commissie Mijnbouwschade. Met IMG wordt periodiek gesproken over voortgang en ontwikkelingen. Daar waar inwoners in de knel raken proberen we te helpen, vaak door te bemiddelen tussen IMG en inwoner. Bij acuut onveilige situaties (AOS) hebben wij een rol vanuit vergunningverlening en soms ook omdat er meer kan spelen dan alleen schade, zoals sociaal-maatschappelijke problemen.

Versterking
Inwoners van onze gemeente moeten net zo veilig kunnen wonen als inwoners elders in ons land. Dit is vertaald in een wettelijke veiligheidsnorm van 10-1 (de individuele kans om te overlijden als gevolg van het instorten van een gebouw door een aardbeving mag niet groter zijn dan één op de 100.000). Gebouwen die niet voldoen aan deze norm, moeten worden versterkt. In onze gemeente zijn er ruim 3.200 adressen (grotendeels woningen) die onderzocht moeten worden in het kader van de veiligheidsnorm. Nationaal Coördinator Groningen (NCG) is hiervoor verantwoordelijk. De prioritering is geregeld in het besluit Versterken Gebouwen Groningen en de (nog niet vastgestelde) Tijdelijke wet Groningen, onderdeel versterking geregeld. De gemeente prioriteert op basis van de kaders die door de staatssecretaris zijn vastgesteld. Dit wordt jaarlijks beschreven en vastgesteld in het Lokaal Plan van Aanpak. De gemeente heeft een belangrijke faciliterende rol bij de versterking. Er moeten ruimtelijke procedures worden doorlopen (ook voor de realisatie van tijdelijke huisvesting) en ook de (ondergrondse) infrastructuur en het openbaar gebied moeten worden aangepast als gevolg van de versterking. Dat speelt met name in de gebieden (dorpen) waar de versterking zich concentreert. Voor 89 adressen in Overschild, de zogenoemde batch 1588, zorgt de gemeente ervoor dat de budgetten voor sloop-nieuwbouw of versterken bij de eigenaren komen. Dit gebeurt via een subsidieregeling. Bij problemen rondom deze budgetten wordt maatwerk toegepast.

Ondersteuning inwoners
Naast het behartigen van collectieve belangen willen we ook individuele inwoners ondersteunen die vastlopen in schade- en/of versterkingstrajecten. In 2022 hebben we daarom aardbevingsconsulenten aangetrokken die inwoners ondersteunen en adviseren. Daarnaast is er extra inzet vanuit het sociaal team voor sociaal emotionele ondersteuning. Vanuit de regionale Tafel Sociaal en Gezondheid wordt gewerkt aan het verder uitwerken van bewonersondersteuning. Wij werken hierin ook samen met de Commissie Bijzondere Situaties en met het Interventieteam van NCG en IMG.

Scholenprogramma
Wij geven uitvoering aan het convenant aardbevings- en toekomstbestendige scholenbouw Groningen. In dit convenant wordt de versterking van schoolgebouwen gecombineerd met het toekomstbestendig maken ervan. In onze gemeente gaat dit om dertien nieuwbouwprojecten en zes versterkingsprojecten. Een groot deel van deze projecten is inmiddels opgeleverd en afgerond.

Zoutwinning
Vanwege de samenhang tussen gaswinning uit het Groningenveld en de winning van zout door Nedmag (gestapelde mijnbouw), zijn de gevolgen van de zoutwinning ook onderdeel van het Programma Gevolgen Gaswinning. In 2022 zijn we, samen met een aantal andere partijen, in beroep gegaan tegen het instemmingsbesluit op het Winningsplan Nedmag 2018. De uitspraak in deze beroepszaak was in september 2022. De rechter besloot het instemmingsbesluit te vernietigen evenals één van de beide omgevingsvergunningen. Eind 2022 is de bestaande overeenkomst tussen Nedmag en de betrokken overheden vernieuwd. Met deze overeenkomst is de vergoeding van schade geregeld die aan gemeentelijke eigendommen ontstaat als gevolg van de zoutwinning.

Doelstellingen

a. Alle gebouwen binnen de versterkingsopgave zo snel mogelijk beoordelen

De versterkingsopgave in onze gemeente bestaat op dit moment uit ruim 3.200 adressen. Van deze adressen is de kans aanwezig dat ze niet voldoen aan de veiligheidsnorm. Dit wordt beoordeeld door NCG. Vervolgens moeten gebouwen die niet voldoen aan de veiligheidsnorm worden versterkt.

Acties

In het Lokaal Plan van Aanpak 2023 staat het programma voor opname en beoordelen voor 2023. Dit is de opdracht aan NCG voor die periode.

Omschrijving (toelichting)

NCG voert het opnemen en beoordelen van gebouwen uit op basis van het Lokaal Plan van Aanpak dat jaarlijks wordt vastgesteld door uw raad. In 2022 werkte NCG op basis van het Lokaal Plan van Aanpak 2021-2022. De opdracht hieruit was het opnemen en beoordelen van 1.036 adressen. Dit aantal is door NCG gerealiseerd. Het totaal aantal beoordeelde adressen in onze gemeente stond eind 2022 op 2.371 van de totaal 3.291 adressen. Hiermee is een belangrijke stap gezet om de doelstelling te behalen.

Doelstellingen

b. Gebouwen waar nodig zo snel mogelijk versterken

Wanneer een gebouw niet aan de veiligheidsnorm voldoet, is het belangrijk dat deze zo snel mogelijk veilig wordt gemaakt.

Acties

Ruimte creëren zodat er meer adressen gelijktijdig kunnen worden versterkt

Omschrijving (toelichting)

In het Lokaal Plan van Aanpak 2021-2022 heeft NCG opdracht gekregen om 350 adressen tot uitvoering te brengen (dus uitvoering van de versterkingsmaatregelen). Hiervan zijn circa 260 adressen tot uitvoering gebracht. Dit verschil komt vooral doordat een deel van de eigenaren van deze adressen heeft gekozen voor herbeoordeling en daarmee een eventuele uitvoering later pas plaatsvindt. Ook bleek een deel van de adressen voldeed aan de norm. Deels konden alternatieve adressen worden uitgevoerd, maar onvoldoende om het totale aantal te halen. Het totaal aantal adressen in onze gemeente waar eind 2022 een begin is gemaakt met de uitvoering van de versterkingsmaatregelen staat op 1.022. Dit begint met het ontwerpen van de maatregelen en het plannen samen met de eigenaren. Inmiddels zijn 983 adressen daadwerkelijk afgerond (inclusief adressen die na beoordeling op norm bleken).

Doelstellingen

c. Zorgen voor goede (ruimtelijke) randvoorwaarden voor een vlotte en bewonersgerichte manier van versterken

Het is belangrijk dat er goede randvoorwaarden worden gecreëerd in gebieden waar veel gebouwen bij elkaar staan die versterkt moeten worden. Dit betekent dat de (ondergrondse) infrastructuur moet worden aangepast en dat er goede afspraken worden gemaakt tussen de verschillende betrokkenen om overlast zoveel mogelijk te voorkomen en veiligheid tijdens de uitvoering te waarborgen.

Acties

Aanpassen ruimtelijke kaders en maken plannen voor de bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie

Omschrijving (toelichting)

Voor de betreffende dorpen zijn de afgelopen jaren plannen voor Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie (BLVC) gemaakt. Dit geldt voor Overschild, Steendam, Tjuchem, Slochteren en Schildwolde. Om ervoor te zorgen dat de versterking in twee gebieden, Slochteren en Schildwolde, tot een goed resultaat komt, is samen met de betrokken organisaties en inwoners gewerkt aan inrichtingsplannen. Dit wordt in 2023 voortgezet.

Doelstellingen

d. De eigenaren in batch 1588 moeten verder kunnen met hun versterkingsprojecten

De uitvoering van batch 1588 is onder verantwoordelijkheid van de gemeenten gekomen als gevolg van de wijzigingen in de versterkingsaanpak waartoe de minister in 2018 heeft besloten. Dit betekent dat eigenaren in deze batch (voor onze gemeente gaat dit om 89 adressen in Overschild) via de gemeente (subsidie)budget krijgen om hun versterking (veelal sloop-nieuwbouw) uit te voeren. Voor een deel van de eigenaren is dit problematisch vanwege extreme prijsontwikkeling en de grote diversiteit aan gebouwen.

Acties

Oplossen individuele problemen binnen batch 1588

Omschrijving (toelichting)

In 2021 zijn afspraken gemaakt tussen de gemeenten en het Rijk waardoor meer ruimte is ontstaan om maatwerk toe te passen bij eigenaren die niet uitkomen met hun budget. Dit heeft in 2022 geleid tot een groot aantal subsidiewijzigingen, waarmee eigenaren verder konden. Inmiddels zijn negen adressen gereed, zijn 31 adressen aan het bouwen, 34 adressen in voorbereiding en moeten 15 adressen nog starten. Eind 2022 bleek dat opnieuw extreme prijsstijgingen plaatsvonden. Dit veroorzaakt opnieuw budgetproblemen bij eigenaren. Hierover zijn we in gesprek met het Rijk. Ondertussen proberen we met maatwerk iedereen verder te helpen. Dit gaat vooral om aanvullend budget, maar kan ook om ondersteuning gaan.

Doelstellingen

e. Op basis van de afspraken uit het convenant scholenprogramma willen we de projecten voor het versterken en nieuwbouwen van scholen afronden

Het scholenprogramma loopt op zijn eind.

Acties

Afronden lopende projecten van het Scholenprogramma

Omschrijving (toelichting)

Zo goed als alle projecten in het programma zijn afgerond. Sommige zitten nog in de nazorg-fase.

Doelstellingen

f. Onze inwoners moeten niet de financier worden van de kosten die voortkomen uit de versterking

Onze inzet als gevolg van de gaswinning (en de zoutwinning) komen bovenop onze reguliere taken. Dit betekent dat we deze inzet niet betalen vanuit onze reguliere middelen, maar dat het Rijk hier dekking voor moet leveren. Dit geldt ook voor de kosten die de gemeente maakt bij het aanpassen van de infrastructuur en het (her)inrichten van het openbaar gebied als gevolg van de versterking.

Acties

Monitoring van de uitgaven en afstemming met het Rijk over de hoogte van de Rijksbijdragen

Omschrijving (toelichting)

In de bestuurlijke afspraken van november 2020 is de dekking van de organisatie kosten (de zogenaamde lumpsum) en de kosten voor aanpassingen in het openbaar gebied (de inpassingskosten) geregeld tot en met 2024. Dit betekent dat we middelen ontvangen die aansluiten op onze inzet. We zijn in gesprek met het Rijk over de voortzetting (en verruiming) van deze middelen, aangezien de problematiek waarmee wij te maken hebben niet afgelopen is in 2024.

Doelstellingen

g. Funderingsproblematiek moet niet de nieuwe pauzeknop worden in de versterkingsaanpak
Samen met de andere regionale overheden zijn we van mening dat bij de versterking ook gekeken moet worden naar de fundering. Wij zien dat sommige versterkingsprojecten tot stilstand komen, omdat er discussie ontstaat of de fundering wel of niet onderdeel is van het veiligheidsprobleem.

Acties

Agenderen van het probleem van de funderingen bij NCG, IMG en het Rijk
Omschrijving (toelichting)

Er is een regionaal onderzoek opgestart om te bepalen hoe de funderingen een rol spelen in de versterking. Tegelijkertijd is met NCG afgesproken dat daar waar aanleiding is om de fundering mee te nemen in de versterking, dit ook gebeurt. Zowel op collectief als op individueel niveau houden we hier de vinger aan de pols.

Doelstellingen

h. We willen geen uitbreiding van de zoutwinning
Al jarenlang wordt er in het zuiden van onze gemeente zout gewonnen door Nedmag, Dat gebeurt vanuit putten die buiten onze gemeente liggen. In 2018 heeft Nedmag een winningsplan opgesteld waarmee de winning zou worden uitgebreid, ook onder onze gemeente. De gemeente verzet zich al geruime tijd tegen de zoutwinning en zeker tegen de uitbreiding ervan.

Acties

Monitoren beroepsprocedure zoutwinning en in gang zetten eventuele verdere acties
Omschrijving (toelichting)

In 2022 nam de staatssecretaris een instemmingsbesluit op het winningsplan van Nedmag 2018. Op dat besluit hebben we in eerste instantie een zienswijze ingediend en uiteindelijk zijn we, samen met andere overheden en organisaties, in beroep gegaan bij de rechtbank in Den Haag. Dat heeft geleid tot een gerechtelijke uitspraak in november 2022 waarmee het instemmingsbesluit en één van de twee omgevingsvergunningen is vernietigd.

2.5.2 Hart voor Midden-Groningen, Lokaal programma NPG

Algemeen

Het Nationaal Programma Groningen (NPG) is er om Groningers in het aardbevingsgebied een betere toekomst te bieden. Het programma wil hiervoor de Brede Welvaart vergroten. Brede Welvaart gaat over groei van de economie en ook over de gezondheid, de tevredenheid van inwoners met hun leven, de omgeving waar ze wonen, de kwaliteit van natuur en milieu, opleidingsniveau en vertrouwen in politiek en bestuur. Daarnaast wil het programma ook het imago van Groningen verbeteren.

De provincie en de gemeenten in het aardbevingsgebied hebben hiervoor een plan gemaakt. De plannen van de gemeenten gaan over onderwerpen die in hun eigen gemeente spelen. Het plan van de provincie gaat over thema's die voor de hele provincie belangrijk zijn. Het plan van Midden-Groningen is op 28 januari 2021 vastgesteld door uw raad. Op 1 december 2022 heeft u besloten over de actualisering van dit plan. Inmiddels zijn 21 projecten en drie vervolgfases aangevraagd bij

het bestuur van het Nationaal Programma Groningen. Daarnaast liepen er vanuit de eerdere leefbaarheidsgelden al zes projecten uit het NPG-trekkingsrecht en één project (pilot aardgasvrij) uit provinciale trekkingsrechten. In totaal hebben we nu voor € 33.866.323* aan projecten uit het trekkingsrecht toegezegd gekregen. Daarnaast worden er op ons grondgebied ook provinciale projecten en Toukomst initiatieven uitgevoerd.
**dit is exclusief de pilot aardgasvrije wijk die uit provinciaal trekkingsrecht is gefinancierd.*

Er zijn geen grote afwijkingen op het gebied van financiën, planning en resultaten ten opzichte van de begroting 2022.

Een greep uit de project- en programmaresultaten 2022:

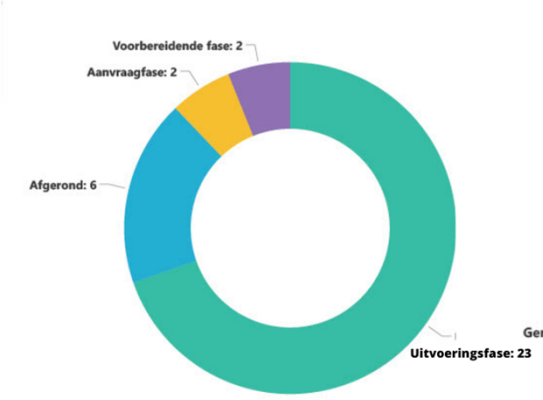

Aantal projecten en fasering

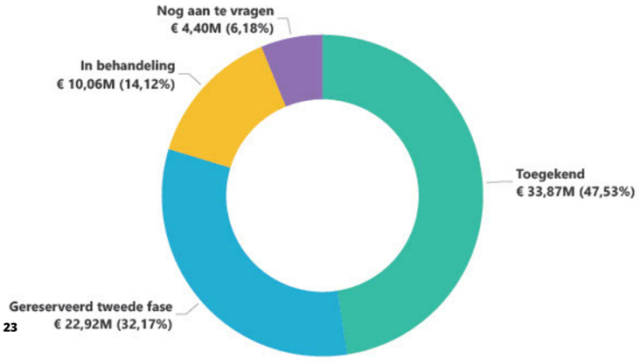

Trekkingsrecht

Doelstellingen

a. De resterende projecten uit de eerste tranche indienen

In 2022 zijn drie vervolgfases van projecten aangevraagd. Voor de projecten Sociale Veerkracht en Verbeteren Veiligheid zijn deze in één keer goedgekeurd. De tweede fase van project Herstructurering Hoogezand Noord is onder voorwaarden goedgekeurd. Eén nieuwe projectaanvraag voor het project Versterken Inwonerinitiatieven (5% amendement) heeft een negatief advies van de beoordelingscommissie gekregen. In 2023 wordt een definitieve beslissing genomen.

Het project Beleving en verhaal Overschild is in 2022 afgerond. Het dorp Overschild wordt voor 80% gesloopt en herbouwd. Vanuit het project zijn samen met inwoners verschillende cultuuruitingen ontwikkeld. Dit heeft de Schildjers en met hen alle aardbevingsgedupeerden een stem gegeven. Cultuur heeft enorm bijgedragen aan het behoud van de onderlinge verbinding in een dorp waar de nodige tegenstellingen de boventoon voerden. Vooral het eerbetoon aan de verdwenen huizen in de vorm van de bevingsstenen is hierin geslaagd. Ook de film en de verhalen die daarin voorkomen waren herkenbaar en brachten de inwoners dichter bij elkaar. De documentaire wordt rond de afronding van de parlementaire enquête op de landelijke TV uitgezonden. Uit het project zijn een aantal succesfactoren inzichtelijk gemaakt die ook ergens anders toegepast kunnen worden.

In 2022 zijn ook twee projecten uit de eerdere leefbaarheidsgelden afgerond: herstel van de kademuur in Hellum en de ontmoetingsplek (dorpshuis) in Froombosch.

Doelstellingen

b. De voorbereidingen starten om te komen tot een selectiedocument voor de tweede tranche projecten

In 2022 is veel gesproken over het maximale trekkingsrecht voor onze gemeente. Inmiddels is duidelijk dat het vierde kwart van het trekkingsrecht niet beschikbaar komt voor de lokale plannen van gemeenten. Mede dankzij een motie vanuit Midden-Groningen is 'het derde kwart' veiliggesteld en kunnen we rekenen op maximaal 71,25 miljoen aan trekkingsrecht voor uitvoering van het lokaal programmaplan. Dit is onvoldoende om alle projecten uit het lokaal programmaplan uit te kunnen voeren. Het lokaal programmaplan is in 2020 geschreven en steeds toetsen en bijstellen als gevolg van ontwikkelingen in de maatschappij en de regio is belangrijk. In 2022 is op basis van alle ontwikkelingen een voorstel voor actualisatie en prioritering van het programmaplan voorbereid en vastgesteld door uw raad. De nog aan te vragen projecten zijn gericht op leefbare bedrijvigheid (economie), versterking van landschap en natuur (natuur & klimaat) en versterking van de lokale democratie en inwonerinitiatieven.

Een risico is dat de NPG-budgetten niet worden geïndexeerd. Gezien de inflatiecijfers van dit moment en de stijgende bouw- en personeelskosten, betekent dat in de loop van de tijd minder gedaan kan worden met hetzelfde geld. Dit risico wordt zoveel mogelijk beheerst door bij nog te starten projecten en vervolgfases van projecten een geïndexeerde begroting te maken en een risicobuffer van 10% aan te houden. Ook is in de risicoparagraaf van deze jaarrekening, als onderdeel van de benodigde weerstandscapaciteit, een bedrag van € 1.000.000 opgenomen voor overschrijding van de NPG-budgetten (met een kans van 25%). Door het programmaplan en de toegekende middelen, is er inmiddels ongeveer € 14 miljoen aan cofinanciering beschikbaar gekomen voor de doelstellingen uit het Lokaal Programmaplan.

Doelstellingen

c. Een plan van aanpak opstellen voor het amendement inzake de 5%

Samen met de raadswerkgroep NPG is een aanpak voor de uitwerking van het amendement bedacht. Hiervoor is, ook in samenwerking met de raadswerkgroep, een projectaanvraag geschreven. Deze aanvraag heeft een negatief advies van de regionale beoordelingscommissie gekregen. Begin 2023 neemt het Algemeen Bestuur van het NPG een definitief besluit.

Doelstellingen

d. Invulling geven aan participatie en betrokkenheid

Uit een peiling die in het voorjaar van 2022 is gehouden onder inwoners blijkt dat de bekendheid van en betrokkenheid bij het Nationaal Programma Groningen laag is. Daarom is er extra ingezet op communicatie en vergroten van de betrokkenheid. Met onder andere een serie artikelen in de Regiokrant zijn de minder zichtbare verhalen verteld van inwoners bij wie met name de sociale projecten een grote invloed op hun leven hebben gehad.

De zeventien in 2021 goedgekeurde projecten, waren in 2022 volop in uitvoering. Binnen de projecten wordt volop samengewerkt met inwoners en nemen inwoners de regie over hun eigen toekomst. In het project Bevordering Sociale Veerkracht bedachten afgelopen jaar 23 gezinnen hun eigen oplossingen. Deze voeren ze uit met hulp uit hun eigen omgeving. Een ander bijzonder moment was de start van het project dorps- en wijkplannen waarbij burgemeester Hoogendoorn met een bouwkeet langs de eerste vijf dorpen en wijken reed. De inwoners maken zelf een plan voor hun dorp en wijk. Uit de gemaakte plannen komt een uitvoeringsagenda die de dorpen/wijken samen met de gemeente gaan oppakken. Er is een vast bedrag direct beschikbaar voor snelle uitvoering van kleine ideeën. Daarnaast is er een jaarlijkse subsidieregeling voor grotere projecten. Hiermee is het project duidelijk zichtbaar en van belang voor veel van onze inwoners.

Over de hele breedte van het lokaal programma in Midden-Groningen, zien we steeds meer vanzelfsprekende samenwerking tussen de projecten ontstaan. De projecten vanuit het Nationaal Programma Groningen zetten zeker op sociaal vlak een bredere beweging in gang.

Doelstellingen

e. Uitvoering geven aan de goedgekeurde projecten

Ambities en doelbereiking

Om de 'Brede Welvaart' te verbeteren, richt het Nationaal Programma Groningen zich op vier onderwerpen:

- Leefbaarheid: iedere gemeente in het aardbevingsgebied presteert beter op de leefbaarometer (CBS) dan de gemiddelde ontwikkeling in vergelijkbare gemeenten (de referentiegroep).
- Natuur en Klimaat: Groningen presteert beter op biodiversiteit (gemeten met de Living Planet Index) dan het Nederlands gemiddelde.
- Werken en leren: Iedere gemeente in het aardbevingsgebied presteert beter op de netto participatiegraad, het gemiddeld besteedbaar inkomen en uitstroom per opleiding dan de gemiddelde ontwikkeling in haar referentiegroep.
- Economie: de Bruto Toegevoegde Waarde stijgt in Groningen sterker dan de gemiddelde stijging in Nederland.

Ons programmaplan is hierop gebaseerd. Voor ieder project is duidelijk aan welke onderwerpen het resultaat van het project bijdraagt. Zo kan zichtbaar en meetbaar gemaakt worden, dat het resultaat van een project bijdraagt aan de Brede Welvaart. Het werken aan verbetering hiervan past bij de ambities vanuit het collegeprogramma Samen aan de Slag. De bijdrage van de NPG-projecten aan het behalen van de ambities wordt jaarlijks bewaakt en bestudeerd door een

onderzoeksconsortium in opdracht van het NPG-bestuur. Op 8 november 2022 is de tweede meting van de Brede Welvaart gepresenteerd aan uw raad.

code	Projectnaam	status eind 2022	Gehonoreerd bedrag incl BTW	Gehonoreerd bedrag excl BTW	Besteed bedrag t/m '22 excl BTW
	Projecten uit Leefbaarheidsgelden				
S01-2m	Kademuur Hellum	afgerond	151.250	125.000	117.558
S01-2n	Steigers Kielwindeweer	afgerond	60.500	50.000	41.705
S01-2p	Kwaliteitsverbetering Foxholstermeer	afgerond	112.669	93.115	93.115
S01-2q	Ontmoetingsplek Froombosch	afgerond	290.400	240.000	237.304
S01-2r	Herinrichting centrumgebied Slochteren	eind van realisatie	457.380	378.000	160.615
S01-2s	Ontmoetingsplek Siddeburen	afgerond	250.470	207.000	207.000
	Totaal		1.322.669	1.093.115	857.297
	Project via Provincie				
S02-1	Pilot aardgasvrije wijk (Gorecht-Noord)	middenin realisatie	6.000.000	6.000.000	721.558
	Totaal		6.000.000	6.000.000	721.558
	Projecten uit Trekkingsrecht				
M01	bouw programma MG	afgerond	968.200	880.000	880.000
M02	Dorpsproces Overschild	middenin realisatie	1.170.800	1.070.000	859.905
M03	Beleving en Verhaal Overschild	afgerond	141.000	120.000	116.500
M04	Plus op Sport (wijken Gorecht & Woldwijck Hoogezand)	middenin realisatie	3.653.015	3.081.500	2.108.000
M05	Herstructurering Hoogezand-Noord	begin van realisatie	2.510.750	2.183.780	1.396.707
M06	Aanpak verpauperde panden	begin van realisatie	2.000.000	2.000.000	143.148
M07	Midden-Groningen op de kaart	middenin realisatie	155.000	128.099	69.862
M08	Jongeren pitchen cultuurprojecten(Dragon's Den)	middenin realisatie	250.000	250.000	20.904
M09	Bevordering Sociale Veerkracht (incl. 2e fase)	middenin realisatie	700.000	677.541	129.723
M10	Ijsberg	middenin realisatie	2.221.740	2.221.740	539.312
M11	Ervaringsdeskundigen	middenin realisatie	764.990	764.990	435.613
M12	Jongeren met Toekomst	middenin realisatie	1.858.464	1.858.464	199.546
M13	Jongerenwerk+	middenin realisatie	2.500.000	2.500.000	882.898
M14	JIM aanpak	middenin realisatie	263.028	263.028	157.778
M15	Ontwikkelbedrijf	middenin realisatie	1.064.000	1.064.000	237.990
M16	Hulpteam Overschild	middenin realisatie	360.000	360.000	193.190
M17	Tijd voor toekomst	middenin realisatie	941.620	941.620	393.899
M18	Moeders van MG (onderdeel Kansrijke start)	middenin realisatie	680.000	680.000	196.426
M19	Toekomstbestendig cultureel erfgoed	middenin realisatie	500.000	500.000	75.000
M20	Verbeteren veiligheid MG (incl. 2e fase)	begin van realisatie	3.663.716	3.515.613	251.045
M21	Dorpsplannen ontwikkelen	begin van realisatie	7.500.000	7.500.000	211.317
	Totaal		33.866.323	32.560.375	9.498.763
	Totaal alle projecten		**41.188.992**	**39.653.490**	**11.077.618**

Doelstellingen

e. Uitvoering geven aan de goedgekeurde projecten (informatie per project)

nderstaand volgt een rapportage van de voortgang en resultaten binnen de afzonderlijke projecten die in 2022 in uitvoering waren. Meer algemene informatie over de projecten is te vinden op de website van het Nationaal Programma Groningen: https://www.nationaalprogrammagroningen.nl

M02 Ondersteuning Dorpsproces Overschild
Doel: verbeteren van de lokale gebiedsidentiteit, de sociaaleconomische en ruimtelijke woonomgeving, het vestigingsklimaat in Overschild en meer fysiek en mentaal gezonde jaren door inzet van professionele ondersteuning op sociaal en ruimtelijk gebied.

Activiteiten en resultaten 2022

- Dorpsbouwmeester: 8 burengesprekken met 80-90% opkomst. En een bijzonder burengesprek met opdrachtgever, gemeente en alle omwonenden over de kerk. Opbouwwerk: circa 15 activiteiten op terrein ontmoeting, sport, cultuur en verbinding. Gemiddelde deelname tussen de 5 en 15 personen;

- Kavelmakelaar: grondaankopen voor bewoners Graauwedijk ZZ en Meerweg zijn afgerond. Verkenning opgestart voor Graauwedijk NZ;
- Ondersteuning sociaal: 65 eenmalige contacten en 147 keer contact met bewoners die meermaals contact hadden. Ongeveer 70% van de contacten was face to face. De rest telefonisch of online. 85% van de contacten was met bewoners van Overschild en het buitengebied van Overschild. De resterende 15.% waren contacten in Tjuchem, Schildwolde, Siddeburen en Steendam.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Het project loopt tot eind 2024. Dit is een jaar langer dan verwacht. Reden hiervoor is dat de versterking langzamer verloopt dan verwacht. Daarnaast zorgen ook de sterke prijsstijgingen voor vertraging in individuele projecten.

M04 Plus op Sport
Doel: Het realiseren van de sportinfrastructuur, verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving, versterken vestigingsklimaat, bijdragen aan meer fysiek en mentaal gezonde jaren, toekomst-bestendig maken van voorzieningen in onderwijs (innovaties) en energieneutraal maken van de gebouwde omgeving. Dit vanuit de invalshoek dat sporten een positieve invloed heeft op de gezondheid van inwoners en zorgt voor verbinding tussen wijkbewoners.

Activiteiten en resultaten 2022

- Kindcentrum Zuiderkroon is gereed en in gebruik (zie ook paragraaf scholenprogramma) sinds augustus 2021.
- In 2022 is de tweede sporthal bij Punt West in Hoogezand in gebruik genomen. De vernieuwende voorzieningen maken de sporthal aantrekkelijker voor gebruik door doelgroepen die normaal gesproken minder gebruik maken van de sportvoorzieningen. De voorzieningen worden inmiddels al gebruikt vanuit het NPG project 'Tijd voor Toekomst'.
- Locatie onderzoek en locatiekeuze voor de derde (en laatste) sporthal binnen dit project is afgerond.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
De realisatie van de derde gymzaal heeft vertraging opgelopen door capaciteitsproblemen en afstemming op woningbouwplannen waardoor er voor een nieuwe locatie gekozen is. Oplevering staat gepland in het eerste kwartaal van 2025. Een risico voor het vervolg van dit project blijft de sterke kostenstijging van bouwmaterialen. Maar ook de beschikbaarheid van capaciteit voor zowel het ontwikkelen als het uitvoeren van de plannen.

M05 Herstructurering Hoogezand Noord (Stadsentree en Noorderpark)
Doel: Een leefbare en groene wijk met een toekomstbestendige woningvoorraad, een aantrekkelijke binnenkomst vanaf de A7 tot aan het Stadshart en het veranderen van een verouderd en problematisch bedrijventerrein naar een 'stadsboulevard' met nieuwe vormen van wonen, werken, voorzieningen en recreatief gebruik.

Activiteiten en resultaten 2022

- Voorontwerp Omgevingsvisie Entreegebied opgesteld en eerste ronde inspraak georganiseerd.
- Bewonersbijeenkomsten over verbeteringen voor het park. Naar aanleiding daarvan zijn alvast de paden in het park opgeknapt.
- Concept Stedenbouwkundig Voorontwerp voor de herontwikkeling Van Spilbergenkade/Zeeheldenbuurt West.
- Het terrein met opstallen van de voormalige Agrifirm is aangekocht. Mogelijkheden voor herbestemming en voor tijdelijke functies worden onderzocht.
- Met de Stichting Historisch Lint wordt een eerste pilot opgezet voor verbeteringen in het lint waarbij zowel op pandniveau als in het wegprofiel verbeteringen worden getest.
- Subsidie vanuit het mobiliteitsfonds van het Rijk voor geluidwerende maatregelen A7.
- Verschillende overleggen met de wijk, bewoners, instellingen en organisaties.

M06 Aanpak verpauperde panden
Doel: In tien jaar tijd iets meer dan de helft van de bij de gemeente bekende verwaarloosde panden samen met de eigenaren op te lossen door verbetering (cascoherstel en verduurzaming) of sloop als onderdeel van herstructurering of gebiedsontwikkeling. Met het oplossen van verpauperde situaties verbetert de woon- en leefkwaliteit en wordt onze gemeente (nog) aantrekkelijker voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Activiteiten en resultaten 2022

- 4 verpauperde particuliere situaties zijn opgelost.
- 2 zakelijke locaties kansrijk voor oplossing.
- Conceptversie van kamerverhuurbeleid gereed.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope.
Hoge energielasten en inflatie zorgen voor weinig financiële ruimte bij eigenaren. Een aantal panden van de prioriteitenlijst zijn onderdeel van het aardbevingsdossier. In afwachting van de NCG kan er niet gehandeld worden tegen verpaupering.

M07 Midden-Groningen op de kaart – uitvoering door Marketing Midden-Groningen
Doel: Verbetering van het imago en aanzien van onze gemeente en deze nadrukkelijk op de toeristische kaart van Groningen zetten (het zichtbaar maken van de identiteit van de regio). Dit zorgt ook voor een groter gevoel van trots van de eigen inwoners ten aanzien van de eigen omgeving.

Activiteiten en resultaten 2022

- 7 nieuwe routes binnen de thema's 'Vaart' en 'Bloei'.
- Themaroute in de voetsporen van Aletta Jacobs wordt ontwikkeld met leerlingen van het Dr. Aletta Jacobs College.
- 1000 wandelaars 'Van Faber tot de Sluis'.
- 'Ontdek Cultuur in Midden-Groningen' magazine.
- Gratis toegang ontbijtconcert Festival Roeg Klassiek voor inwoners.
- Zichtbaarheid en vindbaarheid voor inwoners en toeristen vergroot door aandacht via (social) media en ondernemers.

M08 Jongeren pitchen cultuurprojecten – Uitvoering door Kielzog
Doel: Cultuur krijgt vorm en inhoud voor en door jongeren, die daarmee hun leeftijdsgenoten meenemen in activiteiten; als maker en publiek. Dit project draagt eraan bij dat jongeren voor plezier en cultuurbeleving niet naar de stad Groningen wegtrekken en tegelijkertijd kennis en ervaring opdoen. Hierbij worden ze ondersteund en begeleid door professionals van uiteenlopende (culturele) aard.

Activiteiten en resultaten 2022

- 2 pitchrondes met in totaal 7 deelnemers.
- 4 projecten die met een coach zijn of worden uitgewerkt, onder andere een poëzie evenement en ontwikkeling van een escape room i.s.m. de Fraeylemaborg.
- Meer dan 100 belangstellenden (die niet tot het reguliere theaterpubliek horen) voor de poëzieavond.
- Netwerk van geïnteresseerden is vergroot.
- Er is sprake van verrassende kwaliteit, de deelnemers ontdekken onvermoede kwaliteiten bij zichzelf en worden zelfbewuster.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Voor dit project wordt geen tweede fase aangevraagd. Na 2026 wordt het project onderdeel van de cultuurpijlers van onze gemeente via prestatieafspraken in de subsidieverstrekking aan Kielzog.

M09 Bevordering sociale veerkracht – uitvoering door Kwartier Zorg & Welzijn
Doel: kwetsbare inwoners met ingewikkelde problemen zoals armoede, opvoedproblemen en

psychosociale problemen leren hun eigen oplossingen bedenken met hulp uit hun eigen omgeving. Door deze hulp hebben mensen minder professionele zorg en ondersteuning nodig.

Activiteiten en resultaten 2022

- Ambassadeur en onderzoek stagiair toegevoegd aan ieder van de sociale teams.
- 23 'portretten' gemaakt van gezinnen en de 4 teams waarmee het leerproces inzichtelijk wordt gemaakt.
- Aanvraag tweede fase ingediend en goedgekeurd door NPG-bureau.
- Pilot voor nieuw proces van aanmelding en intake gestart in sociaal team Oost.
- Monitor voor het meten van de resultaten is ontwikkeld en gebruiksklaar. Deze wordt ook gebruikt voor de projecten JIM en Ervaringsdeskundigen.
- Inspiratiesessie voor alle medewerkers van Kwartier Zorg & Welzijn
- Klankbordgroep gevormd.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Het is niet gelukt om structureel studenten aan dit project te verbinden, omdat er geen goede match is tussen de stageopdracht en de opdracht vanuit de opleiding. De samenwerking met de Hanzehogeschool wordt op een andere wijze vormgegeven via de ontwikkeling van Innovatiewerkplaatsen.

M10 De IJsberg
Doel: Een werkwijze ontwikkelen om inwoners met geldzorgen te ondersteunen naar een toekomst zonder problematische schulden.

Activiteiten en resultaten 2022

- Het team Eropaf is vertegenwoordigd in ieder sociaal team.
- In 2022 was er contact met 891 inwoners van de CAK lijst*. 218 inwoners hebben hulp aanvaard.
- In totaal zijn er nu bijna 3800 inwoners benaderd waarvan 412 (11%) hulp hebben aanvaard.
- In het kader van laatsignalering zijn 204 gesprekken gevoerd.
- Het gemiddelde schuldenbedrag per inwoner is € 3570, het hoogste bedrag is €65000 en het laagste bedrag is € 152.
- 5800 uren inzet, rendement 1,5 miljoen op een totale schuldenlast van 3,3 miljoen.
- Gestart met het onderzoeken van kansen voor een revolverende aanpak** .
- Er wordt gewerkt aan borging van het project. Zodat inwoners met problematische schulden bij de zorgverzekeraar na afloop van het project nog steeds actief benaderd kunnen worden.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Na het opheffen van de corona maatregelen, kon het team dit jaar echt langs de deuren. Face to face contact is een belangrijke succesfactor. Ureninzet is cruciaal. Opvang van ziekte of afwezigheid is een risicofactor die zo goed mogelijk beheerst wordt door te prioriteren in huisbezoeken.

M11 Ervaringsdeskundigen – uitvoering door Kwartier Zorg & Welzijn
Doel: Bijdragen aan het doorbreken van intergenerationele overdracht van armoede door inzet van ervaringsdeskundigheid.

Activiteiten en resultaten 2022

- Vijf inwoners zijn opgeleid tot ervaringsdeskundige. Twee hebben een baan, twee lopen stage en één persoon heeft een baan elders gevonden.
- De ervaringsdeskundigen gaan in tandem mee naar de gezinnen/inwoners met de collega's van de sociale teams.

- Er zijn 25 gezinnen en 8 individuele inwoners begeleid door de ervaringsdeskundigen.
- Samenwerking tussen ervaringsdeskundigen en jongerenwerkers+.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Ziekte van de onderzoeker vanuit de Radboud Universiteit maakt dat het onderzoek langzaam verloopt en dat nog niet gestart is met het verzamelen van data. Deze inzet wordt niet vanuit NPG gefinancierd, maar de input is wel noodzakelijk om de effecten van het project te kunnen meten. Hierover worden gesprekken gevoerd met Radboud UMC.

M12 Jongeren met toekomst
Doel: Jongeren van 18 tot 27 jaar een kans geven op een betere toekomst door ze te ondersteunen met het oplossen van schulden en helpen grip te krijgen op de financiën en een basis voor een financieel stabiele toekomst te leggen door middel van scholing en/of werk.

Activiteiten en resultaten 2022

- Er is gekozen voor een werkwijze waarbij jongeren worden geholpen met een mix van Mobility Mentoring®*** , budgetcoaching en het Jongeren Perspectief Fonds.
- Er zijn 68 aanmeldingen geweest van jongeren. 36 jongeren in een lopend traject, 10 jongeren kregen budgetcoaching, 12 jongeren zijn bezig met de aanmelding (twijfelen nog steeds) en 10 jongeren zijn gestopt met het traject.
- Er is in samenwerking met de Hanzehogeschool gewerkt aan het omzetten van het projectplan naar een meer wetenschappelijk onderzoek.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Een aantal jongeren met meervoudige problemen legt een groot beslag op de beschikbare tijd, maar de inzet voor deze groep levert ook resultaat en groot effect. Met meer inzet aan de achterkant wordt geprobeerd ruimte te creëren aan de voorkant van de contacten. Mocht dit niet lukken, wordt er gekozen voor meer personele inzet dan begroot. Hiermee wordt de looptijd van het project verkort.

M13 Jongerenwerk+, uitvoering door Kwartier Zorg & Welzijn
Doel: kwetsbare jongeren (15%) op laten groeien tot kansrijke en weerbare volwassenen door het opvoedklimaat voor jongeren van 12 tot 27 jaar te versterken met Jongerenwerk+.

Activiteiten en resultaten 2022

- Er zijn 4 jongerenwerkers aangesteld en 1 coördinator. Eén van de jongerenwerkers is een ervaringsdeskundige.
- Er is contact met 60-80 jongeren.
- De jongerenwerkers+ hebben een training gevolgd en worden geschoold in de JIM aanpak.
- Er zijn samenwerkingen opgezet met BWRI, SBO de Sterren, de praktijkschool van het Aletta Jacobscollege en de jeugdondersteuners. Jongerenwerk+ wordt bij veel initiatieven betrokken.
- Er is een onderzoeker aangetrokken die een eerste werkwijze afgestemd en beschreven heeft.

M14 JIM aanpak – Uitvoering door Kwartier Zorg & Welzijn
Doel: JIM staat voor Jouw Ingebrachte Mentor. Doel is dat meer jongeren thuis kunnen blijven wonen en er minder thuiszitters zijn door inzet van zelfgekozen mentoren. Met dit traject trainen we casemanagers jeugd van de sociale teams, casemanagers onderwijs, leden uit het ondersteuningsteam sociaal team en een aantal jongerenwerkers in de JIM-aanpak.

Activiteiten en resultaten 2022

- 18 medewerkers van de sociale teams zijn geschoold in de JIM methode en passen deze nu toe.
- 5 medewerkers zijn gestart met de training, waarna zij weer een lichting medewerkers gaan scholen.

- De eerste JIM's zijn aangewezen door de jongeren. Of dit leidt tot minder uithuisplaatsingen en thuiszitters is nog niet duidelijk. JIM is onderdeel van de 'wip-wap monitor' waarin we uiteindelijk de kanteling kunnen zien.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Er was in eerste instantie weinig animo voor de opleiding. De inspiratiesessie sociale veerkracht heeft dit veranderd.

M15 Ontwikkelbedrijf
Doel: een ontwikkelbedrijf opzetten om de arbeidsmarkt voor kwetsbare en laaggeschoolde inwoners toegankelijk te maken en te houden.

Activiteiten en resultaten 2022

- 125 werkfittrajecten**** uitgevoerd.
- 17 inwoners met een indicatie nieuw beschut werken hebben een contract gekregen.
- In de werkgroep klantproces krijgt de nieuwe werkwijze ontwikkelbedrijf vorm.
- Er is een samenwerking opgezet met de arbeidsmarkregio Groningen voor het realiseren van Werkfittrajecten.
- Het klanttevredenheidsonderzoek over 2021-2022 geeft een tevredenheidscijfer van 7,3. Een fractie onder de norm van 7,5.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
De instroom van kwetsbare werknemers in het Ontwikkelbedrijf is laag vanwege de relatief lage instroom in de bijstand. Een stabiel productiebedrijf is een belangrijke randvoorwaarde voor het ontwikkelbedrijf. Het toekomstscenario (groei) wordt uitgewerkt. Daarnaast vraagt de nieuwbouw van BWRI en de tijdelijke verhuizing veel capaciteit van management en medewerkers. Dit kan de gewenste samenwerking tussen team re-integratie en het werkbedrijf vertragen.

M16 Hulpteam Overschild
Doel: Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden en scholen richting arbeidsmarkt.

Activiteiten en resultaten 2022

- 16 kandidaten waarvan 38% is uitgestroomd naar betaald werk, 19% werkfit in bemiddeling naar werk, traject van 38% loopt nog en 6% (1 persoon) uitval.
- Het NPG-project loopt af in 2024. Daarom wordt er nu gewerkt aan omvorming tot een arbeidstrainingsprogramma onder de afdeling groen van het ontwikkelbedrijf.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
De arbeidsmarkt is goed, waardoor werkfit trajecten belangrijk zijn maar de doelgroep grotere problematiek heeft. Hierdoor vraagt werkfit worden een intensievere begeleiding. De instroom van kandidaten is in 2022 later op gang gekomen waardoor de groepsgrootte in het derde en vierde kwartaal eigenlijk te groot was.

M17 Tijd voor Toekomst
Doel: gelijke kansen voor kinderen door het invoeren van een verrijkte schooldag waar extra lestijd wordt geboden met inzet op talentontwikkeling, welzijn, gezondheid en verminderen van achterstanden.

Activiteiten en resultaten 2022

- In deze eerste fase 5 scholen + 2 scholen vanuit de Regiodeal.
- Er wordt ondanks NPO, nasleep corona en lerarentekort op alle 5 scholen stevig geëvalueerd i.s.m. provincie en Hanzehogeschool. In deze evaluatie wordt ook het effect van inzet van kind-ouder-ondersteuners (gefinancierd uit NPO en Regiodeal) meegenomen.
- Gestart met borging: deelname ontwikkeling onderwijskansenbeleid.
- Symposium Tijd voor Toekomst en verschillende presentaties, waaronder aan staatssecretaris Vijlbrief, om het project onder de aandacht te brengen.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Documentaire is iets vertraagd en niet dit schooljaar gereed. Midden-Groningen is geselecteerd als voorloper 'rijke schooldag' door OCW samen met de 5 andere Oost-Groningse gemeenten. Dat betekent € 600.000,- extra voor de gezamenlijke gemeenten en het zet onze regio landelijk op de kaart. De extra middelen worden ingezet voor extra activiteitenlijnen en hebben daarmee geen gevolgen voor de projectbegroting. Een risico dat we signaleren is dat scholen soms kiezen voor korte termijn comfort in plaats van lange termijn focus. De wens om keuzevrijheid te hebben voor de scholen maakt onderdeel uit van de evaluatie. Daarnaast kunnen het lerarentekort, kwaliteit van de schoolteams en beëindigen van het NPO budget (corona-gelden) een risico zijn.

M18 Moeders van Midden Groningen
Doel: samenwerken aan een stabiele omgeving waarin het kind kan opgroeien en waar ouders en kind(eren) zonder of met minimale professionele ondersteuning verder kunnen. Op lange termijn draagt het project bij aan het verminderen van de kansen-ongelijkheid van pasgeboren baby's.

Activiteiten en resultaten 2022

- 10 moeders (en vaders) begeleid.
- Deelnemers aan het project ervaren minder stress waardoor de start van het kind is verbeterd. Samenwerking met partners en de mond tot mond reclame bij gezinnen lopen goed.
- Goede verbinding met lokale coalitie Kansrijke Start en MDO kwetsbare zwangeren. Daarnaast is een eerste stap gezet richting samenwerking met Sociale Veerkracht.

M19 Toekomstbestendig cultureel erfgoed
Doel: publiek toegankelijk maken en herstellen van interieurwaarden van rijks- en gemeentelijke monumenten.

Activiteiten en resultaten 2022

- Subsidieregeling opgesteld en vastgesteld.
- 29 subsidiebeschikkingen afgegeven voor deelname aan open monumentendag. Hierdoor waren er meer monumenten publiek toegankelijk dan andere jaren.
- 4 aanvragen voor het publiek toegankelijk maken van monumenten, daarnaast zijn er 3 aanvragen in voorbereiding.

M20 Verbeteren veiligheid Midden-Groningen
Doel: door middel van een integrale en bestuurlijke aanpak de ontwikkeling van de exponentiële groei van onveiligheid, ernstige vormen van overlast en criminaliteit keren en de veiligheidsbeleving van de inwoners verhogen.

Activiteiten en resultaten 2022

- Twee focuswijken bepaald.
- De Veiligheidsregisseur heeft een integrale en overdraagbare werkwijze rond wijkaanpak vastgelegd, onder andere uitmondend in een concreet activiteitenplan dat tot stand is gekomen in samenwerking met ketenpartners en dat een stevig commitment van de samenwerkingspartners heeft verkregen.
- De eerste resultaten zijn zichtbaar: de veiligheidsregisseur heeft samen met verschillende interne en externe samenwerkingspartners de afgelopen tijd diverse complexe casussen opgelost die te maken hebben met onveilige situaties en/of overlastsituaties. De veiligheidsregisseur heeft hierin een regiefunctie.
- Fase II is aangevraagd bij en goedgekeurd door het NPG-bureau.
- Oplevering veiligheidsbeeld pro-facto.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Voor de tweede fase is op basis van een meer uitgewerkte begroting minder geld aangevraagd dan eerder ingeschat.

M21 Maken en realiseren van dorps- en wijkplannen
Doel: Verbeteren van de tevredenheid van bewoners over de woon- en leefomgeving, tot duurzame plannen komen en die ook te realiseren en bevorderen van eigen verantwoordelijkheid en inzet van bewoners.

Activiteiten en resultaten 2022

- De eerste 4 dorpen en 1 wijk zijn aan de slag!
- Nadere regels voor de subsidieregeling zijn vastgesteld. Volgorde dorpen en wijken is vastgesteld. Startevenement is geweest. Eerste startgesprekken met dorpen en wijk zijn gevoerd

Projecten uit eerdere leefbaarheidsgelden
S01-2r Herinrichting centrumgebied Slochteren
Doel: een centrale plek voor activiteiten en evenementen voor de inwoners van Slochteren.

Activiteiten en resultaten 2022

- In 2022 is er geen concrete voortgang gemaakt ten opzichte van 2021. Dit komt door uitval van de projectleider en de ambitie om de realisatie van het plein onderdeel te maken van een groter project voor Slochteren. Daarnaast werd ter voorkoming van beschadiging door zwaar bouwverkeer, gewacht op verbouwingswerkzaamheden van een aanliggend pand. De eigenaar van dit pand is voor de realisatie financieel afhankelijk van vergoedingen vanuit NCG. Omdat NCG tot op heden geen tegemoetkoming heeft uitgekeerd, is besloten het plein alsnog op korte termijn aan te leggen.
- Op dit moment lijkt het haalbaar om de eerder aangegeven planning, afronding in het tweede kwartaal 2023, te halen.

S02-1 Aanvullende pilots aardgasloze wijken
Doel: een proeftuin voor aardgasvrije wijken om ervaringen op te doen die kunnen helpen met het opstellen van een warmteplan.

Activiteiten en resultaten 2022

- In 2022 zijn veel elektrische kookplaten geïnstalleerd en aansluitingen in meterkasten vervangen. Eind 2022 was het aantal aanmeldingen voor de inductieregeling: Lefier (82%), Groninger Huis 74%, Woonzorg Nederland 98%, en de huiseigenaren 43%. Daarnaast zijn, om elektrisch te leren koken, ook in 2022 weer kookworkshops georganiseerd. De inductiekookplaten-regeling is eind december 2022 gesloten.
- De samenwerkingsovereenkomst is ondertekend.
- Woonzorg Nederland heeft alle woningverbeteringsplannen aan de vier-hoog-flat afgerond. Aan de tien-hoog-flat wordt nog gewerkt.
- In december 2022 zijn 4 excursies naar ESKA georganiseerd; inwoners konden een kijkje nemen bij de toekomstige warmteleverancier.
- In 2022 is gewerkt aan het voorlopig (VO) en het definitief ontwerp (DO) voor de Warmtering; deze is voor 90% klaar.
- In 2022 is onderzoek gedaan naar een 2e warmtebron. Opties zijn aanvullende restwarmtebronnen maar ook groen gas en biomassa. De garantie voor toekomstige warmte wordt voorlopig gegeven op basis van de inzet van groen gas. Voor de (middel)lange termijn, in relatie tot het in de toekomst mogelijk verder uitrollen van het warmtenet worden de mogelijkheden van aquathermie en ondiepe geothermie onderzocht.

Afwijkingen planning, risico's, financiën, scope
Met het tekenen van de samenwerkingsovereenkomst, zijn de risico's ten opzichte van een jaar geleden verkleind, al bestaat er nog steeds een kans dat partijen afhaken rondom totstandkoming van de exploitatieovereenkomst. De gas- en elektriciteitsprijs is vele malen hoger dan bij de aanvang van het project. Dit geldt ook voor de prijs van materialen. Daarnaast zijn vergeleken bij de start van het project meer verduurzamingssubsidies beschikbaar. Al deze ontwikkelingen beïnvloeden de business case in positieve en negatieve zin. Maar het doel, dat wil zeggen een

sluitende business case, is niet gewijzigd. Een ander risico is de beperkte netcapaciteit. Beheermaatregel: de aanvraag voor de netaansluiting is nu al bij Enexis ingediend.

** De CAK lijst is een overzicht van mensen die 6 maanden of langer de premie voor hun zorgverzekering niet betaald hebben. Dit is vaak een aanwijzing voor meer schulden en financiële zorgen.*
*** Revolverende aanpak: een werkwijze waarbij geld meer dan één keer kan worden ingezet, doordat het geld zichzelf (deels) aanvult. De besteding van het geld moet zorgen voor opbrengst, die dan opnieuw wordt gebruikt.*
**** Mobitily Mentoring®: een hulpverleningsmethode gericht op armoedebestrijding. Het start vanuit de wetenschap dat de hersenen minder goed gaan functioneren op het moment dat iemand in de (financiële) stress zit.*
***** Werkfit traject: een aanpak waarbij mensen die al een lange tijd niet aan het werk geweest zijn, klaargestoomd worden voor de arbeidsmarkt.*

2.5.3 Financieel overzicht

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Versterking	10.008	17.433	26.783	19.031	7.752 V
NPG	2.014	6.230	7.120	11.234	-4.114 N
NPG provinciale aanvraag	762	56	56	199	-143 N
Totaal lasten	**12.784**	**23.719**	**33.959**	**30.464**	**3.495 V**
Baten					
Versterking	10.008	17.433	26.783	19.031	-7.752 N
NPG	1.979	6.116	7.095	11.234	4.139 V
NPG provinciale aanvraag	657	0	0	143	143 V
Totaal baten	**12.644**	**23.549**	**33.878**	**30.408**	**-3.470 N**
Saldo voor bestemming	**0**	**-171**	**-81**	**-56**	**25 V**
Mutatie reserves					
stortingen	0	0	0	0	0
onttrekkingen	0	0	0	0	0
Totaal mutatie reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo na bestemming	**0**	**-171**	**-81**	**-56**	**25 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil
bedragen x € 1.000

Programma gevolgen gaswinning

Onder het product Versterking wordt het programma Gevolgen Gaswinning verantwoord. De lasten van het programma worden volledig gedekt vanuit bijdragen van 't Rijk. De Rijksbijdragen die de gemeente heeft ontvangen worden bij de baten verantwoord tot de hoogte van de werkelijke lasten. Daarom hebben lagere lasten geen effect op het financiële resultaat, de baten zijn immers ook lager. Wat overblijft van de Rijksbijdragen is op de balans aangehouden om de lasten in de komende jaren te dekken.

Batch 1588: € 6.766.000 lager dan begroot
Het grootste deel van de lasten onder Batch 1588 betreft de vergoeding aan eigenaren van woningen. Op basis van de prognose in 2022 is de raming bijgesteld naar € 18,3 miljoen. Het bedrag aan afgegeven beschikkingen via Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is hoger, maar de werkelijke uitgaven worden bepaald door de voortgang van de uitvoering. De aan SNN overgemaakte Rijksbijdrage bedraagt € 12,0 miljoen. Dit leidt tot € 6,3 miljoen minder lasten dan begroot. De overige lasten die vanuit Batch 1588 worden vergoed zijn de organisatie- en communicatiekosten en de vergoeding aan eigenaren van proceskosten. Deze kosten waren geraamd op € 693.000 in 2022.

De realisatie in 2022 bedraagt € 257.000, en is daarmee € 436.000 lager dan begroot. Dit wordt verklaard doordat de regeling in 2022 al langer liep en minder organisatiekosten vergde dan in voorgaande jaren. Het restant van dit gemeentelijk deel van de middelen voor Batch 1588 blijft beschikbaar op de balans voor volgende jaren.

Inpassingskosten: € 633.000 lager dan begroot
Een andere groter deel van de lasten onder Versterking betreft de inpassingkosten. Dit zijn kosten die de gemeente maakt om de uitvoering van de versterkingsopgave goed in de openbare ruimte in te passen. Bijvoorbeeld het aanleggen van een tijdelijke weg voor het bouwverkeer of het herstellen van wegen of openbare verlichting. Voor 2022 waren de inpassingskosten begroot op € 1,8 miljoen terwijl de realisatie € 1,2 miljoen bedroeg. Het verschil wordt grotendeels verklaard doordat in 2022 een aantal grote projecten nog niet kon starten vanwege vertraging in de uitvoering van de versterkingsoperatie. De inpassingskosten worden vergoed vanuit het gebiedsfonds, Blok D van de Bestuurlijke afspraken versterking Groningen. Het restant van de Rijksbijdrage die is ontvangen voor de inpassingskosten blijft beschikbaar op de balans voor de komende jaren.

Organisatie- en uitvoeringskosten: € 318.000 lager dan begroot
De overige lasten onder het product Versterking betreffen de inzet van personeel voor het begeleiden van de versterking, het programmamanagement, het scholenprogramma en de vergunningverlening. De raming was gebaseerd op de regionale begroting en de daaraan gekoppelde Lumpsum-vergoeding van € 1,9 miljoen in 2022. De gerealiseerde lasten in 2022 zijn € 1,6 miljoen en dat is € 318.000 minder dan begroot. Dit komt grotendeels door niet ingevulde vacatures en minder inhuurlasten doordat het vertrek van externen niet in alle gevallen direct kon worden ingevuld met vervanging.

Subsidie Blok B "tegemoetkoming niet uitlegbare verschillen" conform begroting
Voor de volledigheid wordt hier de subsidieregeling "tegemoetkoming niet uitlegbare verschillen" genoemd, die wordt uitgevoerd via de SNN. In 2022 is de eerste tranche van de Rijksbijdrage van afgerond € 3,9 miljoen verantwoord conform de begroting. Deze subsidie wordt vergoed vanuit Blok B van de Bestuurlijke afspraken versterking Groningen. De tweede tranche van de Rijksbijdrage die is ontvangen voor deze subsidie blijft beschikbaar op de balans voor de komende jaren.

Uitvoering lokaal programmaplan (NPG)

Lasten (€ 4.114.000 nadelig): Uitgangspunt is dat de uitvoering van de NPG-projecten budgettair neutraal verloopt. De realisatiecijfers bevestigen dit. Ten opzichte van de begrotingsraming is er een afwijking van € 4,1 miljoen nadelig. Dit is een gevolg van de eind 2022 ontvangen NPG-bijdrage van € 7,5 miljoen voor de Dorps en wijkplannen. Het in 2022 niet bestede deel van € 7,2 miljoen is geboekt naar de balans omdat de uitvoering en de daaraan verbonden dekking in de jaren na 2022 plaats vindt. Deze mutaties konden in 2022 niet meer in een begrotingswijziging worden verwerkt. De overige uitvoeringsbudgetten zijn onderschreden (totaal € 3,1 miljoen). Deze onderschrijding is mede een gevolg van stagnaties in de bezetting van de verschillende projecten zodat de voorgenomen uitvoering deels kon worden gerealiseerd.

Baten (€4.139.000 voordelig): De hogere baat is een gevolg van de ontvangen (niet geraamde) bijdrage van € 7,5 miljoen voor het NPG-project Dorps en wijkplannen. Omdat de uitvoeringsbudgetten zijn onderschreden met € 3,4 miljoen (Dorp en wijkplannen € 0,3 miljoen + overig € 3,1 miljoen) zijn er minder middelen vanuit "vooruitontvangen" ten gunste van de begroting verantwoord. Ten opzichte van de begrotingsraming per saldo een nadeel van € 4,1 miljoen.

2.6 Programma Bestuur en bedrijfsvoering

2.6.0 Inleiding

Onder het programma Bestuur en bedrijfsvoering is geen aparte visie en/of doelstelling opgenomen. Deze komen, voor zover relevant, terug in de desbetreffende paragrafen. In het programma zelf begroten wij de belangrijkste inkomstenstroom van de gemeente; de Algemene Uitkering.

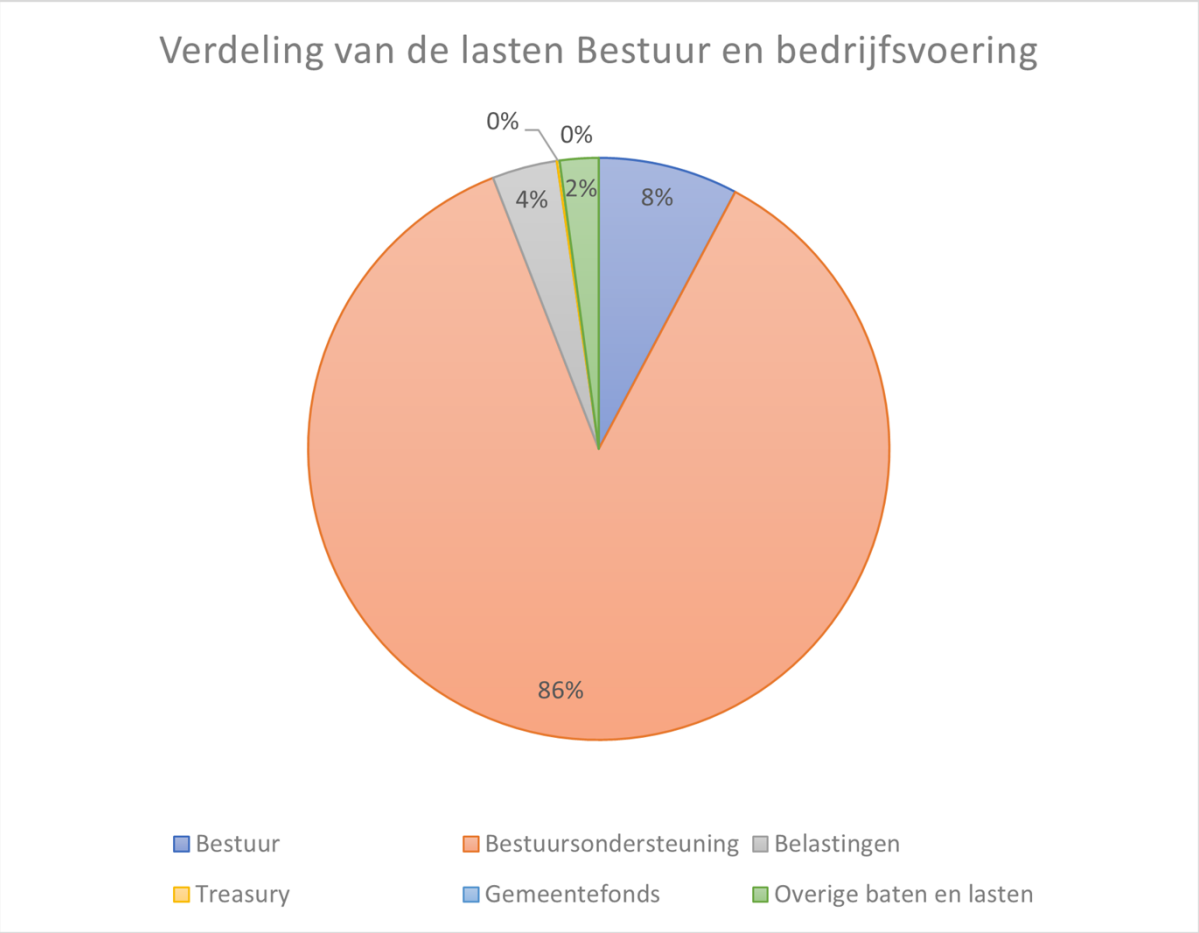

2.6.1 Bestuur en bedrijfsvoering

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Saldo lasten en baten					
Lokale heffingen	19.217	19.802	19.965	20.004	39 V
Algemene uitkeringen	132.055	131.280	149.271	152.100	2.828 V
Dividend	224	255	255	299	44 V
Saldo financieringsfunctie	-280	324	122	113	-9 N
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal	**151.216**	**151.661**	**169.613**	**172.516**	**2.902 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen
De lokale heffingen hebben een batig saldo ten opzichte van de begroting na wijziging van € 39.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst toeristenbelasting van € 81.000. Tegenover dit voordeel staan iets hogere lasten en iets lagere opbrengst OZB van respectievelijk € 22.000 en € 20.000.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds
Ten opzichte van de bijgestelde raming resteert op de Algemene Uitkering een voordelig verschil van ongeveer € 2.828.000. Dit voordeel is met name het gevolg van de extra middelen die het Rijk bij de decembercirculaire 2022 beschikbaar heeft gesteld. Het betreft onder andere de compensatie voor de energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen (€ 1.724.000), aanvullende vergoeding door diverse taakmutaties (€ 673.000), zoals voor de bijzondere bijstand en meerkosten opvang Oekraïners. Daarnaast is de algemene uitkering voordelig bijgesteld als gevolg van actualisatie van de verdeelmaatstaven (€ 251.000) en ontvangen we € 181.000 compensatie voor inkomstenderving door corona.

Dividend
Het ontvangen dividend heeft betrekking op ons aandelenbezit van Enexis BV en BNG-bank NV. Het verschil van € 44.000 is met name een gevolg van een hogere dividenduitkering van de BNG.

Saldo financieringsfunctie
Het saldo op de financieringsfunctie bedraagt € 9.000 nadelig. Dit wordt veroorzaakt door een iets lagere rentebate op verstrekte leningen.

Overhead

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten behoort een overzicht te worden opgenomen van de overhead in de organisatie. Een toelichting op de cijfers is opgenomen in paragraaf 2.6.3.

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Saldo lasten en baten					
overhead	-30.813	-28.139	-28.943	-30.563	-1.620 N
Totaal	**-30.813**	**-28.139**	**-28.943**	**-30.563**	**-1.620 N**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Algemene reserve

Voor wat betreft mutaties en stand van alle reserves en voorzieningen wordt verwezen naar paragraaf 4.6. De stand van de algemene reserve op 31-12 is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-22	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-22
algemene reserve (algemeen)	6.819	5.211	450	11.580
Totaal	**6.819**	**5.211**	**450**	**11.580**

bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting

Wij zijn niet aangemerkt als ondernemer door de Belastingdienst. Er wordt jaarlijks een toets uitgevoerd of er winst gemaakt wordt op de niet-overheidstaken. Indien dit winstbedrag structureel is, worden we voor die betreffende activiteiten als ondernemer aangemerkt en vallen we daarvoor onder de vennootschapsbelasting. Voor 2022 was dit niet het geval en is geen vennootschapsbelasting verrekend.

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Saldo lasten en baten					
Heffing VPB	-1	0	0	0	0
Totaal	**-1**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Onvoorzien

In de oorspronkelijke begroting 2022 is een post onvoorzien opgenomen van € 138.000. Dit bedrag is in 2022 niet aangewend. Het resterende bedrag is vrijgevallen in het programmaresultaat.

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Saldo lasten en baten					
onvoorzien	0	-138	-138	0	138 V
Totaal	**0**	**-138**	**-138**	**0**	**138 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

2.6.2 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	M-G	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2022	€ 206	€ 317
		2021	€ 188	€ 290
		2020	€ 175	€ 271
		2019	€ 167	€ 250
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2022	€ 911	€ 823
		2021	€ 806	€ 733
		2020	€ 762	€ 700
		2019	€ 693	€ 665
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2022	€ 952	€ 905
		2021	€ 852	€ 810
		2020	€ 813	€ 773
		2019	€ 732	€ 735
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	10,1	-
		2021	9,4	-
		2020	9,7	-
		2019	9,1	-
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	10,4	-
		2021	9,9	-
		2020	9,9	-
		2019	9,0	-
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 502,80	-
		2021	€ 499,43	-
		2020	€ 445,04	-
		2019	€ 473,54	-
Externe inhuur	Kosten als % van tot. loonsom + tot. kosten inhuur extern	2022	16,2%	-
		2021	15,9%	-
		2020	17,1%	-
		2019	11,7%	-
Overhead	% van totale lasten	2022	11,0%	-
		2021	12,7%	-
		2020	11,3%	-
		2019	11,7%	-

2.6.3 Financieel overzicht

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Bestuur	2.975	3.114	6.342	2.842	3.500 V
Bestuursondersteuning	30.895	27.930	29.380	31.516	-2.136 N
Belastingen	1.356	1.148	1.297	1.320	-23 N
Treasury	446	-172	54	57	-3 N
Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	357	3.336	7.464	787	6.677 V
Totaal lasten	**36.029**	**35.356**	**44.536**	**36.521**	**8.014 V**
Baten					
Bestuur	382	0	2.616	229	-2.387 N
Bestuursondersteuning	567	413	375	575	200 V
Belastingen	20.280	20.649	20.961	20.942	-20 N
Treasury	389	407	431	469	38 V
Gemeentefonds	132.055	131.280	149.271	152.100	2.828 V
Overige baten en lasten	1.316	3.172	1.273	527	-747 N
Totaal baten	**154.989**	**155.922**	**174.929**	**174.841**	**-88 N**
Saldo voor bestemming	**118.960**	**120.566**	**130.393**	**138.320**	**7.927 V**
Mutatie reserves					
stortingen	3.026	0	3.916	3.917	0
onttrekkingen	3.322	141	4.662	3.522	-1.140 N
Totaal mutatie reserves	**296**	**141**	**745**	**-395**	**-1.140 N**
Saldo na bestemming	**119.256**	**120.707**	**131.138**	**137.925**	**6.786 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Toelichting

Bestuur

Lasten (€ 3.500.000 voordelig): € 2,6 miljoen voordeel is het gevolg van een rechtstreekse storting in de voorziening APPA wethouders en niet zoals geraamd in het product. Per 1 januari 2022 is de uitvoering van de APPA-regeling door ASR beëindigd. Het resultaat hiervan is dat de betalingen van de betreffende wethouderpensioenen terugkomen bij de gemeente en het opgebouwde kapitaal van ongeveer € 2,6 miljoen is door ASR teruggestort. Daarnaast is de beschikbare € 500.000 voor de uitvoering van het raadsprogramma niet besteed en zijn de kosten voor de huidige en voormalige wethouders € 400.000 lager.

Baten (€ 2.387.000 nadelig): Dit nadeel wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het opgebouwde kapitaal voor de wethouderpensioenen niet op het product bestuur is verantwoord maar rechtstreeks is toegevoegd aan de voorziening APPA wethouders. Door de actualisatie van deze voorziening is er een voordeel van € 200.000.

Bestuursondersteuning

Lasten (€ 2.136.000 nadelig): De kosten van bestuursondersteuning bestaan uit beheer overige gronden en gebouwen, overhead waaronder toerekening projecten en verzelfstandiging Kielzog. Het beheer van de overige bouwen en gronden heeft een nadelig saldo van € 94.000 hetgeen een gevolg is van de afwaardering naar agrarische waarde van de gronden aan de Edersweg. De overhead kan worden beschouwd als kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van personeel in het primaire proces. De toerekening projecten en verzelfstandiging Kielzog zijn in de overhead kosten verwerkt. De overheadkosten waren in 2022 € 30,6 miljoen. Ten opzichte van de raming (na wijziging) van € 28,9 miljoen is dat een nadeel van € 2 miljoen. Deze overschrijding leidt niet tot een begrotingsonrechtmatigheid, omdat het totaal van het programma een voordeel op de lasten kent. Ten opzichte van de realisatie in 2021 is dit echter een positieve ontwikkeling. Het nadeel in 2021 was € 3 miljoen, nu € 2 miljoen. Onderstaand volgt, op hoofdlijn, een specificatie van het nadeel van € 2 miljoen.

Lagere loonkosten personeel	€ 1,0 miljoen
Hogere kosten inhuur derden	€ 1,7 miljoen

Hogere kosten facilitair en huisvesting € 0,5 miljoen
Lagere toerekening aan projecten € 0,8 miljoen

De lagere loonkosten zijn een gevolg van het vacatureverloop en derhalve niet invullen van functies in een vast en/of tijdelijk dienstverband. Om de continuïteit van het primaire proces in de organisatie alsmede de beleidsuitvoering te waarborgen vindt inhuur plaats. De inhuurkosten zijn hoger dan de loonkosten in dienstverband. De overschrijding van de kosten van facilitair en huisvesting die zich in 2021 hebben voorgedaan zetten zich voort in 2022 en lijken daarmee van structurele aard te zijn. Deze constatering lijkt in iets mindere mate ook van toepassing te zijn op de toerekening naar projecten. In 2021 betrof het nadeel € 0,2 miljoen en in 2022 € 0,5 miljoen. Waar mogelijk wordt een projectadministratie ingericht waardoor de toerekening éénduidiger kan plaatsvinden. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 42.000.

Analyse bestuursondersteuning	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
beheer overige gebouwen/gronden	776	869	-93
overhead	28.943	30.619	-1.676
	29.719	31.488	-1.769

Bedragen x € 1.000

Gemeentefonds (Algemene Uitkering)
Baten (€ 2.828.000 voordelig): Dit voordeel is met name het gevolg van de extra middelen die het Rijk bij de decembercirculaire 2022 beschikbaar heeft gesteld. Het betreft onder andere de compensatie voor de energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen (€ 1.724.000), een aanvullende vergoeding door diverse taakmutaties (€ 673.000), zoals voor bijzondere bijstand en meerkosten opvang Oekraïners. Daarnaast is de Algemene Uitkering voordelig bijgesteld als gevolg van actualisatie van de verdeelmaatstaven (€ 251.000) en ontvangen we € 180.000 compensatie voor inkomstenderving door corona.

Overige baten en lasten
Onder het product overige baten en lasten worden ramingen opgenomen die onder andere betrekking hebben op stelposten, taakstellingen en nog niet bestemde uitgaven en inkomsten. Hierdoor fluctueren de ramingen en kunnen de werkelijke uitgaven op jaarbasis afwijken van de ramingen.

Lasten (€ 6.677.000 voordelig):

- Het op het product overige baten en lasten nog beschikbare bedrag van € 2.461.000 voor het opvangen van het inflatierisico.
- Van de via de algemene uitkering ontvangen middelen voor taakmutaties resteert op hert product overige baten en lasten een bedrag van € 1.951.000 dat nog niet is besteed en/of waarvan de besteding op andere producten is verantwoord. De niet bestede budgetten waarvan de uitvoering in 2023 zal plaatsvinden zijn betrokken bij de overhevelingsvoorstellen. Het betreft de ontvangen middelen voor invoering van de omgevingswet, GIDS gelden en Asiel/inburgering.
- Lagere kosten van centraal verantwoorde personeelsbudgetten € 740.000. Het betreft o.a. de kosten voor voormalig personeel, ziektevervanging en OR. Begrote lasten coronacompensatie die niet zijn gerealiseerd € 358.000.
- Bij de Voorjaarsnota 2021 beschikbaar gestelde middelen voor dekking van de kapitaallasten voortvloeiende uit de actualisatie van de beheerplannen zijn in afwachting van de realisatie niet ingezet € 300.000.
- Niet aanwenden van de post onvoorzien uitgaven van € 138.000.

Baten (€ 747.000 nadelig): Het nadeel is voornamelijk een gevolg van de restant bezuinigingstaakstelling met betrekking tot de bedrijfsvoering. De taakstelling is gerealiseerd en verantwoord op de betreffende producten.

Mutaties reserves
Per saldo resteert op het product mutaties reserves een nadelig verschil van € 1.140.000. Het

nadeel is in hoofdzaak het gevolg van een lagere onttrekking van € 390.000 aan de reserve financiële ruimte 2021 voor het programma Organisatieontwikkeling 2022-2026. Veel projecten zijn in de steigers gezet en gestart. De uitvoering heeft enige vertraging opgelopen waardoor de uitgaven grotendeels in 2023 worden gedaan in plaats van in 2022. Daarnaast wordt een bedrag van € 750.000 van de beschikbare coronacompensatie 2021 niet ingezet in 2022. Bij de Voorjaarsnota 2023 wordt voorgesteld het bedrag beschikbaar te stellen voor compensatie van energiebesparende maatregelen bij sportclubs, cultuurorganisaties en dorps- en wijkcentra.

3. Paragrafen

3.1 Paragraaf bedrijfsvoering

De opgave voor 2022

Een goede bedrijfsvoering ondersteunt de organisatie bij het uitvoeren van alle activiteiten en het behalen van haar doelen.

Informatietechnologie, HR-beleid, facilitaire ondersteuning en financiële, juridische advisering en communicatie zijn onmisbaar voor beleidsvorming en de uitvoering. We werken aan het veranderen en verbeteren van de organisatie in het programma organisatieontwikkeling. In onze organisatie houden we rekening met de behoeften die er leven bij de inwoners, organisaties en bedrijven. Naast de maatschappelijke opgaven, politiek-bestuurlijke ambities en opgaven en trends en ontwikkelingen in de samenleving geeft dit een complex werkveld. Dit vraag om een flexibele inzet van medewerkers waarbij onze rollen niet meer zo vanzelfsprekend zijn als ze ooit waren. In 2022 hebben we, op basis van de evaluatie startorganisatie, een fundament gelegd waarop we de komende jaren verder kunnen bouwen.

Organisatieontwikkeling

Van startorganisatie in 2018...naar ontwikkelorganisatie in 2022 e.v.

In 2022 hebben wij vervolg gegeven aan de ontwikkeling van onze organisatie door opvolging te geven aan de verbeterpunten die zijn voortgekomen uit de evaluatie van de startorganisatie:

- We zijn begin 2022 onder andere gekomen tot een logischere portefeuilleverdeling van directie en we werken nu in domeinen;
- We hebben een eerste slag geslagen betreft de rolduidelijkheid in de lijn. De rolduidelijkheid buiten de lijn schuift door naar 2023 en wordt meegenomen in de aanpak opgavegericht werken;
- We hebben een nieuwe missie en visie voor de organisatie opgeleverd;
- De contouren van het medewerker onderzoek zijn bepaald, het daadwerkelijke onderzoek voeren we uit in 2023;
- De interne samenwerking hebben we verbeterd door te investeren in de vindbaarheid van elkaar als medewerkers;
- Er is een aanbod gecreëerd voor medewerkers om zich te ontwikkelen in de vaardigheden van de toekomst;
- We professionaliseren door het beschrijven van processen en door het maken van formats voor het teamplan en voor de uitwerking van het Goede Gesprek, een PRIO;
- Er is hiermee een fundament gelegd waar we in 2023 en de jaren erna op verder kunnen bouwen. Dit om onze inwoners, bedrijven en instellingen beter te ondersteunen.

Human Resource Management

Vitaal werken met een gezonde werkbalans

Duurzame inzetbaarheid
We willen dat onze mensen lang gezond kunnen doorwerken, veerkrachtig zijn en verandervermogen hebben en daarom gaan we in 2022 de medewerkers ondersteunen en zo mogelijk faciliteren.
Indicator: ziekteverzuim 6%

- Ieder team heeft hieraan specifiek aandacht aan besteed, gericht op het team zelf;

- Het management is getraind in het aangaan van het gesprek over vitaliteit en gezond blijven;
- Er zijn maandelijks lunchbijeenkomsten georganiseerd over het thema Vitaliteit met nadruk op gezondheid en plezier in het werk;
- Er zijn aan medewerkers trainingen aangereikt op Studytube gericht op vitaliteit (denk aan Mindfulness, werkplezier, timemanagement, werk privé-balans);
- Medewerkers kunnen in de middagpauze gebruik maken van sportfaciliteiten;
- Op intranet is een platform ingericht over loopbaan, energie en ontwikkelen (LEO);
- Het verzuimcijfer over 2022 algeheel is 5,8 % en daarmee is de doelstelling gehaald. Ziekteverzuim ligt stabiel op dit niveau (2021 was het 5,6%).

Inclusief werkgeverschap
Er plaats is voor iedereen, ongeacht afkomst, beperking of geaardheid.
Onze uitingen richting de arbeidsmarkt zijn ingericht op het inclusief werkgeverschap. Het wettelijk quotum voor het in dienst hebben van medewerkers vanuit een achterstandsituatie is gehaald.

Mobiliteitsbeleid ontwikkelen
Door de snelle veranderingen in de wereld vraagt onze organisatie om flexibele medewerkers. Hiervoor ontwikkelen wij nieuw mobiliteitsbeleid.
In 2022 hebben we het volgende gerealiseerd:

- Het systeem van SPP is geïmplementeerd. Er zijn gesprekken gevoerd met de teamleiders over de kwaliteit en kwantiteit van het personeelsbestand in relatie tot de opgaven die er bij het team liggen en in de toekomst komen te liggen.
- De ontwikkeling van het persoonlijk leiderschap is ondergebracht in het programma organisatieontwikkeling. Er zijn trainingen georganiseerd voor en van medewerkers via Studytube. Er is hiervoor een afzonderlijk georganiseerd voor de teamleiders.
- Arbeidsmarktstrategie en werkgeversimago: hiervoor is een strategie ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Aan het verbeteren van de basis op orde is gewerkt via het vaststellen en inrichten van nieuwe werkprocessen. Er is een actualisatie geweest van de waardering van het functieboek. Ook is er opdracht gegeven tot het strikt naleven van het aanbestedingsbeleid op de externe inhuur.

Wij werken een visie uit op flexibel werken
Wij willen goed in beeld krijgen wat het effect van het vele thuiswerken is op de arbeidsomstandigheden van de individuele medewerker.
Er is voor het flexibel werken/thuiswerken beleid vastgesteld en geïmplementeerd.

Wij zijn een aantrekkelijke werkgever
De (gemeentelijke) overheid heeft het moeilijk in het zoeken en vinden van goed opgeleide en gekwalificeerde medewerkers. Daarom is het belangrijk om de gemeente als aantrekkelijke werkgever in deze arbeidsmarkt neer te zetten.
Beleidsvoorbereiding is gestart. Er is een inventarisatie gemaakt van mogelijke acties voor het komen tot een aantrekkelijk werkgeverschap. In het arbeidsmarktbeleid is hieraan aandacht besteed en daarmee opgenomen in de uitingen richting de arbeidsmarkt. Het thema is opgenomen in het Programma Organisatieontwikkeling.

We ondersteunen en stimuleren aandacht voor vitaal werken.
We brengen vitaliteit actief onder de aandacht van medewerkers en teamleiders. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het inzetten van de (interne) coachpool, de vitaliteitsemmer, organisatiebijeenkomsten en de inzet van het PRIO/goede gesprek. Met het inzetten van deze verschillende middelen wordt vitaal werken gestimuleerd.

Digitalisering

In de I&A-visie 2020-2023 worden voor de komende paar jaar de voor ons relevante ICT-ontwikkelingen geschetst. Dat doen we door de ICT-ontwikkelingen langs zes sporen uit te werken:

1. Goede en betrouwbare dienstverlening;
2. Regievoering en ketensamenwerking;
3. De data gedreven gemeente;
4. Doorontwikkeling bedrijfsvoering;
5. De basis op orde;
6. Doorontwikkeling van de informatiefunctie.

Voor 2022-2023 wordt een nieuw I&A-plan gemaakt, waarbij de I&A-visie niet wordt aangepast. Wel worden de onderwerpen uit de zes sporen geactualiseerd.
Er is een nieuw I&A-jaarplan opgesteld waarin de belangrijkste activiteiten en projecten voor 2022 zijn benoemd:

- E-dienstverlening (E-formulieren, self service, apps, mijnoverheid.nl); Vanaf eind 2022 is aangesloten bij de ontwikkelingen van de taakgroep dienstverlening en team online. Hierbij wordt onder andere de ontwikkeling van E-formulieren opgepakt;
- Aanbesteding en implementatie burgerzakenapplicatie (loopt door in 2022); Deze aanbesteding is in 2022 grotendeels doorlopen en wordt begin 2023 afgerond;
- Aanbesteding en implementatie WMO-systeem, mogelijk gecombineerd met een jeugdsysteem; Deze aanbesteding is gestart in 2022, waarbij als gevolg van de ambities op het gebied van digitale dienstverlening voor werk en inkomen ook het Werk en Inkomen systeem wordt meegenomen. De aanbesteding wordt de eerste helft 2023 afgerond, waarna de implementatie start. Voor de implementatie van het nieuwe jeugdsysteem is aangesloten bij het RIGG;
- Aanbesteding en implementatie Raadsinformatiesysteem; De aanbesteding is afgerond en de implementatie start begin 2023;
- Wettelijke verplichtingen, zoals de archiefwet en de Wet Open Overheid; De nieuwe archiefwet gaat later in. Het project Wet Open Overheid is gestart met een impactanalyse, die begin 2023 wordt afgerond;
- Implementatie Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) als gevolg van het uitstel van de omgevingswet; De ICT-technische voorbereidingen voor het DSO zijn afgerond. Het wachten is op de definitieve ingangsdatum, die de afgelopen paar jaren meerdere keren met een half jaar vertraagd is;
- Invoering Baseline informatiebeveiliging (BIO). Na het vaststellen van het Informatiebeveiligingsbeleid 2022-2024 is een jaarprogramma informatiebeveiliging opgesteld. Hierin heeft de invoering van de BIO een belangrijke rol gekregen. We hebben een nulmeting op het voldoen aan de BIO laten uitvoeren. De uitkomsten ervan geven input voor het programmajaarplan 2023. Er zijn verder veel onderwerpen uit het jaarprogramma opgepakt, zoals bewustwording, de organisatie van informatiebeveiliging en privacy, aansluiting bij de InformatieBeveiligingsDienst (IBD), gedragsregels, risicogestuurd werken, ICT-beheersmaatregelen, bedrijfscontinuïteit en cybercrisismanagement, verantwoording aan ministerie en accountant (audits).

E-HRM Digitalisering
Dit is een speerpunt in het HRM-beleid. Ingezet wordt op stevige en actuele managementinformatiesystemen en het bieden van digitale mogelijkheden voor medewerkers en leidinggevenden. Doel is het ondersteunen van management en medewerkers bij een betere zelfredzaamheid.
Er zijn meerdere workflows uitgewerkt binnen Youforce. Dit betreffen workflows voor het kunnen indienen van declaraties, aanvragen voor generatiepact, registratie thuiswerkdagen of reisdagen.

Wij zijn in control

Doelstellingen zijn verbetering van de ondersteuning naar budgethouders, efficiëntere werkprocessen en vereenvoudiging van de inrichting van het systeem.
Verplichtingen administratie verder implementeren
We voeren een verplichtingen administratie in om, op elk moment in het jaar, de prognose van de kosten beter te kunnen inschatten. In 2022 is op basis van de evaluatie bij Integraal Beheer Openbare Ruimte besloten om nog een aantal teams te benaderen voor de invoering van een verplichtingenadministratie. Dat heeft in 2022 ertoe geleid, dat meerdere teams gebruik maken van de geboden mogelijkheid. We doen dit voorlopig op basis van behoefte bij de teams, maar streven richting toekomst naar een steeds naar brede invoering.

Herinrichting van de financiële administratie
We investeren in het herinrichten en het benutten van de functionaliteiten van het financieel systeem.
In 2022 is de financiële administratie opnieuw ingericht en waar mogelijk vereenvoudigd. De vereenvoudigde administratie is per 1-1-2023 in gebruik genomen. Dit moet leiden naar beter gestructureerde informatievoorziening uit het financieel systeem.

Optimaliseren van de Planning & Control documenten
Tegelijk met de inrichting van het financiële systeem is ook de planning van de P&C-cyclus beter gestroomlijnd en zijn de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen beter in beeld gebracht. Alle reguliere P&C-documenten zijn in 2022 op tijd en kwalitatief verbeterd aangeleverd aan ons gemeentebestuur en door uw raad vastgesteld.

Van adviseur naar businesspartner
We willen de afstemming tussen adviseurs en budgethouders verbeteren en structureren. De uitkomsten van het traject van adviseur naar businesspartner nemen we daarin mee. Naast de reguliere ondersteuning en advisering richten we ons op heldere advisering en ondersteuning van programma's en projecten.
In 2022 is er aandacht besteed aan de rol van de financiële adviseurs in relatie tot de budgethouders. Er vinden periodieke gesprekken tussen beiden plaats.

Doorontwikkeling hervorming team facilitair
In 2022 is er een nieuwe basis gelegd voor de facilitaire dienstverlening. Met het leggen van de nieuwe basis staat de klant centraal en wordt er ingezet op continue verbetering van de dienstverlening. Naast de centralere rol van de klant wordt er geïnvesteerd in de relatie met onze leveranciers. Zo hebben in 2022 de eerste leveranciersgesprekken plaatsgevonden. Het doel van deze gesprekken is het toetsen en eventueel bijstellen van de afspraken om vraag en aanbod beter op elkaar aan te laten sluiten en de dienstverlening aan de klant te verbeteren. Uiteraard met als doel te voldoen aan de aanbestedingswet /voorkomen van onrechtmatigheid. Naast investeren in de klant en de leveranciers is er in 2022 ook geïnvesteerd in het team. Eind 2022 is een teamleider aangesteld voor zowel het team Facilitair als Gebouwenbeheer. Een overkoepelende teamleider moet de samenwerking bevorderen, maar zorgt er ook voor dat de teams zich gezamenlijk kunnen doorontwikkelen.

Bevorderen juridische kwaliteit
Juridische zaken en inkoop bevordert de juridische kwaliteit van de te leveren producten en diensten, zodat deze voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Door juridisch advies te bieden bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering wordt het bestuur en de organisatie ondersteund. Met het binnenhalen van een huisadvocaat, Yspeert Advocaten, is ingezet op een tweetal doelen. Allereerst de beheersing van de kosten voor externe juridische diensten en ten tweede het verhogen van de juridische kwaliteit in de organisatie. Na anderhalf jaar samenwerking met de huisadvocaat zien we steeds meer partnerschap ontstaan waardoor de juridische kwaliteit is verhoogd. In 2022 zijn er diverse cursussen gegeven aan de juristen om de kennis in de organisatie te verdiepen.

Doorontwikkeling inkooporganisatie
Wij zijn in het afgelopen jaar verder gegaan met de doorontwikkeling van de inkooporganisatie. In 2022 zijn er onder andere aanbestedingsjuristen intern opgeleid en heeft ook de inkoopafdeling belangrijke stappen gezet om een professionele inkooporganisatie neer te zetten.

Communicatie

Het ontwikkelen van externe gerichtheid

Communicatie heeft zowel een rol naar buiten (inwoners, bedrijven en andere organisaties) als een interne rol.
Wij zijn in gesprek met alle betrokkenen en luisteren ook echt naar wat er leeft, wij informeren onze inwoners, bedrijven en organisaties over plannen, nieuws en regelingen. Wij gebruiken hiervoor bijvoorbeeld participatietrajecten, persberichten en onze website.

Doorontwikkeling van de website
Eind 2020 is de website vernieuwd. Vanaf dat moment voldoen wij aan de eisen van de wet. Dit is opgenomen in onze toegankelijkheidsverklaring. Hierin staat hoe we de website toegankelijk maken en houden. Deze toegankelijkheidsverklaring is een van de uitgangspunten voor het verbeteren van de website.

Behoefte van de klant centraal
Met onze dienstverlening spelen we optimaal in op de behoeften van de klant. Dit gebeurt bijvoorbeeld met de doorontwikkeling van de Newsroom. Met online tools halen we actief vragen en wensen van inwoners op, bespreken die met betrokken teams en vervolgens verwerken we de vragen en antwoorden in onze externe communicatie. Zo spelen we in op wat er leeft, halen we de buitenwereld naar binnen en voldoen we aan de klantbehoefte.

Begrijpelijke taal
Werkgroep begrijpelijke taal binnen team communicatie is erg actief. Er zijn bij alle locaties van de organisatie kaartjes met informatie over begrijpelijke taal verdeeld, alle teams van de organisatie zijn bezocht met de Begrijpelijke Taal Tour en er werd een Bitterballen B1 Pubquiz georganiseerd. Ook is er een communicatiekoffer geïntroduceerd en is er een pilot klinkende taal georganiseerd. Dit allemaal om meer te vertellen over Begrijpelijke taal en om uit te leggen dat toegankelijk schrijven voor onze inwoners én collega's belangrijk is.

We werken aan het versterken van de rol van de klachtbemiddelaar
Met het instellen van een klachtenbemiddelaar willen we klachten in eerste instantie op informele wijze op lossen. De klachtenbemiddelaar neemt na een klacht zo snel mogelijk contact op met de klager en de betrokken inwoner en organiseert een gesprek met de betrokkenen om het probleem informeel op te lossen. De gemeente sluit hierbij aan op de landelijke ontwikkeling van "de responsieve overheid". Hierbinnen wordt de focus gewijzigd van proceduregericht naar proactief en oplossingsgericht.

Sturing op vastgoed

We zetten in op regievoeren en maken als team de transitie van uitvoering naar beheer.
In 2022 is er vooral aandacht besteed aan de organisatie van beheertaken. De regievoerder, het aanspreekpunt voor de gebruiker is hierin leidend en brengt de gebruiker op de hoogte van alle ontwikkelingen rondom het gebouw.

We richten contracten nog steeds slimmer in
We geven in een aanbesteding van werk beter aan hoe de aannemer zijn werk moet doen. Hierdoor kunnen we beter onze regierol uitvoeren. We geven beter aan wat het resultaat moet zijn. Daardoor wordt er een hogere kwaliteit van het uitgevoerde werk behaald.

Gegevensbeheer wordt een centraler onderdeel
Het gegevensbeheer is in 2022 verder geprofessionaliseerd. Dit hebben we gedaan door ons vastgoedbeheersysteem waar nodig aan te vullen. Ook hebben we de Meer jaren onderhoudsplannen voor onze gebouwen geactualiseerd.

Verduurzaming
Vanuit het Plan van Aanpak Duurzame Bedrijfsvoering en de Duurzaamheidsvisie Midden-Groningen is er in 2022 een idee bedacht om de gebouwen van onze gemeente te verduurzamen. Tot op heden hebben we alleen nog maar gebouwen aangeboden voor gebruik (fase 1). We willen en moeten onze gebouwen ook gaan verduurzamen en op termijn energieneutraal maken (fase 2). De uitdaging is om

naast gebouwen te beheren die energie neutraal zijn en geen CO2 uitstoten, ook gebouwen te beheren die juist energie opwekken. Deze energie kan dan gebruikt worden door de bewoners en organisaties (fase 3). Dit plan wordt opgezet volgens de Leidraad Verduurzamen Gemeentelijk Vastgoed van het RvO.

Fraude & integriteit

Integriteit
Integer handelen is een voorwaarde om bij de overheid te kunnen werken. Via de gedragscode integriteit en een klokkenluidersregeling willen wij dit ook formeel in onze organisatie verankeren. Het beleid is vastgesteld en voor het overgrote deel ingevoerd. Invoering van het resterende deel staat gepland voor 2023. Het betreft een beleidsnotitie, een gedragscode, de klokkenluidersregeling en het afnemen van de eed en belofte. Er zijn “inhaalsessies” geweest voor medewerkers die de eed of belofte nog niet hadden afgelegd. Onze organisatie heeft een externe vertrouwenspersoon. Medewerkers melden hun nevenfuncties en financiële belangen.

Fraude
In 2022 zijn er geen fraudes geconstateerd. Veel voorkomende risico’s op een materiële onjuistheid door fraude in de jaarrekening bij gemeenten zijn:

1. Management beïnvloeding: het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management;
2. Het risico aanbestedingen te gunnen aan bevriende partijen (corruptie);
3. Grondverkopen tegen niet-marktconforme prijzen (corruptie);
4. Het niet volledig of onterecht verantwoorden van opbrengsten van inkomende subsidies;
5. Onterechte betalingen door onvoldoende beheersmaatregelen in het betaalproces.

Doordat het hele directieteam besluiten neemt, is de kans op management beïnvloeding erg klein. De prijs voor grondverkopen wordt getoetst door een extern bedrijf en vastgesteld in de MPG. of externe taxatie. Aanbestedingen vinden plaats met medewerking van het team aanbestedingen volgens het gemeentelijk inkoopbeleid. De opbrengsten van de subsidies worden verantwoord in het financiële systeem. Hierbij is de aanvrager van de subsidie niet degene die dit vastlegt. Ook vindt er een check plaats tussen de beschikking en de ontvangen subsidie. In het betaalproces zijn beheersmaatregelen genomen om fraude te voorkomen. Het betaalproces is zo ingericht dat er naast de budgethouder nog twee medewerkers van het team financiën de factuur voor betaling goedkeuren. Facturen boven de € 10.000 worden nog extra beoordeeld.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid is ingegaan per 1 mei 2022. Voor de invoering van deze nieuwe wet is een project gestart. Dit project heeft als doel een impactanalyse op te stellen voor de invoering van de Woo en vervolgens maken wij een implementatieplan. De impactanalyse en het implementatieplan worden de eerste helft 2023 opgeleverd waarna de implementatie in de loop van 2023 start. Bij de invoering van de Woo gaat het om twee grote veranderingen ten opzichte van de oude WOB (Wet Openbaarheid Bestuur):

- De maximale doorlooptijd van Woo-verzoeken ten opzichte van WOB-verzoeken is verkort met twee weken naar totaal zes weken (vier weken met twee weken verlenging). Om ervoor ter zorgen dat de teams die de Woo-vragen binnen deze wettelijke termijn beantwoorden, wordt dit door de projectgroep gemonitord;
- Het actief openbaar maken van elf informatie categorieën op een landelijk platform, genaamd PLOOI:
  1. Bereikbaarheidsgegevens van de organisatie;
  2. Vergaderstukken raad en college;
  3. Convenanten;

4. Woo-verzoeken;
5. Bestuursstukken;
6. Wet- en regelgeving;
7. Adviezen van adviescolleges;
8. Jaarplannen en -verslagen;
9. Onderzoeken;
10. Beschikkingen;
11. Klachten.

De elf categorieën moeten in een periode van vijf jaar actief openbaar gemaakt worden. Het Rijk heeft de categorieën één tot en met vier aangewezen om als eerste vanaf 2023 te realiseren. De actieve openbaarmaking houdt in dat de betreffende informatie beschikbaar gesteld wordt op het landelijk portaal PLOOI, via een digitaal loket of via een technische koppeling. De ontwikkeling van PLOOI is door de centrale overheid als gevolg van grote technische problemen in december 2022 stopgezet. In de loop van 2023 moet hiervoor een eenvoudiger alternatief beschikbaar komen. Dit zal naar verwachting van invloed zijn op de verwachte ingangsdatum bij Koninklijk Besluit van de eerste vier categorieën. In de impactanalyse wordt gekeken naar de effecten van de invoering van de Woo op:

- Burger;
- Organisatie;
- Beleid en richtlijnen;
- Processen;
- Systemen;
- Kosten en dekking.

Daarnaast worden de landelijke ontwikkelingen, waaronder de realisatie van PLOOI, op de voet gevolgd. Vooruitlopend op de volledige inwerkingtreding van de Woo staat het gemeenten vrij om het ambitieniveau hoger vast te stellen en meer informatie actief openbaar te maken dan waartoe de wet ons verplicht.

Rechtmatigheidsverantwoording

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld naar 2023. Dit betekent dat het college bij de jaarrekening over het verslagjaar 2023 voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording zal afgeven. Vanaf dat moment toetst de accountant de getrouwheid van de lasten en baten en balansmutaties en het college de rechtmatigheid. De accountant geeft daarbij wel een oordeel over de getrouwheid van de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording. Voor het verslagjaar 2022 geldt nog de oude situatie waarbij de accountant toetst op getrouwheid en rechtmatigheid. De raad heeft de kaders met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording in juni 2021 vastgesteld. Hierbij is besloten de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden 3 % is en de raad zo veel mogelijk te informeren via bestaande rapportagelijnen. Ook is hierbij vastgelegd dat de organisatie werkt met het zogenaamde three lines of defence-model, waarbij teams in het primaire proces zelf eigenaar zijn en daarmee verantwoordelijk voor hun eigen processen, ook op het gebied van risicobeheersing/rechtmatigheid. De primaire teams worden hierbij ondersteund door adviseurs uit bedrijfsvoeringsteams (de tweede lijn, zoals financiën, inkoop, juridische zaken, communicatie) die ook een kader stellende rol hebben. De derde lijn, (concern)control, controleert of processen volgens de procesbeschrijving en wet- en regelgeving worden uitgevoerd en of het samenspel tussen de eerste lijn en tweede lijn soepel functioneert.

Beleid rond Misbruik en Oneigenlijk Gebruik
In de nota Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (nota M&O) is vastgelegd dat de organisatie in de jaarrekening rapporteert over misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen. De verantwoordelijkheid voor het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik ligt vooral bij de eerstelijns teams. Door beheersmaatregelen en interne controles in te bouwen in werkprocessen wordt rekening gehouden met het zoveel mogelijk voorkomen van de mogelijkheid voor misbruik en

oneigenlijk gebruik. In 2022 is er aandacht geweest voor het versterken van de toegangscontrole bij PGB's op grond van de Wmo en Jeugdwet. Ook houden we toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van voorzieningen vanuit de Wmo en de Jeugdwet. We hebben hiervoor medewerkers toezicht in dienst die zowel signaal- als themagestuurd onderzoek uitvoeren. Verder hebben we een meldpunt Zorg geopend op onze website. Vanuit BWRI zijn, naast een aantal standaard controles, ook themacontroles gedaan gericht op het opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

3.2 Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf leggen we verantwoording af over de lokale belastingen, rechten en heffingen. We gaan in op de belangrijkste ontwikkelingen. Aan de orde komen:

- De inkomsten van de lokale heffingen;
- Het beleid;
- De kostendekkendheid;
- De belastingdruk voor de burger (in vergelijking met de buurgemeenten);
- Kwijtscheldingsbeleid.

Inkomsten lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de opbrengsten van de belastingen, heffingen en (rechten)leges. Dit vergelijken we met de in de begroting geraamde opbrengsten.

- Onroerende zaakbelasting (OZB): In 2022 hebben we de geraamde opbrengsten verhoogd met € 310.000 extra OZB. Dit bedrag ging over nagekomen aanslagen uit eerdere belastingjaren en had niet alleen betrekking op woningen, maar ook op niet-woningen. De opbrengst is nagenoeg gerealiseerd (Er is een nadeel van € 20.000).
- Rioolheffing: We hebben € 237.000 meer ontvangen. Er zijn meer percelen aangeslagen voor deze heffing (nieuwbouw en ten onrechte vrijgestelde percelen). Ook is de rioolheffing voor grootverbruik over het belastingjaar 2021 is in 2022 opgelegd.
- Toeristenbelasting: De toeristenbelasting leggen we na afloop van het jaar op aan de hand van de geregistreerde overnachtingen. We verwachten over 2022 een hogere opbrengst. Zie de financiële toelichting bij paragraaf 2.3.7.
- Leges: Er zijn meer aanvragen voor een omgevingsvergunning ingediend waardoor we € 876.000 meer hebben ontvangen. Dit betreft twee grote projecten. Daarnaast hebben we extra opbrengsten voor telecommunicatie en burgerzaken. Zie ook de tabel in het hoofdstuk 'Kostendekking van de heffingen'.

Onderdeel	Begroot 2022	Begroot 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Onroerende zaakbelasting woningen Eigenaren	11.741	12.053	11.927	-126
Onroerende zaakbelasting niet woningen - Eigenaren	5.147	5.147	5.232	85
Onroerende zaakbelasting niet woningen - Gebruikers	3.762	3.762	3.782	21
Rioolheffing	5.606	5.606	5.842	237
Afvalstoffenheffing	6.397	6.397	6.453	56
Toeristenbelasting	300	300	381	81
Begraafplaatsen	210	210	278	68
Leges	1.300	3.341	4.217	876
Marktgelden	9	9	10	1
Totaal	**34.471**	**36.824**	**38.123**	**1.298**

bedragen x € 1.000

Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen:

- Vrij te besteden belastingen: de onroerendezaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting;
- Aan een doel gebonden heffingen: de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De opbrengst van de afvalstoffenheffing moet gebruikt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De rioolheffing is bestemd voor afvoer van afval- en hemelwater en beheersing van de grondwaterstand.
- Rechten: de leges, de lijkbezorgingsrechten en markt- en liggelden. Het gaat hier om diensten die de gemeente verleent of laat verlenen. De aanvrager heeft een eigen, individueel belang.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)
De OZB is de belangrijkste gemeentelijke belasting qua omvang en vrij te besteden opbrengst. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een onroerend goed en de door de raad vastgestelde tarieven. Er zijn drie verschillende tarieven. Eén voor de eigenaren van woningen, één voor de eigenaren van niet-woningen en één voor de gebruikers van niet-woningen. Niet-woningen zijn niet alleen kantoren, winkels of scholen, maar ook bijvoorbeeld trafo's of onbebouwde grond. We zijn verplicht om sommige niet-woningen, zoals kerken en landbouwgrond, buiten de heffing te houden. Naast deze verplichte vrijstellingen kan een gemeente ervoor kiezen om zelf bepaalde soorten onroerende zaken vrij te stellen van OZB. Onze gemeente is daar terughoudend in vanwege het gelijkheidsbeginsel.

De taxateurs van de gemeente waarderen elk jaar opnieuw alle woningen en niet-woningen in de gemeente. Dat gebeurt op basis van de Wet WOZ. We hebben afgesproken dat we de opbrengst jaarlijks aanpassen met het zogeheten consumenten prijsindexcijfer (CPI). We nemen daarbij het laatst afgeronde jaar. Dit betekent dat we de geraamde opbrengst van de OZB in 2022 hebben verhoogd met 1,3%; het CPI van 2020. Deze verhoging is vastgesteld bij de begroting en heeft dus zeker geen gelijke tred gehouden met de inflatie in 2022.

Rioolheffing
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken. Daarin is de zorgplicht voor opvang en transport van afvalwater en hemelwater geregeld. Ook de beheersing van het grondwaterpeil in de bebouwde kom is een taak van de gemeente. De kosten hiervoor dekken we uit de rioolheffing. De wetgever geeft gemeenten veel eigen ruimte om de rioolheffing vorm te geven. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. Zijn er hogere opbrengsten dan blijft dit gereserveerd voor de gemeentelijke watertaken in de voorziening.

Afvalstoffenheffing
Gemeenten hebben de plicht om zorg te dragen voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Dat staat in de Wet milieubeheer. Deze heffing sturen we naar de gebruikers van de percelen

waar huishoudelijk afval kan ontstaan. We hebben het zogeheten diftarsysteem. Dat betekent dat er verschillende tarieven zijn. In onze gemeente houdt dit in dat elk huishouden een bedrag voor vastrecht betaalt en daarnaast een bedrag voor elke keer dat er een vuilniszak of een container wordt aangeboden. Bij de afvalstoffenheffing streven we op termijn naar 100% kostendekking. In 2022 is de kostendekking uitgekomen op 69%.

Toeristenbelasting
Deze belasting is vrij te besteden. We willen de opbrengst wel zoveel mogelijk gebruiken voor kosten die te maken hebben met recreatie en toeristische voorzieningen. Wij brengen toeristenbelasting in rekening bij de recreatieondernemer. Deze kan de belasting verhalen op de gasten. We hebben een vast tarief per overnachting (verlaagd voor kampeerplaatsen) en twee tarieven voor seizoensplaatsen op campings.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten vraagt de gemeente voor het recht op een graf, voor onderhoud van de begraafplaatsen en voor het begraven zelf. Verder zijn er nog aanvullende diensten. Ook voor de lijkbezorgingsrechten geldt de opbrengstlimiet. Er is echter geen sprake van volledige kostendekkendheid.

Liggelden
Alleen in het haventje van Zuidbroek heffen we liggelden. De exploitatie daarvan is in handen van de beheerder van de haven. De tarieven zijn niet kostendekkend. In de komende periode stellen we een visiedocument op over het gebruik van water als ligplaats, zowel voor toeristen als voor woonboten.

Marktgelden
Marktgelden heffen we voor de locatie aan de Hoofdstraat in Hoogezand; de enige aangewezen markt in onze gemeente. De overige plaatsen zijn standplaatsen (al dan niet tijdelijk), waarvoor legesheffing is geregeld in de legesverordening.

Leges
Onder de naam ‘leges’ heffen we een groot aantal verschillende rechten voor verstrekte diensten. Dit kan gaan om de uitgifte van een paspoort of het sluiten van een huwelijk, maar ook om een omgevingsvergunning voor het bouwen van een woning. Belangrijke voorwaarde voor legesheffing is dat de aanvrager een persoonlijk belang moet hebben bij de dienst. De belastingplicht ontstaat op het moment van aanvragen. De diensten hebben we in de legesverordening in een drietal titels bij elkaar gezet. Zie tabellen bij de leges voor de indeling.

Kostendekking van de heffingen

Kostenverdeelstaat

Voor het berekenen van de kostendekkendheid van de heffingen maken we gebruik van een zogeheten kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij kosten toe aan een heffing:

- Directe lasten;
- Indirecte lasten.

Toerekening directe lasten
Dit zijn de lasten die rechtstreeks te maken hebben met de uitvoering van taken. Ze staan dan ook verantwoord binnen een taakveld.

Toerekening indirecte lasten
Onder de indirecte kosten valt de kwijtschelding, maar ook perceptiekosten (de kosten om de heffing te kunnen verkrijgen). Ook de BTW die de gemeente moet betalen over de directe lasten en over de investeringen valt hieronder. Daarnaast rekenen we overhead toe. In de Financiële Verordening 2021, artikel 12.5 is de methode van de toerekening van overhead verantwoord.

Kostendekkendheid van de rioolheffing

De hogere baten worden veroorzaakt door een toename van het aantal aansluitingen en daarmee het aantal opgelegde aanslagen. De personeelskosten (inclusief overhead) en de btw zijn lager dan begroot, omdat er minder is uitgegeven aan investeringen en aan onderhoud. Per saldo leidt dit tot

een storting in de voorziening van ruim € 700.000 meer dan begroot. Zie ook de toelichting bij hoofdstuk 2.1. Dorpen en Wijken. Dit blijft gereserveerd voor de watertaken.

Onderdeel	Realisatie 2021	Begroot 2022	Begroot 2022 na wijziging	Realisatie 2022
Kosten taakveld 7.2 Riolering *	4.585	4.319	4.310	4.836
Inkomsten taakveld excl. Heffingen	-60	-44	-61	-54
Netto kosten taakveld 7.2 Riolering	**4.526**	**4.275**	**4.248**	**4.782**
Overhead 2018 en 2019 (3% taakveld 0.4, max. € 350.000)				
Overhead m.i.v. 2020 (naar rato directe personeelskosten)	325	444	392	383
Kwijtschelding	5	8	8	7
Perceptiekosten	57	57	57	57
BTW op exploitatie en investeringen	668	821	821	613
Totale kosten	**5.580**	**5.606**	**5.527**	**5.842**
Opbrengst rioolheffingen	**-5.580**	**-5.606**	**-5.606**	**-5.842**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**	**101%**	**100%**
* incl. storting egalisatievoorziening Rioolheffing	975	445	446	1.179

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing

De hogere baten worden veroorzaakt door een toename van het aansluitingen en daarmee het aantal opgelegde aanslagen. De personeelskosten (inclusief overhead) en de btw zijn lager dan begroot, omdat er minder is uitgegeven aan investeringen en onderhoud. Er is een toename van het aantal kwijtscheldingen, waardoor de kosten met € 40.000 zijn gestegen. Per saldo leidt dit tot een storting in de voorziening van € 962.000. Dit blijft gereserveerd voor de afvalinzamelingstaak.

Onderdeel	Realisatie 2021	Begroot 2022	Begroot 2022 na wijziging	Realisatie 2022
Kosten taakveld 7.3 Afval *) **)	6.758	7.453	7.278	7.929
Inkomsten taakveld excl. heffingen *) ***)	-1.438	-1.267	-1.118	-1.555
Netto kosten taakveld 7.3 Afval	**5.320**	**6.186**	**6.160**	**6.375**
Overhead 2018 en 2019 (3% taakveld 0.4, max. € 350.000)				
Overhead m.i.v. 2020 (naar rato directe personeelskosten)	1.327	1.652	1.459	1.526
Kwijtschelding	387	395	395	437
Perceptiekosten	67	67	67	67
BTW op exploitatie en investeringen	801	992	957	947
Totale kosten	**7.901**	**9.292**	**9.037**	**9.351**
Opbrengst afvalstoffenheffingen	**-6.289**	**-6.397**	**-6.397**	**-6.453**
Dekkingspercentage	**80%**	**69%**	**71%**	**69%**
*) incl. storting /onttrekking egalisatievoorziening Afvalstoffenheff.	184	-414	-261	962
**) excl. bedrijfsafval lasten	12	20	20	12
***) excl. bedrijfsafval baten	-18	-20	-20	-20

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid leges

De totale kostendekkendheid van de leges komt in 2022 uit op 93,6%. Ten opzichte van de primitieve begroting is de kostendekking met 28,5% toegenomen. Van de legesverordening komt één van de drie titels uit boven de 100%: die van de omgevingsvergunningen. In 2022 zijn er meer vergunningen verleend dan geraamd. Daarnaast zijn er meer bouwleges binnengekomen uit grote projecten. Bij grote projecten zijn de kosten van de inzet van personeel doorgaans minder hoog dan de leges. Daar staat tegenover dat bij kleine aanvragen deze kosten vaak hoger zijn. Er is sprake van “kruissubsidiering”, grote projecten zijn dan meer dan kostendekkend en kleine projecten zijn niet kostendekkend.

Titel 1 Algemene dienstverlening			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 148.585	€ 99.979	€ 81.435	32,8%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten Nederlandse Identiteitskaart	€ 296.877	€ 96.542	€ 330.980	84,1%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 166.195	€ 64.206	€ 237.386	103,0%
hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de Basis Registratie Personen	€ 17.184	€ 12.153	€ 16.911	57,6%
hoofdstuk	9	Overige publiekszaken Stadsbalie	€ 73.710	€ 14.570	€ 80.020	90,6%
hoofdstuk	10	Gemeentearchief	€ 10.631	€ 7.519	€ 12.259	67,5%
hoofdstuk	12	Leegstandswet	€ 0	€ 0	€ 0	0,0%
hoofdstuk	14	Standplaatsen	€ 29.260	€ 1.482	€ 13.165	42,8%
hoofdstuk	16	Kansspelen	€ 31.261	€ 6.303	€ 20.041	53,4%
hoofdstuk	17	Telecommunicatie	€ 90.389	€ 42.731	€ 160.674	120,7%
hoofdstuk	18	Verkeer en vervoer	€ 4.482	€ 780	€ 2.384	45,3%
hoofdstuk	19	Diversen	€ 32.771	€ 6.607	€ 5.057	12,8%
Kostendekking Titel 1			**€ 901.345**	**€ 352.872**	**€ 960.311**	**76,6%**

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 2.766.067	€ 226.231	€ 3.105.455	103,8%
hoofdstuk	8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 95.517	€ 27.042	€ 124.049	101,2%
Kostendekking Titel 2			**€ 2.861.584**	**€ 253.273**	**€ 3.229.504**	**103,7%**

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Horeca	€ 22.396	€ 4.515	€ 8.695	32,3%
hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	€ 75.120	€ 15.145	€ 7.497	8,3%
hoofdstuk	3	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	0,0%
hoofdstuk	7	Kinderopvang	€ 13.998	€ 2.822	€ 10.434	62,0%
hoofdstuk	8	Diversen	€ 1.166	€ 235	€ 375	26,8%
Kostendekking Titel 3			**€ 112.680**	**€ 22.718**	**€ 27.001**	**19,9%**

Kostendekking totale tarieventabel	**€ 3.875.609**	**€ 628.862**	**€ 4.216.816**	**93,6%**

Recapitulatie titel 1,2 en 3

In onderstaande overzicht is het totaal van de toegerekende kosten, baten en kostendekking per titel te zien.

Totaal	Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 901.345	€ 352.872	€ 960.311	76,6%
Kostendekking Titel 2	€ 2.861.584	€ 253.273	€ 3.229.504	103,7%
Kostendekking Titel 3	€ 112.680	€ 22.718	€ 27.001	19,9%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 3.875.609**	**€ 628.862**	**€ 4.216.816**	**93,6%**

Belastingdruk (woonlasten)

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk vergelijken we de woonlasten (Ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing) van onze gemeente met de omliggende gemeenten. Daarvoor

hebben we gegevens gebruikt van onderzoeksinstituut COELO (verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen). De totale belastingdruk bestaat uit:

- De gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning in de genoemde gemeente;
- Het vastrecht van de afvalstoffenheffing en acht keer (het gemiddelde aanbod in 2022) een lediging van de minicontainer;
- Rioolheffing voor eigenaar van een woning.

Belastingdruk (woonlasten) Midden-Groningen 2022 en omliggende gemeenten (bron COELO)

Gemeente	Ozb	Afval	Riool	Totaal
Tynaarlo	372	171	166	709
Aa en Hunze	361	242	163	766
Stadskanaal	421	222	167	810
Eemsdelta / Loppersum	391	220	249	860
Eemsdelta / Delfzijl	391	268	249	908
Eemsdelta / Appingedam	391	280	249	920
Veendam	461	314	150	925
Oldambt	467	226	236	929
Midden-Groningen	510	231	190	931
Pekela	459	318	185	962
Groningen	562	298	141	1.001
Westerwolde	429	301	285	1.015

bedragen in €

*) De gemeente Eemsdelta heeft voor de herindelingsgemeenten nog verschillende tarieven

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is mogelijk voor huishoudens met een inkomen op het bijstandsniveau en een beperkt vermogen. In september vorig jaar heeft het Rijk besloten om gemeenten de mogelijkheid te geven om de vrijstelling van het vermogen te verruimen. Uw raad heeft in december 2022 besloten dit met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 toe te passen. Dit is vastgelegd in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022. Hierdoor hebben circa 100 huishoudens, die eerst waren afgewezen, alsnog kwijtschelding gekregen.

Kwijtschelding is in onze gemeente mogelijk voor onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Om de inwoners te ontzorgen, verwerken we de kwijtschelding zo veel mogelijk al automatisch in de aanslag. Niet alles kan via geautomatiseerde toetsing. We hebben met het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) afgesproken dat zij de beoordeling van de handmatige aanvragen doen. In 2022 is hiermee gestart. Voordeel van de samenwerking is dat huishoudens maar één aanvraag voor gemeentelijke belastingen en waterschapslasten hoeven te doen. Uit de samenwerking kwam naar voren dat er huishoudens niet eerder in beeld waren, die voor kwijtschelding in aanmerking kwamen. Deze extra huishoudens en de bovengenoemde verruiming van eigen vermogen zorgen voor de hogere kosten.

Kwijtscheldingen	Begroot 2022	Begroot 2022 na wijziging	Realisatie 2022	verschil
Afvalstoffenheffing	395	395	437	42
Rioolheffing	8	8	7	-1
OZB	10	10	10	0
Totaal	**413**	**413**	**454**	**41**

bedragen x € 1.000

3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragaaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van onze gemeente weer. De kadernota "Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vormt het kader waarbinnen wordt gewerkt. Hierna wordt kort toegelicht wanneer iets kan worden gedefinieerd als risico. Verder worden de begrippen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit toegelicht. Daarna wordt ingegaan op risicomanagement, het benodigde en het beschikbare weerstandsvermogen en de daaruit voortvloeiende weerstandscapaciteit. Onze risico's zijn in deze paragraaf weergegeven en toegelicht. Vervolgens wordt gekeken of er voldoende weerstandscapaciteit is om, in het geval een risico zich voordoet, het risico op te vangen. Tot slot is een aantal financiële kengetallen opgenomen die kort worden toegelicht. Deze financiële kengetallen geven inzicht in de financiële conditie van de gemeente.

Risico versus onzekerheden

Of iets gedefinieerd wordt als risico hangt af van een aantal factoren. In onderstaande tabel is het onderscheid weergegeven tussen risico's, (on)zekerheden en aandachtspunten. Er wordt gesproken over een risico als het effect meetbaar maar qua tijd niet meetbaar is.

Risico-kwalificatie

Risico kwalificatie

Omschrijving	Tijd	Effect
Risico	Niet kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Onzekerheid	Kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbar
Zekerheid	Kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Aandachtspunt	Niet kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbaar

Weerstandsvermogen vs weerstandskapitaal

Weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen waarover de gemeente beschikt om niet voorziene financiële tegenvallers te dekken. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves, stille reserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. Bestemmingsreserves en stille reserves worden niet meegerekend in de weerstandscapaciteit. Het is echter wel mogelijk dat uw raad de bestemming van een reserve wijzigt, waardoor deze alsnog kan worden gebruikt om eventuele risico's op te vangen.

De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen is het verschil tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Zie ook de onderstaande figuur.

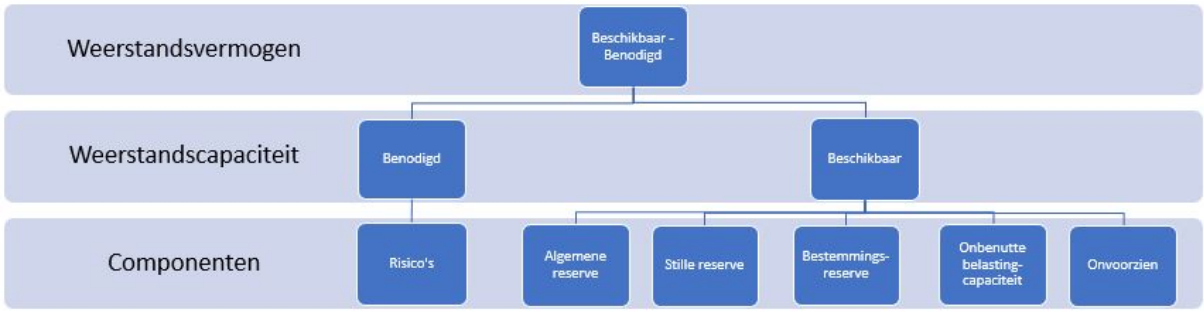

Risicomanagement

Risicomanagement is een doorlopend proces. Twee keer per jaar wordt het risicoprofiel opnieuw bekeken en vastgesteld als onderdeel van de P&C cyclus. Het proces kan in zes hoofdstappen worden onderverdeeld.

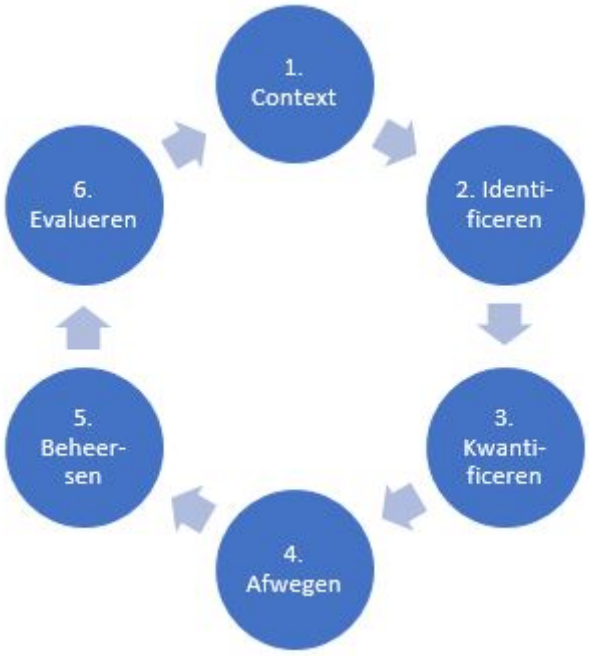

1. **Context:** *waarover gaat het en wat willen we bereiken?*
   De omgeving waarin wij opereren verandert en de organisatie verandert mee. Deze omgeving is van invloed op de risico's die de organisatie loopt. In deze stap wordt gekeken naar interne en externe factoren die van belang zijn voor de risicoanalyse.
2. **Identificeren & Classificeren:** *wat kan ons overkomen?*
   Stap twee is een beeld krijgen van de gebeurtenissen die het behalen van doelen kunnen belemmeren of vertragen. Met behulp van de tabel risicokwalificatie kan worden bepaald of een gebeurtenis een risico, onzekerheid, zekerheid of aandachtspunt is. Het classificeren van de risico's is bedoeld om na te gaan of een risico in onze invloedssfeer ligt. Externe risico's zijn, in tegenstelling tot interne risico's, meestal niet beïnvloedbaar.
3. **Kwantificeren:** *wat zijn onze grootste risico's?*
   Niet alle risico's hebben dezelfde impact op de doelstellingen en dezelfde kans van optreden. Een analyse op de kans op en de gevolgen bij het optreden van een risico, maakt onderdeel uit van de risicodialoog. De totale impact van het risico kun je verminderen door het treffen van beheersmaatregelen. Wat dan resteert, is het restrisico. Als we spreken over de financiële omvang van onze risico's, dan spreken we over het restrisico.

Het kwantificeren van de risico's gebeurt als volgt: het effect/gevolg van een risico maal de kans van optreden. Sommige risico's zijn incidenteel en sommige structureel. Structurele risico's worden in de berekening maal twee gedaan (huidig jaar en opvolgend jaar), aangezien bij structurele risico's er vaak wat meer tijd nodig is om deze risico's af te dekken. De totale som van de restrisico's is gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

4. **Afwegen:** *hoe kunnen we onze risico's beheersen?*
   Er zijn verschillende keuzes voor de omgang met risico's: accepteren, verminderen, vermijden, overdragen en delen.

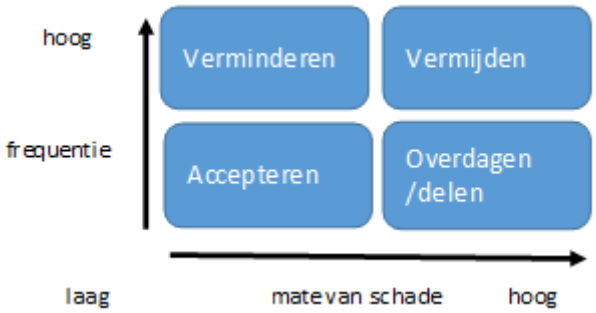

5. **Beheersmaatregelen:** *hoe nemen we de beheersing ter hand?*
   Hierbij worden de beheersmaatregelen bepaald en ingevoerd. De kosten van een maatregel moeten in verhouding staan tot de vermindering van de kans op of de gevolgen van een risico.
6. **Evalueren:** *wat is er veranderd en wat hebben we geleerd?*
   De uitkomsten worden beoordeeld. Op basis van de uitkomsten wordt er bijgestuurd en wordt het risicomanagementproces vervolgt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit het verschil tussen de opbrengst van de heffingen volgens het wettelijk maximaal toegestane tarief verminderd met de opbrengsten van de door de gemeente gehanteerde tarief. Voor de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de kostendekkendheid van Afvalstoffenheffing (ASH) en Rioolheffingen (RIO). Voor de ASH geldt een tarief op basis van 69% kostendekkendheid voor het RIO is dat 100%. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt het percentage redelijk peil voor toelating tot artikel 12 (genoemd in de meicirculaire) vergeleken met de berekening voor onze gemeente. Het redelijk peil komt voor ons uit op 0,24%. In de meicirculaire 2021 is het redelijk peil voor het jaar 2022 vastgesteld op 0,18%. Onze hogere uitkomst geeft aan dat er geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Berekening redelijk peil	
Totaal WOZ-waarde woningen 2021	5.205.244
Totaal WOZ-waarde niet woningen gebruikers 2021	1.100.576
Totaal WOZ-waarde niet woningen eigenaren 2021	1.159.545
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. waarde 2021	20.942
Totaal onderdekking reiniging/afvalstoffen 2022	2.898
Totaal onderdekking riolering 2022	0
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde gecorrigeerd met onderdekking reiniging/afvalstoffen en riool 2021	18.043
Werkelijk gewogen landelijk gemiddelde OZB-percentage van de gecorrigeerde WOZ-waarde 2021	0,24%
Percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2022	0,18%

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit

In de volgende tabel is de berekening gemaakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Onvoorzien wordt niet meegenomen aangezien dit bedrag vaak in het begrotingsjaar wordt aangewend voor niet begrote kosten, niet zijnde risico's.

Weerstandscapaciteit 2022	
Algemene Reserve 1-1-2022	6.819
Mutaties Algemene Reserve	4.762
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien	0
Algemene Reserve 31-12-2022	**11.581**

bedragen x € 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit

In de risicoparagraaf (artikel 11 BBV) worden alleen de restrisico's opgenomen. Het totale risicobedrag € 4.762.300 (zie overzicht risico's). De ratio van het weerstandsvermogen is 2,4. (= beschikbare weerstandscapaciteit/ benodigde weerstandscapaciteit).

Overzicht risico's

Risicotabel 2022

De grootste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht. De risico's zijn beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten zoals hiervoor benoemd.

		Max. risico	S/I	Effect	Kans	Bedrag
1.	IJsbaan	107.000	I	107.000	n.v.t.	107.000
2.	Tolweg	45.000	I	45.000	n.v.t.	45.000
3.	Verlengde Veenlaan	52.000	I	52.000	n.v.t.	52.000
4.	Rengerspark	81.000	I	81.000	n.v.t.	81.000
5.	Stadshart	750.000	I	750.000	n.v.t.	750.000
6.	Graauwedijk Overschild	2.000	I	2.000	n.v.t.	2.000
7.	Drevenhof	62.000	I	62.000	n.v.t.	62.000
8.	Vosholen II dp 1	20.500	I	20.500	n.v.t.	20.500
9.	Vosholen II dp 2	109.500	I	109.500	n.v.t.	109.500
10.	Sociaal Domein Jeugd	800.000	S	1.600.000	75%	1.200.000
11.	Renterisico	500.000	S	1.000.000	25%	250.000
12.	Btw	300.000	S	600.000	25%	150.000
13.	Btw compensatiefonds	930.000	S	1.860.000	25%	465.000
14.	NPG	1.000.000	I	1.000.000	25%	250.000
15.	Aardbevingen/ gaswinning	500.000	I	500.000	25%	125.000
16.	Beroepzaak Onderwijs	400.000	I	400.000	25%	100.000
17.	Effecten gasbesluit	pm	S	pm	50%	pm
18.	Algemene uitkering	500.000	S	1.000.000	25%	250.000
19.	Bomenbestek	132.000	I	132.000	40%	52.800
20.	Cyberrisico's	4.000.000	S	8.000.000	5%	400.000
21.	Privacy overtredingen	810.000	I	810.000	5%	40.500
22.	Invoering omgevingswet	500.000	I	500.000	50%	250.000
	Totaal					**4.762.300**

Hierna worden de in het risico overzicht genoemde risico's nader toegelicht.

1 t/m 9: Grondexploitatie
De risico's zijn ontleend aan de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. De risico's bestaan uit tegenvallende verkoopopbrengsten, onvoorziene stijgingen van de kosten en wijzigingen van de markt. Waar de risico's kunnen worden afgedekt door winstpotentie is het risico op € 0 gesteld. Het totaalbedrag van de risico's grondexploitaties is € 1.229.000.

10. Sociaal Domein / Jeugd
We hebben in 2023 een reële begroting voor jeugdhulp opgesteld. Hierin werken we met nieuwe uitgangspunten. Deze begroting vormt een goede basis voor de komende jaren. Tegelijkertijd hebben we in 2022 extra middelen van het Rijk gekregen naar aanleiding van de uitspraak van de commissie der wijzen. Daarmee is het risico op kostenoverschrijding binnen de begroting voor jeugdhulp van Midden-Groningen aanzienlijk minder groot geworden. Tegelijkertijd is de discussie met het Rijk rondom de bekostiging van jeugdhulp nog niet beslecht. De hervormingsagenda Jeugd moet daar duidelijkheid over bieden. De daarin voorgestelde maatregelen zijn niet voldoende onderbouwd. Daarin zit dan ook het voornaamste risico. Dit risico hebben we voor 2023 geschat op € 800.000,-. Dit bedrag loopt jaarlijks op.

11. Renterisico
Het renterisico ontstaat onder meer bij een toekomstige financieringsbehoefte waarvan de lasten nog niet of deels zijn afgedekt. In het meerjarenperspectief (2023-2026) wordt uitgegaan van het aantrekken van € 25.000.000,- aan financiering. Het risico wordt ingeschat op 0,02% tegen een kans van 25%. Er is bij het bepalen van het risico rekening gehouden met rentestijgingen op de kapitaalmarkt.

12. Btw
De risico's ten aanzien van de btw hebben met name betrekking op de wijze van inrichting van de btw-administratie.

13. Btw-compensatiefonds
De afrekening van het btw-compensatiefonds vindt jaarlijks achteraf plaats.

14 en 15. Aardbevingen/ NPG
Uitgangspunt is dat de kosten als gevolg van aardgaswinning budgettair neutraal zijn. Er is een bedrag opgenomen voor het risico dat dit niet budgettair neutraal is. In de loop van 2023 zal meer duidelijkheid komen over de uiteindelijke financiering. Het risico bij NPG-projecten bestaat uit dat de toegekende NPG-middelen (dit zijn specifieke uitkeringen) niet voldoende blijken om de extra kosten vanwege toekomstige loon- en prijsstijgingen voor de gehele looptijd uit het project te dekken.

16. Beroepszaak onderwijs
Tegen de afrekening 2006-2010 over de kosten van het openbaar primair onderwijs liep een beroepszaak. De Raad van State heeft uitspraak gedaan. Naar aanleiding daarvan zijn vervolgprocedures voor de vijfjaarlijkse afrekening over de periode 2011-2015 en de gebroken periode 2016-2017 gestart. De procedure voor de periode 2011-2015 is inmiddels ingetrokken. Er resteert nog een risico op een vervolgprocedure over de periode 2016-2017. Dit risico is geraamd op € 400.000.

17. Effecten gasbesluit 2030
Het kabinet wil dat de gaswinning in Groningen uiterlijk 2030 is gestopt. Onduidelijk is wat de neveneffecten zijn voor onze gemeente.

18. Algemene uitkering
De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2022. Hierbij is rekening gehouden met de nadelige effecten van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. De invoering van het nieuwe model wordt tijdig geëvalueerd en aan de hand van deze evaluatie wordt besloten over het traject 2026 en verder. Het kabinet heeft een andere financieringssystematiek voor gemeenten aangekondigd. Vooruitlopend daarop heeft het kabinet besloten om de algemene uitkering vanaf 2026 niet langer via de huidige normeringsystematiek (samen de trap op en samen de trap af) te indexeren. Daarmee vervalt de koppeling van de algemene uitkering aan de rijksuitgaven. Het accres wordt vanaf 2026 alleen bijgesteld als gevolg van de jaarlijkse loon en prijsontwikkeling zoals dat door het CPB wordt geraamd. Hierdoor neemt de financiële ruimte vanaf 2026 aanzienlijk af en komen gemeenten vanaf 2026 structureel middelen tekort om hun taken uit te voeren. Gesprekken van VNG met het kabinet over de zekerheid over structurele financiën vanaf 2026 hebben nog niet tot een oplossing geleid. We hopen dat het Rijk spoedig meer duidelijkheid geeft over de mogelijke dekking van onze kosten in 2026. Het Rijk heeft bij de septembercirculaire 2022 een eerste aanzet gedaan door voor alle gemeenten samen € 1 miljard extra beschikbaar te stellen. De aanvullende middelen die wij hiervan ontvangen nemen niet het gehele tekort voor 2026 weg. We gaan ervanuit dat het Rijk en gemeenten tegen die tijd gezamenlijk me een oplossing komen. Mogelijk dat hier in de komende circulaires meer duidelijkheid wordt gegeven door het kabinet. Daarnaast wordt de algemene uitkering berekend op basis van een groot aantal verdeelmaatstaven. Actualisatie en/of vaststelling van de verdeelmaatstaven (plaatselijk en landelijk) gedurende het begrotingsjaar leiden jaarlijks tot herverdeeleffecten.

19. Bomenbestek
In de uitvoering van het bomenbestek is een geschil ontstaan met een gecontracteerde partij over de facturering. Het betreft een incidenteel risico van circa € 132.000 tegen een kans van 40%.

20. Cyberrisico's
We schatten de kans, op basis van de preventieve maatregelen die we hebben genomen, op een hack/ransomware aanval op 5%. De maximale schade wordt ingeschat op € 4 miljoen voor het herstel en opbouw van nieuwe voorzieningen.

21. Privacy overtredingen
Het risicobedrag is gebaseerd op de maximale boete vanuit de Autoriteit Persoonsgegevens. De kans dat dit zich voordoet, is ingeschat op 5%.

22. Invoering omgevingswet
Aan de invoering van de Omgevingswet is een onzekerheid verbonden rondom legesopbrengsten enerzijds en kosten anderzijds. De Omgevingswet treed op 1 januari 2024 in werking, dan moeten in ieder geval in het eerste kwartaal van 2024 nog vergunningaanvragen worden afgehandeld die eind 2023 zijn ingediend. In principe vallen de legesopbrengsten in het jaar waarin de aanvraag omgevingsvergunning is ingediend, waarbij de kosten pas in 2024 worden gemaakt. Hierin zit een financieel risico. Vanaf de invoeringsdatum valt de bouwtechnische toets voor een deel bij de gemeente weg en daarmee de kosten en legesopbrengsten. Daar komt wel een extra kostenpost bij voor het nieuwe systeem rondom de meldingen onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Tevens wordt voor Omgevingsvergunningen milieu voorgesteld om ook leges te heffen.

Inflatie
Stijging van het loon- en prijspeil als gevolg van inflatie. De inflatie is in 2022 met circa 10% tot recordhoogte gestegen en deze werkt door in onze lasten. We hebben vanuit het Rijk compensatie gekregen in de Algemene Uitkering en houden rekening met een verdere compensatie in het voorjaar (meicirculaire). Het risico is dat de kosten boven het niveau van de compensatie uitstijgen. Hierbij doen we bij de jaarrekening 2022 een voorstel voor een inflatiereserve.

Financiële kengetallen

Het doel van het opnemen van onderstaande kengetallen is om uw raad een betere onderbouwing te geven over het oordeel van het structureel en reëel sluitend zijn van de begroting. Hieronder treft u allereerst een definitie aan van de gehanteerde kengetallen:

- De Netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken;
- De Gecorrigeerde netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) laat zien wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast;
- De Solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen;
- De Structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is;
- De Grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten;
- De Belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen

	Jaarverslag 2021	Begroot 2022	Jaarverslag 2022
Netto schuldquote	62,6%	80,2%	45,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	59,3%	77,1%	42,3%
Solvabiliteitsratio	11,3%	8,7%	14,5%
Structurele exploitatieruimte	3,7%	0,6%	6,2%
Grondexploitatie	1,3%	1,8%	0,4%
Belastingcapaciteit	103,6%	102,1%	103,0%

3.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

We hebben een groot gebied aan openbare ruimte in beheer. In deze openbare ruimte vinden allerlei activiteiten plaats zoals wonen, werken, vervoer en recreatie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een groot aantal kapitaalgoederen zoals wegen, rioleringen, civiele kunstwerken, water, openbaar groen en gebouwen. Gemeentelijke programmadoelen kunnen nauwelijks worden gerealiseerd zonder kapitaalgoederen. Zo zijn water, wegen en bruggen onontbeerlijk voor de economische ontwikkeling en leveren straatlantaarns en de inrichting van het openbaar groen een belangrijke bijdrage aan de sociale veiligheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van deze openbare ruimte en de daarin aanwezige kapitaalgoederen.

Vastgoed
Onze vastgoedportefeuille bestaat uit ongeveer 140 objecten. Dit zijn naast het gemeentehuis bijvoorbeeld ook dorpshuizen, gymzalen en huisvesting voor diverse maatschappelijke organisaties. De gebouwen zijn onderverdeeld in deelportefeuilles om per portefeuille specifiek beleid te kunnen vormen. Maatschappelijke activiteiten zijn niet altijd gehuisvest in vastgoed van de gemeente.

Beleid
De vastgoedportefeuille van onze gemeente is zeer divers. Wij willen meer eenheid brengen in de verschillende vormen van ondersteuning aan de accommodaties. De huidige situatie verschilt per dorpshuis, sportaccommodatie en gebruiker. Dit varieert van zelfstandig tot volledig in gemeentelijk beheer. Ook in het (ver)huurbeleid is er sprake van enorme verschillen. We onderzoeken de mogelijkheden van harmonisatie.

Beheer
We zetten in op regievoeren en maken de transitie van uitvoering naar beheer. In 2022 is er vooral aandacht besteed aan de organisatie van beheertaken. De regievoerder, het aanspreekpunt voor de gebruiker is hierin leidend en brengt de gebruiker op de hoogte van alle ontwikkelingen rondom het gebouw.

Inrichting contracten
We richten contracten steeds slimmer in. We geven in een aanbesteding van werk beter aan hoe de aannemer zijn werk moet doen. Hierdoor kunnen we beter onze regierol uitvoeren. We geven beter aan wat het resultaat moet zijn. Tegelijkertijd wordt daardoor een hogere kwaliteit van het uitgevoerde werk behaald.

Gegevensbeheer
Het gegevensbeheer is in 2022 verder geprofessionaliseerd. Dit hebben we gedaan door het Vastgoedbeheersysteem waar nodig aan te vullen. Ook hebben we de Meerjaren Onderhoudsplannen voor onze gebouwen geactualiseerd.

In beweging
Onze vastgoedportefeuille is in beweging. Diverse projecten en programma’s hebben als gevolg dat er door vervangende huisvesting vastgoed vrijvalt en buiten gebruik komt. Het betreft hier voornamelijk schoolgebouwen die door realisatie van multifunctionele accommodaties en kindcentra hun functie verliezen. In 2021 is het traject voor sloop en locatieontwikkeling voor een aantal gebouwen ingezet. Ook in 2023 wordt dit traject verder uitgevoerd.

Verduurzaming
Om het vastgoed toekomstbestendig te maken wordt er in 2023 een verduurzamingsplan uitgewerkt. De verduurzamingsopgave van het gemeentelijk vastgoed is enorm groot. Niet alleen de ambities die staan vermeld in het Plan van Aanpak Duurzame Bedrijfsvoering en de Duurzaamheidsvisie Midden-Groningen, maar ook de verplichtingen die door de landelijke overheid zijn hierin leidend. Voorheen was een gebouw vaak alleen een stapel stenen en een installatie en had het als doel comfort bieden voor de doelstellingen van de gebruiker. Tegenwoordig voorziet een nieuw gebouw daarnaast in de duurzame energiebehoefte van de gebruiker en kunnen er door de extra geleverde energie ook maatschappelijke doelen behaald worden. De routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed stelt een gefaseerde aanpak voor. Sportcentrum de Kalkwijck en de Duurswoldhal zijn de eerste projecten die worden verduurzaamd. Deze plannen worden in 2023 uitgewerkt.

Ambitie

Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen worden toekomstbestendig en efficiënt uitgevoerd en voldoen aan maatschappelijke en wettelijke eisen. Het onderhoud en beheer zijn zodanig dat de kapitaalgoederen kunnen bijdragen aan de programmadoelen: een aantrekkelijke, leefbare en toekomstbestendige leefomgeving voor de samenleving.

Doelstellingen

We streven naar:

- Het in standhouden van een adequaat wegenstelsel en bijbehorende openbare verlichting;
- Een goed beheer van de afvalwaterketen en het oppervlaktewater. Een goed beheer van de kwaliteit en kwantiteit van grond-, hemel- en oppervlaktewater;
- Zodanig onderhoud van civieltechnische kunstwerken dat de veiligheid van de omgeving en gebruikers is gewaarborgd;
- Het zodanig beheren van openbaar groen dat het, als onderdeel van de openbare ruimte, een optimale bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid van de gemeente en aan zijn functie als drager van de ecologie;
- Efficiënt en toekomstbestendig onderhoud van gebouwen, waarbij een veilige en gebruiksvriendelijke inzet van de gemeentelijke gebouwen wordt gewaarborgd;
- Realisatie van een evenwichtige vastgoedportefeuille.

Inzet

Beheer en onderhoud
Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is onderhevig aan stijgende prijzen in de markt. Hierdoor zijn wij niet goed in de gelegenheid om het beheer en onderhoud dusdanig uit te voeren dat er geen achterstanden of kapitaalsvernietiging ontstaat. We werken aan een integrale meerjaren onderhoudsplanning, prioritering, risico gestuurd beheer of gedifferentieerd onderhoud.

Wegen
We beheren en onderhouden ons areaal zodat dit veilig is. In het gebied van de versterkingsopgave zorgen we voor goede afstemming. De wegen die beschadigd raken door droogte brengen we in kaart en we herstellen deze met de hiervoor extra verkregen middelen.

Openbare verlichting
We zijn onze openbare verlichting aan het verjongen en verduurzamen waarbij we energiebesparing weten te realiseren. Hiermee zorgen we voor een vermindering van de CO2.

Riolering en water
We hebben uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleidsplan over het beheer en onderhoud van het riolenstelsel. We werken op het gebied van duurzaam waterbeheer samen met Groninger gemeenten, de gemeenten uit de kop van Drenthe, het waterbedrijf Groningen en de waterschappen Hunze en Aa’s en Noorderzijlvest. In 2022 zijn de voorbereidingen voor de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie gestart en deze zullen in 2023 ter besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Civieltechnische kunstwerken en beschoeiingen
We hebben de kunstwerken geïnspecteerd. Waar nodig hebben we direct maatregelen getroffen.

Openbaar groen
Uw raad heeft in 2022 jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar gesteld vanaf 2023 voor het beheer van de openbare ruimte. Hiervoor is een gedeelte bestemd voor het domein groen. Om deze middelen

daadwerkelijk te verkrijgen is een plan opgesteld. Met deze extra middelen zullen we na besluitvorming van uw raad in 2023 in staat zijn om de ambities van het beleid te volgen.

Speelvoorzieningen
Volgens het in 2019 vastgestelde beleid spelen geven wij uitvoering aan het behouden van veilige speelmogelijkheden voor jong en oud. Dit doen wij door middel van jaarlijkse inspecties en dit koppelen we aan het onderhoud.

Kerncijfers kapitaalgoederen

Kerncijfers kapitaalgoederen

Onderdeel		Eenheid	17-8-2022
Wegen	Open verharding	m2	**1.970.483**
	Halfverharding	m2	**245.529**
	Gesloten verharding	m2	**2.789.882**
	Kunstwerken	st	**189**
	Bermen	m2	**3.390.848**
	Sloten en kanaalwallen	km	**250**
Openbare verlichting	Masten	st	**16.416**
Riolering	Vrijverval riolering	km	**511**
	Persleiding	km	**140**
	Installaties/gemalen	st	**618**
	Kolken	st	**28.000**
	Water	ha	**129**
Groen	Openbaar groen	ha	**907**
Spelen	Speelvoorzieningen	st	**1.065**

Financieel overzicht kapitaalgoederen

In de programmabegroting zijn budgetten voor het onderhoud opgenomen. Het financieel overzicht kapitaalgoederen is exclusief loonkosten, overhead en kapitaallasten (rente- en afschrijvingskosten). In onderstaand overzicht staan de budgetten en de realisatie van 2022, zoals deze zijn opgenomen in de verschillende programma's.

Financieel overzicht onderhoud kapitaalgoederen

Onderdeel	Begroot 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Saldo
Openbare verlichting	700	662	38
Verkeersveiligheid	45	40	5
Wegen, bebording, abri en vri	3.726	3.613	113
Bruggen, tunnels en duikers	564	572	-8
Groen	3.527	3.727	-200
Water, Beschoeiingen en steigers	376	531	-155
Speelplaatsen	39	35	5
Riolering	1.871	1.722	150
Gebouwen	4.068	4.202	-133
Totaal	**14.917**	**15.103**	**-186**

bedragen x € 1.000

3.5 Paragraaf Financiering

Inleiding

Het gevoerde treasurybeleid, de beheersing van de financiële risico's en de ontwikkeling op het gebied van rente en financiering in 2022 is in deze paragraaf vermeld en toegelicht. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat:

- De uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient;
- Aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan;
- Het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2013 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening. Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 23 januari 2018 het "Treasurystatuut 2018 gemeente Midden-Groningen" vastgesteld. In 2023 wordt dit statuut geactualiseerd.

Vermogenspositie

Vermogenspositie langlopende geldleningen

In onderstaande tabel is het verloop van de langlopende vaste geldleningen over het jaar 2022 weergegeven ten opzichte van de begrotingsraming. In de begrotingsraming werd rekening gehouden met het aantrekken van een nieuwe vaste geldlening ter grootte van € 35 miljoen. Deze lening bleek niet nodig te zijn omdat van het Rijk in 2022 onder andere voorschotten tot een totaal van circa € 32 miljoen zijn ontvangen voor de uitvoering van de Batch 1588 (versterking Overschild), NPG Dorps- en wijkplannen en bestuursakkoord aardgaswinning.

Verloop langlopende vaste geldleningen

	1-1-2022	Opname	Aflossing	31-12-2022
Begroting	133.473	35.000	9.514	158.959
Werkelijk	133.473	0	9.514	123.959
	0	-35.000	0	-35.000

bedragen x € 1.000

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (onder andere rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen. We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen één-op-één relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van de inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. In de financieringsovereenkomst met de BNG is een kredietlimiet van € 10 miljoen overeengekomen. Tevens hebben wij een intra-daglimiet van € 10 miljoen. Totaal kunnen we dus tot € 20 miljoen rood staan in rekening-courant tegen een gunstig rentepercentage. Door het opstellen en tussentijds actualiseren van een meerjarige prognose van de liquiditeit, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjarige investeringsplanning), proberen we liquiditeitenrisico's zoveel mogelijk te beperken. De prognose is opgesteld met daarin de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. In 2022 is de prognose geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Eén en ander is echter mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele organisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

De rente op de geld- en kapitaalmarkt is in 2022 onder druk komen te staan vanwege de hoge inflatie. De Europese Centrale Bank heeft in 2022 vier keer de rente verhoogd, voor het laatst in december met 0,5% waardoor de rente die de banken aan de ECB betalen in 2022 op 2,5% is komen te staan en de depositorente op 2%. Deze verhoging is van invloed op de geld- en kapitaalmarkt. De Nederlandse Bank verwacht tot aan de zomer 2023 een verdere rentestijging die zich daarna mogelijk zal stabiliseren.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasury-beleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitenrisico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2022 is het begrotingstotaal(lasten) geraamd op € 246 miljoen. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt € 20,9 miljoen (8,5% x € 246 miljoen). Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt. Omdat de rente op de kapitaalmarkt voor leningen langer dan één jaar, doch korter dan één jaar en drie maanden vrijwel gelijk is gebleven aan een lening korter dan één jaar is geen kasgeldlening aangetrokken.

	Kwartaal 1 2022	Kwartaal 2 2022	Kwartaal 3 2022	Kwartaal 4 2022
1 Omvang vlottende schuld	4.779.446	1.476.746	2.041.267	846.724
2 Omvang vlottende middelen	32.269.523	11.943.741	23.218.455	34.298.285
3 Netto vlottende schuld (1 - 2)	**-27.490.077**	**-10.466.995**	**-21.177.188**	**-33.451.561**
Omvang kasgeldlimiet				
3 Omvang begroting	246.592.849	246.592.849	246.592.849	246.592.849
4 Bij ministeriële vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
5 Kasgeldlimiet (max toegestaan)	**20.960.392**	**20.960.392**	**20.960.392**	**20.960.392**
Toets (5 - 3)	**48.450.469**	**31.427.387**	**42.137.580**	**54.411.953**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	Ruimte	Ruimte	Ruimte	Ruimte

Renterisico en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus. Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen;
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is;
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt. Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar. Voor wat betreft de ontwikkeling van het renterisico in de jaren 2023-2026 is onderstaand overzicht opgenomen. In al de jaren wordt aan de norm voldaan.

Renterisico meerjarig

Renterisico per 1 januari	Saldo leningen >_1 jaar	Rentenorm 20%	Begrotings-totaal	Rentenorm 20%	Ruimte
2023	€ 123.959	€ 24.792	€ 252.246	€ 50.449	€ 25.657
2024	€ 113.738	€ 22.748	€ 251.696	€ 50.339	€ 27.592
2025	€ 115.064	€ 23.013	€ 252.099	€ 50.420	€ 27.407
2026	€ 123.992	€ 24.798	€ 252.014	€ 50.403	€ 25.604

bedragen x € 1.000

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen. Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak. Het kredietrisico bij de verstrekte leningen aan woningbouwcorporaties en de ons verstrekte stimuleringsleningen woningbouw door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) is zeer gering. Dat komt omdat we voor de

woningbouwleningen zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) dan wel de Nationale Hypotheek Garantie van toepassing is.

Renterisico-norm	Begroting	Rekening
1 Renteherzieningen op vaste schuld (og)	0	0
2 Renteherzieningen op vaste schuld (ug)	0	0
3 Netto renteherziening op vast schuld (1a - 1b)	**0**	**0**
4 Aflossingen	**9.513.566**	**9.513.566**
Renterisico-norm		
5 Begrotingstotaal	246.592.849	296.712.919
6 Het bij ministeriële vastgesteld percentage	20%	20%
7 Renterisico-norm	**49.318.570**	**59.342.584**
Toets (7 - 3 - 4)	**39.805.004**	**49.829.018**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	Ruimte	Ruimte

ug = uitgeleende gelden

og = opgenomen gelden

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)
Met de wet HOF zijn de Europese afspraken van het stabiliteits- en groeipact en het al bestaande Nederlandse budgettaire beleid vanaf 1 januari 2014 wettelijk verankerd. De Wet Hof bepaalt onder meer dat Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen een gelijkwaardige inspanning leveren bij het op orde brengen van de overheidsfinanciën. Daarmee worden de tekorten van gemeenten of provincies door de Europese Commissie meegeteld bij de berekening van het begrotingstekort, dat volgens de EU-regels niet meer dan drie procent mag bedragen.

EMU-saldo
De berekening van het EMU-saldo is in de uiteenzetting van de financiële positie (paragraaf 4.6) opgenomen.

Gewaarborgde geldleningen

Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is zeer gering, doordat de -corporaties zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW staat garant voor de leningen. Het totaal van de gewaarborgde leningen is als volgt:

	31-12-2022	1-1-2022
Totaal gewaarborgde geldleningen	1.821.399	1.457.054
Waarvan door de gemeente gewaarborgd	188.373	166.024

bedragen x € 1.000

Specificatie gewaarborgde geldleningen

Onderstaand is het totaal van de gewaarborgde leningen en garantstellingen gespecificeerd.

Borgstelling door:	Geldgever:	Betreft:	Oorspronkelijk bedrag	1-1-2022	Opnames	Aflossingen	31-12-2022	% garantstelling gemeente	€ garantstelling gemeente
Gem. Midden-Groningen		St. Dr. Aletta Jacobs College							
	Staat der Nederlanden	Herfinanciering 2012	16.150	11.305		538	10.767	100%	10.767
	Staat der Nederlanden	Nieuwbouw Laan v.d. Sport 6 - Lening 1	750	182		91	91	100%	91
	Staat der Nederlanden	Nieuwbouw Laan v.d. Sport 6 - Lening 2	602	562		20	542	100%	542
Gem. Midden-Groningen	BNG-BANK	Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold	1.775	1.775			1.775	100%	1.775
Gem. Midden-Groningen	Gem. Midden-Groningen	N.V. Groninger Monumentenfonds - Historische scheepswerf te Sappemeer	200	200			200	100%	200
SVN	Diverse geldgevers	Stimuleringsleningen - diverse personen	1.832	614	928	85	1.457	0%	0
SVN / Gem. Midden-Groningen	Diverse geldgevers	Startersleningen - diverse personen	3.816	2.228	699	340	2.587	0%	0
St. Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Diverse geldgevers	Woonstichting Groninger Huis	99.046	98.477		1.936	96.541	69,6%	3.315
	Diverse geldgevers	St. Lefier	274.130	181.741	63.006		244.747	14,4%	14.276
	Ned. Waterschapsbank	St. Vestia	22.390	0	22.390		22.390	0,01%	3.000
	Diverse geldgevers	Woonzorg Nederland	254.259	5.826	246.140		251.966	1%	2.366
	Nederlandse Waterschapsbank NV	Stichting Acantus	48.336	14.144	34.192		48.336	0,01%	41
St. Waarborgfonds Eigen Woningen (Nationale Hypotheek Garantie)	Diverse geldgevers	Diverse personen tot 2011	Niet bekend	304.000			304.000	50%	152.000
	Diverse geldgevers	Diverse personen vanaf 2011	Niet bekend	836.000			836.000	0%	0

bedragen x € 1.000

Rentetoerekening

In de programmabegroting 2022 is uitgegaan van een interne rente van 1,0%. Op basis van realisatie is de interne rente berekend op 0,94%; een afwijking van 0,06%. De omslagrente mag maximaal 0,5% afwijken ten opzichte van de begrotingsraming. De rentelasten worden toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen. Het verschil tussen de betaalde en ontvangen rente en de interne doorberekende rente wordt bij de algemene dekkingsmiddelen verantwoord. Het renteresultaat op het taakveld treasury bedraagt € 113.000 voordelig echter wel € 9.000 minder dan in de begroting geraamd. Het nadeel is een gevolg van hogere rente kort geld, lagere rentebaten verstrekte SVN-leningen en niet geraamde rentebaten schatkistbankieren. In onderstaande tabel "renteschema" is de rentetoerekening voor 2022 opgenomen.

Renteschema Rente Omslag Percentage			
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+		2.101.011
Externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-		3.730
Saldo rentelasten en rentebaten			2.097.281
Doorbelaste rente naar de grondexploitatie o.b.v. 1,5 %	-/-	145.482	
Doorbelaste rente (afwijkende %) naar wonen en bouwen	-/-	26.555	
Doorbelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	-/-	0	
Rentebaat van doorverstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden	+/+	n.v.t.	172.037
			1.925.244
Rente over eigen vermogen	+/+	n.v.t.	
Rente over voorzieningen	+/+	n.v.t.	n.v.t.
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	Last		1.925.244
De aan taakvelden toegerekende rente (omslagrente 1,0%)	Bate		2.038.238
Renteresultaat op het taakveld treasury (Bate > Last)			112.994
			(voordeel)

Gegevens van toepasing op de ROP-berekening:		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente o.b.v. het ROP		1.925.244
Vaste activa boekwaarde 31-12-2021		203.823.511
ROP 2022 - nacalculatie percentage *	%	0,9
ROP 2022 - begroting	%	1,0

* Toelichting:

Omdat de afwijking tussen het ROP 2022 - begroting en het percentage op basis van de de nacalcutaltie 0,1 % is, heeft er geen herberekening van de rente plaatsgevonden.
De BBV norm is een afwijking van maximaal 0,5%.
Na de actualisatie van de kapitaallasten 2022 bedroeg het geraamde batig saldo: € 122.428.
Vergeleken met het werkelijk saldo is dat een nadelige afwijking van € 9.434.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden.

Dit betekent dat overtollige gelden niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden weggezet. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist bij het Rijk. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld. Per 1 juli 2021 is de verplichte drempel voor gemeenten verhoogd van 0,75% naar 2,00% van de begrotingsomvang. Voor gemeenten geldt een doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal. Voor ons houdt dit in dat er € 4,93 miljoen (2,00% x 246 miljoen) in de gemeentekas mag blijven voordat tot schatkistbankieren moet worden overgegaan. Over het dagelijkse saldo wordt in principe de daggeldrente (Eonia) vergoed, mits deze positief is.

Schatkistbankieren op dagbasis					
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**4932**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**604**	**528**	**765**	**695**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	4.328	4.404	4.167	4.237
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	246.593			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	246.593			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	4932			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	54.352	48.024	70.386	63.905
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	604	528	765	695

3.6 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding verbonden partijen

In deze paragraaf zijn onze verbonden partijen opgenomen. De regels van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) vereisen dat er inzicht is in welke verbonden partijen we hebben en wat ons bestuurlijk en financieel belang is in de verbonden partij. Het BBV schrijft ook voor dat er een beleidskader aanwezig moet zijn ten aanzien van verbonden partijen. Het BBV definieert een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. De verbonden partij moet een zelfstandige organisatie zijn. Financieel belang en bestuurlijk belang omschrijft het BBV als volgt:

- Financieel belang: “Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

- Bestuurlijk belang: “Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Ontbreekt één van de belangen, dan kan er nog sprake zijn van alleen een financieel belang of alleen een bestuurlijk belang. Er is dan geen sprake van een verbonden partij. In de notitie verbonden partijen 2016 gaf de commissie BBV aan, dat indien er niet strikt sprake is van een financieel belang, maar er wel structurele bekostiging is van een organisatie en er tevens een bestuurlijk belang is, dat deze organisaties ook als verbonden partijen opgenomen moeten worden.

Verbonden partijen

In de tabel ‘Verbonden partijen gemeente Midden-Groningen’ is een overzicht te vinden van de verbonden partijen. Deze lijst is onderverdeeld naar rechtsvorm zoals voorgeschreven door het BBV. De belangrijkste risico’s die spelen bij de verbonden partijen zijn als volgt:

- Voor de verbonden partij de Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold zijn er aanzienlijke risico’s, omdat we garant staan voor € 1,8 miljoen.

Hierna volgt een lijst met verbonden partijen van de gemeente Midden-Groningen:
GR = Gemeenschappelijke regeling
NV = Naamloze vennootschap
BV = Besloten vennootschap
OL = Openbaar lichaam

Nr.	Naam	Rechtsvorm
1	Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen (SOZOG)	GR
2	Veiligheidsregio	GR
3	Omgevingsdienst Groningen	GR
4	Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	GR
5	Werkvoorzieningsschap WeDeKa bedrijven	GR
6	Publiek Vervoer Groningen Drenthe	GR
7	Openbaar Lichaam Eems Dollard Regio	OL
8	Bank Nederlandse Gemeenten	NV
9	NV Waterbedrijf Groningen	NV
10	Enexis Holding	NV
11	Publiek Belang Elektriciteitsproductie	BV
12	CSV Amsterdam	BV
13	Ontwikkelingsmaatschappij de Gouden Driehoek	BV
14	Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold	Stichting
15	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging
16	Vereniging Groninger Gemeenten (VGG)	Vereniging
17	Regio Groningen-Assen 2030	Convenant*

** Formeel gezien is Regiovisie Groningen-Assen 2030 geen verbonden partij. Gezien er geen rechtsvorm (publiek of privaat) is, kan Regiovisie Groningen-Assen niet gezien worden als verbonden partij. Gezien de financiële belangen en het bestuurlijk belang is deze partij toch opgenomen in deze paragraaf.*

Informatie per verbonden partijen

Naast het overzicht van de verbonden partijen eist het BBV ook dat er per verbonden partij bepaalde informatie wordt opgenomen om meer inzicht en grip te krijgen op de verbonden partijen. Hieronder is per verbonden partij de vereiste informatie opgenomen voor zover deze informatie beschikbaar is. NB = niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke regelingen

Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen - Stadskanaal
Openbaar belang		Het SOZOG heeft als taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in algemeen bestuur.
	Specificering	P. Nieland-Kampen (31-12-2022)
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Kosten verdeling op basis van inwoneraantal (Bron CBS). Kostenstijging / indexering van 1,5 procent per jaar.
	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 10.719 (o.b.v. inwoneraantal en totale begrote bijdrage deelnemende gemeenten)
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 10.719 (o.b.v. inwoneraantal en totale begrote bijdrage deelnemende gemeenten)
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 0
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 0
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 0
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 0
Resultaat	werkelijke omvang 2022	-€ 272
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiele positie van de gemeente.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen - Groningen
Openbaar belang		Samen werken aan veiligheid in Groningen.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	A. Hoogendoorn
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 4.220.498
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 4.220.498
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	-€ 3.361.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 34.748.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2022	NB
Risico's		De risico’s voor uitvoering van de veiligheidsregio-taken worden conform vastgesteld beleid

		gemonitord in het kader van de P&C-cyclus. In de kaderbrief 2024-2027 is benoemd dat de nieuwbouw op zijn vroegst rond 2028 in de exploitatie zal komen. Vanaf dat moment dient in de begroting rekening gehouden te worden met de reële kosten van een hedendaagse (brandweer) organisatie, die significant hoger zijn dan de huidige kosten. Verder zijn door de wereldwijde gevolgen van de oorlog in Oekraïne en energiecrisis grote problemen ontstaan in de beschikbaarheid van grondstoffen en energie. Er is schaarste in halffabricaten en in productiecapaciteit. Dit zorgt voor enorme prijsstijgingen en veel langere (tot niet af te geven) levertijden. De (financiële) consequenties van de prijsstijgingen voor VRG op langere termijn zijn nog niet te overzien. Dit geldt tevens voor landelijke en regionale ontwikkelingen die zijn omkleed met grote (financiële) onzekerheden. Niet alle risico's zijn op dit moment te kwantificeren. Ultimo 2021 bedraagt de algemene reserve naar schatting - € 7,2 miljoen.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen - Veendam
Openbaar belang		Vergunningverlening en handhaving op basis van WABO, WRO, enWM Woningwet.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in algemeen bestuur.
	Specificering	E. Drenth
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 3.595.232
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 3.595.232
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 702.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 3.892.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2022	NB
Risico's		In de begroting 2023 heeft de ODG in haar risicoanalyse de risico's benoemd en gekwantificeerd. De totale omvang van de gekwalificeerde risico's zijn € 300.000. Deze kunnen deels worden opgevangen door de begrote beschikbare weerstandscapaciteit van € 242.000. Tot deze risico's (€ 150.000,-) behoort ook de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Dit risico komt te vervallen, omdat de gemeente de bouwtaken in eigen huis gaat uitvoeren. Hierdoor kan de gemeente beter sturen op de gevolgen van de invoering van deze wet. Gelet op dit aspect kan worden gesteld dat de weerstandscapaciteit voldoende is.
Ontwikkelingen		Het college heeft op 31 oktober 2022 besloten om de VTH-taken bouw in eigen huis te halen. Op basis hiervan heeft het Algemeen Bestuur van de ODG besloten om helemaal geen VTH-taken bouw meer aan te bieden in het pakket. Met ingang van 1 juli 2023 is de knip in het takenpakket gerealiseerd. De afhandeling van de bijdrage wordt dan ook nader vorm gegeven, zodra in beeld is wat de totale financiële consequenties zijn. Daarnaast is een aanbesteding voor een nieuw zaaksysteem in voorbereiding. Ten slotte speelt de krapte op de arbeidsmarkt een rol bij de uitvoering van werkzaamheden door de ODG. Door meer risicogestuurd te werken wordt gestreefd om dit te ondervangen.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen – Groningen
Openbaar belang		Namens de 10 Groninger gemeenten worden taken uitgevoerd op het gebied van collectieve preventie en publieke gezondheid voor alle inwoners van de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	Evert Offereins
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.

	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 1.739.000 (PG&Z) en € 386.953 (RIGG)
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 1.739.000 (PG&Z) en € 386.953 (RIGG)
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 3.290.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 37.975.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2022	NB
Risico's		De tekorten in de GR PG&Z worden in principe naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke Regeling Wedeka Bedrijven - Stadskanaal
Openbaar belang		Sociale Werkvoorzieningsbedrijf van voormalige gemeente Menterwolde.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	DB Evert Offereins en AB Evert Offereins
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 560.546
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 560.546
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 3.756.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 11.906.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2022	NB
Risico's		Wedeka heeft met ingang van 2022 een nieuwe koers ingezet, door zich door te ontwikkelen tot een leerwerkbedrijf en door nieuwe taken te gaan uitvoeren. Deze ombouw zou structureel een positief financieel gevolg moeten hebben voor de deelnemende gemeenten, wat concreet inhoudt dat de tekorten minder hard zullen oplopen.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Openbaar belang		Uitvoeren contractmanagement en ontwikkeling en innovatie van publiek vervoer in Groningen en Drenthe.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Geen zitting in bestuur.
	Specificering	Perceel Oost-Groningen wordt in bestuur vertegenwoordigd door wethouder Kupers van de gemeente Pekela.

Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie.
	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 57.143
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 57.143
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 165.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 231.000
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2022	€ 191.000
	werkelijke omvang per 31-12-2022	€ 403.000
Resultaat	werkelijke omvang 2022	€ 66.000
Risico's		Op grond van de meerjarenbegroting van GR Publiek Vervoer verwachten wij in de komende jaren geen tekorten.

Openbaar lichaam

Rechtsvorm, naam en plaats		Openbaar Lichaam Eems Dollard Regio – Bad Nieuweschans
Openbaar belang		De regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers bevorderen, stimuleren, ondersteunen en coördineren op groot aantal gebieden.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Lid van het algemeen bestuur.
	Specificering	Wethouders Hoesen-Spithorst en Drenth zitten in het AB (EDR – raad).
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 6.758
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 6.758
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

BV & NV

Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Bank Nederlandse Gemeenten – Den Haag
Openbaar belang		BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	89.973 aandelen.
	werkelijke omvang per 31-12-2021	89.973 aandelen.
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 5.062.000.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 143.995.000.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Waterbedrijf Groningen - Groningen
Openbaar belang		Dat er 24/7 goed en betrouwbaar water uit de kraan komt.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	P. Nieland-Kampen (31-12-2022)
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	27 aandelen.
	werkelijke omvang per 31-12-2021	27 aandelen.
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 88.874.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 177.007.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Enexis Holding - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over elektriciteit en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven en het kunnen aansluiten van duurzame opgewekte energie op het elektriciteitsnet.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	E. Drenth
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	142.116 aandelen
	werkelijke omvang per 31-12-2021	142.116 aandelen
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 4.241.000.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 5.154.000.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. Publiek Belang Elektriciteitsproductie - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		PBE is belast met het afwikkelen van zaken die uit de verkoop Essent voortkomen: borging publiek belang kerncentrale Borssele.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	E. Drenth
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen. Zie N.V. Enexis Holding.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	-
	werkelijke omvang per 31-12-2021	-
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 1.535.187
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 6.925
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. CSV Amsterdam - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		CSV Amsterdam is belast met het afwikkelen van zaken die uit de verkoop Essent voortkomen: eventuele schade- en garantieclaimprocedures te voeren.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen. Zie N.V. Enexis Holding.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	-
	werkelijke omvang per 31-12-2021	-
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 312.379
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 22.664
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.
Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. Ontwikkelingsmaatschappij de Gouden Driehoek - Zuidbroek
Openbaar belang		Ontwikkeling bedrijventerrein.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	NB
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	40 aandelen.
	werkelijke omvang per 31-12-2021	40 aandelen.
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 1.400.361
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 1.455.532
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 239.904
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 556.993
Resultaat	werkelijke omvang 2021	€ 355.171
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Verenigingen

Rechtsvorm, naam en plaats		Vereniging Nederlandse Gemeenten – Den Haag
Openbaar belang		Haar leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurstaken. Tevens afspraken maken met andere overheden over arbeidsvoorwaardenbeleid en arbeidsvoorwaardenovereenkomsten aangaan met werknemersorganisaties.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Dagelijks bestuur en algemeen bestuur worden gekozen door de aangesloten gemeenten.
	Specificering	Gemeenten hebben geen directe zitting in algemeen bestuur of dagelijks bestuur.
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de vereniging
	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 90.240
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 90.240
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 63.912.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 79.894.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		Vereniging Groninger Gemeenten – Ten Boer
Openbaar belang		Haar leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur (Algemene Leden Vergadering).
	Specificering	E. Drenth
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de vereniging
	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 41.153
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 41.153
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Stichtingen

Rechtsvorm, naam en plaats		Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold - Steendam
Openbaar belang		Het stimuleren van de vrijetijdseconomie door het mogelijk maken van de initiele aanleg, het exploiteren en onderhouden van een golfbaan te Steendam.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Het realiseren en borgen van het openbaar belang.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Garantstelling voor lening van de stichting bij de BNG.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 1.775.000
	werkelijke omvang per 31-12-2021	€ 1.775.000
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	NB
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		In augustus 2017 is een vaststellingsovereenkomst getekend waarbij alle gronden onder de golfbaan in handen zijn gekomen van de gemeente. Op 22 december 2022 heeft het college besloten om drie bestuursleden te benoemen. De gemeente staat nog steeds garant voor de lening die de stichting heeft afgesloten bij de BNG; deze lening is in mei 2019 verlengd voor een bedrag van € 1.775.000. Het financieel risico voor de gemeente Midden-Groningen voor het garant staan voor de geldlening is nihil, indien alle gronden voor agrarische doeleinden verkocht kunnen worden. Bij eventuele verkoop kan de lening volledig worden afbetaald en is het zelfs mogelijk dat er een voordeel uit voort kan vloeien.

Overig

Rechtsvorm, naam en plaats		Vrijwillige samenwerking Regio Groningen-Assen 2030 – Groningen
Openbaar belang		De regio Groningen-Assen kent drie speerpunten: het economisch kerngebied verder ontwikkelen, de interne samenhang verbeteren onder meer door een verbeterde bereikbaarheid (met o.a. P&R's en fietsroutes Plus) en de kwaliteit van stad en land behouden en versterken
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks bestuur en stuurgroep. In de stuurgroep zitten ook de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Westerkwartier, Assen, Noordenveld en Tynaarlo.
	Specificering	E. Drenth
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage.
	werkelijke omvang per 01-01-2021	Bijdrage vastgesteld tot en met 2025 (vaste jaarlijkse bijdrage).Bijdrage voor Midden-Groningen is € 416.402.
	werkelijke omvang per 31-12-2021	Bijdrage vastgesteld tot en met 2025 (vaste jaarlijkse bijdrage).Bijdrage voor Midden-Groningen is € 416.402.
Eigen vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 4.726.459
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Vreemd vermogen	werkelijke omvang per 01-01-2021	€ 4.870.818
	werkelijke omvang per 31-12-2021	NB
Resultaat	werkelijke omvang 2021	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Ontwikkelingen		Inleiding: de gemeente Groningen is één van deze zes gebieden in Nederland waar de woningkrapte het grootst is en het woningtekort versneld wordt aangepakt. Daarvoor heeft zij in januari 2019 een Woondeal gesloten met de minister van Binnenlandse Zaken (BZK). Deze Woondeal is verder uitgewerkt in de Verstedelijkingsagenda voor het hele grondgebied van Regio Groningen-Assen (RGA). Deze sluit aan op de rijksopgave voor de woningbouwen en is medio 2022 met het rijk besproken. In de rijksronde om afspraken te maken met regio's in het land is de RGA medio 2022 aangewezen als NOVEX gebied. Dit staat voor Nationale Omgevingsvisie Extra. In deze gebieden werken rijk en regio samen aan diverse opgaven. Er zijn inmiddels zestien gebieden in Nederland aangewezen. De Verstedelijkingsagenda wordt nu de Investeringsagenda van de RGA voor het NOVEX gebied. Hierbij vormt de woningopgave het vliegwiel voor ook de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt, voor bedrijventerreinen en de mobiliteitsopgaven voor verkeer en vervoer binnen en buiten de regio. Daarmee verbindt de regio zich met het Rijk en maakt mogelijk kans op Brussels geld. Tot 2040 moeten in de stad én in de omliggende regio minimaal 35.000 woningen gebouwd worden. In november 2019 is in het Bestuurlijk Overleg tussen Rijk en RGA besloten dat: • De Investeringsagenda wordt gemaakt voor het hele gebied van de RGA, met waar nodig oog voor werklocaties daarbuiten. Ook worden de gevolgen voor de krimpregio's betrokken. • Er gezamenlijk als overheden (gemeenten, provincies en rijk) aan de Investeringsagenda wordt gewerkt. • De strategie wordt opgesteld voor de periode 2020 –2040. • De strategie onderzoekt effecten van verstedelijking op het hele domein van de fysieke leefomgeving, met focus daarbinnen op de relaties tussen mobiliteit, werken, ruimtelijke kwaliteit, groen, leefbaarheid, etc. Midden-Groningen heeft aan de uitwerking van de strategie actief meegewerkt om via die strategie de kansen te vergroten om onze vastgestelde beleidsdoelstellingen op het terrein van wonen te verwezenlijken. Daarnaast kan de verstedelijkingsopgave er ook toe leiden dat er voor werk/bedrijventerreinen en mobiliteit een positieve impulsen ontstaan.

``

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft een visie op het grondbeleid en inzicht in de realisatie van de bestuurlijke doelstellingen. Het gemeentelijk grondbeleid is in 2019 herschreven in een nieuwe Nota Duurzaam Grondbeleid 2019-2024. De basis voor het nieuwe grondbeleid vormt de Woonvisie van de gemeente die begin 2019 door uw raad is vastgesteld. Volgens deze visie is er een grote diversiteit aan woonvormen en zijn ingrepen in de fysieke leefomgeving nodig om de woonkwaliteit te verbeteren. De Nota Duurzaam Grondbeleid 2019-2024 geeft het mandaat weer van het college en geeft richting aan de wijze waarop ruimtelijk beleid geëffectueerd kan worden. Het grondbeleid gaat over de wijze waarop wij onze doelstellingen wil bereiken op het gebied van de inrichting van de fysieke leefomgeving, wonen, infrastructuur, economie, zorg, energie en milieu. Dit doen we ook door gronden te (laten) exploiteren en bouwgronden te produceren.

Herziening grondexploitaties

Alle lopende grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) worden met de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) jaarlijks herzien. Er zijn twee uitkomsten mogelijk. Als de exploitatie zich volgens verwachting gedraagt, dan volstaat het om de gepleegde uitgaven en ontvangen inkomsten (boekwaarde) te verwerken, de begroting te indexeren en vervolgens de exploitatie vast te stellen. Als blijkt dat de ontwikkelingen structureel gaan afwijken van de voorgenomen plannen in grondexploitaties dan moet het programma, de uitvoering of het prijsniveau aangepast worden aan de feitelijke omstandigheden binnen de kaders van het vastgestelde bestemmingsplan. In dat geval wordt u expliciet verzocht om instemming te geven aan de gewijzigde grondexploitatie bij het vaststellen van de MPG.

Winst en verlies

Het beheersen van de financiën rondom grondexploitaties is geregeld in het BBV. Volgens deze voorschriften moet een verlies worden voorzien als deze wordt verwacht en de winst worden genomen als dit is gerealiseerd op basis van de voortgang van de grondexploitatie. Het saldo van verliezen en winsten op basis van de MPG 2023 ten opzichte van de MPG 2022 is € 1,6 miljoen negatief. Dit bestaat uit € 1,1 miljoen aan lagere winstnemingen doordat een aantal verwachte grondverkopen plaatsvinden in 2023 en € 0,5 miljoen aan hogere stortingen in de verliesvoorzieningen vanwege de toegepaste inflatiecorrectie van 15%.

Grondexploitaties

Gebruikte rekenparameters grondexploitaties
Voor de gehele looptijd van een grondexploitatie worden jaarlijks de kosten en opbrengsten in iedere jaarschijf gecorrigeerd met de inflatie. De te betalen rente wordt ook jaarlijks geactualiseerd op basis van de geldende wetgeving in het BBV. De waarde aan het einde van de

looptijd wordt teruggerekend naar vandaag. Daardoor worden exploitaties met verschillende looptijden onderling goed vergelijkbaar.

De parameters waarmee gerekend is in de MPG 2023 zijn:

1. Prijspeilcorrectie naar 1-1-2023 15%;
2. Kostenstijging 2,6 % voor 2023 en 2,0% voor de daaropvolgende jaren;
3. Grondprijspeilcorrectie van 0%;
4. Opbrengstenstijging 0% per jaar;
5. Rekenrente 1,5% per jaar;
6. Discontovoet (terugrekenen naar de waarde van heden ofwel contante waarde) 2% per jaar bij grondexploitaties met een tekort, bij grondexploitaties met winst wordt teruggerekend met 1,5%, gelijk aan de rekenrente.

Om de kostenstijging over 2021 en 2022 op te vangen en in ieder geval op het niveau van de inflatie te blijven is een prijspeilcorrectie doorgevoerd in de grondexploitaties van 15%. Deze correctie is op basis van de grond-, weg en waterbouw (GWW) index over de periode oktober 2021- oktober 2022 van 14,9%. Op de lange termijn voorziet de Europese Centrale Bank (ECB) nog steeds een inflatie van 2%. Deze wordt gehanteerd in de grondexploitaties voor de jaren 2024 en verder. Voor 2023 is de kostenstijging nog 2,6% op basis van de macro economische verkenning van de ECB.

Voor de grondprijspeilcorrectie naar 1-1-2023 is 0,0% aangehouden vanwege de hoge inflatie en een onvoorspelbare markt.

In de grondprijzenbrief is uiteengezet dat de woningprijzen in de gemeente met 12% zijn gestegen. Ook de bouwkosten zijn gestegen, maar met gemiddeld 5,2%. De ruimte voor de grondprijs neemt hiermee met 6,5% toe. Als we de grondprijzen niet of weinig verhogen, dan worden de huizen niet goedkoper, maar neemt de marge voor de aannemer/ontwikkelaar alleen maar verder toe. Verhogen we de prijzen te veel dan neemt het risico voor de aannemer/ontwikkelaar toe en zal de bereidheid om te kopen afnemen. Echter, gelet op de hoge inflatie en onvoorspelbare markt, is besloten om de grondprijzen niet te verhogen. Dit neemt niet weg dat de uiteindelijke verkoopprijzen marktconform worden vastgesteld, wat vervolgens in de exploitatie wordt overgenomen.

De rekenrente van 1,5% is gebaseerd op de daadwerkelijke betaalde rente over het vreemd vermogen van de gemeente Midden-Groningen. Er is geen sprake van projectfinancieringen met afwijkende rentevoeten. De berekening naar de waarde van heden vindt plaats tegen de wettelijk voorgeschreven disconteringsvoet van 2%, zijnde het meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone. Bij winstgevende grondexploitaties wordt hierop afgeweken, daar wordt de rekenrente van 1,5% gehanteerd.

IJsbaan – Sappemeer
In 2022 hebben we gronden verkocht aan projectontwikkelaar VDM voor de realisatie van een project met 12 woningen. Deze woningen zijn allemaal verkocht. Ook zijn 2 vrije kavels verkocht in 2022. Alle woningen in het noordelijk deel zijn in 2022 gebouwd. Omdat daar niet meer gebouwd wordt, kunnen we dit deel van de wijk gaan afmaken (zoals de aanleg van groen, parkeerplaatsen, voetpaden en een speeltuin). Er zijn nog 4 bouwkavels onder optie in het zuidelijk deel. Als deze zijn verkocht en de laatste woningen in het zuidelijk deel van het project zijn gebouwd, kunnen we ook dit deel afmaken en is het project klaar. Het negatieve resultaat van de exploitatie op eindwaarde ten opzichte van de MPG 2022 is gestegen met € 166.000 door inflatiecorrectie en extra benodigd budget voor woonrijp maken. De benodigde stand van de verliesvoorziening per eind 2022 komt uit op € 4.188.000. De hoogte van de voorziening, inclusief indexering 2022 van € 79.000, was € 4.029.000. Dit betekent dat € 159.000 extra in de verliesvoorziening is gestort.

Stadshart Hoogezand
Sinds eind jaren ‘90 wordt gewerkt aan het bouwen en afronden van het stadshart van Hoogezand. De nadruk lag in eerste jaren op het zuidelijk deel rondom winkelcentrum De Hooge Meeren. In 2017 is besloten het noordelijk deel van het stadshart programmatisch aan te pakken. In dat gebied zijn lege plekken ontstaan en er staan panden die slecht onderhouden zijn. Het ziet er verpauperd uit en dat draagt niet bij aan de leefbaarheid in dat deel van Hoogezand. De Kerkstraat en omgeving is ook de toegang tot het Stadshart. Als we die toegang verbeteren wordt het Stadshart

aantrekkelijker. Hiervoor is een beeldkwaliteitsplan gemaakt en zijn partners gevonden die samen met de gemeente de uitvoering van dit plan op willen pakken. Eind 2017 zijn de Gemeente en Geveke daartoe een samenwerking aangegaan. Dit is vastgelegd in samenwerkingsovereenkomst (SOK). In deze overeenkomst is vastgelegd om het gebied samen stapsgewijs te ontwikkelen met gelijkwaardige verantwoordelijkheid en samen even risicodragend. De planonderdelen ten zuiden van het spoor zijn inmiddels grotendeels ingevuld als aantrekkelijke en gewilde woonmilieus en de opwaardering van de openbare ruimte is klaar. In het gebied ten noorden van het spoor is in 2021 het pand aan de Kerkstraat 38a gesloopt. In 2021 is ook begonnen opnieuw naar de ontwikkelvlekken in dit deel van het gebied te kijken. De tijd is veranderd en daarmee ook de vraag naar woningen. Het is daarom nodig om de in 2017 gemaakte plannen kritisch te bekijken op kwaliteit en uitvoerbaarheid. We bekijken de oorspronkelijke plannen van vlek 3, 4, 5 en 7 opnieuw en maken nieuwe keuzes ten aanzien van de ontwikkeling van het gebied. Dit betekent ook dat financieel een wijziging plaatsvindt ten aanzien van de huidige grondexploitatie. Deze gewijzigde grondexploitatie wordt apart ter vaststelling in 2023 aangeboden aan de raad. Voor vlek 9 gaat het bestemmingsplan ter inzage. Dit plan past binnen de kaders van het oorspronkelijke beeldkwaliteitsplan. Door de gevolgen van de inflatiecorrectie heeft de grondexploitatie een tekort van € 395.000 op eindwaarde. Op contante waarde is dit € 372.000; hiervoor is een verliesvoorziening getroffen.

Julianapark - Hoogezand
In 2021 is de laatste kavel verkocht. Naar aanleiding van klachten in de omgeving bleek dat de sloten dichtgegroeid zijn en het rioolstelsel niet goed functioneert. Er is een bestek opgemaakt van wat er nog moet gebeuren en na een aanbesteding is het resterende werk in 2022 gegund en uitgevoerd. De grondexploitatie is klaar en is per eind 2022 afgesloten. De afsluiting is binnen het budget gebleven.

De Vosholen fase 2 deelplan 1
De Vosholen II betreft het gehele gebied tussen Vosholen fase 1 en de Kleinemeersterstraat te Sappemeer. Deelplan 1 is het westelijk deel van het plangebied gelegen tussen Vosholen fase 1 en de Croonhoven. Deelplan 1 heeft al een woonbestemming. De grondexploitatie biedt ruimte voor de ontwikkeling van 34 woningen. In 2022 zijn gronden verkocht voor de bouw van 12 woningen. Door verkoop in 2022 kan € 26.000 winst worden genomen, begroot was een bedrag van € 68.000. Het verschil komt doordat in 2022 iets minder verkocht is en door hogere kosten vanwege de inflatiecorrectie.

Tolweg – Muntendam
In 2022 zijn 3 kavels verkocht. Het nog te realiseren programma per 1-1-2023 bestaat uit 28 woningen. Op deze exploitatie is eind 2022 € 42.500 (concept 16/1) winst genomen (was begroot € 192.000). In fase 2, gebied 2, moet de openbare ruimte nog volledig worden aangelegd. Hiervoor is een onderhandse aanbesteding ingezet. Voor dit deel van fase 2 geldt dat nog een bestemmingsplan vastgesteld moet worden. Ook wordt een bestemmingsplanwijziging gemaakt op een deel van de eerste fase. Deze maakt het mogelijk om flexibel te verkavelen in het laatste deel van Fase 1. De planning is dat beide bestemmingsplannen begin 2022 afgerond zijn. De looptijd van de grondexploitatie is tot en met 2027. Door vertraging in de verkopen is over 2022 maar voor € 60.500 winst genomen, begroot was een bedrag van € 192.100.

Verlengde Veenlaan – Slochteren
In 2022 zijn vijf kavels verkocht. In 2018 is vooruitlopend op de herijking van deze grondexploitatie een extra voorziening getroffen. Met deze extra storting is rekening gehouden met een sterke verdunning van het plan. In het afgelopen jaar is in overleg met betrokkenen een nieuw plan voor 23 woningen in verschillende woonvormen gemaakt, wat ondersteund wordt door marktonderzoek. Er is een gezamenlijk gedragen concept beeldkwaliteitsplan opgesteld dat nog geformaliseerd gaat worden. Het komende jaar wordt gestart met de verkoop van kavels. Het gaat daarbij alleen om kavels die zowel binnen het vastgestelde bestemmingsplan passen als binnen het nog niet vastgestelde beeldkwaliteitsplan. Het gaat daarom alleen nog om de huidige verkavelingsvorm, lintbebouwing. Hiervoor zijn al meerdere verzoeken binnengekomen om een kavel te kopen. Het voorziene tekort loopt op met € 33.000 ten opzichte van de MPG 2022. De benodigde stand van de verliesvoorziening op contante waarde per eind 2022 komt hiermee op € 2.443.000. De hoogte van de voorziening, inclusief indexering 2022 van € 47.300, was € 2.413.000, dit betekent dat € 30.000 extra aan de verliesvoorziening is toegevoegd.

Burgemeester Venemastraat – Meeden
Dit plan betreft 6 vrije kavels. In 2022 is de laatste kavel verkocht waarmee eind 2022 de grondexploitatie is afgesloten.

Graauwedijk - Overschild
In de Structuurvisie Overschild 2018-2028 is de wens opgenomen om voldoende ruimte te hebben om eventuele ruimtelijke verschuivingen als gevolg van de grootschalige versterkingsoperatie in het dorp Overschild mogelijk te maken. Een deel van deze ruimte wordt opgevangen door het schuiven binnen de huidige grenzen van het dorp. Voor een ander deel is besloten om een beperkte uitbreiding aan de rand van het dorp te realiseren. Het gaat om een blok van 5.700 m2 aan de Graauwedijk. Op deze locatie is ruimte voor de bouw van 4 woningen. Het gaat op dit moment om het verplaatsen van 3 woningen waarvoor in het dorp zelf minder ruimte aanwezig is. De betrokken eigenaren krijgen voorrang bij de verwerving. In 2022 zijn de gronden aangekocht, is de locatie bouwrijp gemaakt en zijn de eerste afspraken met de aanstaande kopers gemaakt. De vierde kavel blijft voorlopig onverkocht, omdat hier nu de tijdelijke toegangsweg naar de tijdelijke huisvesting van NCG ligt. De grondexploitatie loopt budgettair neutraal.

Rengerspark – Kolham
Dit plan is in 2018 overgenomen uit de samenwerking met Groningen. In 2022 zijn drie kavels verkocht met een totale opbrengst van € 781.000. In de grondexploitatie was rekening gehouden met € 2.376.000 aan grondverkopen. Het verschil schuift door naar 2023. Op dit moment zijn nog tien kavels beschikbaar. Van deze 10 zijn 9 kavels onder optie. Vrijwel zeker is dat 7 kavels in 2023 verkocht zullen worden. In 2021 is in fase 3 het laatste deel van de A. Einsteinlaan aangelegd. Door vertraging in de verkopen is over 2022 maar voor € 152.000 winst genomen, begroot was een bedrag van € 1.021.000. De verwachting is dat door het opschuiven van verkopen van 2022 naar 2023 de winstneming over 2023 aanzienlijk hoger zal zijn.

Overige bouwgronden in exploitatie

Bouwkavel Laan der Kruisheren in Harkstede
We hebben een bouwkavel aan de Laan der Kruisheren in Harkstede ter grootte circa 1.414 m^2 grenzend aan de particuliere woningbouwontwikkeling Eilandrijk. De bouwkavel is bouwrijp gemaakt en staat in de verkoop.

Financieel

In onderstaande tabel is een financieel overzicht van de lopende grondexploitaties van onze gemeente opgenomen op basis van de prognoses uit de MPG 2023. Zoals benoemd is het totaal van de af te dekken verliezen en te nemen winsten in de MPG 2023 is over 2022 € 1,6 miljoen nadelig. Dit komt vooral door een lagere winstneming op Rengerspark van € 1,1 miljoen, omdat een aantal begrote verkopen opschuiven naar volgend jaar. Daarnaast is door de landelijke inflatie en de stijging van bouwkosten op de grondexploitatie een inflatiecorrectie doorgevoerd waardoor er € 500.000 extra gestort is in de verliesvoorzieningen. De afboeking door afsluiting van de grondexploitatie Burg. Venemastraat van € 149.000 is opgevangen door de vrijval van de verliesvoorziening van € 170.000. De afsluiting van de grondexploitatie Julianapark is binnen budget gebleven en heeft voor het resultaat vrijwel geen effect.

Resultaat grondexploitaties 2022

	Voorzieningen mutaties	Winstneming mutaties	Totalen
IJsbaan	238	0	238
Julianapark	0	0	0
Tolweg	0	-61	-61
Verlengde Veenlaan	76	0	76
Burgemeester Venemastraat	-170	0	-170
Rengerspark	0	-152	-152
Stadshart Hoogezand	372	0	372
Graauwedijk	0	0	0
De Vosholen II deelplan 1	0	-13	-13
Drevenhof	0	-2	-2
Totalen mutaties voorz./winstnemingen	**516**	**-227**	**289**
Begroot 2022	**130**	**-1.296**	**-1.166**
Verschil	**386**	**1.069**	**1.455**
Afboeking B. Venemastraat (niet begroot)			149
Afboeking Julianapark (niet begroot)			-3
Totalen resultaat MPG			**1.602**

bedragen x € 1.000

Voorzieningen

Het bedrag aan te dekken verliezen voor de grondexploitaties tezamen met de voorziening Sanering Stadshart Hoogezand is met € 516.000 toegenomen tot € 7.363.000. Dit betreft een indexering over 2022 van € 130.000, een toename van € 556.000 door de uitkomsten MPG 2023 van de grondexploitaties met een tekort dat is veroorzaakt door een doorgevoerde inflatiecorrectie en de vrijval van verliesvoorziening Burg. Venemastraat van € 170.000. Voor de dekking van de saneringskosten in het stadshart is saneringsvoorziening Stadshart beschikbaar. Dit is het restant van de oude voorziening stadshart uit 2018 en is bedoeld om saneringskosten in het stadshart te dekken. De saneringskosten maken geen onderdeel uit van de grondexploitatie Stadshart Hoogezand. In 2022 hebben in het centrumgebied geen saneringen plaatsgevonden. Het resterende deel van de voorziening van € 361.000 blijft beschikbaar voor saneringen binnen Stadshart Hoogezand.

Mutaties verliesvoorzieningen	1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2022
IJsbaan	3.950	238	0	4.188
Verlengde Veenlaan	2.366	76	0	2.443
Burgemeester Venemastraat	170	3	174	0
Grondexploitatie Stadshart Hz.	0	372	0	372
Sanering Stadshart Hz.	361	0	0	361
Totaal voorzieningen	**6.847**	**690**	**174**	**7.363**

bedragen x € 1.000

Boekwaarde grondexploitatie

In de onderstaande tabel staan de boekwaarden van de grondexploitaties aan het begin en einde van verslagjaar 2022 en de verwachte eindresultaten op eind- en contante waarde. Uit het overzicht blijkt dat de boekwaarde van het totaal van de bouwgronden in exploitatie is afgenomen van € 9.699.000 naar € 8.114.000 per eind 2022. Dit komt in grote mate door grondverkopen vanuit de grondexploitaties IJsbaan, Rengerspark, Verlengde Veenlaan, Tolweg en De Vosholen fase 2 deelplan 1. Mede hierdoor en door stortingen in de verliesvoorzieningen daalt ook de balanswaarde. Voor de grondexploitaties Tolweg, Rengerspark, Vosholen fase 2 deelplan 1 en Drevenhof is de

verwachting dat voor de resterende looptijd nog € 6.071.000 winst wordt genomen. Voor de tekorten op de verliesgevende grondexploitaties is totaal € 7.002.000 aan verliesvoorzieningen getroffen. Dit is exclusief de voorziening sanering Stadshart. Deze voorziening niet voor het dekken van een tekort maar wordt ingezet voor dekking van saneringskosten in het centrumgebied van Hoogezand waarna de gesaneerde gronden ingebracht worden in de grondexploitatie Stadshart.

Boekwaarden grondexploitaties

	Boekwaarde per 1-1-22	Investeringen 2022	Inkomsten/des-investeringen 2022	Winstnemingen 2022	Boekwaarde per 31-12-22	Investeringen rest looptijd	Inkomsten/des-investeringen rest looptijd	nog te nemen winsten	Eindwaarde	Contante waarde
IJsbaan	4.673	153	805	0	4.021	726	390	0	4.357	4.188
Julianapark	-308	308	0	0	0	0	0	0	0	0
Tolweg	294	297	281	61	371	1.083	2.181	728	0	0
Verlengde Veenlaan	3.802	143	629	0	3.317	1.251	1.817	0	2.751	2.443
Burg. Venemastraat	228	0	228	0	0	0	0	0	0	0
Rengerspark	1.693	256	781	152	1.320	1.846	8.235	5.068	0	0
Stadshart	-1.433	57	0	0	-1.376	5.191	3.420	0	395	372
Vosholen fase 2 dp1	744	271	773	13	255	1.055	1.416	106	0	0
Overschild-Graauwedijk	6	198	22		182	58	240	0	0	0
Drevenhof	0	104	81	2	25	517	710	169	0	0
Totaal	**9.699**	**1.788**	**3.600**	**227**	**8.114**	**11.727**	**18.409**	**6.071**	**7.503**	**7.002**

bedragen x € 1.000

Balanswaardeverloop grondexploitaties

	Boekwaarde per 1-1-22	Voorzieningen per 1-1-22	Balanswaarde per 1-1-22	Boekwaarde per 31-12-22	Voorzieningen mutaties 2022	Voorzieningen per 31-12-22	Balanswaarde per 31-12-22
IJsbaan	4.673	3.950	723	4.021	238	4.188	-167
Julianapark	-308	0	-308	0	0	0	0
Tolweg	294	0	294	371	0	0	371
Verlengde Veenlaan	3.802	2.366	1.436	3.317	76	2.442	874
Burg. Venemastraat	228	170	58	0	-170	0	0
Rengerspark	1.693	0	1.693	1.320	0	0	1.320
Stadshart	-1.433	0	-1.433	-1.376	372	372	-1.748
Vosholen fase 2 dp1	744	0	744	255	0	0	255
Overschild-Graauwedijk	6	0	6	182	0	0	182
Drevenhof	0	0	0	25	0	0	25
Totaal	**9.699**	**6.486**	**3.213**	**8.114**	**516**	**7.002**	**1.112**

bedragen x € 1.000

Winstnemingen

Het BBV schrijft de methode van winstnemen voor, namelijk de POC-methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat voor winstgevende grondexploitaties een ‘zekere’ winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project (% gerealiseerde kosten * % gerealiseerde opbrengsten * geraamde winst). De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden van de berekende ‘zekere’ winst afgetrokken. Ook voorziene risico’s kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd. Op basis van de POC-methode is in 2022 voor de grondexploitaties Tolweg, Rengerspark, De Vosholen deelplan 1 en Drevenhof totaal € 227.000 winst genomen. Dat is € 1,1 mln. lager dan begroot. Dit komt doordat een aantal verwachte grondverkopen, vooral bij Rengerspark, opschuiven naar 2023. Door het opschuiven van verkopen naar 2023 wordt voor komend jaar een hogere winstneming verwacht.

Verloop winstnemingen	Tot en met 2021	2022	Totaal
Tolweg	791	61	852
Rengerspark	1.424	152	1.576
De Vosholen II dp 1	0	13	13
Drevenhof	0	2	2
Totaal	**2.215**	**227**	**2.442**

bedragen x € 1.000

Overige complexen (geen onderdeel van bouwgronden in exploitatie)

De Vosholen fase 2 deelplan II
Deze locatie ligt tussen De Vosholen deelplan I en de Kleinemeersterstraat. De locatie is grotendeels

in eigendom van de gemeente. Voor dit gebied moet de bestemming nog worden aangepast. Daartoe is een bestemmingsplan opgesteld en in procedure gebracht. De grondexploitatie is in december 2022 vastgesteld en start per 1 januari 2023.

Herstructurering Hoogezand Noord
In 2021 is NPG-geld ontvangen om de herstructurering van Hoogezand Noord te kunnen realiseren. Een van de hoofdopgaven is het aantrekkelijk maken van de entree van Hoogezand vanaf de A7 en de Kerkstraat. In 2023 wordt het eerste deelplan opgepakt. Ook zal Groninger Huis haar eigendom langs de Kerkstraat verbeteren, zowel visueel als wat betreft woonkwaliteit. Bovendien wordt ook mogelijk gemaakt dat Lefier haar woningvoorraad kan vernieuwen in de Zeeheldenbuurt West. Inmiddels zijn percelen met opstallen aan de Van Spilbergenkade en de Van Neckstraat aangekocht om ontwikkeling mogelijk te maken.

Bedrijventerrein De Gouden Driehoek – Zuidbroek
Gouden Driehoek PPS is voorbehouden aan de Ontwikkelingsmaatschappij De Gouden Driehoek BV. Hiervoor is een publiek private samenwerking aangegaan. Hier ligt geen gemeentelijke grondexploitatie aan ten grondslag.

Vrijkomende locaties
Door een viertal ontwikkelingen komen er gebouwen en locaties beschikbaar voor transformatie. Uiteraard is het gemeentehuis in Hoogezand in gebruik genomen, waardoor andere huisvesting overbodig is geworden voor huisvesting van gemeentelijke diensten. Hetzelfde geldt voor nieuw gebouwde scholen en MFA’s, hierdoor worden gebouwen niet meer gebruikt voor scholingsdoeleinden. Ook leidt het in ontwikkeling zijnde beleid maatschappelijke huisvesting tot de mogelijkheid enkele gebouwen af te stoten of te herontwikkelen. Tot slot blijken er nog locaties beschikbaar vanuit het verleden voor herontwikkeling of herinvulling. Voor deze opstallen en locaties worden plannen gemaakt in samenspraak met bewonersorganisaties en omwonenden, waarbij de locaties binnen de bebouwde kom vaak worden getransformeerd naar aanvullende woningbouw om invulling te geven aan de druk op de woningmarkt. De plannen worden momenteel uitgewerkt en zullen in 2023 aan uw raad worden voorgelegd.

Risico's

De risico’s hebben betrekking op de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatie kunnen worden erkend. Het totaal aan risico’s bedraagt € 1.229.000. De risico's hebben de volgende oorzaken:

- IJsbaan: extra parkeren nodig ten koste van uitgeefbaar en extra kosten openbaar gebied;
- Tolweg: onvoorziene uitgaven;
- Verlengde Veenlaan: Verkopen blijven achter op prognose en onvoorziene uitgaven;
- Rengerspark: ramingen voor bouw- en woonrijp maken sluiten niet aan bij de aannemingssommen en onvoorziene uitgaven;
- Stadshart Hoogezand: hogere kosten voor andere inrichting van vlek 3;
- Graauwedijk Overschild: aanbesteding woonrijp maken valt hoger uit;
- Drevenhof: ramingen voor bouw- en woonrijp maken sluiten niet aan bij de aannemingssommen en onvoorziene uitgaven;
- De Vosholen II deelplan 1: langere looptijd & tegenvallende grondopbrengsten;
- De Vosholen II deelplan 2: tegenvallende grondopbrengsten.

Risico's grondexploitaties	Projectspecifieke risico's
IJsbaan	107
Tolweg	45
Verlengde Veenlaan	52
Rengerspark	81
Stadshart	750
De Vosholen II dp 1	21
Graauwedijk Overschild	2
Drevenhof	62
De Vosholen II dp 2	110
Totaal	**1.229**

bedragen x € 1.000

3.8 Paragraaf Bestuur

Inleiding bestuur

Deze paragraaf beschrijft belangrijke ontwikkelingen in de uitvoering van het lokaal bestuur. Hierbij gaat het om het samenspel tussen samenleving, raad, college en organisatie. Hoe werken we samen aan de kwaliteit van de lokale gemeenschap, vanuit de verschillende rollen en verantwoordelijkheden?

Verkiezingen maart 2022

In de voorbereiding op de verkiezingen in maart 2022 is er een plan gemaakt om meer mensen naar de stembus te krijgen. Hierbij is onder meer een Stemwijzer gemaakt om inwoners te helpen bij hun keuze. Ook stemhulp Steffie, speciaal voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven, is ingezet. Begin 2022 is er een inwerkprogramma gemaakt voor de nieuwe raad. Verder heeft de vertrekkende raad een overdrachtsdocument opgesteld om de nieuwe raad te informeren over de belangrijke thema’s en ontwikkelingen van dat moment.

Raadsakkoord 2022-2026

In maart 2022 waren er gemeenteraadsverkiezingen en is er een nieuwe raad gekozen. De nieuwe raad wil zich graag sterker en zichtbaarder laten zien aan de samenleving. Uw raad wil meer in verbinding staan met inwoners, om het vertrouwen van inwoners in de gemeente te verbeteren. Daarom heeft u in juli 2022 het eerste raadsakkoord vastgesteld met als titel: ‘Raadsakkoord Middenin Midden-Groningen 2022-2026’. Uw raad heeft in vier bijeenkomsten, waarvan één met inwoners en maatschappelijke organisaties, gesproken over de thema’s die in het raadsakkoord moeten komen. Tijdens deze bijeenkomsten is er uiteindelijk een lijst van onderwerpen opgesteld. De volgende thema's zijn gekozen:

1. Armoede: Door de grote zorgen over de groeiende groep in de samenleving die onder de armoedegrens leeft.
2. Jeugdzorg: Alle jongeren in onze gemeente moeten goed kunnen opgroeien en de kans hebben om zichzelf te ontwikkelen.
3. Energietransitie en duurzaamheid: Inzicht krijgen in hoeverre en in welke mate onze inwoners geraakt worden door de energiearmoede en hierop actie willen ondernemen.

4. Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen: Inzetten op de op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen voor diverse doelgroepen zoals starters, jongeren, ouderen en dergelijke.

Raadswerkprogramma

De bovengenoemde thema's uit het raadsakkoord zijn vervolgens uitgewerkt in een meer gedetailleerd raadswerkprogramma. Als we naar de vier thema's kijken zien we een duidelijke rode draad: de sociale gevolgen van de verschillende problemen voor de verschillende doelgroepen. Hoe houd ik een dak boven mijn hoofd? Hoe zorg ik voor mijn kinderen? Uw raad wil dat de gekozen oplossingen elkaar niet bijten, maar juist aanvullen. Daarom worden de thema's in samenhang bekeken en aangepakt. Om die reden is een integrale benadering gericht op het verbeteren van leefbaarheid en kansengelijkheid opgenomen als extra thema in het raadswerkprogramma. Dit raadswerkprogramma is op 10 november door de raad vastgesteld in de raadsvergadering over de begroting. Binnen de thema's kunnen er nog steeds verschillen van mening zijn over de manier waarop de problemen opgelost moeten worden. Daarover gaan de partijen met elkaar in debat. Eerst worden de inwoners erbij betrokken. Dat is voor uw raad een heel belangrijke voorwaarde.

In gesprek met de samenleving

Wij hebben sinds de verkiezingen een raad met veel nieuwe raadsleden en er is er veel geïnvesteerd in het inwerken van uw raad. Op de heidagen is aan de vergadercultuur gewerkt om de raad de komende jaren verder door te ontwikkelen. Dit met de focus op de verbinding met de samenleving. Hiervoor zijn er in 2022 onder andere wijkbezoeken georganiseerd. Het doel van de wijkbezoeken is om de raad kennis te laten maken met wijkinitiatieven en van de mensen te horen waar ze trots en/of minder trots op zijn in hun wijk. Ook Gast van de Raad is weer opgepakt. Zo krijgen inwoners de kans om kennis te maken met de raadsleden en een raadsvergadering bij te wonen. Verder heeft de raad meerdere werkbezoeken en bedrijfsbezoeken gehouden.

Kwaliteit van besluitvorming

We willen de kwaliteit van de besluitvorming verhogen, de inwoners hierbij betrekken en daarbij steeds meer gebruik maken van digitale middelen. De raadsleden kunnen bij het bestuurlijke werk een beroep doen op een nauwkeurige griffie die onafhankelijk en op eigen initiatief adviseert. Verder gebruiken we een Raadsinformatiesysteem waarin vergaderstukken van de openbare vergaderingen voor politiek en inwoner gemakkelijk toegankelijk zijn. Het huidige raadsinformatiesysteem is in 2021 geëvalueerd en op basis hiervan heeft in 2022 een Europese aanbesteding plaatsgevonden. In 2023 wordt een nieuw raadsinformatiesysteem geïmplementeerd.

Rekenkamer

In verband met gewijzigde wetgeving is er sinds 1 januari 2022 in onze gemeente een Rekenkamer in plaats van een Rekenkamercommissie. De Rekenkamer bestaat uit een voorzitter, twee leden buiten uw raad en een ambtelijk secretaris die ondersteunt. Er is een nieuw lid benoemd, omdat één van de leden vertrok. De Rekenkamer helpt uw raad om te controleren of plannen goed worden uitgevoerd. De Rekenkamer onderzoekt hiervoor of beleid van de gemeente goed werkt en of het geld op de juiste manier wordt ingezet. Hierover wordt uw raad geïnformeerd, waarbij ook wordt aangegeven wat beter zou kunnen. Zo bent u beter in staat het gemeentebestuur te controleren en nieuw beleid te bedenken. In 2022 is er onderzoek gedaan naar de volgende onderwerpen:

- Duurzaamheid;
- Jeugdzorg;

- Civiele kunstwerken (zoals bruggen, tunnels en damwanden);
- Ouderenbeleid;
- Inkoop jeugdhulp;
- Bedrijventerreinen.

Verder heeft de Rekenkamer twee nieuwsbrieven uitgebracht om uw raad te informeren over de voortgang van de onderzoeken. Daarnaast is de Rekenkamer enkele keren aangeschoven bij de Auditcommissie. De auditcommissie ondersteunt uw raad bij de financiële taken en verantwoordelijkheden.

3.9 Paragraaf Taakstelling

Uw raad heeft in 2019 en 2020 bezuinigingsmaatregelen moeten nemen tot een totaalbedrag van circa € 13 miljoen om tot een structureel sluitende begroting te komen. De bezuinigingen zijn functioneel verwerkt in de budgetten. Dit betekent dat we de beschikbare budgetten voor de betreffende producten verlaagd hebben. De bezuinigingen zijn gerealiseerd.

4. Jaarrekening

4.1 Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Omschrijving	Realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Lasten					
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	1.354	1.148	1.297	1.319	-22 N
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	446	-172	54	57	-3 N
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**1.800**	**976**	**1.351**	**1.376**	**-25 N**
Overhead	31.331	28.439	29.564	31.041	-1.477 N
Heffing VPB	1	0	0	0	0
Onvoorzien	0	138	138	0	138 V
Overige lasten per programma					
Dorpen en wijken	38.084	39.358	41.359	41.753	-393 N
Sociaal	122.715	125.776	143.886	142.808	1.078 V
Economie	26.119	18.252	23.903	20.731	3.172 V
Dienstverlening	3.183	2.242	2.371	2.396	-26 N
Gevolgen gas- en zoutwinning	12.272	23.140	33.172	30.141	3.031 V
Bestuur en bedrijfsvoering	3.590	6.632	14.519	4.597	9.921 V
Totaal lasten	**239.095**	**244.951**	**290.263**	**274.844**	**15.419 V**
Baten					
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	20.572	20.949	21.261	21.323	61 V
Algemene uitkeringen	132.055	131.280	149.271	152.100	2.828 V
Dividend	224	255	255	299	44 V
Saldo financieringsfunctie	165	152	176	170	-6 N
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**153.016**	**152.636**	**170.963**	**173.892**	**2.927 V**
Overhead	518	300	622	478	-143 N
Heffing VPB	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Overige lasten per programma					
Dorpen en wijken	17.206	15.707	17.298	17.117	-180 N
Sociaal	42.988	38.048	48.278	52.992	4.714 V
Economie	16.885	8.361	14.434	10.677	-3.757 N
Dienstverlening	754	715	715	760	45 V
Gevolgen gas- en zoutwinning	12.639	23.549	33.556	30.408	-3.149 N
Bestuur en bedrijfsvoering	1.752	3.285	3.965	854	-3.111 N
Totaal baten	**245.757**	**242.602**	**289.832**	**287.178**	**-2.654 N**
Saldo voor bestemming	**6.662**	**-2.350**	**-431**	**12.334**	**12.765 V**
Mutatie reserves					
Stortingen					
Dorpen en wijken	358	0	0	0	0

Sociaal	4.671	1.027	130	130	0
Economie	0	0	1.790	1.790	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Gevolgen gas- en zoutwinning	0	0	0	0	0
Bestuur en bedrijfsvoering	3.026	0	3.916	3.917	0
Totaal stortingen	**8.055**	**1.027**	**5.836**	**5.837**	**-1 N**
Onttrekkingen					
Dorpen en wijken	932	148	1.230	1.014	-216 N
Sociaal	5.651	3.621	6.494	5.982	-512 N
Economie	454	13	366	220	-146 N
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Gevolgen gas- en zoutwinning	0	0	0	0	0
Bestuur en bedrijfsvoering	3.322	141	4.662	3.522	-1.140 N
Totaal onttrekkingen	**10.359**	**3.924**	**12.752**	**10.738**	**-2.014 N**
Totaal mutatie reserves	**2.303**	**2.897**	**6.916**	**4.901**	**-2.015 N**
Saldo na bestemming	**8.966**	**547**	**6.485**	**17.235**	**10.750 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

4.2 Toelichting op baten en lasten

4.2.1. Analyse afwijkingen

Analyse afwijkingen

In de tabel onder 4.1 Overzicht van baten en lasten wordt een overzicht gegeven van de verschillen per programma én een aantal afzonderlijke aspecten. Dit zijn onder andere de lokale heffingen, overhead en het saldo van de financieringsfunctie. Deze afzonderlijke aspecten zijn apart benoemd, maar vallen uiteindelijk binnen (niet één, maar) meerdere van de zes programma's van voorliggende jaarrekening. Gevolg hiervan is dat de verschillen per programma in de tabel onder 4.1 niet één-op-één overeenkomen met de verschillen die eerder in het boekwerk zijn beschreven.

We kiezen ervoor op deze plek niet een andere toelichting op te nemen. Dat heeft geen meerwaarde en zou eerder tot verwarring kunnen leiden. Belangrijke constatering onderaan de streep is dat het saldo na bestemming exact overeenkomt met hetgeen eerder in het boekwerk is opgenomen en toegelicht. Voor een toelichting op de afwijkingen verwijzen we naar de verschillenanalyse die is opgenomen bij de afzonderlijke programma's.

4.2.2 Analyse begrotingswijzigingen en begrotingsrechtmatigheid

Inleiding

Het budgetrecht is een recht dat de raad toekomt. Het budgetrecht houdt in dat het college in principe alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming ofwel autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de begroting geeft de raad het college deze toestemming. Begrotingsrechtmatigheid betreft de verantwoording van de lasten op het juiste jaar, voor het juiste bedrag en op het juiste programma. Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is – voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft – mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de raad. Daarom verzoeken wij u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2022. Na instemming van uw raad met deze overschrijdingen is formeel geen sprake meer van 'overschrijdingen' en geen begrotingsonrechtmatigheid in het kader van de controleverklaring. De Commissie BBV geeft in de Kadernota rechtmatigheid aan welke 'soorten' begrotingsafwijkingen bij de toetsing van begrotingsafwijkingen worden onderkend. Per uitgave die heeft geleid tot een begrotingsoverschrijding op programmaniveau dient te worden aangegeven of de uitgaven binnen het door de gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat

er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de gemeenteraad genomen beslissing. In onderstaande tabel zijn deze soorten beschreven..

Soorten begrotingsafwijking

Cat.	Soort begrotingsafwijking	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar.		X
2.1	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die zijn ontstaan na de laatste begrotingswijziging.	X	
2.2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
6.1	- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
6.2	- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen ofwel totaal geautoriseerd krediet) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
7.1	- jaar van investeren		X
7.2	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

In dit deel van de jaarstukken geven we een overzicht van alle afwijkingen in de lasten tussen de begroting na wijziging 2022 en de jaarrekening 2022. Zoals in de richtlijnen is opgenomen, rapporteren we daarbij op afwijkingen zodra deze op programmaniveau hoger zijn dan € 100.000. Om deze reden is één afwijking binnen het programma Dorpen en wijken toegelicht. In het jaarverslag is reeds per programma ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers voor en na wijziging. Voor een gedetailleerde toelichting op de afwijkingen wordt hiernaar verwezen. Hieronder wordt geconcludeerd of de afwijking wel of niet meetelt voor het oordeel van de accountant.

Programma	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Afwijking
1. Dorpen en Wijken	41.359	41.753	393 N

Bedragen x € 1.000

Conclusie

Uit bovenstaande blijkt dat er bij één programma een overschrijding is op de lasten. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen passen binnen het bestaand beleid en binnen de pardonneerbare categorieën. Deze overschrijdingen vallen in de categorie onrechtmatig maar tellen niet mee voor het oordeel. De overschrijding op het programma Dorpen en wijken heeft betrekking op de hogere storting in de voorzieningen voor afval en riool. Deze storting komt voort uit het feit dat we meer opbrengsten hebben ontvangen uit de afvalstoffen- en rioolheffing dan dat er aan kosten zijn gemaakt. Deze gelden moeten beschikbaar blijven voor de betreffende producten en mogen niet voor een ander doel worden ingezet.

4.2.3 Overzicht aanwending onvoorzien

Onvoorzien

Omschrijving	realisatie 2021	Primitief begroot 2022	Begroot na wijziging 2022	realisatie 2022	Verschil 2022
Saldo lasten en baten					
onvoorzien	0	-138	-138	0	138 V
Totaal	**0**	**-138**	**-138**	**0**	**138 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen per duizend euro

4.2.4 Overzicht incidentele baten en lasten

Programma / Omschrijving	2022 Lasten	Baten	Toelichting
Programma 1: Dorpen en Wijken			
Groen, achterstanden onderhoud	267		Voor het weer op een aanvaardbaar onderhoudsniveau brengen van het Openbaar Groen is voor de periode 2019 t/m 2024 aanvullend budget beschikbaar gesteld. Diverse locaties zijn onder handen genomen, onder andere Siddeburen, Martenshoek en sportpark Julianastraat.
Extra inzet voor inrichting beheersysteem openbare ruimte	120		Incidentele kosten in 2021 en 2022 ten behoeve van vulling van dat in beheersysteem Openbare ruimte. Inzet personeel voor invoeren/verbeteren van beheersysteem Obsurv.
Duurzaamheid projectleiding	72		Voor werkzaamheden m.b.t. de energietransitie zijn er projectleiders ingehuurd. De kosten bedragen € 72.000.
Kerkenvisie	0		Het incidenteel budget van € 75.000 wat in het kader van de overhevelingsvoorstellen beschikbaar is gesteld, is niet uitgegeven. Blijft voor 2023 beschikbaar. Met het ontwikkelen van een kerkenvisie om waardevolle en leegstaande kerkgebouwen een nieuwe toekomst te geven is niet gestart. Door krapte in de markt hebben we in 2022 de opdracht niet weg kunnen zetten. Alle adviesbureaus zitten vol en kunnen de klus niet aannemen.
NCG subsidie	384	384	Subsidie omgeving hart dorpshuis Steendam, fietspad verbinding Overschild, houtstek Slochteren
Onderhoud openbaar groen	390		Onderhoud openbaar groen incidenteel 2022 raadsbesluit slotbegrotingswijziging 2021, vertraging planvorming groen Oosterpark € 60.000 .
Wegen	255		Overhevelingsvoorstel jaarstukken 2021. Gepland onderhoud en budget wegen 2021 naar 2022 doorgeschoven en uitgevoerd.
Zwemplas Botjes Zandgat	25		Herstelwerkzaamheden zwemplas
Duurzaamheid Transitievisie Warmte	100		Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte en de Wijkuitvoeringsplannen is in 2022 € 100.000 uitgegeven.
Sport: NPG Plus op Sport Gorecht en Woldwijck	0		In het project Plus op Sport was voorzien dat in 2022 enkele oude gymzalen werden gesloopt en afgeboekt vanwege de nieuwe gymzalen in KC Hoogezand-West. Deze gymzalen zijn nog niet gesloopt, de onttrekking uit de reserve Scholenfonds is daarom ook niet geboekt, het effect is per saldo 0.
Sportakkoord	40	40	De kosten voor de implementatie van het sportakkoord worden volledig gedekt uit het uitvoeringsbudget dat de gemeente daarvoor ontvangt van het ministerie van VWS. Het betreffen geoormerkte middelen die de gemeente aanvullend ontvangt van in totaal driemaal € 40.000 voor de periode 2020, 2021 en 2022.
Programma 2: Sociaal			
Volksgezondheid: Lokaal preventieakkoord	0	40	In 2021 is het traject gestart om een Lokaal Preventieakkoord op te stellen onder procesbegeleiding van de GGD Groningen. Hierin wordt vooral de beweging van zorg naar preventie gemotiveerd. Via een specifieke uitkering is voor 2022 € 40.000 beschikbaar gesteld. De uitvoering heeft niet in 2022 plaatsgevonden, maar staat gepland voor 2023.
Subsidie accommodatiefonds en innovatie eigen kracht initiatieven	150		Paardensportvereniging Schildwolde, Haansvaart ontmoetingsplek en kerk Overschild
OAB	2.359	2.107	Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2019-2022. Een specifieke uitkering met als doel het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie.
NPO Kind-ouder ondersteuners	120	400	Nationaal programma onderwijs - Inzet Kind-ouder ondersteuners. Naast de geplande activiteiten voor onderwijs zal er extra worden ingezet op het bestrijden van achterstanden die zijn ontstaan door de coronamaatregelen. Het ministerie van OC&W heeft middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een Nationaal Programma Onderwijs. Hierin wordt aangegeven welke maatregelen en middelen het onderwijs en gemeenten kunnen verwachten om deze achterstanden te bestrijden. Het grootste deel van de middelen gaat naar de scholen en een deel naar de gemeenten. De uitvoering vindt plaats in 2021, 2022 en 2023.
Jeugd - de Toverboom	100		Aan stichting de Toverboom wordt een subsidie verstrekt voor een tweejarige pilot. Deze subsidie heeft als doel de sociale veerkracht van de lokale samenleving te bevorderen. Deze subsidie bedraagt in 2022 € 100.000.
Zorg nabij - Welzijn op recept en Grip en glans	215		Voortzetting van NPG project Zorg nabij. In 2022-2023 wordt vanuit de specifieke uitkering aardbevingsgebied Groningen onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning ingezet op Welzijn op recept (inzet van welzijnscoach voor patiënten met psychosociale problemen die gebruik maken van eerstelijnszorg vb. huisarts) en Grip

			en glans (cursus waardoor mensen meer grip op hun leven krijgen en vanuit daar meer glans aan hun leven kunnen geven). De middelen voor 2022 zijn begin 2023 ontvangen.
Onderwijs: Scholenprogramma eenmalige lasten	3.412	216	Het slopen en afboeken van restant boekwaarden moet conform BBV ten laste van de exploitatie en mag niet worden geactiveerd. Voor € 40.000 wordt dit gedekt vanuit een bijdrage die als incidentele baat wordt verantwoord. Het restant van de dekking bestaat uit een onttrekking vanuit de reserve scholenfonds.
Tijdelijke huisvesting BWRI	1.185		Kosten die zijn gemaakt voor de tijdelijke huisvesting van BWRI aan de Vredenburgweg.
Opvang vluchtelingen Oekraine	4.131	7.461	Gemaakte kosten ten behoeve van de opvang van vluchtelingen in de opvanglocaties in Hoogezand, Muntendam en Slochten. Van het Rijk hebben we een vergoeding op basis van normbedragen ontvangen.
Noodopvang vluchtelingen Zuidbroek	4	400	Gemaakte kosten ten behoeve van de opvang van vluchtelingen in Zuidbroek. De baat betreft de vergoeding van het Rijk. Uitgangspunt is dat dit bedrag beschikbaar blijft
Programma 3: Economie			
Grondexploitatie Tolweg		61	Dit betreft de winstneming van de grondexploitatie Tolweg
Grondexploitatie De Vosholen II dp1		13	Dit betreft de winstneming van de grondexploitatie De Vosholen II dp1
Grondexploitatie Drevenhof		2	Dit betreft de winstneming van de grondexploitatie Drevenhof
Grondexploitatie Rengerspark		152	Dit betreft de winstneming van de grondexploitatie Rengerspark
Mutaties verliesvoorzieningen diverse grondexploitaties	690	174	Stortingen en onttrekkingen verliesvoorzieningen grondexploitaties.
		149	Afboeking boekwaarde Grondexploitatie Burg. Venemastraat vanwege beëindiging.
	175	255	Afwikkeling aandeel in verkoop kavels Meeroevers met gem. Groningen
Omgevingswet	243		Voor de implementatie van de Omgevingswet is in 2022 € 243.000 uitgegeven. Dit zijn met name kosten voor projectleiding en personele inzet ter voorbereiding op de Omgevingswet.
PAW Steendam-Tjuchem	569	569	De baten en lasten voor het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) Steendam-Tjuchem zijn per saldo neutraal. Er is voor € 569.000 aan kosten gemaakt. Dit heeft voornamelijk betrekking op de uitkering van subsidies voor verduurzamen van de woning.
Aardgasloze wijk Hoogezand	501	501	De baten en lasten voor de pilot aardgasloze wijk Hoogezand is per saldo neutraal. De gemaakte kosten van € 501.000 bestaan hoofdzakelijk uit de inhuur van projectleiding en de aanschaf van inductieplaten en pannen voor de inwoners.
Extra deelnemersbijdrage veiligheidsregio	242		Extra deelnemersbijdrage Veiligheidsregio i.v.m. voorziening FLO.
Woningmarktonderzoek	70	35	Voor woningmarktonderzoek is in de begroting 2022 een incidenteel bedrag van € 35.000 opgenomen. Realisatie 2022 is afgerond € 70.000 waarvan 50% wordt vergoed door corporaties.
Afbouw herverdeeleffecten nieuw financieringsmodel Omgevingsdienst	150		Het nieuwe financieringsmodel van de Omgevingsdienst leidt tot herverdeeleffecten. Gekozen is voor een zachte landing waarbij de afbouw van die herverdeeleffecten in 3 jaar wordt gerealiseerd. Als voordeelgemeente betalen we nog 3 jaar een extra bedrag middels de deelnemersbijdrage. Dit heeft zowel betrekking op programma 1 als programma 3, hier is het totale bedrag vermeld.
Programma 4: Dienstverlening			
Organisatieontwikkeling	329		Leren & ontwikkelen, medewerker onderzoek, inwoneronderzoek en dienstverlening
Project Dienstverlening	124		Verbetering dienstverlening richting inwoners
Programma 5: Gevolgen gas- en zoutwinning			
Lumpsum Gevolgen Gaswinning	1.642	1.642	De organisatiekosten die samenhangen met de versterkingsopgave worden volledig gedekt vanuit de Rijksbijdrage. Het restant van deze Rijksbijdrage blijft op de balans staan om de kosten in de komende jaren te dekken.
Batch 1588	12.257	12.257	De bijdrage en lasten van de Regionale Subsidieregeling Batch 1588 voor de versterkingsopgave, het restant van de Rijksbijdrage blijft op de balans staan om de kosten in de komende jaren te dekken.
Inpassingskosten	1.167	1.167	Dit betreft de inpassingskosten en de Rijksbijdrage als vergoeding. Het restant van de Rijksbijdrage blijft op de balans staan om de kosten in de komende jaren te dekken.
NPG Dorpsproces Overschild	223	223	De middelen vanuit de NPG-bijdrage voor het dorpsproces Overschild zijn conform begroting ingezet, in 2020-2023 totaal € 1,07 miljoen.

NPG projecten	3.512	3.512	Het betreft de 13 NPG projecten uit de 1e tranche, raadsbesluit 29 april 2021. De NPG projecten uit de 2e tranche: Moeders van Midden Groningen, Toekomstig Cultureel Erfgoed en Verbeteren Veiligheid Midden-Groningen (raad september 2021) en Dorps- en wijkplannen Raad 3 maart 2022.
Programma 6: Bestuur en bedrijfsvoering			
Afwaardering boekwaarde grond Edersweg	114		De boekwaarde van de gronden aan de Edersweg zijn afgewaardeerd naar agrarische waarde.
Afboeking oude plankosten MFA Meeden		140	De afboeking betreft oude kosten uit 2017 en interne uren. In het voor MFA Meeden in 2018 beschikbaar gestelde krediet zijn deze kosten niet meegenomen en worden nu afgeboekt.
Ontwikkeling loonkosten	67		Ontwikkeling m.b.t. tijdelijke aanstelling.
Raadswerkprogramma	0		Raadswerkprogramma
Voorziening Appa		229	Incidentele onttrekking aan voorziening Appa op basis van actuele berekeningen.
Overige baten en lasten: stelposten			
Totale incidentele baten en lasten van de programma's:	**35.404**	**32.129**	
Mutaties reserves incidenteel			
Onttrekking reserve: Scholenprogramma aardbeving (progr 1)		0	Onttrekking ter dekking van incidentele lasten NPG plus op sport, de gymzalen die samenhangen met kindcentrum Hoogezand-West.
Onttrekking reserve: Scholenprogramma aardbeving (progr 2)		3.196	Onttrekking ter dekking van incidentele lasten Scholenprogramma.
Onttrekking reserve: Nieuwbouw BWRI		1.035	Onttrekking ter dekking van de tijdelijke huisvestingskosten BWRI.
Onttrekking reserve Huis voor Cultuur en Bestuur		172	Onttrekking ter dekking van aanpassing stadskamer en kosten voor het nieuwe werken
Toevoeging reserve: Gebiedsfonds windpark N33 (progr 3)	1.790		Storting middelen voor het gebiedsfonds voor het windpark N33. De bijdrage is bedoeld voor de versterking van de structuur van het gebied waarin het windpark zich bevindt en is bedoeld voor de omwonenden van het windpark. In afwachting van het doorgeven van dit bedrag naar de stichting die het gebiedsfonds gaat beheren is deze reserve ingesteld.
Totale mutaties reserves incidenteel:	**1.790**	**4.403**	
Totale incidentele baten en lasten:	**37.194**	**36.532**	

4.2.5 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves

Toevoeging aan de reserves	Raming 2022 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2022	Waarvan structureel
Programma 2. Sociaal				
Herfinanciering Dr. Aletta Jacobs College	130	130	130	130
Deze reserve vloeit voort uit de herfinanciering van het schoolgebouw van het Dr. Aletta Jacobscollege en is ingesteld om in 2042 de grond onder het huidige gebouw terug te kunnen kopen.				
Programma 3. Economie				
Instellen bestemmingsreserve gebiedsfonds windpark N33(K)	1.790	-	1.790	-
De minister van Klimaat en Energie heeft begin 2022 een bijdrage van 1,79 miljoen toegekend voor het gebiedsfonds voor het windpark N33. Deze middelen vallen onder de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. De bijdrage is bedoeld voor de versterking van de structuur van het gebied waarin het windpark zich bevindt en is bedoeld voor de omwonenden van het windpark.				
Programma 5. Bestuur en bedrijfsvoering				
Nota R&V 2022 - toevoeging aan de algemene reserve	188	-	188	-
Het saldo van de mutaties als gevolg van de vaststelling van de nota reserves & voorzieningen (R&V) 2022 is dit bedrag aan de algemene reserve toegevoegd.				
Nota R&V 2022 - aanvulling reserve Hart van Muntendam	1.287	-	1.287	-
Vanuit de reserve Huis van Cultuur en Bestuur is € 800.000 aan de reserve toegevoegd. De middelen van de reserve leefbaarheidsgelden (krimpgelden); € 487.000 zijn overgeheveld naar deze reserve.				
Nota R&V 2022 - aanvulling reserve huisvesting BWRI	352	-	352	-
Vanuit de reserve Huis van Cultuur en Bestuur is € 352.000 aan de reserve toegevoegd ter dekking van eenmalige kosten in verband met de nieuwe huisvesting van de BWRI.				
Nota R&V 2022 - vorming maatwerk fonds energiecrisis	2.000	-	2.000	-
In de Najaarsnota 2021 is deze reserve ingesteld voor het revolverend fonds. Dit fonds dient ter dekking van duurzaamheidsinvesteringen in gemeentelijk vastgoed. Het draagt bij aan de algemene doelstellingen rondom duurzaamheid en de wettelijke verplichtingen die hiermee samenhangen.				
Nota R&V 2022 - aanvulling leefbaarheidsgelden	89	-	89	-
De ontvangen gelden 2022 zijn in eerste instantie aan de reserve toegevoegd. Naar aanleiding van de Nota R&V is het totaal van deze reserve toegevoegd aan de reserve Hart van Muntendam.				

Onttrekking aan de reserves	Raming 2022 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2022	Waarvan structureel
Programma 1. Dorpen en Wijken				
Openbare ruimte - reserve financiële ruimte 2021	255	-	255	-
Dit betreft de onttrekking aan de reserve financiële ruimte in verband met bugetoverheveling van 2021 naar 2022 ten behoeve van onderhoud wegen.				
Cultuur - reserve financiële ruimte 2021	225	-	150	-
Dit betreft de bugetoverheveling van 2021 naar 2022 ter dekking van de kosten 2022 kerkenvisie; € 75.000 en corona schade culturele instellingen; € 150.000. De werkelijke kosten kerkenvisie worden in 2023 verwacht.				
Sport - reserve financiële ruimte 2021	152	-	152	-
Dit betreft de bugetoverheveling van 2021 naar 2022 ter dekking van de kosten 2022 lokaal sportakkoord.				
Sport - afschrijvingsreserve buiten peuterbad de Kalkwijck	4	4	4	4
Sport - reserve scholenprogramma	141	-	-	-
Dit betreft de dekking van eenmalige kosten realisatie kindcentrum Hoogezand-West. De werkelijke kosten worden in 2023 verwacht.				
Openbaar groen - afschrijvingsreserve overkluizing Slochterhaven	3	3	3	3
Openbaar groen - algemene reserve	450	-	450	-
Dekking van de extra kosten onderhoud openbaar groen.				
Programma 2. Sociaal				
Inkomensregelingen - reserve financiële ruimte 2021	206	-	191	-
Dit betreft de dekking van kosten ondernemersloket; € 81.642 en schuldhulpverlening ondernemers; € 124.500. Van dit laatste bedrag blijft € 15.000 beschikbaar ter dekking van de kosten van het opstellen van een beleidsplan in 2023.				
(Werk)participatie - reserve financiële ruimte 2021	195	-	107	-

Dit betreft de dekking van kosten ondernemersloket. Van dit bedrag blijft € 88.000 beschikbaar ter dekking van de vervolgkosten in 2023.				
(Werk)participatie - reserve nieuwbouw BWRI	1.060	-	960	-
Dit betreft de dekking van eenmalige kosten (verhuizing, tijdelijke huisvesting, etc.) in verband met de nieuwe huisvesting BWRI.				
Burgerparticipatie - reserve financiële ruimte 2021	120	-	94	-
Dit betreft de bugetoverheveling van 2021 naar 2022 ter dekking van de kosten 2022 ouderenbeleid - één tegen eenzaamheid. In 2023 worden de vervolgkosten verwacht.				
WMO Sociaal Domein - reserve financiële ruimte 2021	78	-	78	-
Dit betreft de bugetoverheveling van 2021 naar 2022 ter dekking van de kosten 2022 extra aandacht mantelzorgers; € 23.000 en tijdelijke inzet van de WMO sociale teams; € 55.000.				
Accommodaties - afschrijvingsreserve MFW Westerbroek	4	4	4	4
Accommodaties - accommodatiefonds	110	-	110	-
De onttrekking heeft betrekking op de dekking van de aan de paardensport vereniging Schildwode en omstreken (PSV SEO) verstrekte subsidie ad. € 110.000 als bijdrage in de kosten bouw nieuwe inrijhal.				
Accommodaties - reserve eigen kracht initiatieven	40	-	40	-
De onttrekking de dekking van de kosten ontmoetingsplek Haansvaart; € 20.000 en de kerk Overschild; € 20.000.				
Jeugd - resere financiële ruimte 2021	68	-	33	-
Dit betreft de dekking van de kosten Eurobudget Menzis; € 42.850 en de kosten onderzoek caseloadnorm Jeugd; € 25.000. De verwacht vervolgkosten 2023 Eurobudget Mezis bedragen € 35.000.				
Onderwijs - afschrijvingsreserve terreininrichting kindcentrum De Vosholen	7	7	7	7
Onderwijs - afschrijvingsreserve stimulering kinderopvang Hoogezand	4	4	4	4
Onderwijs - afschrijvingsreserve scholenprogramma	109	109	109	109
Onderwijs - reserve financiële ruimte 2020	113	-	113	-
Betreft de estant dekkingsmiddelen in verband met de kosten sociaal economische gevolgen aardbevingen.				
Onderwijs - bestemmingsreserve scholenprogramma	4.379	-	4.132	-
Betreft de dekking van de eenmalige kosten verband houdende met het scholenprogramma. Het verschil blijft beschikbaar ter dekking van de vervolgkosten in 2023.				

Programma 3. Economie				
Economische ontwikkeling - reserve financiële ruimte 2021	353	-	207	-
Betreft de budgetoverheveling van 2021 naar 2022 ter dekking van de kosten implementatie omgevingswet. De resteerde kosten volgen in 2023.				
Toerisme - afschrijvingsreserve Slochterhaven	13	13	13	13
Programma 5. Bestuur en bedrijfsvoering				
Bestuursondersteuning - afschrijvingsreserve informatisering	113	114	113	113
Bestuursondersteuning - afschrijvingsreserve automatisering	29	29	29	29
Bestuursondersteuning - reserve Huis van Cultuur en Bestuur	172	-	172	-
Betreft de dekking van de kosten Het nieuwe werken; € 122.000 en van de eenmalige kosten stadkamer; € 50.000.				
Bestuursondersteuning - reserve nieuwbouw BWRI	75	-	75	-
Betreft de dekking van eenmalige huisvestingskosten in verband met de nieuwbouw BWRI.				
Bestuursondersteuning - reserve financiële ruimte 2021	539	-	149	-
Betreft de dekking van kosten doorontwikkeling dienstverlening; € 250.000, de kosten evaluatie startorganisatie; € 217.000 en de kosten arbeidmakrt communicatie; € 71.843. Met betrrekking tot de doorontwikkeling dienstverlening bijft er € 245.000 beschikbaar ter dekking van de vervolgkosten 2023. Met betrekking tot de evaluatie startorganisatie is dat € 145.000.				
Overige baten en lasten - reserve financiële ruimte 2021	1.972	-	1.222	
Dit betreft de budgetoverhevelingen van 2021 naar 2022 met betrekking tot de coronacompensatie; € 1.557.321, de kosten generatiepact; € 233.392 en de kosten raineeprogramma in het kader van de arbeidmarkt impul; € 181.000. Van de coronacompensatie bijft € 750.000 beschikbaar ter dekking van kosten in 2023.				
Overige baten enlasten - reserve Huis van Cultuur en Bestuur	1.152		1.152	

Betreft de oveheveling van deze reserve naar de reserves Hart van Muntendam; € 800.000 en huisvesting BWRI; € 352.000				
Overige baten en lasten - diverse reserves	611		611	
Betreft de vrijval van reserves als gevolg van de nieuwe Nota Reserves & Voorzieningen. Dit betreft € 441 van de afschrijvingsreserve buiten peuterbad De Kalkwijck, € 120.000 van de reserve innovatie iegen kracht initiatieven, € 487.332 van de reserve leefbaarheidsgelden (krimpgelden); overgeheveld naar de reserve Hart van Muntendam, € 3.240 afschrijvingsreserve stimulering kindeopvang Hoogezand.				
				bedragen x € 1.000

4.3 Balans

Activa	2022		2021	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	709		126	
Bijdrage activa in eigendom van derden	3.354		3.461	
		4.063		**3.587**
Materiële vaste activa				
investeringen met een economisch nut	127.361		136.188	
Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	23.306		24.363	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	35.338		32.330	
		186.005		**192.881**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	598		598	
Kapitaalvertrekkingen aan overige verbonden partijen	22		22	
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.679		2.136	
Leningen aan deelnemingen	475		475	
Leningen aan overige verbonden partijen	51		54	
Overige langlopende leningen	6.168		4.865	
		8.993		**8.150**
Totaal vaste activa		**199.061**		**204.618**
Vlottende activa				
Voorraden				
Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.112		3.213	
		1.112		**3.213**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	29.458		9.861	
Uitzettingen in 'Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	49.967		35.693	
Overige vorderingen	7.347		7.873	
		86.771		**53.427**
Liquide middelen				
Banksaldi	1.506		792	
Kassaldi	71		25	
		1.577		**816**

Overlopende activa				
Van overheidslichamen nog te ontvangen bijdragen:				
- Het Rijk	1.164		3.184	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.122		3.410	
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	11.455		11.171	
		15.741		**17.765**
Totaal vlottende activa		**105.201**		**75.222**
Totaal activa		**304.262**		**279.840**

Bedragen x € 1.000

Passiva	**2022**		**2021**	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	11.580		6.819	
Bestemmingsreserves	15.275		15.972	
Gerealiseerd resultaat	17.235		8.966	
		44.091		**31.757**
Voorzieningen				
Verplichtingen en verliesvoorzieningen	3.169		825	
Risicovoorzieningen	361		361	
Egalisatievoorzieningen	18.453		17.446	
Voorzieningen toekomstige investeringen	3.049		2.951	
Voorziening van derden verkregen middelen	581		551	
		25.612		**22.134**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	123.959		133.473	
		123.959		**133.473**
Totaal vaste passiva		**193.662**		**187.364**
Vlottende passiva				
Vlottende schulden				
Banksaldi	3		3	

Overige schulden	13.054		12.464	
		13.057		**12.467**
Overlopende passiva				
Van overheidslichamen vooruit ontvangen bedragen				
- Het Rijk	65.795		47.717	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	10.207		6.384	
Overige vooruit ontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	21.540		25.910	
		97.542		**80.010**
Totaal vlottende passiva		**110.600**		**92.477**
Totaal passiva		**304.262**		**279.840**

Bedragen x € 1.000

Notitie incidentele baten en lasten Commissie BBV

Voor de structurele taken van de gemeente begroten wij structurele lasten. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. De soort of eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld bepaalt of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Dit noemt men ook wel structureel bestaand beleid. Een hulpmiddel voor het bepalen van incidentele posten is de looptijd. Wanneer baten en lasten zich drie jaar of korter voordoen, kwalificeren deze als incidenteel. Deze lasten kunnen alsnog structureel zijn afhankelijk van de soort of eigenschap.

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

	31-12-2022	1-1-2022
Totaal gewaarborgde geldleningen	1.821.399	1.457.054
Waarvan door de gemeente gewaarborgd	165.375	166.024

bedragen x € 1.000

4.4 Toelichting balans

4.4.1 Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Tevens is onze Financiële verordening en de nota afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva van toepassing. De daaruit voortvloeiende waarderingsgrondslagen voor het waarderen van bezittingen en schulden en het verantwoorden van kosten en baten staan hier vermeld.

Algemene grondslagen voor opstellen jaarrekening

- Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten (overhead) en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.
- Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen (debiteuren) en voorraden (grondexploitaties) in mindering gebracht.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

- Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.
- Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Vaste activa
Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de ter zake ontvangen investeringsbijdragen van derden en verminderd met de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa en worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa
De waardering van de financiële vaste activa is in het algemeen gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Wanneer de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs worden ze afgewaardeerd tegen marktwaarde. De leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Vlottende activa
Voorraden
De voorraden, waaronder grond- en hulpstoffen, onderhanden werken (inclusief bouwgronden in exploitatie) en gereed product en handelsgoederen, worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop is wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Dan worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De termijn voor de duur van grondexploitaties is beperkt tot (voortschrijdend) maximaal 10 jaar. Van deze termijn kan alleen gemotiveerd worden afgeweken. In voorkomende gevallen wordt de reden van afwijking toegelicht in de toelichting op de voorraden. Bij de grondexploitaties is rentetoerekening over het geïnvesteerde vermogen van toepassing hetgeen op de betreffende producten tot uitdrukking wordt gebracht. Dat geldt eveneens voor de verrekeningen met eigen reserves en voorzieningen. Bij winstgevende grondexploitaties wordt op basis van de voortgang van de exploitatie tussentijds winst genomen volgens de door BBV voorgeschreven Percentage of Completion (PoC)-methode.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
De uitzettingen worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de waarde van de vordering.

Overlopende activa
De overlopende activa worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde.

Liquide middelen
De liquide middelen bestaan uit bank- en kassaldi. Deze saldi worden opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste passiva
Eigen vermogen

Het eigen vermogen is vermogen dat door de gemeente naar eigen inzicht kan worden besteed. Deze wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde. Het eigen vermogen bestaat uit:

- Algemene reserve;
- Bestemmingsreserves;
- Gerealiseerd resultaat.

De algemene reserve en het gerealiseerde resultaat kunnen als buffervermogen beschouwd, hiermee kunnen verplichtingen worden nagekomen of tegenvallers worden opgevangen, waarvoor geen of onvoldoende voorzieningen zijn gevormd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Uitzonderingen zijn de netto contante waarde voor de Verliesvoorziening grondexploitaties en actuariële waarde voor de APPA .

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar
Onder deze schulden zijn alle door de gemeente aangegane schulden opgenomen met een looptijd van één jaar of langer. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vlottende passiva
Vlottende schulden
De vlottende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar. De vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd met een specifiek bestemmingsdoel en de overige vooruit ontvangen bedragen. Deze overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

SiSa-verantwoording Participatiewet
De jaarrekening is opgesteld op basis van het stelsel van baten en lasten, terwijl de SiSa-verantwoording op kasbasis is. Dit houdt in dat er met betrekking tot de Participatiewet geen overlopende posten zijn. Voor de overige overlopende posten hanteren we het stelsel van baten en lasten.

Continuïteit
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen plannen om taken of activiteiten af te stoten.

4.4.2 Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen

Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen

In onze financiële verordening wordt verwezen naar de ‘Nota afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva’. In deze nota staat beschreven dat we de lineaire afschrijvingsmethode gebruiken. Door middel van een raadsbesluit kan hiervan afgeweken worden en gekozen worden voor een annuïtaire afschrijvingsvorm. Dit gebeurt alleen wanneer het van belang geacht wordt dat de lasten gedurende de looptijd gelijk blijven. We starten met afschrijven op 1 januari van het eerstvolgende jaar na het gereed komen of de aanschaf van de investering. Hieronder is de tabel is een overzicht gegeven van de maximale afschrijvingstermijnen van activa zoals deze ook staan beschreven in de Nota afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva.

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvings-termijn
Immateriële vaste activa	
Kosten onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen aan activa in eigendom van derden > € 10.000	Op basis van deze tabel
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	
Woonruimten en bedrijfsgebouwen - versterkt en duurzaam bouwen	50 jaar
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	40 jaar
Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw) - versterkt en duurzaam bouwen	50 jaar
Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw)	40 jaar
Sport en jeugd-accommodaties	40 jaar
Technische installaties gebouwen	15 jaar
Eerste inrichting bij nieuwbouw	20 jaar
Parkeergarages	40 jaar
Levensduur verlengend onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	20 jaar
Energiebesparende maatregelen woonruimten en bedrijfsgebouwen	20 jaar
Noodgebouwen	10 jaar
Reguliere vervanging van meubilair en inventaris (w.o. vloerbedekking en AED's)	10 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Riolering	(afwijkend, zie beleidsplan)
Wegen/fietspaden beton	40 jaar
Wegen/fietspaden asfalt	30 jaar
Wegen/fietspaden elementverharding	20 jaar
Geluidsarm asfalt	10 jaar
Trottoirs	20 jaar
Busbanen	25 jaar
Parkeerterreinen, asfalt	25 jaar
Parkeerterreinen, elementverharding	20 jaar
Verkeersregelinstallaties	15 jaar
Geluidschermen	20 jaar
Bluswatervoorzieningen in de openbare ruimte	15 jaar
Openbare verlichting: masten en lantaarnpalen	40 jaar
Openbare verlichting: armaturen	20 jaar
Bruggen, vast beton	100 jaar
Bruggen, beweegbaar staal	80 jaar
Bruggen, beweegbaar overig	60 jaar
Bruggen, vast overig	40 jaar
Tunnel	40 jaar
Viaduct	25 jaar
Havens, kaden	40 jaar
Stalen damwanden	60 jaar
Beschoeiingen en steigers	20 jaar
Sport en recreatievelden	20 jaar
Kunstgrasvelden	10 jaar
Groenvoorzieningen	15 jaar
Speelvoorzieningen	10 jaar
Sloop- en grondwerkzaamheden	40 jaar
Wijkvernieuwing infrastructuur exclusief riolering	25 jaar
Herinrichting straten en verbetering woonomgeving	15 jaar
Vervoermiddelen	
Verwisselbare afvalbakken zijladers *)	18 jaar

Elektrische auto’s	12 jaar
Bestel- en personenauto’s	10 jaar
Pick-up’s	10 jaar
Aanhangwagens	10 jaar
Opzet zoutstrooiers *)	10 jaar
Aanhangstrooiers *)	10 jaar
Vrachtauto’s	8 jaar
Tractoren	8 jaar
Nieuwe accu elektrische auto	6 jaar
Smalspoor	6 jaar
Zijladers	6 jaar
*) zijn door meerdere trekkende voertuigen te bedienen, zoals grasdoorzaaiers, rolblokken etc.	
Machines, apparaten en installaties	
Sneeuwschuivers	16 jaar
Aanbouwdelen bedrijfsauto’s *)	10 jaar
Bladveeg- / zuigmachines	10 jaar
Heftrucks	10 jaar
Shovels	10 jaar
Mobiele kranen	10 jaar
Snippermachines	10 jaar
Parkeerapparatuur	10 jaar
Rioolapparatuur	10 jaar
Maaiers (groen en sportvelden)	8 jaar
*) zijn door meerdere trekkende voertuigen te bedienen, zoals grasdoorzaaiers, rolblokken etc.	
Automatisering (infrastructuur)	
Glasvezel	20 jaar
UTP bekabeling	15 jaar
Telefoon- en communicatiecentralescentrales	10 jaar
Automatisering (hardware)	
Netwerk (Switches, WiFi, Firewall, Telewerken)	5 jaar
Thin client, beeldscherm, presentatiescherm, pc en laptop	5 jaar
Netwerk (Servers, Storage)	4 jaar
Smartphone, tablet	3 jaar
Overige materiële vaste activa	
Schaftwagen	16 jaar
Ondergrondse containers: betonnen buitenbak	20 jaar
Afvalcontainers en (semi) ondergrondse afvalcontainers	15 jaar
Afvalbakken - duobakken	15 jaar
Columbarium (urnenmuur)	25 jaar
Opmaken wegenlegger	30 jaar
Zonnecollectoren	10 jaar
Digitale luchtfoto’s	5 jaar
Kunstwerken zonder cultuurwaarde	5 jaar
Automatisering (software)	
Digitalisering	7 jaar
Registratiesysteem ondergrondse containers (binnenbak, gekoppeld is aan het belastingsysteem)	5 jaar
Software/implementaties	5 jaar

4.4.3 Toelichting op activa

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Des-investeringen	Boekwaarde 31-12-2022
iva: kn onderz. ontwikk. een bepaald actief	126	949	366			709
iva: bijdr. aan activa in eigend. derden	3.461			107		3.354
Totaal:	**3.587**	**949**	**366**	**107**		**4.063**

bedragen x € 1.000

IVA Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief
De vermeerderingen hebben betrekking op:

- Centrumplanontwikkeling Muntendam (€ 90.000)
- Entree Hoogezand (€ 350.500)
- Voorbereidingskrediet vrijkomende locaties (362.500)
- Het voorbereidingskrediet ontwikkeling Vosholen II (€ 146.000)

De bijdrage van derden heeft betrekking op:

- Een investeringsbijdrage NPG entree Hoogezand (350.000)
- Een flexpool subsidie van de provincie in de kosten vrijkomende locaties (€ 16.000)

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Des-investeringen	Boekwaarde 31-12-2022
MVA Bedrijfsgebouwen	119.268	17.973	20.361	4.847	2.795	109.237
MVA Gronden en terreinen	10.220	2.221	574	10	114	11.743
MVA Machines/apparaten/installaties	4.064	888	88	871		3.993
MVA Overig	674	36	1	111		599
MVA Vervoermiddelen	1.959	205	13	363		1.788
MVA Woonruimten	4			2		2
Subtotaal Invest. met economisch nut	136.188	21.324	21.037	6.205	2.909	127.361
MVA Bedrijfsgebouwen	**175**	**38**		**4**		**208**
MVA Grond/weg/waterb.kundige werken	21.525	1.244	1.227	904		20.639
MVA Machines/apparaten/installaties	106			15		91
MVA Overig	981	216		106		1.090
MVA Vervoermiddelen	1.577			299		1.278
Subtotaal: Invest. met economisch nut incl. heffing	24.363	1.498	1.227	1.328		23.306
MVA Gronden en terreinen	**314**	**106**	**106**			**314**
MVA Grond/weg/waterb.kundige werken	32.017	6.874	1.780	2.087		35.024
Subtotaal: Invest. met maatschappelijk nut	32.330	6.980	1.886	2.087		35.338
Subtotaal: Investeringen met maatschappelijk nut						
Totaal:	**192.881**	**29.817**	**24.150**	**9.620**	**2.909**	**186.005**

bedragen x € 1.000

Investeringen met economisch nut
MVA Bedrijfsgebouwen
De investeringen hebben betrekking op:

- Realisatie van diverse kindcentra en bijdragen in vervangende nieuwbouw in het kader van het scholenprogramma (€ 16.778.000)
- MFC's: renovatie De Borgstee (€ 434.000)
- Sport: Aanpassing sporthal De Kalkwijck - Aanschaf sport/spelmateriaal (€ 51.000)
- Aanpassing gemeentewerf IBOR te Zuidbroek (€ 243.000)
- Huisvesting BWRI (€ 430.000)
- Overige, kleinere investeringen (€ 37.000)

De bijdragen van derden hebben betrekking op:

- Realisatie van diverse kindcentra en bijdragen in vervangende nieuwbouw in het kader van het scholenprogramma:
  NAM-bijdragen (€ 1.792.000)
  NPG-bijdragen (€ 9.123.000)
  Speciale uitkeringen m.b.t. de sport (€ 684.000)
  Speciale uitkeringen scholenfonds (€ 7.408.000)
  Speciale uitkering ventilatie in scholen (€ 150.000)
  Overige bijdragen (€ 203.000)
- Sport: Speciale uitkering sport € 34.000 m.b.t. de aanpassing sporthal De Kalkwijck

- Overige investeringsbijdragen (€ 6.000)

De desinvesteringen hebben betrekking op het afboeken van restant boekwaarden die een relatie hebben met de uitvoering van het scholenprogramma (€ 2.795.000)

MVA Gronden en terreinen
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Aankopen in het kader van de herstructurering van Hoogezand Noord (€ 1.876.000)
- Activering van grondkosten in het kader van vervangende nieuwbouw van scholen en één gymlokaal (€ 322.000)
- Aan koop van grond in relatie tot het project Graauwedijk te Overschild (€ 23.000)

De desinvestering heeft betrekking op de afwaardering van een perceel grond aan de Edserweg naar agrarische waarde (€ 114.000)

MVA Machines/apparaten en installaties
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Diverse investeringen informatisering (€ 108.000)
- Diverse investeringen automatisering (€ 414.000)
- Investeringen machines BWRI (€ 25.000)
- Investeringen tractiemiddelen IBOR (€ 329.000)
- Sport; vervangend materiaal zwembadtechniek (€ 12.000)

De bijdragen van derden hebben o.a. betrekking op:

- Machines en software BWRI (€ 27.000)
- Informatisering (€ 56.000)
- Een bijdrage sport in de kosten zwembadtechniek m (€ 5.000)

MVA Overig
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

• Software van diverse applicaties (€ 20.000)
• Software m.b.t. verdere digitalisering (€ 6.000)
• E-dienstverlening (€ 10.000)

De bijdrage van derden betreft de BWRI software (€ 1.000)

MVA Vervoermiddelen
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Uitbreiding/vervanging wagenpark IBOR en BWRI (€ 137.000)
- Aanschaf fietsen t.b.v. BOA's (€ 14.000)
- Het wagenpark van de BWRI (€ 54.000)

De bijdrage van derden betreft:

- Wagenpark BWRI (€ 13.000)

Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
MVA Bedrijfsgebouwen
De investering heeft betrekking op de realisatie van een nieuwe depot klein chemisch afval te Hoogezand (€ 38.000)

MVA Grond-weg- en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Vervanging van riolering (€ 171.000)
- Riolering op basis van risico gestuurd beheer (€ 952.000)
- Verbetering riolering systemen (€ 66.000)
- Klimaatadaptie (€ 38.000)
- Groenafval aanbrengpunt (17.000)

De bijdragen van derden heeft betrekking op de onttrekking aan voorziening riolering (€ 1.227.000) ter dekking van de investeringen in dat verband.

MVA Overig
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- De aanschaf van papiercontainers (€ 175.000)
- De aanschaf van materiaal voor de inzameling van huishoudelijk afval (€ 41.000)

Investeringen met maatschappelijk nut
MVA Gronden en terreinen
De investeringen heeft betrekking op de inpassingskosten van de openbare basisschool De Meent te Schildwolde (€ 106.000)

De bijdragen van derden betreft een van het rijk ontvangen investeringsbijdrage (€ 106.000)

MVA Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Gorecht-West fase 4 (€ 835.000)
- Gorecht-West fase 5 (€ 200.000)
- Openbare verlichting – vervanging masten (284.000)
- Openbare verlichting – vervanging armaturen (€ 598.000)
- Onderhoud wegen (€ 147.000)
- Rehabilitatie verharding 2020 (€ 49.000)
- Openbare ruimte De Weerterij te Siddeburen (€ 37.000)
- Vervanging Eendrachtsbrug (€ 265.000)
- Renovatie brug Middelste Klap (€ 106.000)
- Diverse grote bruggen (€ 182.000)
- Openbare ruimte rondom het Kielzog (€ 20.000)
- Renovatie / vernieuwen sportvelden (€ 145.000)
- Inpassingkosten diverse kindcentra (€ 1.888.000)
- Kadeproject Steendam-Tjuchem:
  - Fietspad (€ 407.000)
  - Kabels en leidingen (€ 175.000)
  - Wegaanleg (€ 1.490.000)
- Projecten leefbaarheidsprogramma:
  - Buitenruimte MFC Froombosch (€ 29.000)
  - Buitenruimte Houtstek Slochteren (€ 10.000)
- Overige: bluswatervoorzieningen (€ 7.000)

De bijdragen van derden hebben o.a. betrekking op:

- Onttrekking uit rioolvoorziening tgv Gorecht-West fase 4 (€ 44.000)
- Gorecht West fase 5 (€ 7.000)
- Rijksbijdrage scholenprogramma in verband met de inpassingskoten (€ 1.646.000)
- Bijdrage leefbaarheidsprogramma NCG (€ 39.000)
- Spuk bijdrage sportinvesteringen (€ 44.000)

MVA Machines/apparaten en installaties
De investeringen hebben o.a. betrekking op:

- Vervangingsplan Openbare verlichting 2020 masten en armaturen (€ 152.000)

Financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Bijdragen van derden	Des-investeringen	Aflossing	mutaties voorziening	Boekwaarde 31-12-2022
fva: kap.verstr.deelnemingen	598						598
fva: kap.verstr.ov.verb.part	22						22
fva: lening woningb.corp	2.136				457		1.679
fva: lening deelnemingen	475						475
fva: lening ov.verb.part	153				3		150
voorziening renteloze lening NNTTM	-99					1	-99
fva: lening ov.langl.leningen	4.896	5.011	3.707				6.200
risicovoorziening kredieten GKB / SVn	-31					-1	-32
Totaal	**8.150**	**5.011**	**3.707**		**460**		**8.993**

bedragen x € 1.000

FVA Overige langlopende leningen
De investeringen hebben betrekking op:

- GKB-leningen (€ 213.000)
- SVN starters- en stimuleringsleningen (€ 4.798)

De bijdragen van derden hebben betrekking op:

- GKB-leningen (€ 197.000)
- SVN starters- en stimuleringsleningen (€ 3.270.000)
- TOZO bedrijfskredieten (€ 59.000)
- BBZ Kapitaalverstrekkingen (181.000)

Voorraden

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerderingen	Bijdragen van derden	Des-investeringen	Storting voorziening	Vermindering voorziening	Boekwaarde 31-12-2022
voorr.: onderh.werk (incl.bouwgr in expl.)	9.699	2.015	3.600				8.114
Voorzieningen grondexploitaties	-6.486				-690	174	-7.002
Totaal: Onderh. Werken, bouwgr. in expl.	**3.213**	**2.015**	**3.600**		**-690**	**174**	**1.112**

bedragen x € 1.000

Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie
De vermeerderingen hebben o.a. betrekking op:

- Stadscentrum Noordelijk deel te Hoogezand (€ 57.000)
- Rengerspark (€ 256.000)
- Rengerspark winstneming 2022 (€ 152.000)
- C43 IJsbaan (€ 153.000)
- C45 Julianapark (€ 308.000)
- Verlengde Veenlaan Slochteren (€ 143.000)
- Bestemmingsplan Tolweg Muntendam (€ 297.000)
- Bestemmingsplan Tolweg Muntendam winstneming 2022 (€ 61.000)
- Bestemmingsplan De Vosholen II, deelplan 1 (€ 271.000)
- Bestemmingsplan De Vosholen II, deelplan 1 winstneming (€ 13.000)
- Grondexploitatie Overschild Graauwedijk (198.000)
- Grondexploitatie Drevenhof (€ 104.000)
- Grondexploitatie Drevenhof winstneming (€ 2.000)

De verminderingen hebben o.a. betrekking op:

- Rengerspark (€ 781.000)
- C43 IJsbaan (€ 805.000)
- Verlengde Veenlaan Slochteren (€ 629.000)
- Bestemmingsplan Tolweg (€ 281.000)
- Bestemmingsplan De Vosholen II, deelplan 1 (€ 773.000)
- Bestemmingsplan Burgemeester Venemastraat (€ 228.000)
- Grondexploitatie Overschild Graauwedijk (22.000)
- Grondexploitatie Drevenhof (€ 81.000)

Voor een uitgebreide toelichting op de bouwgronden in exploitatie wordt verwezen naar paragraaf 3.7 Grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Hieronder volgt de specificatie en het verloop overzicht van de in dit verband getroffen risicovoorzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 1-1-2022
Vorderingen openbare lichamen	29.458	9.861
Subtotaal: Vorderingen op openbare lichamen	29.458	9.861
Uitzetting Rijksschatkist	49.967	35.693
Subtotaal: uitzettingen Rijksschatkist < 1 jaar	49.967	35.693
Vorderingen Belasting	4.194	3.966
Vorderingen BWRI	4.856	5.844
Vorderingen GKB	5	5
Overige vorderingen	1.804	1.498
Voorziening dubieuze debiteuren	-3.512	-3.440
Subtotaal overige vorderingen	7.347	7.873
Totaal	**86.772**	**53.428**

Bedragen x € 1.000

Verloop risicovoorzieningen

Hieronder volgt de specificatie en het verloop overzicht van de in dit verband getroffen risicovoorzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	storting 2022	onttrekking 2022	aanwending 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Dubieuze debiteuren belastingen	597	333		259	671
Dubieuze debiteuren sociale zaken	2.703	174	173		2.704
Dubieuze debiteuren Financiën	140			3	137
Totaal risicovoorzieningen	**3.440**	**507**	**173**	**262**	**3.512**

bedragen x € 1.000

Liquide middelen

Het drempelbedrag voor de kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van circa € 246.600.000, te weten € 20.960.000. Deze limiet is gedurende 2022 niet structureel overschreden.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 1-1-2022
Banksaldi	1.506	792
Kassaldi	71	25
Totaal	**1.577**	**817**

bedragen x € 1.000

Overlopende activa

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2022
Nog te ontvangen ESF subsidie				
Subtotaal: Nog te ontvangen Europa				
Nog te ontvangen tegemoetkoming noodopvang vluchtelingen Zuidbroek		400		400
Nog te ontvangen NPG gelden		245		245
Nog te ontvangen React-EU 2021	200		200	
Nog te ontvangen Rijksbijdrage Inpassingskosten 2021	752		752	
Nog te ontvangen Blok D - kennisplatforms kn regio	188		188	
Nog te ontvangen bijdrage NCG van Heemskerkschool	1.066		1.066	
Nog te ontvangen bijdrage NAM De Wiekslag	109		109	
Nog te ontvangen bijdrage NAM t Heidemeer	285		285	
Nog te ontvangen Toeslagen 2021	224		149	75
Nog te ontvangen bedragen lager dan € 100.000	361	186	102	444
Subtotaal: Nog te ontvangen van het Rijk	**3.184**	**831**	**2.851**	**1.164**
Nog te ontvangen provinciale subsidie MFC Meeden	218		218	
Nog te ontvangen ESF-React 2020-2022 (centrumgemeente Groningen)		581		581
Nog te ontvangen huur Kielzog		122		122
Nog te ontvangen Beschermd Wonen (centrumgemeente Groningen)		1.590		1.590
Nog te ontvangen NPG gelden		209		209
Nog te ontvangen Beschermd Wonen 2021	1.317		1.317	
Nog te ontvangen Meeroevers II - kavel 11	175		175	
Nog te ontvangen Wedeka	187		187	
Nog te ontvangen MFC Ruitenvelder Ruitenweg 39	420			420
Nog te ontvangen subsidie Leader voor openbare ruimte	100			100
Nog te ontvangen Wabo leges 2021	802		802	
Nog te ontvangen bedragen lager dan € 100.000	191	10	101	100
Subtotaal: Nog te ontvangen van overige NL Overheidslichamen	**3.410**	**2.512**	**2.800**	**3.122**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:				
Vooruit betaalde bedragen SW-bedrijf - BWRI	309	744	537	516
Nog te ontvangen OEW-beleid, rechtzaak scholen	287			287
Nog te ontvangen bijdrage NAM tijdelijke huisvesting KC Vosholen	288			288
Nog te ontvangen Afvalstoffenheffing 2022		6.164		6.164
Nog te ontvangen Wabo leges 2022		193		193
Nog te ontvangen toeristenbelasting 2022		310		310
Te vorderen BTW/BCF	2.149	1.797	2.149	1.797
Nog te ontvangen Nedvang 4e kwt 2021	100		100	
Nog te ontvangen Rigg 2021 Jeugd-Zin	1.242		1.242	
Nog te ontvangen toeristenbelasting 2021	263		263	
Nog te ontvangen Afvalstoffenheffing 2021	5.948		5.948	
Vooruitbetaalde subsidie Stichting Kwartier en Welzijn		678		678
Voortuitbetaalde bedragen 2022 - 2023		699		699
Voortuitbetaalde bedragen 2021 - 2022	146		146	
Diverse overlopende activa lager dan €100.000	439	349	266	522
Subtotaal: Overige vooruitbetaalde bedragen + nog te ontvangen bedragen	**11.171**	**10.935**	**10.650**	**11.455**
Totaal:	**17.765**	**13.633**	**16.301**	**15.741**

bedragen x € 1.000

4.4.4 Toelichting op passiva

Eigen vermogen

Omschrijving	Boekwaarde stand 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde stand 31-12-2022
ALGEMENE RESERVE				
Algemene reserve (algemeen)	6.819	5.212	450	11.580
Totaal algemene reserve	**6.819**	**5.212**	**450**	**11.580**

Omschrijving	Boekwaarde stand 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde stand 31-12-2022
BESTEMMINGSRESERVES				
Afschrijvingsreserves				
Uitbr.scholen; peuterspeelz. Hoogezand	302			302
Stimulering.kinderopvang Hoogezand	88		7	81
Buiten peuterbad de Kalkwijck	63		4	59
MFA Westerbroek	160		4	156
Slochterhaven	308		13	294
Overkluizing Slochteren	64		3	61
Informatisering herindeling 2018	280		113	168
Automatisering herindeling 2018	100		29	72
Terreininr. KC De Vosholen Hoogezand	139		7	131
Scholenprogramma	3.196		109	3.088
Totaal afschrijvingsreserves	**4.701**		**289**	**4.412**

Omschrijving	Boekwaarde stand 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde stand 31-12-2022
Overige bestemmingsreserves				
Huisvesting onderwijs Hoogezand	257		257	
Herfinanciering AJC Hoogezand	277	130		406
Huis van cultuur en bestuur; Kielzog	1.718		1.324	395
Scholenprogramma	4.772		3.875	897
Duurzaamheidsinvesteringen	350			350
Hart van Muntendam	1.063	1.287		2.351
Onderhoud beeldende kunst	20			20
Nieuwbouw BWRI	1.266	352	1.035	583
Reserve financiële ruimte 2020	335		335	
Reserve financiële ruimte 2021		4.163	2.638	1.526
Gebiedsfonds windpark N33		1.790		1.790
Maatwerk Fonds Energiecrisis		2.000		2.000
Accommodatiefonds	294		110	184
Innovatie eigen kracht initiatieven	160		160	
Leefbaarheidsgelden (krimpgelden)	398	89	487	
Wedeka (Westerlee gelden)	360			360
Totaal overige bestemmingsvingsreserves	**11.271**	**9.812**	**10.220**	**10.863**

Omschrijving	Boekwaarde stand 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde stand 31-12-2022
Totaal bestemmingsreserves	**15.972**	**9.812**	**10.509**	**15.275**
RESULTAAT				
Saldo rekening	8.966	17.235	8.966	17.235
Totaal resultaat	**8.966**	**17.235**	**8.966**	**17.235**
Totaal eigen vermogen	**31.756**	**32.259**	**19.925**	**44.090**

bedragen x € 1.000

Toelichting:
Voor een toelichting van de mutaties op de reserves verwijzen we u naar paragraaf 4.6.1 Reserves.

Voorzieningen

Omschrijving	Boekwaarde stand 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Aanwending 2022	Boekwaarde stand 31-12-2022
Voorzieningen - verplichtingen en verliezen					
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	64		64		
APPA wethouders	762	2.616	229	35	3.114
Verlofsparen		54			54
Totaal voorzieningen - verplichtingen en verliezen	**825**	**2.671**	**293**	**35**	**3.169**
Risicovoorzieningen					
Stadscentrum Hoogezand	361				361
Totaal risicovoorzieningen	**361**				**361**
Egalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud gebouwen	1.444	914		831	1.527
Rioolrechten	14.459	1.179	1.217		14.421
Afvalstoffen	1.542	962			2.504
Totaal egalisatievoorzieningen	**17.446**	**3.055**	**1.217**	**831**	**18.453**
Voorzieningen toekomstige verplichtingen					
Groot onderhoud wegen	2.351	1.450		1.352	2.449
Aanleg riool wijkvern.Gorecht-W.	550				550
Renovatie 2 tennisbanen TCM	50				50
Totaal voorzieningen toekomstige verplichtingen	**2.951**	**1.450**		**1.352**	**3.049**
Voorzieningen middelen van derden					
Groot onderhoud graven	551	138	108		581
Totaal voorzieningen middelen van derden	**551**	**138**	**108**		**581**
Totaal voorzieningen	**22.134**	**7.314**	**1.618**	**2.219**	**25.612**

bedragen x € 1.000

Toelichting:
Voor een toelichting van de mutaties op de voorzieningen verwijzen we u naar paragraaf 4.6.2 Voorzieningen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Nieuwe leningen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Vaste schulden t.b.v. woningbouw	1.211			1.211
Overige vaste schulden	132.262		9.514	122.748
Totaal onderhandse leningen binnelandse banken en instellingen	**133.473**		**9.514**	**123.959**
Vaste schulden waarborgsommen	0	0	0	0
Totaal waarborgsommen	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal vaste schulden:	**133.473**	**0**	**9.514**	**123.959**

Toelichting:
In 2022 zijn er geen nieuwe langlopende geldleningen aangegaan. Ook zijn er in 2022 geen leningen vervroegd afgelost. De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot deze vaste schulden bedraagt € 2.263.

Vlottende schulden

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 1-1-2022
Banksaldi	3	3
Subtotaal banksaldi:	**3**	**3**
Crediteuren	10.055	9.755
Leningschulden GKB	2.999	2.709
Subtotaal overige schulden:	**13.054**	**12.464**
Totaal vlottende schulden:	**13.057**	**12.467**

bedragen x € 1.000

Overlopende passiva

Hieronder een overzicht van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2022
OAB middelen	1.286		253	1.034
Vooruitontvangen NPG gelden	17.820	1.178	2.464	16.534
Terugbetalingsverplichting Bedrijfskredieten	643			643
Vooruitontvangen TOZO afrekening	465		465	
Vooruitontvangen SPUK inpassingskosten Scholenscholenprogramma		1.194		1.194
Vooruitontvangen SPUK Scholenfonds		4.724		4.724
Vooruitontvangen bijdragen NAM via NCG KC Hoogezand-West		825		825
Vooruitontvangen SPUK sport 2022		288		288
Voortuitontvangen SPUK opvang ontheemden Oekraïne		1.689		1.689
Vooruitontvangen Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023		404		404
Nog te betalen SISA 2022 Corona toegangsbewijzen		215		215
Vooruitontvangen SPUK herstructurering volkshuisvesting	11.028		19	11.010
Vooruitontvangen middelen NPO 2021	143		143	
Vooruitontvangen sociale emotionele ondersteuning aardgasgebied M-G 2021	245		215	30
Vooruitontvangen SPUK aardgasvrij Steendam Tjuchem	3.870		569	3.301
Vooruitontvangen SPUK RRE-W	146		140	6
Vooruitontvangen SPUK Energiearmoede		1.989		1.989
Vooruitontvangen Covid-19 gerelateerde Onderwijsvertragingen NPO		423		423
Vooruitontvangen sociale emotionele ondersteuning aardgasgebied M-G 2022-2025		245		245
Vooruitontvangen lokaal sportakkoord		95		95
Vooruitontvangen voorschotten WIB 2022		315		315
Vooruitontvangen 2e tranche Blok D 2022		905		905
Vooruitontvangen 1e tranche Blok B 2021	3.943		3.943	
Vooruitontvangen 2e tranche Blok B 2022		2.520		2.520
Vooruitontvangen tranche 2021 van Batch 1588	7.463		7.463	
Vooruitontvangen tranche 2022 van Batch 1588		15.783		15.783
Vooruitontvangen Lumpsum versterking	570	1.534	609	1.495
Bedragen lager dan € 100.000	94	125	89	130
Subtotaal: Nog te betalen aan het Rijk	**47.717**	**34.450**	**16.372**	**65.795**
80% subs. fietspad Kanaalweg - Meenteweg	112			112
Vooruitontvangen bedragen SW-bedrijf BWRI	234			234
Vooruitontvangen Regiodeal-Tijd voor Toekomst		130		130
Vooruitontvangen NPG gelden	5.841	13.922	10.345	9.418
Bedragen lager dan € 100.000	198	116		313
Subtotaal: Nog te betalen aan overige NL Overheidslichamen	**6.384**	**14.168**	**10.345**	**10.207**
Nog te betalen rente 2022 in 2023		969		969
Nog te betalen rente 2021 in 2022	1.064		1.064	
Nog af te rekenen bijdrage FNO	198		198	
Nog te betalen subsidie Kwartier Zorg Nabij		356		356
Nog te betalen meerkostenregeling WMO 2020-2021		106		106
Nog te betalen jeugd ZIN		2.504		2.504
Nog te betalen kosten tijdelijke huisvesting NCG		218		218
Nog te betalen subsidies controle toegangspas VRG	156		156	
Nog te betalen subsidie Kwartier - NPG Kwartier	303		303	
Nog te betalen WMO BG+HH+BW	140	671	140	671
Correctie Baten toez. & handh. 2021	129			129
Nog te betalen éénmalige uitkering cao en coronavergoeding	876		876	
Nog te betalen transitiekosten scholenprogramma	240		240	

Overlopende bedragen 2022-2023		1.488		1.488
Overlopende bedragen 2021-2022	474		474	
Vooruitontvangen NCG bijdrage omgeving hart dorpshuis Steendam	312		312	
Vooruitontvangen NCG bijdrage mutifunctioneel dorpshuis Steendam	112			112
Vooruitontvangen NCG bijdrage kinderboerderij Slochteren	105			105
Nog te betalen bedragen SW-bedrijf BWRI	-9		78	-87
Nog te verrekenen BTW/BCF met de belastingdienst	143	140	143	140
Vooruitontvangen bijdragen NAM	15.048	8.027	15.048	8.027
Verbeurde dwangsommen	677	1.093	722	1.048
Tussenrekeningen Sociale Zaken	529	447	529	447
Tussenrekeningen gemeentelijke belasting	-41	163		122
Tussenrekening WMO	1.457	928	1.457	928
Tussenrekeningen salarisadministratie Youforce	3.300	3.566	3.300	3.566
Overige overlopende passiva < € 100.000	695	618	622	692
Subtotaal: Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	**25.910**	**21.294**	**25.663**	**21.540**
Totaal:	**80.010**	**69.912**	**52.380**	**97.542**

bedragen x € 1.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In aanvulling op de balans volgt hier het overzicht van de belangrijkste, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hiermee kunnen we inzicht verschaffen in de meerjarige verplichtingen waaraan we zijn gebonden. De lasten die betrekking hebben op het verslagjaar zijn overigens wel in de rekening verwerkt.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstelling door:	Geldgever:	Betreft:	Oorspronkelijk bedrag	Beginsaldo 1-1-2022	Opnames	Aflossingen	Eindsaldo 31-12-2022	% garantstelling gemeente	€ garantstelling gemeente
Gem. Midden-Groningen		St. Dr. Aletta Jacobs College							
	Staat der Nederlanden	Herfinanciering 2012	16.150	11.305		538	10.767	100%	10.767
	Staat der Nederlanden	Nieuwbouw Laan v.d. Sport 6 - Lening 1	750	182		91	91	100%	91
	Staat der Nederlanden	Nieuwbouw Laan v.d. Sport 6 - Lening 2	602	562		20	542	100%	542
Gem. Midden-Groningen	BNG-BANK	Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold	1.775	1.775			1.775	100%	1.775
Gem. Midden-Groningen	Gem. Midden-Groningen	N.V. Groninger Monumentenfonds - Historische scheepswerf te Sappemeer	200	200			200	100%	200
SVN	Diverse geldgevers	Stimuleringsleningen - diverse personen	1.832	614	928	85	1.457	0%	0
SVN / Gem. Midden-Groningen	Diverse geldgevers	Startersleningen - diverse personen	3.816	2.228	699	340	2.587	0%	0
St. Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Diverse geldgevers	Woonstichting Groninger Huis	99.046	98.477		1.936	96.541	69,6%	3.315
	Diverse geldgevers	St. Lefier	274.130	181.741	63.006		244.747	14,4%	14.276
	Ned. Waterschapsbank	St. Vestia	22.390	0	22.390		22.390	0,01%	3.000
	Diverse geldgevers	Woonzorg Nederland	254.259	5.826	246.140		251.966	1%	2.366
	Nederlandse Waterschapsbank NV	Stichting Acantus	48.336	14.144	34.192		48.336	0,01%	41
St. Waarborgfonds Eigen Woningen (Nationale Hypotheek Garantie)	Diverse geldgevers	Diverse personen tot 2011	Gegeven is niet beschikbaar	304.000			304.000	50%	152.000
	Diverse geldgevers	Diverse personen vanaf 2011	Idem	836.000			836.000	0%	0

bedragen x € 1.000

Contractuele verplichtingen

Wij kennen verplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen. In onderstaand overzicht zijn de verplichtingen inzake onze meerjarige contracten opgenomen. Het betreft (meerjarige) contracten met een waarde van meer dan € 100.000 per 31-12-2022.

Contractpartij:	Contractwaarde over het jaar 2022
Veenman B.V.	€ 109.949,79
De Vertakking B.V.	€ 180.253,63
Tog Nederland Noord Oost B.V.	€ 109.116,84
Krinkels B.V.	€ 133.272,48
BDO Audit & Assurance B.V.	€ 140.875,00
Driessen B.V.	€ 400.000,00
Tempo Team Group B.V.	€ 400.000,00
Eindtotaal	**€ 1.473.467,75**

Verlofuren

Vanaf dit jaar is er een voorziening getroffen voor het spaarverlof omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. Dat is niet van toepassing op de wettelijk verlof saldo per 31 december. De niet opgenomen verlofuren 2022 berekenen we tegen een gemiddeld uurtarief. Medewerkers mogen deze uren verkopen of nog opnemen conform cao-afspraken. De hieruit voortvloeiende verplichting verlofuren 2022 bedraagt € 54.000.

4.5 Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld	Primitief begroot 2022			Begroot na wijziging 2022			Realisatie 2022		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1 Bestuur	3.394	0	-3.394	6.675	2.616	-4.058	3.177	229	-2.948
0.2 Burgerzaken	1.330	706	-624	1.408	706	-702	1.334	747	-587
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	321	113	-208	851	75	-776	968	98	-870
0.4 Overhead	28.439	300	-28.139	29.564	622	-28.943	31.041	478	-30.563
0.5 Treasury	-172	407	579	54	431	377	57	469	412
0.61 OZB woningen	605	11.741	11.136	695	12.053	11.358	890	11.927	11.037
0.62 OZB niet-woningen	543	8.908	8.365	601	8.908	8.307	429	9.014	8.585
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	1	0	-1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	131.280	131.280	0	149.271	149.271	0	152.100	152.100
0.8 Overige baten en lasten	3.336	3.172	-164	7.464	1.273	-6.191	787	527	-260
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	1.027	3.924	2.897	5.836	12.752	6.916	5.837	10.738	4.901
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	547	0	-547	12.643	6.159	-6.485	17.235	0	-17.235
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.354	192	-4.162	4.406	192	-4.214	4.405	192	-4.213
1.2 Openbare orde en veiligheid	18.797	17.656	-1.141	28.372	27.210	-1.162	20.545	19.502	-1.042
2.1 Verkeer en vervoer	7.927	181	-7.746	8.136	279	-7.857	8.225	373	-7.851
2.2 Parkeren	0	140	140	0	140	140	0	142	142
2.3 Recreatieve havens	35	7	-28	35	7	-28	35	6	-29
2.4 Economische havens en waterwegen	272	0	-272	298	0	-298	438	20	-418
2.5 Openbaar vervoer	46	0	-46	46	0	-46	41	0	-41
3.1 Economische ontwikkeling	425	0	-425	424	0	-424	390	0	-390
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.205	1.265	60	2.627	3.624	997	1.077	1.236	159
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	64	12	-52	64	12	-52	70	26	-43
3.4 Economische promotie	125	300	175	186	362	175	156	455	299
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	9.091	1.051	-8.040	8.919	154	-8.765	8.894	87	-8.807
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.269	2.416	-1.853	5.859	3.840	-2.019	5.289	3.580	-1.709
5.1 Sportbeleid en activering	250	61	-189	421	61	-360	325	-2	-326
5.2 Sportaccommodaties	4.276	915	-3.361	4.270	1.371	-2.899	4.072	744	-3.328
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.036	347	-2.689	2.981	397	-2.584	2.843	295	-2.548
5.4 Musea	227	2	-225	253	2	-251	231	15	-216
5.5 Cultureel erfgoed	354	0	-354	741	313	-429	469	117	-352
5.6 Media	1.671	224	-1.447	1.646	224	-1.422	1.681	210	-1.471
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.865	92	-5.773	6.685	297	-6.388	6.667	346	-6.321
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.608	6.205	-5.404	13.137	7.145	-5.992	19.517	17.591	-1.926
6.2 Wijkteams	6.459	0	-6.459	6.431	15	-6.416	6.311	17	-6.295
6.3 Inkomensregelingen	37.555	30.262	-7.293	43.006	31.540	-11.465	41.922	31.194	-10.728
6.4 Begeleide participatie	15.089	2.571	-12.518	16.847	2.611	-14.236	17.280	2.916	-14.363
6.5 Arbeidsparticipatie	3.337	200	-3.137	4.002	658	-3.343	3.393	984	-2.409
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	995	20	-975	995	20	-975	1.049	19	-1.030
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	16.749	833	-15.917	15.772	733	-15.039	15.701	813	-14.887
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	24.406	0	-24.406	26.402	0	-26.402	26.662	0	-26.662
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	842	382	-460	4.729	5.133	404	5.698	6.146	448
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	2.134	5	-2.130	2.365	65	-2.300	2.651	445	-2.206
7.2 Riolering	4.319	5.649	1.330	4.310	5.667	1.357	4.835	5.897	1.062
7.3 Afval	7.473	7.683	209	7.298	7.535	237	7.941	8.027	86
7.4 Milieubeheer	2.494	0	-2.494	3.075	576	-2.499	2.600	157	-2.443
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	505	423	-82	503	425	-79	492	400	-92
8.1 Ruimtelijke ordening	1.355	67	-1.287	2.273	82	-2.190	2.184	206	-1.978
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.510	5.480	-29	6.686	6.696	10	5.291	4.560	-731

8.3 Wonen en bouwen	4.034	1.334	-2.700	8.751	6.490	-2.261	6.781	4.872	-1.909
Totaal	**246.525**	**246.525**	**0**	**308.742**	**308.742**	**0**	**297.916**	**297.916**	**0**

bedragen x € 1.000

4.6 Overzicht reserves en voorzieningen

4.6.1 Reserves

Overzicht reserves

Eigen vermogen

Omschrijving	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2022	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2022	Toelichting
ALGEMENE RESERVE						
Algemene reserve (algemeen)	De algemene reserve vormt een buffer om financiële tegenvallers op te vangen en wordt in dit verband gerekend tot de zogenoemde weerstandscapaciteit van de gemeente. De algemene reserve wordt gevormd uit batige rekeningsaldi. De algemene reserve is in principe vrij aanwendbaar.	6.819	5.212	450	11.580	Naar aanleiding van de resultaatbestemming van de rekening 2021 is het voordelig saldo na overheveling aan de reserve toegevoegd. De onttrekking heeft betrekking op de dekking van een extra budget onderhoud openbaar groen.
Totaal algemene reserve		**6.819**	**5.212**	**450**	**11.580**	
Overige bestemmingreserves	**Nut, noodzaak en bestaansrecht**	**Boekwaarde 1-1-2022**	**Storting**	**Onttrekking**	**Boekwaarde 31-12-2022**	**Toelichting**
Huisvesting onderwijs Hoogezand	De reserve dient voor de dekking van de lasten van de huisvesting van het onderwijs (onderhoud buitenkant schoolgebouwen, aanpassingen en uitbreidingen) conform de “Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Hoogezand-Sappemeer”.	257		257		In het kader van de afronding van het scholenprogramma zijn deze middelen aangewend ter dekking van (o.a.) de kosten verschuiven accommodaties KC Woldwijck, de sloopkosten en het afboeken van restant boekwaarden van de Van Heemskerckstraat en overige kosten.
Herfinanciering AJC Hoogezand	Deze reserve vloeit voort uit de herfinanciering van het schoolgebouw van het Dr. Aletta Jacobscollege en is ingesteld om in 2042 de grond onder het huidige gebouw terug te kunnen kopen.	277	130		406	Door middel van de jaarlijkse toevoeging van € 130.000 wordt de gewenste omvang voor de terugkoop van de grond in 2042 bereikt.
Huis van Cultuur en Bestuur; Kielzog	Deze reserve vloeit voort uit het raadsbesluit “Project gemeentehuis+” van 16 juli 2012. Door middel van deze reserve worden de directe kosten gedekt waarop niet mag worden afgeschreven. Voor wat betreft de omvang van de reserve zijn gedurende de jaren 2013 - 2021 de als zodanig geoormerkte middelen vanuit de exploitatie toegevoegd aan deze reserve. In 2021 zijn er aanvullende middelen toegevoegd voor de afwikkeling van het gemeentehuis te Muntendam. Het Huis van Cultuur en Bestuur is in 2021 opgeleverd en in gebruik genomen.	1.718		1.324	395	De aanwending van de reserve heeft beterkking op: - de kosten invoering "het nieuwe werken"; € 121.614 - de toevoeging aan de reserve centrumplan Muntendam; € 800.000 - de toevoeging aan de reserve huisvesting BWRI; € 352.000 - de kosten aanpassen raadkamer; € 50.000. De resterende middelen zijn voor de dekking van de mogelijk btw-claim van de nelastingdienst met betrekking tot de bouwkosten.
Scholenprogramma	Voor het aardbevingsbestendig maken van de schoolgebouwen ontvangen de	4.772		3.875	897	De aanwending heeft betrekking op de dekking van de

	gemeenten in Groningen die te maken hebben met de gevolgen van aardbevingen door gaswinning over de periode 2016 tot en met 2035 een bijdrage van in totaal € 78,5 miljoen van het rijk. De gemeente Midden-Groningen ontvangt in totaliteit over de periode 2016 t/m 2035 een bedrag van € 23,4 miljoen. Deze middelen worden toegevoegd aan de hiervoor ingestelde reserve en ingezet overeenkomstig met het vastgestelde scholenprogramma.					eenmalige lasten van het scholenprogramma, zoals sloopkosten en het afboeken van restant boekwaarden. Het restant blijft beschikbaar voor de afronding van dit programma in 2023.
Duurzaamheidsinvesteringen	In de Najaarsnota 2021 is deze reserve ingesteld voor het revolverend fonds. Dit fonds dient ter dekking van duurzaamheidsinvesteringen in gemeentelijk vastgoed. Het draagt bij aan de algemene doelstellingen rondom duurzaamheid en de wettelijke verplichtingen die hiermee samenhangen.	350			350	In 2022 hebben er nog geen investering in dit verband plaatsgevonden.
Hart van Muntendam	Deze reserve is gevormd uit de extra dividend opbrengsten van Essent en BNG en de positieve rekening resultaten van 2006 – 2009 van de voormalige gemeente Menterwolde. Uit deze reserve worden middelen gehaald ter dekking van het Centrumplan Muntendam, de renovatie van de Menterne en de ombouw van het gemeentehuis naar MFC.	1.063	1.287		2.351	Vanuit de reserve Huis van Cultuur en Bestuur; Kielzog is er een bedrag van € 800.000 toegevoegd aan deze reserve. Daarnaast zijn de middelen van de reserve leefbaarheidsgelden (krimpgelden) aan deze reserve toegevoegd. Dat betreft: € 487.332.
Beeldende kunst	De gelden uit de reserve worden besteed aan de realisatie van beeldende kunst in de openbare ruimte, raadsbesluit 28-11-2019.					De gelden worden besteed aan de realisatie van beeldende kunst in de openbare ruimte, raadsbesluit 28-11-2019. Met ingang van 2022 wordt er bij nieuwe gemeentelijke investeringen 1% meegenomen voor het plaatsen van kunstwerken als de realisatie is geweest en gestort in de reserve. Stortingen in dit verband zijn er nog niet geweest in 2022.
Onderhoud beeldende kunst	De gelden uit de reserve worden besteed aan onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte.	20			20	Conform het raadsbesluit op 28 november 2019 worden exploitatie-overschotten voor onderhoud van beeldende kunst aan de reserve toe te voegen. Daar is dit jaar geen sprake van.
Nieuwbouw BWRI	De reserve is ingesteld ter dekking van de eenmalige investeringskosten voor de vervangende nieuwbouw BWRI.	1.266	352	1.035	583	Vanuit de reserve Huis van Cultuur en Bestuur; Kielzog is er € 352.000 aan de reserve toegevoegd. De aanwending heeft betrekking op de

						dekkingen van de volgende kosten: - kosten activiteit gericht werken; € 75.000 - kosten tijdelijk huisvesting ; € 50.000 - eenmalige verbouwkosten van te tijdelijke huisvesting; € 775.000 - huur tijdelijke huisvesting; € 135.000
Reserve financiële ruimte 2020	De reserve is ingesteld voor de overheveling van niet bestede middelen in 2020 zodat deze in 2021 en 2022 nog besteed kunnen worden.	335		335		Dit betreft de vrijval van de middelen die in het kader van de overhevelingsvoorstellen 2020-2021 nog beschikbaar waren ter dekking van vervolg activiteiten in 2022. Deze hebben echter niet meer plaatsgevonden.
Reserve financiële ruimte 2021	De reserve is ingesteld voor de overheveling van niet bestede middelen in 2021 zodat deze in 2022 en 2023 nog besteed kunnen worden.		4.163	2.638	1.526	De toevoeging is gebaseerd de resultaatbestemming rekening 2021 en heeft betrekking op de overhevelingen van 2021 naar 2022; € 4.163.191. Van dit is € 2.638.525 aangewend ter dekking van de kosten 2022. Het restant bedrag blijft beschikbaar voor de dekking van de vervolgkosten in 2023.
Gebiedsfonds windpark N33	De minister van Klimaat en Energie heeft begin 2022 een bijdrage van 1,79 miljoen toegekend voor het gebiedsfonds voor het windpark N33. Met de meicirculaire is dit bedrag beschikbaar gesteld. Deze middelen vallen onder de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. De bijdrage is bedoeld voor de versterking van de structuur van het gebied waarin het windpark zich bevindt en is bedoeld voor de omwonenden van het windpark.		1.790		1.790	In afwachting van het doorgeven van dit bedrag naar de stichting die het gebiedsfonds gaat beheren, dient de rijksbijdrage in een reserve te worden gestort om te voorkomen dat het bedrag vrij valt in het rekening resultaat.
Maatwerk Fonds Energiecrisis	Doelstelleing van dit fonds is de gevolgen van de energiecrisis, waar nodig, te compenseren dan wel anderszins de noden als gevolg hiervan (deels) teniet kan doen gaan. Daarbij kan het zowel om inkomens ondersteuning gaan als om het vormen van (energie) toeslag(en); dit ter beoordeling van het College van Burgemeester en Wethouders.		2.000		2.000	Op basis van de Najaarsnota is € 2.000.000 is deze reserve gestort. In 2022 is er nog geen beroep op de reserve gedaan ter dekking compensatiekosten.
Accommodatiefonds	De reserve is gevormd voor het op aanvraag verlenen van subsidies voor twee doeleinden: 1. Voor alle projecten op het gebied van (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, groot en / of technisch onderhoud	294		110	184	De onttrekking heeft betrekking op de dekking van de aan de paardensport vereniging Schildwolde en omstreken (PSV SEO) verstrekte subsidie ad. € 110.000 als bijdrage

	en technische- en functie verbeterende aanpassingen aan de eigenaren van accommodaties. 2. Voor de aanleg, onderhoud of vervanging van speel- en trainingsvelden en/of veldverlichting.					in de kosten bouw nieuwe inrijhal.
Innovatie eigen kracht initiatieven	De reserve is gevormd voor het ondersteunen van eigen krachtinitiatieven. Hiermee wordt ruimte geboden voor de samenleving een actieve rol te kiezen en invulling te geven aan haar eigen verantwoordelijkheid.	160		160		De aanwending betreft de dekking van "eigen kracht" subsidies met betrekking tot Haansvaart, € 20.000 en de kerk Overschild € 20.000. Het restant bedrag ad. € 120.000 is vrijgevallen naar de algemene reserve.
Leefbaarheidsgelden (krimpgelden)	De reserve is destijds gevormd in de voormalige gemeente Menterwolde en gevormd bij de jaarrekening 2017. Nut en noodzaak van de reserve is het beschikbaar houden van de krimpgelden die de voormalige gemeente nog ontvangt (toezegging door de provincie Groningen).	398	89	487		De ontvangen krimpgelden 2022 zijn aan de reserve toegevoegd. De middelen van deze reserve zijn toegevoegd een de reserve Hart van Muntendam.
Wedeka (Westerlee gelden)	De reserve is door de Raad in de Voorjaarsnota 2021 ingesteld. De middelen zijn bestemd voor het dekken van de reorganisatie- en transitiekosten die de organisatieontwikkeling van Wedeka met zich mee gaat brengen.	360			360	Van een aanwending ter dekking van kosten 2022 is geen sprake.
Totaal overige bestemmingsreserves		**11.271**	**9.812**	**10.220**	**10.863**	
Afschrijvingsreserves	**Nut, noodzaak en bestaansrecht**	**Boekwaarde 1-1-2022**	**Storting**	**Onttrekking**	**Boekwaarde 31-12-2022**	**Toelichting**
Uitbr.scholen; peuterspeelz. Hoogezand	Deze (afschrijvings-)reserve vloeit voort uit investeringen peuterspeelzalen bij scholen voor het basisonderwijs.	302			302	Het restant van deze reserve zal worden betrokken bij de afboekings van de restant boekwaarden van de v.m. Nico Bulderschool zodra deze buiten gebruik gesteld en gesloopt wordt.
Stimulering.kinderopvang Hoogezand	Deze reserve vloeit voort uit investeringen voor kinderopvang/peuterspeelzalen bij scholen voor het basisonderwijs en is bestemd ter dekking van de afschrijvingslasten.	88		7	81	Naast de reguliere onttrekking van € 4.000 is er dit jaar spraken van een eenmalige vrijval van € 3.000. Hiermee wordt de hoogte van de reserve op het gewenste niveau gebracht.
Buiten peuterbad de Kalkwijck	Deze reserve vloeit voort uit het raadsbesluit een investeringskrediet van € 115.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van een buitenpeuterbad bij sportcentrum de Kalkwijck (Voorjaarsnota 2007).	63		4	59	De onttrekking is conform de begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van het buitenpeuterbad.
MFA Westerbroek	Op basis van het raadsbesluit van 27 januari 2014 (voordracht nr. 011) heeft de raad besloten de restant stelpost ad. € 170.000 om te	160		4	156	De onttrekking is conform de begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van de MFA Westerbroek.

	zetten in een bestemmingsreserve ter dekking van een deel van de toekomstige kapitaallasten van een nieuw MFA Westerbroek.					
Slochterhaven	Deze reserve is ingesteld om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken die voortkomen uit de investering Slochterhaven.	308		13	294	De onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van Slochterhaven.
Overkluizing Slochteren	Deze reserve is bestemd om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken die voortkomen uit de investering overkluizing Slochterhaven.	64		3	61	De onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van de overkluizing Slochteren.
Informatisering herindeling 2018	De reserve is bestemd om de afschrijvingskosten van de investeringen in nieuwe software en dergelijke als gevolg van de herindeling, gedurende de economische levensduur op te vangen.	280		113	168	Op basis van het in 2020 aangepaste onttrekkingsschema van deze is er € 113.000 onttrokken aan de reserve.
Automatisering herindeling 2018	De reserve is bestemd om gedurende de economische levensduur de afschrijvingskosten van de investeringen in nieuwe hardware etc. als gevolg van de herindeling op te vangen.	100		29	72	Onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten automatisering.
Terreininr. KC De Vosholen Hoogezand	De eenmalig beschikbare middelen 2013 (openbare verlichting) en 2015 (terreininrichting) zijn omgezet in een reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van deze investeringen in het Ketelhuis.	139		7	131	Onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten.
Scholenprogramma	Deze in 2021 gevormde reserve dient ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten van de investeringen die voortvloeien uit het scholenprogramma.	3.196		109	3.088	Onttrekking heeft plaatsgevonden ter dekking van (een deel) van de afschrijvingslasten van die kindcentra waarop wordt afgeschreven.
Totaal afschrijvingsreserves		**4.701**	**0**	**289**	**4.412**	
Totaal bestemmingsreserves		**15.972**	**9.812**	**10.509**	**15.275**	
RESULTAAT						
Saldo rekening		8.966	17.235	8.966	17.235	De storing betreft het rekening resultaat 2022. De onttrekking houdt verband met de resultaatbestemming van het rekeningsaldo 2021; - toevoeging aan de algemene reserve: € 4.802.235 - overheveling van restant budgetten van 2021 naar 2022: € 4.163.191
Totaal resultaat		**8.966**	**17.235**	**8.966**	**17.235**	
Totaal eigen vermogen		**31.756**	**32.259**	**19.925**	**44.090**	

bedragen x € 1.000

4.6.2 Voorzieningen

Overzicht voorzieningen

Omschrijving	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2022	Storting	Onttrekking	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022	Toelichting
Voorzieningen - verplichtingen en verliezen							
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	Door middel van deze voorziening worden (toekomstige) arbeidsgerelateerde verplichtingen vastgelegd. De voorziening is getroffen in verband met de liquidatie van de voormalig Stichting Baanvak wegens (mogelijk) nog te betalen transitievergoedingen .	64		64			De onttrekking betreft de vrijval van deze voorziening op basis van de Nota Reserves & Voorzieningen 2022.
APPA wethouders	De voorziening is ingesteld om een mogelijk tekort van de pensioenuitkeringen van wethouders aan te vullen. Per 1 januari 2022 eindigde de uitvoering van de wet APPA-regeling door ASR. Hiermee komen de betalingen van de pensioenen aan gepensioneerde wethouders terug bij de gemeente. In 2021 heeft dit al gevolgen gehad voor de opbouw van de voorziening.	762	2.616	229	35	3.114	Opgebowd uitkeringsbedrag + risico aanvulling: € 761.685 Storting ontvangen ASR-Kapitaalen € 2.616.468 Sub-totaal: € 3.378.153 De onttrekkingen betreft de dekking van de in de exploitatie geboekte betalingen: € 229.005 De aanwending betreft de rechtstreekse betalingen ten laste van de voorziening € 34.938 Eind-saldo: € 3.114.210 Doordat het treffen van een pesioenvoorzieining op basis van de wet APPA per 1-1-2022 door de gemeente zelf is opgepakt heeft er een kapitaaloverdracht plaatsgevonden door de ASR. Verder is bij het bepalen van de hoogte van de voorziening rekening gehouden met een indexering 11,96%. De opbouw van de voorziening ziet er nu als volgt uit: - Huidige wethouders € 171.893 - "Slapers" € 1.716.720 - Wachtgelders € 131.282

							- Pensioengerechtigden € 1.094.315 Totaal: € 3.114.210
Verlofsparen	Naar aanleidng van een nadere toetichting van de commissie BBV zijn gemeente vanaf 2022 verplicht een voorziening te treffen voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi.		54			54	De storting is gebaseerd op het opgebouwde aantal uren spaarverlof x het gemiddeld uurtarief per salarisschaal .
Totaal voorzieningen - verplichtingen en verliezen		**825**	**2.671**	**293**	**35**	**3.169**	
Risicovoorzieningen							
Stadscentrum Hoogezand	Deze voorziening is ingesteld om de kosten van saneringen te dekken die gedaan worden in het centrumgebied van Hoogezand. De gesaneerde gronden worden ingebracht in de grondexploitatie Stadshart Hoogezand	361				361	In 2022 zijn er geen saneringskosten ten lasten van deze voorziening gebracht.
totaal risicovoorzieningen		**361**				**361**	
Egalisatievoorzieningen							
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening is in 2019 gevormd op basis van het meerjaren onderhoudsplan. Op basis van de meerjarenbegroting is bepaald hoe groot de voorziening moet zijn en hoe hoog de jaarlijkse stortingen moeten worden om het groot onderhoud van de komende tien jaar te kunnen dekken.	1.444	914		831	1.527	De storting van € 914.431 is conform het meerjaren onderhoudsplan. Dit is € 31.907 lager dan gepland als gevolg van de sloop van enkele gebouwen. In 2022 is er € 831.272 aangewend voor groot onderhoud; - met betrekking tot bouwkundig onderhoud € 257.450 - met betrekking tot onderhoud installaties € 573.822
Rioolrechten	Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van tekorten en hierdoor de stijging van tarieven te temperen. Daarnaast worden de lasten voor jaarlijks onderhoud en vervanging van de riolering uit de voorziening gedekt.	14.459	1.179	1.217		14.421	De storting van € 1.178.601 heeft betrekking op het voordelig saldo tussen de uitgaven en inkomsten in 2022. Voor de dekking van investeringen is er € 1.216.849 onttrokken aan deze voorziening.
Afvalstoffen	Door middel van deze voorziening kunnen de jaarlijkse schommelingen binnen de	1.542	962			2.504	Op basis van het voordelig saldo van de lasten en de ontvangen afvalstoffenheffing is

	afvalstofheffing te kunnen temperen.						€ 962.000 aan de voorziening toegevoegd. Daarnaast zijn de resterende middelen uit de voorziening harmonsatie afvalbeleid aan deze voorziening toegevoegd.
Totaal egalisatievoorzieninge n		**17.446**	**3.055**	**1.217**	**831**	**18.453**	
Voorzieningen toekomstige verplichtingen							
Groot onderhoud wegen	Het doel van deze voorziening is het dekken van de jaarlijkse kosten van groot onderhoud van de verhardingen.	2.351	1.450		1.352	2.449	Conform de begroting is € 1.450.000 toegevoegd aan de voorziening. De kosten (€ 1.352.313) voor groot onderhoud zijn ten laste van de voorziening gebracht.
Aanleg riool wijkvernieuwing Gorecht-West.	Het doel van deze voorziening is het bekostigen van de vervanging van de riolering van Gorecht-West naar aanleiding van de herstructurering. Voorheen werden de uitgaven rechtstreeks gefinancierd uit de voorziening egalisatie rioolrechten. In het vGRP2013-2017 Beleidsplan riolering en water is hiermee rekening gehouden.	550				550	In 2022 hebben geen mutaties plaatsgevonden met betrekking tot deze voorziening. De resterende middelen worden in 2023 ingezet ter dekking van de riool investeringen van Gorecht-West fase 5.
Renovatie 2 tennisbanen TCM	Het doel van deze voorziening is het dekken van de kosten van renovatie van de twee tennisbanen van TCM Muntendam.	50				50	Door middel van de storting is de voorziening op het gewenste niveau gebracht.
Totaal voorzieningen toekomstige verplichtingen		**2.951**	**1.450**		**1.352**	**3.049**	
Voorzieningen middelen van derden							
Groot onderhoud graven	Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de onderhoudskoten ten aanzien van graven. De afkoopsommen 'grafonderhoud' worden aan deze voorziening toegevoegd.	551	138	108		581	De ontvangen afkoopsommen groot onderhoud graven worden aan de voorziening toegevoegd. Ter dekking van de kosten 2022 is € 108.000 aan de voorziening onttrokken.
Totaal voorzieningen middelen van derden		**551**	**138**	**108**		**581**	
Totaal voorzieningen		**22.134**	**7.314**	**1.618**	**2.219**	**25.612**	

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2022	Storting	Onttrekking	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022	Toelichting
Voorzieningen - verplichtingen en verliezen							
IJsbaanlocatie Sappemeer	Deze voorziening wordt periodiek geactualiseerd op basis van de laatst vastgestelde grondexploitatie op basis van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en dient ter dekking van de verwachte verliezen uit deze grondexploitatie.	3.950	238			4.188	De storting in de verliesvoorziening is gebaseerd op de uitkomst in de MPG.
Grondexpl. Veenlaan Slochteren	Deze voorziening is ingesteld ter dekking van verwachte verliezen van deze grondexploitatie. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd middels de MPG.	2.366	76			2.443	De storting in de verliesvoorziening is gebaseerd op de uitkomst in de MPG.
Venemastraat Meeden	Deze voorziening is ingesteld ter dekking van verwachte verliezen van deze grondexploitatie. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd middels de MPG.	170	3	174			De storting in de verliesvoorziening is gebaseerd op de uitkomst in de MPG. De onttrekking is een gevolg van het definitief afsluiten van deze grondexploitatie.
Grex stadshart Hoogezand	Deze voorziening is ingesteld ter dekking van verwachte verliezen van deze grondexploitatie. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd middels de MPG.		372			372	De storting in de verliesvoorziening is gebaseerd op de uitkomst in de MPG.
Voorzieningen - verplichtingen en verliezen in mindering op de voorraden		**6.486**	**690**	**174**		**7.002**	
Risicovoorzieningen							
Dubieuze debiteuren belastingen	Door middel van deze voorziening wordt het risico op oninbare vorderingen van belastingdebiteuren afgedekt.	597	333		259	671	Wegens oninbare vorderingen is er € 258.956 aangewend. De storting wordt jaarlijks bepaald aan de hand van een openstaande postenlijst ultimo het jaar aan de hand van een risicopercentagetabel. Door de storting van € 332.773 is het saldo toereikend om mogelijke risico's af te dekken.
Dubieuze debiteuren sociale zaken	Deze voorziening is gevormd in het kader van de herwaardering van de debiteuren sociale zaken naar aanleiding van de invoering van de Wet	2.703	174	173		2.704	Wegens oninbare vorderingen is € 173.425 onttrokken uit de voorziening. De hoogte van de voorziening wordt op rekeningsbasis

	Werk en Bijstand (WWB). Door middel van deze voorziening wordt het risico op oninbare vorderingen afgedekt.						afgeleid van het actuele saldo van openstaande vorderingen per ultimo boekjaar op basis van een risicoclassificatie. Hierbij wordt een risicopercentage gehanteerd van 25% bij uitstaande vorderingen korter dan één jaar, oplopend naar 99% bij uitstaande vorderingen langer dan tien jaar. Door de toevoeging van € 174.239 is het saldo toereikend om mogelijke risico's af te dekken.
Dubieuze debiteuren Financiën	Door middel van deze voorziening wordt het risico op oninbare vorderingen van overige privaatrechtelijke debiteuren afgedekt.	140			3	137	Wegens oninbare vorderingen is € 3.041 aangewend. Voor de toevoeging van middelen wordt een risicopercentage gehanteerd van 2% bij uitstaande vorderingen korter dan zes maanden, oplopend naar 75% voor uitstaande vorderingen langer dan drie jaar. Op basis hiervan is een een toevoeging aan de voorziening dit jaar niet noodzakelijk.
Totaal risicovoorzieningen op de vorderingen		**3.440**	**507**	**173**	**262**	**3.512**	
Lening NNTTM	Deze voorziening is gevormd ter dekking van het risico van deze verstrekte lening aan de Noord-Nederlands Trein & Tram Museum (NNTTM) te Zuidbroek.	100		1		99	Als gevolg van een aflossing van € 502,50 op de verstrekte lening is dit bedrag uit de voorziening vrijgevallen.
Gemeentelijke kredietbank	Door middel van deze voorziening worden de risico's afgedekt in verband met het niet terugontvangen van verstrekte leningen door de gemeentelijke kredietbank.	30	3	1		32	De jaarlijkse toevoeging op basis van de "1% Risico premie" bedraagt dit jaar € 2.390. Wegens oninbare vorderingen is € 1.299 onttrokken uit de voorziening. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het risico. Om de voorziening per ultimo van het jaar weer op 10% van het uitstaande leningensaldo brengen is € 540 toegevoegd. Het saldo is daarmee toereikend om mogelijke risico's af te dekken.
Dubieuze debiteuren SVn Verzilver-Stimul.lening	Door middel van deze voorziening wordt het risico op oninbare vorderingen van uitstaande verzilver-						Gezien de hoogte van deze voorziening is bij de vaststelling van de nota Reserves & Voorzieningen 2022

	en stimuleringsleningen afgedekt.						het bedrag van € 488 vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve.
Risicovoorzieningen in mindering op de Financiële Vast Activa		**130**	**3**	**2**		**131**	
Totaal risicovoorzieningen		**3.570**	**510**	**176**	**262**	**3.643**	

bedragen x € 1.000

4.7 Overzicht investeringen

Hierna volgen twee overzichten met daarin de investeringen in 2022. Per investering wordt het geraamde krediet en (indien van toepassing) de geraamde investeringsbijdrage vermeld. In de daaropvolgende twee kolommen worden de werkelijk uitgaven en inkomsten vermeld. De laatste twee kolommen geven per investering het geraamde en het werkelijk saldo aan. Alle investeringen zijn voorzien van een korte toelichting. Het eerste overzicht betreft de investeringen waarvan de vervolguitgaven in 2023 plaats zullen vinden. In het geval dat een investering niet in het begrotingsjaar wordt gerealiseerd, kan het krediet worden aangewend in de twee navolgende begrotingsjaren. Dit is in de financiële verordening vastgelegd. Er zijn nog een aantal kredieten welke nog een extra jaar beschikbaar (moeten) blijven voor besteding in 2023, omdat de uitvoering dan plaatsvindt. Wanneer dit niet het geval is vervalt het resterende krediet.

Het tweede overzicht bevat de in 2022 gereed gemelde investeringen. Deze worden in 2022 afgesloten. Soms wordt in de toelichting aangegeven waarom een krediet nog "open" wordt gehouden. In de meeste gevallen ligt er een administratieve reden aan ten grondslag. De investeringen van de afgesloten kredieten worden met ingang van het nieuwe jaar afgeschreven op basis van de geldende afschrijvingstermijnen.

Doorlopende investeringskredieten

	Begroot		Werkelijk		Saldo		
Omschrijving	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	Toelichting
Gemeentelijke (bedrijfs) gebouwen:							
2021 kantoormeubilair 1	50	0	20	0	50	20	Afronding volgt in 2023.
2021 kantoormeubilair 2	70	0	0	0	70	0	De aanschaf volgt in 2023.
2021 vloerbedekking	30	0	0	0	30	0	De aanschaf volgt in 2023.
2021 AED's 60 stuks	360	0	0	0	360	0	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 cameratoezicht	70	0	0	0	70	0	De aanschaf volgt in 2023.
2022 Carillon computer	100	0	0	0	100	0	De aanschaf volgt in 2023.
2021 nieuwbouw BWRI	11.631	0	387	0	11.631	387	Eind 2021 is het bouwkrediet voor nieuwbouw BWRI beschikbaar gesteld. Naar verwachting zal het nieuwe gebouw in 2025 opgeleverd worden.
2022 Nieuwbouw BWRI installaties	2.835	0	43	0	2.835	43	Eind 2021 is het bouwkrediet voor nieuwbouw BWRI beschikbaar gesteld. Naar verwachting zal het nieuwe gebouw in 2025 opgeleverd worden.
2022 Nieuwbouw BWRI inrichting	416	0	0	0	416	0	Idem.
2022 Nieuwbouw BWRI terreininrichting	360	0	0	0	360	0	Idem.
Automatisering:							
2021 4 beamers incl. laptops	30	0	22	0	30	22	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 beamers en schermen	30	0	16	0	30	16	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 iPads	20	0	16	0	20	16	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 beelschermen ivm uniforme inrichting	150	0	115	0	150	115	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 servers	58	0	26	0	58	26	De realisatie volgt in 2023.
2022 VVI Switches (aanvulling op 2020)	40	0	35	0	40	35	De eindafrekening volgt in 2023.
2022 Nvidia kaarten tbv teams Citrix-omg.	30	0	0	0	30	0	De realisatie volgt in 2023.
2022 600 licenties tbv Nnidia kaarten	6	0	0	0	6	0	De realisatie volgt in 2023.
2022 uitbreiding Storage - digitalisering	40	0	32	0	40	32	De eindafrekening volgt in 2023.
2022 mobiele toestellen compleet - nieuw	35	0	34	0	35	34	De eindafrekening volgt in 2023.
2022 thin clients - nieuw	30	0	29	0	30	29	De eindafrekening volgt in 2023.
2022 kaartlezers Mifiar Cardaccess	10	0	7	0	10	7	De eindafrekening volgt in 2023.
2022 project redundantie	80	0	4	0	80	4	De eindafrekening volgt in 2023.
Informatisering:							
Inv. 2018 I&A WMO-systeem	70	0	0	0	70	0	Dit krediet wordt in 2023 toegevoegd aan: 2022 VVI Systeem Sociaal Domein (W&I-WMO-Regie).
VVI 2020 I&A Digitalisering BWRI (softw.-etc.)	200	0	106	0	200	106	Van dit restantkrediet wordt € 80.000 toegevoegd aan: 2022 VVI Systeem Sociaal Domein (W&I-WMO-Regie).
2022 VVI Systeem Sociaal Domein (W&I-WMO-Regie)	115	0	35	0	115	35	Zoals hiervoor toegelicht wordt er In 2023 € 150.000 aan dit krediet toegevoegd. Daarmee komt het totaal krediet op € 230.000.
Invest.2018 I&A Belastingsysteem	15	0	10	0	15	10	Er is nog overleg met de leverancier over de implementaie van het systeem en de in rekening te brengen kosten. De afrekening wordt in 2023 verwacht.

VVI 2020 I&A Systeem zaalreservering	80	0	23	0	80	23	De eindafrekening volgt in 2023.
2021 software koppeling zaaksysteem	40	0	0	0	40	0	Het realiseren van koppelingen loopt over meerdere jaren. Omdat de vervolgkosten lager zullen zijn zal bij de VJN 2023 dit restant krediet met € 7.103 worden verlaagd.
2021 software omgevingswet DSO	25	0	0	0	25	0	Rekening houden met onverwachte uitgaven bij definitieve aansluiting DSO
2021 software Digitalisering IBOR	75	0	5	0	75	5	Deze ontwikkeling is vertraagd en wordt in 2023 opgepakt.
2021 Inkoop en aanbestedingssoftware	50	0	0	0	50	0	Aangezien de kosten van deze software aanzienlijk lager zullen zijn dan oorspronkelijk geraamd wordt bij de VJN 2023 dit krediet verlaagd naar € 10.500.
2022 VVI raadsinformatiesysteem	150	0	0	0	150	0	De realisatie volgt in 2023.
2022 BBI burgerzaken systeem	80	0	0	0	80	0	De aanbesteding is bijna afgerond. De implementatie van de nieuwe modules start in 2023. Kanttekening: Op basis van contractonderhandeling is de verwachting dat dit krediet verlaagd kan worden naar € 60.000. Dat zal dan bij de VJN 2023 worden betrokken.
2022 aanpassingen financieel systeem	16	0	5	0	16	5	Wacht nog op aanschaf nieuwe module. Het aanbestedingtraject start in 2023.
2022 E-dienstverlen./website doorontwikkeling	50	0	10	0	50	10	Implementatie loopt door in 2023.
2022 DIV-ontwikkelingen	75	0	0	0	75	0	Implementatiekosten eDepot volgen in de loop van 2023.
Tractiemiddelen etc.:							
VVI 2021 Tractie IBOR Reinigingsauto 88-BDD-2 HS	300	0	0	0	300	0	De levering wordt in 2023 verwacht. Dit houdt mede verband met langere levertijden.
VVI 2021 Tractie IBOR Reinigingsauto 82-BDD-2 HS	220	0	0	0	220	0	Idem.
VVI 2021 Tractie IBOR Bladzuiger HS	30	0	0	0	30	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR Bovenlader 21-BDF-8 H-S	330	0	0	0	330	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR VW Caddy 1-VTX-45 BOA MW	33	0	0	0	33	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR VW Caddy 1-VTX-44 MW	33	0	0	0	33	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR VW Caddy 1-VTX-46 MW	33	0	0	0	33	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR VW Caddy 1-VTX-47 MW	33	0	0	0	33	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR lkraan Ford Transit 3-VTF-50	11	0	0	0	11	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR Ford Transit 3-VTF-50 SL	52	0	0	0	52	0	Idem.
VVI 2022 Tractie IBOR Traktor kubota SL	35	0	0	0	35	0	Idem.
VVI 2022 Tractor Deutz Fahr Agritron SL	285	0	0	0	285	0	Idem.
Overige grond- / weg- / waterbouwkundige werken:							

Kielzog fase 2 openbare ruimte	1.349	0	959	0	1.349	959	Openbare ruimte is opgeleverd, in 2023 volgt nog nazorg.
2021 kunstwerken	315	0	167	0	315	167	De afronding wordt in het 2e kwartaal van 2023 verwacht.
2021 beschoeïingen	230	0	0	0	230	0	Waarschijnlijk eind 2023 gereed.
2021 investeringen bluswater	40	0	7	0	40	7	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2022 Geluidsscherm Kielsterachterweg	50	0	0	0	50	0	Waarschijnlijk eind 2024 gereed.
2022 Beschoeiingen haven Zuidbroek	300	0	0	0	300	0	Waarschijnlijk eind 2024 gereed.
2022 Overige beschoeiingen	150	0	0	0	150	0	Waarschijnlijk eind 2024 gereed.
Verharding / Openbare Verlichting / Bruggen / Water /Groen							
Inv.2020 Wegwerken achterstallig onderhoud wegen	1.000	0	668	0	1.000	668	Het langer open houden van de diverse investeringen m.b.t. verhardingen c.a. houdt verband met de afstemming tussen de verschillende (reguliere) werkzaamheden en de versterkingsopgave. Doordat de versterkingsopgave voorrang heeft gekregen op alle andere werkzaamheden hebben de diverse domeinen, waaronder Wegen, de werkzaamheden van de afgelopen 2 jaar deels moeten uitstellen waardoor werkzaamheden soms nu pas in uitvoering kunnen.
Rehabilitatie verhardingen 2021	255	0	31	0	255	31	Idem.
Investering bodemverzakking 2021-2022	1.000	0	6	0	1.000	6	Idem.
Investering bodemverzakking 2022-2023	1.000	0	0	0	1.000	0	Idem.
2022 verkeersproject bij Knijpsbrug	600	-300	0	0	300	0	Idem.
Vervangingsplan Openb.verlichting 2020 masten	400	0	301	0	400	301	De eindafrekening volgt in 2023.
Vervangingsplan Openb. verlichting 2021 masten	235	0	207	0	235	207	De eindafrekening volgt in 2023.
Vervangingsplan Openb. verlichting 2021 armaturen	361	0	365	0	361	365	De eindafrekening volgt in 2023.
Inv.2022 Verv.plan Openb.verlichting masten	235	0	113	0	235	113	De eindafrekening volgt in 2023.
Inv.2022 Verv.plan Openb.verlichting armaturen	361	0	330	0	361	330	De eindafrekening volgt in 2023.
Vervanging Eendrachtsbrug	389	0	349	0	389	349	De afronding wordt in het 2e kwartaal van 2023 verwacht.
2022 Diverse grote bruggen	255	-40	182	0	215	182	Waarschijnlijk eind 2023 gereed.
2022 Dek renovatie bruggen Harkstede	100	0	0	0	100	0	Waarschijnlijk eind 2023 gereed.
2022 Vernieuwing brug Slochteren	350	0	0	0	350	0	Waarschijnlijk eind 2024 gereed.
Scholenprogramma							
voorbereiding programmaplan huisvesting onderwijs	1.432	-462	949	0	970	949	De voorbereidingkosten worden uiteindelijk allemaal toegerekend aan de gerealiseerde kindcentra / schoolgebouwen. Dan volgt ook de dekking door eenmalige investeringsbijdragen (van o.a. de NAM). Deze dekkingmiddelen staan nu

							nog als vooruitontvangen bedragen op de balans.
Duurzaamheidsmaatregelen scholen	107	0	22	0	107	22	In dit verband volgen er nog kosten in 2023.
2019 gymzaal Mars 65 sloop-nieuwbouw	1.279	-778	16	-16	501	0	Met de realisatie moet nog worden gestart. De (negatieve) inkomst betreft een correctie op een eerdere, te hoge verrekening met een vooruit ontvangen bijdrage "Plus op Sport".
2019 gymzaal Mars 65 gymmaterialen	67	-67	0	0	0	0	Met de realisatie moet nog worden gestart.
Voorbereidingskrediet Rutger Kopland school	388	-370	321	-321	18	0	Bij de afronding van de renovatie van deze school zal ook dit krediet worden afgesloten.
2020 KC Hoogezand-West inpassingskosten	1.450	-1.450	272	-272	0	0	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2021 inpassingskosten KC Vennen 6 Zuidbroek	425	-425	232	-232	0	0	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2021 uitbreiding bouwkundig KC Mars 1 Hoogezand	644	0	1.007	0	644	1.007	Verdere uitgaven volgen in 2023. Er is een aanvullende kredietaanvraag in voorbereiding.
2021 uitbreiding installaties KC Mars 1 Hoogezand	214	0	158	0	214	158	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2021 renovatie KC Mars 1 Hoogezand	281	-279	208	-208	2	0	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2022 voorbereiding kc Kropswolde-Meerwijck	300	-300	60	0	0	60	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2021 renovatie Poststr Siddeburen tbv R. Kopland	5.219	-4.383	1.960	-1.960	835	0	De renovatie is in volle gang. Verdere uitgaven volgen in 2023.
2021 inpassingskn Poststr Siddeburen tbv R.Kopland	237	-237	0	0	0	0	Verdere uitgaven volgen in 2023.
2022 aanpassing kc Vosholen ivm St. Antoniusschool	248	0	117	0	248	117	Verdere uitgaven volgen in 2023.
Voorb. inpassingskosten kc Kropswolde-Meerwijck(K)	0	0	17	0	0	17	Verdere uitgaven volgen in 2023.
Sport:							
VVI 2020 Sport Verv.materiaal zwembadtechniek	219	0	123	-5	219	118	Nog door corona (levertijden) is de aanschaf van de zoutelectrolyse installatie vertraagd. De inkomst betreft een nog niet aanvullend geraamde Spuk-bijdrage Sport.
2021 vervang kunstgrasmat voetbalv 3 De Kalkwijck	300	0	186	-32	300	153	De vervanging wordt in 2023 verwacht. De inkomst betreft een nog niet aanvullend geraamd Spuk-bijdrage Sport.
2021 vervanging sport/spelmateriaal onderwijs	123	0	28	0	123	28	De afronding volgt in 2023.
2022 VVI Renoveren/vernieuwen 4 sportvelden	230	0	29	0	230	29	De afronding volgt in 2023.
2022 Vervanging sport/spel materialen onderwijs	123	0	16	0	123	16	De afronding volgt in 2023.
2022 Vervanging sport/spel materialen sport	87	0	9	0	87	9	De afronding volgt in 2023.
2022 bijdr. nieuwbouw HS88 Nieuweweg 6G Hgz	1.010	0	0	0	1.010	0	De realisatie volgt in 2023.
BWRI:							
Invest. BWRI 00400 Inventaris	44	0	7	0	44	7	De verdere investeringen volgen in 2023.
Invest. BWRI 00500 Wagenpark	110	0	54	0	110	54	De verdere investeringen volgen in 2023.
Invest. BWRI 00600 Machines	145	0	25	0	145	25	De verdere investeringen volgen in 2023.

Invest. BWRI Schaftwagens	48	0	0	0	48	0	De verdere investeringen volgen in 2023.
Multi Functionele Centra (MFC's)							
Buitenruimte Houtstek Slochteren	378	-378	161	-161	0	0	Er worden gesprekken gevoerd met omwonenden over de invulling van de laatste fase van de aanleg van het Erfgoedplein. De afronding wordt in 2023 verwacht.
Riolering:							
Inv.2021 Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	1.131	-1.131	14	-14	0	0	De investering in riool worden gedekt ten lasten van de hiervoor gevormde voorziening.
Inv.2021 Riolering - verbetering van het systeem	110	-110	0	0	0	0	Idem.
Inv.2020 Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	1.131	-1.131	879	-879	0	0	Idem.
Inv.2020 Riolering - verbetering van het systeem	110	-110	55	-55	0	0	Idem.
vGRP2019 klimaatadaptatie	400	-400	38	-38	0	0	Idem.
Inv.2022 Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	1.131	-1.131	76	-76	0	0	Idem.
Inv.2022 Riolering - verbetering van het systeem	110	-110	11	-11	0	0	Idem.
Afval c.a.:							
2021 Vervang./vernieuwing GFT inzameling hoogbouw	319	0	0	0	319	0	De levering wordt in 2023 verwacht. Dit houdt mede verband met langere levertijden.
2021 ondergrondse glas-papiercontainers	100	0	0	0	100	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 ondergrondse glas-papiercontainers grondbak	100	0	0	0	100	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 vervangen ondergrondse verzamelvoorz.	75	0	0	0	75	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 vervang ondergrondse verzamelvoorz. grondbak	75	0	0	0	75	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 plaatsen ondergrondse verzamel voorziening	10	0	0	0	10	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 plaatsen ondergr. verzamel voorz. grondbak	10	0	0	0	10	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 aanpassen groenafvalaanbrengpunt parkeer	333	0	8	0	333	8	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2021 aanpassen groenafvalaanbrengpunt riolering	367	0	9	0	367	9	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2022 vervangen ondergrondse verzamelvoorz.	75	0	0	0	75	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2022 vervang ondergrondse verzamelvoorz. grondbak	75	0	0	0	75	0	De uitvoering staat voor 2023 gepland.
2022 Klein mat. huish.afval	70	0	41	0	70	41	Verdere uitgaven volgen in 2023.
Overige investeringsprojecten:							
Voorbereidingskosten Entree Hoogezand	1.134	-1.984	676	-671	-850	5	Het herstructureringsproject Hoogezand-Noord bevindt zich nog in de voorbereidingsfase.

Verwervingen herstructurering Hoogezand Noord	3.360	0	1.876	0	3.360	1.876	Het herstructureringsproject Hoogezand-Noord bevindt zich nog in de voorbereidingsfase. Dit krediet is voor verwervingen in het plangebied.
Centrumplan Muntendam onderzoek en ontwikkeling	434	-27	187	-27	406	160	In 2023 wordt er verder gewerkt aan het uitwerken van dit centrumplan.
Gorecht West fase 4	4.517	-1.137	2.698	-1.171	3.380	1.527	Dit project wordt naar verwachting in 2023 opgeleverd. Niet specifiek geraamd waren een bijdragen uit de voorziening riolering Gorecht-West (37) en de opbrengst van een verkoopobbrengst van parkeerplaatsen (7).
Gorecht-West fase 5	4.524	-975	270	-236	3.550	35	In 2022 is het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld en het project is opgestart. Naar verwachting wordt fase 5 eind 2024 opgeleverd.
2021 voorbereidingskrediet vrijkomende locaties	500	0	454	-16	500	438	Dit project bevindt zich nog in de voorbereidingsfase.
2021 fietspad kadeproject Steendam-Tjuchem	745	0	663	0	745	663	Verdere uitgaven van dit meer jarig project volgen in 2023.
2021 kabels-leidingen kadeproject Steendam-Tjuchem	320	0	285	0	320	285	Verdere uitgaven van dit meer jarig project volgen in 2023.
2021 weg kadeproject Steendam-Tjuchem	2.523	0	2.344	0	2.523	2.344	Verdere uitgaven van dit meer jarig project volgen in 2023.
2022 De Weerterij Siddeburen	461	-355	37	0	106	37	Dit project wordt in 2023 uitgevoerd en opgeleverd.

bedragen x € 1.000

In 2022 gereed gemelde investeringen

	Totaal geraamde kredieten:		Totaal werkelijke mutaties:		Netto geraamd	Saldo uitgaven	
Omschrijving	**Uitgaven**	**Inkomsten**	**Uitgaven**	**Inkomsten**	**Krediet**	**-/- inkomsten**	**Toelichting**
Gemeentelijke (bedrijfs) gebouwen:							
VVI 2020 Facilitair Kantoor meubilair 1(K)	50	0	50	0	50	50	
VVI 2019 fac. vloerbedekking(K)	30	0	7	0	30	7	
2021 vouwmachine voor plotter in De Poort(K)	10	0	0	0	10	0	De aanschaf bleek niet meer noodzakelijk.
2021 aanpassing werf Zuidbroek(K)	241	0	244	0	241	244	
Automatisering:							
Inv. 2018 I&A laptops(K)	150	0	150	0	150	150	
Inv. 2018 I&A Ipads(K)	50	0	42	0	50	42	
VVI 2020 Autom. Switches (vervanging)(K)	25	0	15	0	25	15	
VVI 2020 Autom.CAD omgeving (nieuwe servers)(K)	80	0	62	0	80	62	
VVI 2020 Autom. Wifi-points (vervanging)(K)	15	0	15	0	15	15	
VVI 2020 Autom. Wifi-points(nieuw)inr.nw.gem.huis(K)	20	0	20	0	20	20	
VVI 2020 Facilitair 4 beamers incl. lap tops(K)	30	0	22	0	30	22	
VVI 2020 Facilitair Beamers(K)	20	0	7	0	20	7	
2021 chromebooks(K)	40	0	40	0	40	40	
2021 thin clients(K)	60	0	59	0	60	59	
2022 VVI mobiele toestellen compleet(K)	65	0	67	0	65	67	
2022 VVI Vervangen Ipads gemeenteraad(K)	25	0	26	0	25	26	
2022 thin clients - nieuw(K)	5	0	5	0	5	5	
Informatisering:							
Inv. 2018 I&A Regiesysteem(K)	170	0	170	0	170	170	
Invoer Het nieuwe werken-digitalisering(K)	371	-371	328	-328	0	0	De inkomst is hoger omdat een nagekomen factuur in 2021 niet meer verrekend kon worden met de aanwezige bestemmingsreserve Huis van Cultuur en Bestuur.
VVI 2020 I&A Koppeling IPBG (WMO)(K)	10	0	0	0	10	0	
VVI 2020 I&A Digitalisering GKB (Softw.-etc)(K)	70	0	50	0	70	50	
VVI 2020 I&A Aanp. (div) DataB ivm dienstverlening(K)	10	0	0	0	10	0	
VVI 2020 I&A Werving en selectie(K)	10	0	0	0	10	0	
Investering DSO(K)	100	0	75	0	100	75	
2021 software informatiebeveiliging/AVG(K)	50	0	22	0	50	22	
2022 HR dashboard(K)	15	0	0	0	15	0	
2022 robotisering tools(K)	50	0	0	0	50	0	
Tractiemiddelen etc.:							

Ibor BIB 228 Renault Trafic VLT-29-X(K)	50	0	49	0	50	49	
VVI 2020 IBOR BIB 240 VW Crafter VRG-63-L(K)	65	0	61	0	65	61	
VVI 2021 IBOR BIB 229 Renault Trafic VPX-35-S(K)	45	0	42	0	45	42	
VVI 2021 BIB 232 Nido 27 Sneeuwschuif(K)	10	0	9	0	10	9	
VVI 2021 Tractie IBOR Sneeuwschuif 2 H-S(K)	17	0	0	0	17	0	
VVI 2021 Tractie IBOR Sneeuwschuif MW(K)	17	0	0	0	17	0	
VVI 2021 Tractie IBOR Sneeuwschuif 1 SL(K)	10	0	10	0	10	10	
VVI 2021 Ibor BIB 235 Renault Master VNZ-67-Z(K)	50	0	51	0	50	51	
2021 Bestelauto nieuwe aanschaf(K)	50	0	55	0	50	55	
VVI 2021 Tractie IBOR Traktor Kubota H-S(K)	35	0	36	0	35	36	
VVI 2022 IBOR BIB 234 grasmaaimachine Toro GM 4010(K)	90	0	104	0	90	104	
VVI 2022 IBOR BIB233 grasmaaimachine Toro GM 4010(K)	90	0	104	0	90	104	
2022 Urban bike control (BOA's)(K)	15	0	14	0	15	14	
Verharding / Openbare Verlichting / Bruggen / Water /Groen							
Rehabilitatie verhardingen 2020(K)	475	0	528	-53	475	475	
Vervangingsplan Openb. verlichting 2020 armaturen(K)	200	0	193	0	200	193	
2022 Renovatie brug Middelste Klap(K)	100	0	106	0	100	106	
Scholenprogramma							
Verv. nieuwbouw De Lichtbron V. Heemskerckstr. 119(K)	1.882	-841	1.825	-1.116	1.041	709	De bijdrage van de NPG is niet (meer) aanvullend geraamd in 2022.
2019 gymzaal Mars 65 grond(K)	106	0	115	-5	106	109	De (niet aanvullend geraamde) inkomst betreft een Spuk-bijdrage Sport en een afrekening van een Plus op Sport bijdrage.
2019 KC Hoogezand-West bouw(K)	8.316	-4.349	7.799	-4.349	3.966	3.450	
2019 KC Hoogezand-West installatie(K)	2.724	-2.724	2.614	-2.614	0	0	
Grond verv.nwbouw tHe A. Bosscherstr 32(K)	119	0	119	0	119	119	
Bijdr. verv. nwbouw KC tHe A. Bosscherstr 32(K)	4.515	-2.252	3.680	-2.252	2.264	1.428	Er is nog een aanvullend krediet geraamd om een uitbreiding in 2023 te bouwen. Deze investering wordt volledig gedekt door een investeringsbijdrage.
Grondkn De Wiekslag Schoolln 1, Slochteren(K)	160	0	198	-43	160	156	De inkomst betreft een (niet aanvullend geraamde) investeringsbijdrage van de NCG.
Buitenruimte MFC Froombosch(K)	240	-240	237	-237	0	0	

Infrastructuur kc Kolham Eikenlaan 1,3,5 Kolham(K)	395	-395	394	-394	0	0	
Infrastructuur kc Woldwijck 2 Zuiderkroon 2,4,6,8(K)	995	-995	956	-956	0	0	
Bijdr.verv.nieuwb. De Meent G.Borgesiusstr 52 Schw(K)	2.202	-1.073	2.204	-1.073	1.130	1.132	
Inpassingskn. V.Heemskerckstr 119 Hgz(K)	350	0	198	0	350	198	
Verduurzaming gym A.Bosscherstr 32(K)	446	-94	447	-94	352	353	
2020 KC bouwkundig Hoofdweg 85 Siddeburen(K)	5.578	-2.974	5.239	-3.091	2.604	2.148	
2020 KC installaties Hoofdweg 85 Siddeburen(K)	1.839	-1.839	1.733	-1.733	0	0	
2020 KC inpassingskosten Hoofdweg 85 Siddeburen(K)	1.150	-1.150	1.188	-1.188	0	0	
2020 KC Hoogezand-West grondwaarde(K)	432	0	356	0	432	356	
2021 bouwk.aanpassingen KC Vennen 6 Zuidbroek(K)	614	0	559	0	614	559	
2021 renovatie KC Vennen 6 Zuidbroek(K)	2.425	-2.089	2.103	-2.089	336	14	
2022 inpassingskosten De Meent Schildwolde(K)	106	-106	106	-106	0	0	
Sport:							
2021 renovatie /vernieuwing 4 sportvelden(K)	187	0	187	-12	187	176	De inmkosten betreft een Spuk-bijdrage Sport; niet aanvullend geraamd.
Multi Functionele Centra (MFC's)							
2021 renovatie Borgstee Dorpshuisweg 36 Harkstede(K)	3.127	-3.127	3.071	-3.071	0	0	
Riolering:							
vGRP 2019 vervanging riolering (tlv. vrz.)(K)	731	-731	710	-710	0	0	
Afval c.a.:							
2021 Vervanging software verzamelcontainers(K)	140	0	0	0	140	0	In juni/juli 2020 is een investeringskrediet aangevraagdmet als uitgangspunt: koop. Gedurende het aanbestedingstraject is gekozen voor lease. De kosten van gebruik & onderhoud zijn direct ten laste van de exploitatie 101 geboekt. Het krediet kan dus worden afgesloten.
2021 Aansch papiercontainers(huishoudens) vm MW/Sl(K)	333	0	290	0	333	290	
VVI 2019 ibor klein chemisch depot Hgz(K)	153	0	159	0	153	159	
Overige investeringensprojecten:							
2021 gronden kadeproject Steendam-Tjuchem(K)	312	0	272	0	312	272	

Bedragen x € 1.000

4.8 Overzicht verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 6-3-2023								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 17.293	Ja	€ 0	€ 17.293	Ja	
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.822.500	€ 1.981.044		€ 0	€ 0	€ 437.445
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 219.519	€ 7.460.508	€ 7.460.508	Nee	

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			25	156	1	13	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 7.169	€ 17.593				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R*

			Indicator: B2/16	*Indicator: B2/17*	*Indicator: B2/18*	*Indicator: B2/19*	*Indicator: B2/20*	*Indicator: B2/21*
			€ 9.500	€ 53.580	€ 3.468	€ 45.084	€ 2.244	€ 2.244
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen *Aard controle R*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: B2/22	*Indicator: B2/23*	*Indicator: B2/24*	*Indicator: B2/25*	*Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 22.381	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C32/01	*Indicator: C32/02*	*Indicator: C32/03*	*Indicator: C32/04*	*Indicator: C32/05*	*Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00768853	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		2	SUVIS21-00768866	€ 684.966	€ 684.966	Ja		Ja
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C32/07	*Indicator: C32/08*	*Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00768853	N.v.t.	De Springplank (deels gereed, afronding in 2023)			
		2	SUVIS21-00768866	Ja	KC Zuidbroek			
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*

			Indicator: C43/01	*Indicator: C43/02*	*Indicator: C43/03*	*Indicator: C43/04*	*Indicator: C43/05*	*Indicator: C43/06*
			RREW2020-00450699	€ 140.337	€ 145.480	2.230		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			1.230	Ja				
BZK	**C45**	**Specifieke uitkering Groningse proeftuinen aardgasvrije wijken** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C45/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C45/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C45/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-ready gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C45/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C45/05*	Eventuele toelichting *Aard controle R* *Indicator: C45/06*
			€ 568.765	€ 568.765	13	23	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C45/07*					
			Nee					
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting** Gemeenten	Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C47/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/06*
		1	Deelplan 1: Hoogezand-Sappemeer	0	0	0	€ 18.720	€ 18.720

			Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/07*	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/09*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: C47/10*		
			1 *Deelplan 1: Hoogezand-Sappemeer*	€ 0	€ 0	€ 0		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/12*				
				Nee				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	*Aard controle R* *Indicator: C55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*				
			0	€ 0	€ 0				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*					
			€ 7.438	Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*		
			€ 1.121.493	€ 812.443	€ 425.176	€ 0	€ 1.033.905		
			Hieronder per regel één	Aan andere gemeenten (in	Hieronder per regel één	Aan andere gemeenten (in	In 2022 opgebouwde		

			gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 114.887	€ 0	€ 5.113	€ 0	€ 280.232	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
OCW	**D15**	**Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen**	Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast		

					activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	
			Aard controle R *Indicator: D15/01*	*Aard controle D1* *Indicator: D15/02*	*Aard controle R* *Indicator: D15/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D15/04*	
			€ 11.950.843	2022	€ 896.924	€ 896.924	
			Adres schoolgebouw *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D15/05*	Bruto investering in het Scholenprogramma, onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D15/06*			
		1	diverse scholen, volgt in 2023				
		10					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D15/07*				
			Nee				
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*		
			€ 0	€ 0	Nee		
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Nee	0		
		2	324 Aanleg ongelijkvloerse kruising (brug)|aantal in Stuks	Nee	0		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0		
		4	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0		
		5	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee	0		
		6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0		
		7	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h|aantal in meters	Nee	0		
		8	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0		
		9	362 Aanleg van één	Nee	0		

			rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen|aantal in Meters				
EZK	**F34B**	**Bijdrage Scholenprogramma** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F34B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F34B/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F34B/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F34B/04*	
		1	060024 Gemeente Loppersum	€ 0	€ 6.251.261	Ja	
		6					
EZK	**F35**	**Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F35/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) - zelfstandige uitvoering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F35/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F35/03*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F35/04*	
			€ 0	€ 1.850.000	Ja	Ja	
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F35/05*	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: F35/06*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: F35/07*		
		1					
EZK	**F37**	**Specifieke uitkering Batch 1588** **Convenant Batch 1588** Gemeenten Tranche 1 + 2	Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)			

			Aard controle R *Indicator: F37/01*	*Aard controle R* *Indicator: F37/02*					
			€ 0	2					
			Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F37/03*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F37/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F37/05*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F37/06*	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: F37/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: F37/08*
		1	*WJZ / 19138916*	€ 0	€ 551.678	0	€ 0	€ 4.448.322	
		2							
			Kopie beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F37/09*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: F37/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F37/11*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F37/12*			
		1	WJZ / 19138916	2	Ja	betreft beschikking 2019			
		2							
EZK	**F38**	**Nationaal Programma Groningen** **Specifieke uitkering NPG** Provincie en Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F38/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F38/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F38/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F38/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F38/05*		
		1	PDGB/ 19234903/ 2019-081908	€ 222.789	€ 865.155	NPG Ondersteuning Dorpsproces Overschild	Nee		
		2	PDGB/ 19307702/ 2019-100982	€ 537.000	€ 2.108.000	NPG Plus op Sport Gorecht en Woldwijck	Nee		
EZK	**F46**	**SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen**	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op eventuele niet-afgeronde projecten		

		Gemeenten		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F46/01*	*Aard controle R* *Indicator: F46/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F46/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F46/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F46/05*
			1	Herstructurering Hoogezand-Noord	€ 976.248	€ 1.396.707	Nee	Loopt in 2023 af
			2	Aanpak verpauperde panden	€ 114.734	€ 143.148	Nee	Loopt in 2023 af
			3	Midden-Groningen op de kaart	€ 2.906	€ 69.862	Nee	Loopt in 2024 af
			4	Jongeren pitchen voor hun cultuurprojecten	€ 20.904	€ 28.404	Nee	Loopt in 2026 af
			5	Bevordering van sociale veerkracht	€ 114.253	€ 129.723	Nee	Projecten Bevordering sociale veerkracht, Ervaringsdeskundigen, Jongerenwerk+ en JIM aanpak worden in combinatie uitgevoerd. Verwachte einde is in 2026.
			6	De IJsberg	€ 356.633	€ 539.314	Nee	Loopt in 2024 af
			7	Ervaringsdeskundigen armoede en sociale uitsluiting	€ 325.822	€ 435.613	Nee	Projecten Bevordering sociale veerkracht, Ervaringsdeskundigen, Jongerenwerk+ en JIM aanpak worden in combinatie uitgevoerd. Verwachte einde is in 2026.
			8	Jongeren met toekomst	€ 165.130	€ 199.545	Nee	Loopt in 2026 af
			9	Jongerenwerk+	€ 684.335	€ 882.898	Nee	Projecten Bevordering sociale veerkracht, Ervaringsdeskundigen, Jongerenwerk+ en JIM aanpak worden in combinatie uitgevoerd. Verwachte einde is in 2026.
			10	JIM-aanpak	€ 124.899	€ 157.778	Nee	Projecten Bevordering sociale veerkracht, Ervaringsdeskundigen, Jongerenwerk+ en JIM aanpak worden in combinatie uitgevoerd.

							Verwachte einde is in 2026.	
			11	Hulpteam Overschild	€ 85.842	€ 193.191	Nee	Loopt in 2024 af	
			12	Tijd voor Toekomst (deel gemeente Midden-Groningen	€ 216.117	€ 393.899	Nee	Loopt in 2029 af	
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F46/06*					
				Nee					
EZK	**F49**	**Batch 1588 2e tranche**		Totaal beschikt bedrag (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F49/01*	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F49/02*				
				€ 15.200.000	1				
				Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/03*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (eigen uitvoering) *Aard controle R* *Indicator: F49/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/05*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) (eigen uitvoering) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/06*	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F49/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/08*
				2021-0000286491	€ 52.760	€ 52.760	0	€ 8.482.608	€ 15.147.240
				Kopie beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/09*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) (uitvoering door derde) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/11*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F49/12*		
				2021-0000286491	0	Ja	Betreft beschikking 2021		
EZK	**F50**	**SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling** Gemeenten		Besteding (jaar T-3)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

				Aard controle R *Indicator: F50/01*	*Aard controle R* *Indicator: F50/02*	*Aard controle R* *Indicator: F50/03*	*Aard controle R* *Indicator: F50/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F50/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F50/06*
				€ 0	€ 1.053.510	€ 1.322.049	€ 1.960.891	€ 4.336.450	Nee
EZK	**F201**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen** **Vanaf tranche 5**		Betreft tranche *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F201/01*	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F201/02*	Beschikkingsnummer/ naam *Aard controle R* *Indicator: F201/03*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project *Aard controle R* *Indicator: F201/04*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F201/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F201/06*
			1	5e Tranche	Moeders van Midden-Groningen	2021-0000079096	€ 172.630	€ 196.426	Loopt door t/m 2025
			2	5e Tranche	Toekomstbestendig Cultureel erfgoed	2021-0000079096	€ 50.000	€ 75.000	Einde van het project in 2023
			3	5e Tranche	Verbeteren veiligheid Midden-Groningen	2021-0000079096	€ 176.490	€ 251.045	Doorlooptijd tot en met 2027
			4	5e Tranche	Maken en realiseren van dorps- en wijkplannen	WJZ/22514694	€ 211.317	€ 211.317	Doorlooptijd tot en met 2031
			5	5e Tranche	Ontwikkelbedrijf	2021-0000079096	€ 150.177	€ 237.990	Doorlooptijd tot en met 2025
				Kopie projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F201/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F201/08*				
			1	Moeders van Midden-Groningen	Nee				
			2	Toekomstbestendig Cultureel erfgoed	Nee				
			3	Verbeteren veiligheid Midden-Groningen	Nee				
			4	Maken en realiseren van dorps- en wijkplannen	Nee				

			5	Ontwikkelbedrijf	Nee				
EZK	**F202**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie**		Betreft tranche	Beschikkingsnaam/ nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording sinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Aard controle n.v.t *Indicator: F202/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: F202/02*	*Aard controle R* *Indicator: F202/03*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: F202/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F202/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F202/06*
			1	eerste tranche	2021-0000089138	€ 3.943.073	€ 3.943.073	Nee	
			2	tweede tranche	PDGGO-DVPG / 22508081	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	**F203**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet**		Beschikkingsnaam / nummer	Betreft tranche	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: F203/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F203/02*	*Aard controle R* *Indicator: F203/03*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: F203/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F203/05*	
			1	2021-0000079126	tweede tranche	€ 569.547	€ 2.256.000	Nee	
			2	PDGGO-DVPG / 22504926	derde tranche	€ 1.099.302	€ 1.099.302	Nee	
EZK	**F204**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel D activiteiten BLOK D**		Beschikkingsnummer	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
				Aard controle n.v.t *Indicator: F204/01*	*Aard controle R* *Indicator: F204/02*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: F204/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F204/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F204/05*	
			1	PDGGO-DVPG / 22508137	€ 1.145.054	€ 2.269.457	Nee	t/m jaar T is incl. voorgeschoten kosten 2020/2021	

		2						
EZK	**F205**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning**	Beschikkingsnaam/ nummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: F205/01*	Betreft tranche *Aard controle n.v.t* *Indicator: F205/02*	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F205/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F205/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F205/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F205/06*
		1	2021-0000079137	eerste tranche	€ 215.392	€ 215.392	Nee	
		2	WJZ/22514694	tweede tranche	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	**F206**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel F Batch 1.588** Convenant Batch 1588 Gemeenten	Totaal beschikt bedrag (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F206/01*	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F206/02*				
			€ 20.000.000	0				
			Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F206/03*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F206/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F206/05*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: F206/06*	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: F206/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: F206/08*
		1	*PDGGO-DVPG / 22509302*	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 3.749.377
		2						
			Kopie beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F206/09*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: F206/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F206/11*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F206/12*		
		1	*PDGGO-DVPG / 22509302*	0	Nee	Betreft beschikking 2022		
		2						

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 22.804.088	€ 776.238	€ 1.276.703	€ 20.781	€ 193.006	€ 928
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 152.100	€ 44.571	€ 0	€ 1.689.777	€ 1.025	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*				

			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01* € 0	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02* € 0	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03* € 69.548	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04* € 0	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05* € 0	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06* € 0
			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07* € 0	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08* € 0	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09* € 0	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11* Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R*

		over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		*Indicator: G4/01*	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 12.134	€ 43.599	€ 5.319
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 10.827	€ 3.784	€ 488
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 11.113	€ 6.815	€ 158
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 50	€ 2.326	€ 96
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 9.414	€ 2.329	€ 101
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 43.538	€ 58.853	€ 6.162
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle n.v.t.*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.*		
					Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/11*	*Aard controle R* *Indicator: G4/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4/13*	*Aard controle R* *Indicator: G4/14*	*Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*	*Aard controle R* *Indicator: G4/17*	*Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	*Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022**		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 62.351	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04* Ja		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01* € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02* € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03* € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie			

		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 491.209	€ 461.729					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Binnensportaccommodaties	€ 280.529	€ 143.576	€ 136.953	€ 0	
		2	Buitensportaccommodaties	€ 90.179	€ 25.553	€ 64.626	€ 0	
		3	Sportaccommodaties algemeen	€ 22.505	€ 14.263	€ 8.242	€ 0	
		4	Btw-schade overhead	€ 68.517	€ 0	€ 0	€ 68.517	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd**	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	*Aard controle R* *Indicator: H8/03*	*Aard controle R* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1038547	€ 170.285	€ 0	€ 112.285	€ 0	€ 170.285
		2	1042250	€ 40.000	€ 0	€ 20.695	€ 0	€ 20.695
			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1038547	Ja				
		2	1042250	Nee				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			

			Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*				
			€ 0	Nee	Nee				
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording		
				Automatisch berekend	*Automatisch berekend*	*Automatisch berekend*			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H25/01	*Indicator: H25/02*	*Indicator: H25/03*	*Indicator: H25/04*	*Indicator: H25/05*		
		1	*SPUKIJZ21-22036*	-€ 76.184	€ 76.184	€ 76.184	Ja		
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H25/06	*Indicator: H25/07*	*Indicator: H25/08*	*Indicator: H25/09*	*Indicator: H25/10*	*Indicator: H25/11*	
		1	*Sportcentrum De Kalkwijck*	*Nov + dec 2021*	€ 51.957	€ 51.957	€ 51.957	€ 51.957	
		2	*Sportcentrum De Kalkwijck*	*44562*	€ 24.227	€ 24.227	€ 24.227	€ 24.227	
GRO	**GRO2C**	**Verkeer en vervoer Groningen**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting	
					De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen							
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: GRO2C/01	*Indicator: GRO2C/02*	*Indicator: GRO2C/03*	*Indicator: GRO2C/04*	*Indicator: GRO2C/05*	*Indicator: GRO2C/06*	
		1	2018-052116	Fietspad langs Kieldiep	€ 0		€ 43.369		
		2	2018-052124	Fietspad langs Erasmusweg	€ 0		€ 70.225		
		3	2019-087131	Fietsoversteek kruising Kerkstraat-Barentszstraat Hoogezand	€ 0		€ 0		

			4	2019-087132	Fietsoversteek Rijksweg West ter hoogte van Zwedenburg	€ 140.136		€ 140.136	
			5	2021-040645/2021-041171	Fietspad Oude Verlaat Muntendam	€ 2.221	€ 47.412	€ 49.633	
			6	2021-041193	Fietspad Herenlaan Scharmer	€ 0		€ 0	
			7	2021-041207	subs fietspad Eemskanaal Kanaalw-Mee	€ 0		€ 0	
			8	2021-041825	Schildmeer Greoveweg - ontbrekende voorziening Rondje Schildmeer	€ 0		€ 0	
			9	2021-041928	Fietspad Nieuweweg-Kalkwijk Hoogezand	€ 0		€ 0	
				Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: GRO2C/07*	*Aard controle R* *Indicator: GRO2C/08*	*Aard controle R* *Indicator: GRO2C/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/11*	
			1	2018-052116	€ 0		€ 28.190	nee	
			2	2018-052124	€ 0		€ 45.646	nee	
			3	2019-087131	€ 0		€ 0	nee	
			4	2019-087132	€ 100.000		€ 100.000	ja	
			5	2021-040645/2021-041171	€ 2.221	€ 32.042	€ 34.263	ja	
			6	2021-041193	€ 0		€ 0	nee	
			7	2021-041207	€ 0		€ 0	nee	
			8	2021-041825	€ 0		€ 0	nee	
			9	2021-041928	€ 0		€ 0	nee	
GRO	**GRO7C**	**Nationaal Programma Groningen**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			middelen als overige middelen	verantwoording s-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	verantwoordings -informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	
					Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
					Indicator: GRO7C/01	*Indicator: GRO7C/02*	*Indicator: GRO7C/03*	*Indicator: GRO7C/04*	*Indicator: GRO7C/05*	*Indicator: GRO7C/06*
			1	SD18513	NPG Zorg Nabij	€ 143.166		€ 1.046.000	
			2	SD15442-2	Nationaal Programma Groningen 2018	€ 501.054		€ 849.900	
			3	2019-088898/46/V2-4	Nationaal Programma Groningen 2018	€ 10.000		€ 160.615	
			4	2019-088898/46/V2-3	Ont. Buitenruimte MFC de Ruitenvelder te Froombosch - NPG (2018)	€ 29.183		€ 237.304	
				Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
					Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
					Indicator: GRO7C/07	*Indicator: GRO7C/08*	*Indicator: GRO7C/09*	*Indicator: GRO7C/10*	*Indicator: GRO7C/11*	
			1	SD18513	€ 143.166		€ 1.046.000	Ja	
			2	SD15442-2	€ 501.054		€ 849.900	Nee	
			3	2019-088898/46/V2-4	€ 10.000		€ 160.615	Nee	
			4	2019-088898/46/V2-3	€ 29.183		€ 237.304	Ja	
GRO	**GRO8C**	**Leefbaarheid Groningen**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en	Toelichting Hier eventueel opmerkingen

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			zowel provinciale middelen als overige middelen	volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	of toelichtingen	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: GRO8C/01	*Indicator: GRO8C/02*	*Indicator: GRO8C/03*	*Indicator: GRO8C/04*	*Indicator: GRO8C/05*	*Indicator: GRO8C/06*
			1	2022-122750	Leefbaarheid Groningen	€ 16.166		€ 16.166	
			2	2017-093461	Leefbaarheid Groningen	€ 90.209		€ 253.671	
			3	2019-032363/19/A.12	Kademuur zwaaikom, verblijfsplek en wandelroute Haansvaart Hellum	€ 0	€ 147.403	€ 147.403	
			4	2017-093348	Leefbaarheid Groningen	€ 56.870		€ 362.259	

	Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: GRO8C/07	*Indicator: GRO8C/08*	*Indicator: GRO8C/09*	*Indicator: GRO8C/10*	*Indicator: GRO8C/11*
1	2022-122750	€ 16.166		€ 16.166	Nee
2	2017-093461	€ 86.538		€ 250.000	Nee
3	2019-032363/19/A.12	€ 0	€ 117.558	€ 117.558	Ja
4	2017-093348	€ 28.435		€ 181.130	Nee

4.9 Wet normering topinkomens

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen		
Naam	**H.J.W. Mulder**	**F.M. Bouwman**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in FTE)	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbestrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	**€ 216.000**	**€ 216.000**
Beloning	€ 146.197	€ 103.972
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 655	€ 715
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.810	€ 17.628
Subtotaal	**€ 169.662**	**€ 122.315**
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Bezoldiging 2022	**€ 169.662**	**€ 122.315**
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021 bedragen x € 1	H.J.W. Mulder	F.M. Bouwman
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 141.332	€ 92.159
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.744	€ 17.058
Subtotaal	*€ 164.076*	*€ 109.217*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000
Bezoldiging	**€ 164.076**	**€ 109.217**

4.10 Controleverklaring accountant

De accountantscontrole over 2022 heeft geleid tot een goedkeurende verklaring van de accountant op zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Het accountantsrapport is evenals onze reactie daarop als aparte bijlage bij dit boekwerk toegevoegd.